

Rhif: WG39601

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Llywodraeth Cymru
Ymgynghoriad – crynodeb o'r ymatebion

Fframwaith Buddsoddi Rhanbarthol
yng Nghymru

Hydref 2020

Mae'r ddogfen yma hefyd ar gael yn Saesneg.
This document is also available in English.

OGL © Hawlfraint y Goron ISBN Digidol 978-1-80082-415-7

Tabl cynnwys

1. Cyflwyniad.....	3
2. Methodoleg	5
3. Ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad agored	6
4. Y model arfaethedig (C1)	8
5. Buddsoddiadau a arweinir gan y gymuned (C2)	14
6. Cyllid ad-daladwy (C3)	20
7. Y cyfnod pontio (C4)	26
8. Themâu llorweddol a'r Gymraeg (C5 a C6).....	31
9. Gwaith trawsffiniol a rhyngwladol (C7)	41
10. Amcanion strategol ar draws y meysydd blaenoriaeth ar gyfer buddsoddi (C8)	49
11. Monitro a gwerthuso, a rheolau teg, tryloyw a chyson (C9, C10, C11, C12)...	59
12. Sylwadau pellach (C13)	91
13. Arolwg Dinasyddion	104
14. Arolwg Plant yng Nghymru.....	127

Atodiadau

Atodiad 1 Tabl o godau

Atodiad 2 Cwestiynau'r gweminar

Atodiad 3 Ymgysylltu dros y cyfryngau cymdeithasol

Atodiad 4 Rhestr o ddangosyddion awgrymedig (C9)

1. Cyflwyniad

- 1.1 Mewn ymateb i ganlyniad pleidlais refferendwm y DU i adael yr UE ym mis Mehefin 2016, mae Llywodraeth Cymru¹ wedi bod yn paratoi ar gyfer trefniadau newydd o safbwynt buddsoddi rhanbarthol.
- 1.2 Fel rhan o hyn, lansiodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad cyhoeddus ym mis Chwefror 2020 - Fframwaith Buddsoddi Rhanbarthol yng Nghymru - sy'n cyflwyno ei syniadau am ddyfodol buddsoddi rhanbarthol y tu allan i'r UE, a chafodd ei ddatblygu a'i lywio trwy weithio'n agos gyda rhanddeiliad.
- 1.3 Nod y fframwaith arfaethedig oedd cefnogi twf a chynwysoldeb, gyda Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 (Cymru), sicrhau canlyniadau, a phroses well o wneud penderfyniadau a rhoi blaenoriaeth i'r rhanbarthau, wrth wraidd y cynlluniau. Roedd y fframwaith hefyd yn cynnig pedwar maes blaenoriaeth eang o safbwynt buddsoddi a oedd yn ymdrin â:
 - Busnesau cynhyrchol a chystadleuol
 - Lleihau'r ffactorau sy'n arwain at anghydraddoldeb o ran incwm
 - Cefnogi'r broses o newid i economi di-garbon
 - Cymunedau iachach, tecach a mwy cynaliadwy
- 1.4 Dechreuodd yr ymgynghoriad ar 28 Chwefror, a chafodd ei ymestyn, oherwydd effaith y pandemig COVID-19, hyd at 10 Mehefin 2020. Roedd nifer o elfennau ymgysylltu amrywiol wedi'u cynllunio ar gyfer yr ymgynghoriad yr oedd yn rhaid eu hadolygu a'u haddasu oherwydd y cyfyngiadau a osodwyd gan COVID-19. Drwy gydol y cyfnod hwn, roedd y mesurau cyfathrebu ac ymgysylltu yn cynnwys:
 - Dogfen ymgynghori ffurfiol a ffurflen ymateb yn gofyn am farn ymatebwyr ar gwestiynau penodol a godwyd yn ystod yr ymgynghoriad. Roedd y ddogfen ymgynghori a'r ffurflen ymateb yn agored i bob un o'r ymatebwyr ac fe'u cynlluniwyd gan Lywodraeth Cymru.
 - Fersiwn ategol Hawdd ei Deall / Addas i Bobl Ifanc o'r ymgynghoriad, gyda holiadur
 - Cyfeiriad e-bost a chyfeiriad post er mwyn anfon cyflwyniadau digidol ac ar bapur
 - Pedair sesiwn gweminar wedi'u cynnal ar gyfer rhanddeiliaid yn y Gogledd, De-ddwyrain, De-orllewin a Chanolbarth Cymru. Cynhaliwyd y rhain ar-lein gyda chefnogaeth cwmni cyfathrebu, trwy'r platfform fideo 'Zoom'
 - Arolwg Dinasyddion a fideo ategol, wedi'u cynllunio gyda chefnogaeth cwmni cyfathrebu, i fod yn hawdd i bobl nad ydynt yn arbenigwyr eu defnyddio

¹ <https://llyw.cymru/buddsoddi-rhanbarthol-yng-nghymru-ar-ol-brexid>

- Arolwg byr ar wahân, wedi'i gynllunio a'i gyflwyno gan Plant yng Nghymru, er mwyn canfod barn pobl ifanc.
 - Hyrwyddo'r ymgynghoriad yn gyffredinol a'r Arolwg Dinasyddion yn benodol ar-lein ac ar y cyfryngau cymdeithasol trwy Twitter, Facebook, e-gylchlythyrau
- 1.5 Enillodd Strategic Research and Insight Ltd (SRI) y cytundeb ym mis Ebrill 2020 i ddadansoddi ac adrodd ar yr ymatebion i'r ymgynghoriad yn annibynnol.

Trosolwg cyffredinol o'r ymatebion i'r ymgynghoriad

- 1.6 Yn gyffredinol, roedd yr ymatebion yn dueddol o ysgogi sylwadau gan ymatebwyr a oedd yn cefnogi'r cynigion i raddau helaeth. Roedd natur agored y ffurflen ymgynghori'n golygu bod sawl un wedi darparu gwybodaeth ychwanegol, wedi ychwanegu cafeatau neu godi materion yr oedd angen eu hystyried ymhellach. Roedd y rhain yn amrywiol ac, mewn sawl achos, yn benodol i'r ymatebydd a/neu'r sefydliad roedd yn ei gynrychioli.
- 1.7 Gwelwyd rhai themâu amlwg ar draws y cwestiynau niferus, gan adlewyrchu'r pwysigrwydd cymharol a roddwyd ar y pynciau hyn gan yr ymatebwyr. Roedd y themâu trosfwaol hyn yn cynnwys y pandemig COVID-19, a ddigwyddodd yn ystod cyfnod yr ymgynghoriad. Roedd effeithiau cymdeithasol ac economaidd COVID-19 ar Gymru, dysgu gwersi o'r ffordd mae sefydliadau wedi gorfod addasu er mwyn ymateb i'r pandemig ac ystyried goblygiadau hirdymor posibl COVID-19 ar y cynigion yn ystyriaethau a godwyd yn y rhan fwyaf o'r cwestiynau.
- 1.8 Roedd rhai o'r materion trawsbynciol eraill yn cynnwys yr angen i integreiddio unrhyw newidiadau i gyd-destun polisïau presennol gan ystyried strwythurau sy'n bodoli eisoes, yn ogystal â dysgu o brofiad cyrff a rhaglenni presennol a defnyddio'r profiad hwnnw, a'r angen i rannu arfer gorau.
- 1.9 Pwysleisiwyd yr angen am hyblygrwydd sawl gwaith yn yr ymatebion i'r ymgynghoriad. Ymhlith y meysydd a drafodwyd roedd cyflwyno cyllid ad-daladwy gyda'r cyfle am opsiynau cyllid eraill, cymhwyso themâu llorweddol dim ond pan fyddant o fewn y cwmplas, a defnyddio monitro a gwerthuso sy'n gymesur â graddfa pob prosiect.
- 1.10 Mater trawsbynciol arall oedd yr angen am gynhwysiant, oedd yn golygu dull effeithiol o gyfleu blaenoriaethau cenedlaethol i gymunedau ac ehangu amrywiaeth y sefydliadau a'r rhanddeiliaid sy'n ymwneud â'r fframwaith fel partneriaid (e.e. trwy wneud prosesau gweinyddol yn fwy hygyrch).
- 1.11 Roedd rhai meysydd lle roedd yr ymatebwyr o'r farn bod angen gwybodaeth fanylach arnynt. Roedd rhai pobl am gael diffiniadau cliriach o'r derminoleg a ddefnyddiwyd yn y ddogfen ymgynghori, tra bod eraill am wybod sut y byddai senarios penodol yn cyd-fynd â'r newidiadau arfaethedig. Roedd rhai pobl hefyd a nododd fod rhai agweddau ar y cynigion yn dibynnu ar brosesau parhaus, megis ffurfio Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU neu'r trafodaethau Brexit, y mae ansicrwydd ynghylch llawer o'r materion hynny.
- 1.12 O bennod pedwar ymlaen, caiff y themâu allweddol o'r ymatebion gwahanol i'r ymgynghoriad eu trafod yn fanwl.

2. Methodoleg

- 2.1 Roedd y ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad yn cynnwys 13 o gwestiynau penagored am wahanol agweddau ar y cynigion ar gyfer y Fframwaith Buddsoddi Rhanbarthol newydd, ac yn cynnwys cwestiwn 'sylwadau pellach' ar y diwedd er mwyn nodi unrhyw ystyriaethau ychwanegol y gallai fod gan yr ymatebwyr.
- 2.2 Gallai'r ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad gael ei chwblhau gan unigolion yn ogystal â bod ar ran sefydliadau. Derbyniwyd cyfanswm o 112 o ymatebion. Wrth ddadansoddi'r data, nodwyd un ymateb fel ymateb 'prawf' a chafodd ei ddileu o'r set ddata, ynghyd â thri ymateb a oedd wedi'u gadael yn wag, a thri ymateb a gafodd eu dyblu. Ar ôl eu dileu, y canlyniad oedd bod 105 o ymatebion dilys wedi'u derbyn i'r holiadur ymgynghoriad agored.
- 2.3 Yn ogystal, derbyniwyd 29 'cyflwyniad' trwy e-byst neu drwy'r post. Nid oedd nifer o'r cyflwyniadau hyn yn dilyn fformat holiadur yr ymgynghoriad, er bod y cyflwyniadau'n ymdrin â'r cwestiynau a'r pynciau a godwyd yn y ddogfen ymgynghori. O ganlyniad, mae'r cyflwyniadau hyn yn cael eu dadansoddi ar wahân i'r ymatebion i'r holiadur.
- 2.4 Derbyniwyd tri ymateb i'r fersiwn 'Hawdd ei Deall / Addas i Bobl Ifanc' o holiadur yr ymgynghoriad. Datblygwyd Arolwg Dinasyddion er mwyn ymgysylltu â dinasyddion ledled Cymru a darparu ffordd ychwanegol o ymgynghori â nhw, a chasglwyd 285 o ymatebion. Yn ogystal, derbyniwyd 42 o ymatebion i arolwg ar wahân ar gyfer pobl ifanc a gafodd ei gynllunio a'i ddosbarthu gan Plant yng Nghymru. Oherwydd y gwahaniaethau yn yr holiaduron, mae'r ymatebion hyn wedi'u dadansoddi ar wahân yn y penodau isod.
- 2.5 Mae pob un o'r ymatebion penagored a dderbyniwyd, beth bynnag yw fformat y cyflwyniad, wedi'i ddarllen a'i ddosbarthu'n thematig gan ddefnyddio ffrâm codio safonedig. Mae'r prif themâu a godwyd wedi'u crynhoi ym mhenodau 4 i 12 a cheir mwy o fanylder ar y fethodoleg a'r ffrâm codio yn Atodiad 1.

Cwmpas y gwaith

- 2.6 Mae'r adroddiad wedi'i drefnu yn ôl y cwestiynau yn y ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad ac fe'u crynhoir yn nhermau'r themâu allweddol a gododd o'r ymatebion o dan bob cwestiwn. Er mwyn ystyried hyd yr adroddiad, nid yw'r holl themâu wedi'u trafod yn y crynodeb hwn. Mae'r themâu sy'n codi'n llai aml yn yr ymatebion o'r ffurflen ymateb ar-lein i'w gweld yn y tablau o godau sydd wedi'u darparu yn Atodiad 1, sy'n nodi'r ystod lawn o themâu a pha mor aml y gwnaethant godi.
- 2.7 Er bod fframiau codau yn dangos prif bryderon yr ymatebwyr a pha mor gryf y maent yn teimlo am ambell fater, nid nifer yr ymatebion yw'r unig ffactor i'w ystyried wrth wneud penderfyniadau. Mae'n bwysig nodi na ellir defnyddio amllder y themâu allweddol i ddehongli cydbwysedd barn yn yr un modd ag y gellir ei wneud drwy gwestiwn caeedig. Dylid nodi hefyd, lle mae cyfran o ymatebwyr wedi rhoi sylwadau sy'n cefnogi rhannau penodol o gynnig, nad yw o reidrwydd yn golygu bod y bobl hynny nad ydynt wedi gwneud y sylwadau hyn yn gwrthwynebu'r rhan honno o'r cynnig.

- 2.8 Mae'r adroddiad wedi ei drefnu'n fras yn ôl y themâu sy'n codi'n fwyaf aml gyda'r defnydd o ddyfyniadau fel tystiolaeth. Bwriad y defnydd o ddyfyniadau yw esbonio themâu allweddol a manylu arnynt, ond nid ydynt o reidrwydd yn cynrychioli'r sylwadau i gyd.
- 2.9 Roedd y cyflwyniadau yn dueddol o fod yn hir, yn dechnegol iawn o bryd i'w gilydd, ac yn aml yn codi pwyntiau oedd yn unigryw neu'n benodol iawn. Gan mai dim ond 29 o gyflwyniadau a gafwyd, caiff rhai o'r pwyntiau a godwyd o fewn cyflwyniadau unigol eu trafod o bryd i'w gilydd yn y sylwadau, naill ai ar gyfer cyflawnder neu oherwydd eu bod wedi codi pynciau nas gwelwyd yn unman arall yn yr ymatebion i'r ymgynghoriad.

3. Ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad agored

Cyflwyniad

- 3.1 Cynhyrchodd Llywodraeth Cymru ddogfen ymgynghori i'r cyhoedd er mwyn nodi'r cynigion ar gyfer dyfodol buddsoddi rhanbarthol. Gwnaeth Grŵp Llywio Buddsoddi Rhanbarthol Cymru, sydd wedi'i gadeirio gan Huw Irranca-Davies AS ac sy'n cynnwys rhanddeiliaid o blith y cyhoedd, y sector addysg bellach ac addysg uwch, y sector preifat a'r trydydd sector gyfrannu at lunio'r cynigion hyn. Cefnogwyd gwaith Grŵp Llywio Buddsoddi Rhanbarthol Cymru gan bedwar is-grŵp a sefydlwyd er mwyn edrych ar faterion yn ymwneud â pholisi, cyflenwi, monitro a gwerthuso, a gwaith rhyngwladol a thrawsffiniol mewn mwy o fanylder. Gwnaeth Llywodraeth Cymru hefyd lunio holiadur ymgynghori cyfatebol, yn ogystal â fersiwn hawdd ei deall / addas i bobl ifanc. Roedd yr holl ddeunydd ar gael yn Gymraeg a Saesneg, ac wedi'u cyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru.
- 3.2 Mae crynodeb o'r ymatebion i'r ffurflen ymateb ar-lein ac ar ddiwedd pob tabl yn Atodiad 1 yn dangos ffigur 'sylfaen,' sy'n cynrychioli nifer yr ymatebwyr a roddodd sylwadau i'r cwestiwn ymgynghori penodol hwnnw. Nid atebodd pob un o'r ymatebwyr bob cwestiwn, felly mae'r canrannau a ddangosir yn cyfateb i'r nifer a ymatebodd i'r cwestiwn hwnnw yn hytrach na chyfanswm cyffredinol yr ymatebwyr.
- 3.3 Gan fod y cwestiynau ar y ffurflen ymateb yn benagored, roedd sawl ymatebydd wedi cynnwys gwybodaeth a oedd yn unigryw i'w ymateb a / neu na ellid ei godio'n thematig, megis gwybodaeth gefndirol am arbenigedd ei sefydliad. Lle mae hynny wedi digwydd, cafodd yr ymatebion eu codio a'u grwpio o dan 'arall.' Dangosir cyfran yr ymatebion o dan y categori 'arall' ar waelod pob tabl yn Atodiad 1, ac oherwydd natur unigryw'r ymatebion o dan y categori 'arall,' mae'n bosibl bod iddynt werthoedd uwch na rhai o'r themâu allweddol.

Demograffeg

- 3.4 Cafodd dau gwestiwn eu cynnwys ar ddiwedd yr holiadur ymgynghori er mwyn pennu cod post ac enw'r sefydliadau oedd yn ymateb. Roedd y cyflwyniadau hefyd yn dueddol o gynnwys enw'r sefydliad a'i god post. O hyn, cynhyrchodd Strategic Research and Insight Ltd (SRI) y categorïau a amlinellir yn Nhabl 1 a Thabl 2 i ddynodi'r math o ymatebydd, yn ogystal â'i leoliad daearyddol.
- 3.5 Ni ddarparodd yr holl sefydliadau eu henwau, felly mae nifer fach o'r ymatebwyr hyn o gefndir anhysbys. Defnyddiwyd codau post er mwyn cael darlun o leoliad ymatebwyr er mwyn dadansoddi'r gwahaniaethau daearyddol yng nghynnwys yr ymatebion. Fodd bynnag, dylid nodi fod rhai sefydliadau'n gweithredu ar draws nifer o leoliadau ledled Cymru ac mae'n bosibl mai lleoliad y pencadlys a nodwyd yn yr ymateb. Noder, oherwydd bod dau sefydliad wedi darparu ffurflen ymateb i'r ymgynghoriad a chyflwyniad gyda'r un wybodaeth, mae'r sefydliadau hyn wedi eu cyfrif unwaith yn unig yn Nhabl 1 a Thabl 2 isod.

Tabl 1: Ymateb yn ôl sector

Math o ymateb	Nifer	%
Trydydd sector	25	19%
Awdurdodau Lleol	22	17%
Undebau a chyrff cynrychioladol	16	12%
Sector cyhoeddus arall	15	11%
Sefydliadau Addysgol	15	11%
Sefydliadau Sgiliau / Menter / Datblygu Economaidd	13	10%
Cwmnïau preifat	11	8%
Unigol	10	8%
Anhysbys	5	4%

Tabl 2: Ymateb yn ôl lleoliad

Lleoliad	Nifer	%
De-ddwyrain	59	45%
De-orllewin	26	20%
Canolbarth	20	15%
Gogledd	19	14%
Y tu allan i Gymru	7	5%
Anhysbys	1	1%

Fersiwn Hawdd ei Deall

- 3.6 Gwnaeth tri ymatebydd ddewis ymgymryd â'r ymgynghoriad trwy ddefnyddio'r fersiwn Hawdd ei Deall / Addas i Bobl Ifanc gan Lywodraeth Cymru. Cafwyd un o'r ymatebion hyn gan sefydliad, ond ni nododd y ddau arall y math o ymateb.

4. Y model arfaethedig (C1)

C1. Beth yw eich barn chi am fodel lle mae: cynlluniau strategol ar gyfer Cymru gyfan yn cael eu cydgysylltu ar lefel genedlaethol; ac, mae cyrff rhanbarthol dynodedig yn cynllunio ac yn cyflwyno eu rhaglenni buddsoddi eu hunain, sy'n cyd-fynd â pholisïau ar lefel genedlaethol?

Ffurflen ymateb ar-lein

- 4.1 Roedd y cwestiwn cyntaf yn gofyn i ymatebwyr am eu barn ar y model arfaethedig lle mae mentrau strategol ar gyfer Cymru gyfan yn cael eu cydlynw ar lefel genedlaethol, a chyrff rhanbarthol dynodedig yn dylunio a chyflenwi eu rhaglenni buddsoddi eu hunain wedi eu halinio â pholisi lefel genedlaethol.
- 4.2 Yn gyffredinol, roedd yr ymatebion i'r model yn gadarnhaol neu'n gefnogol o'r cynigion, gyda llawer o'r ymatebwyr yn nodi'n benodol eu bod yn cytuno â natur gyffredinol y cynigion. Roedd rhai o'r sylwadau hyn yn amlygu agweddau penodol ar y cynnig yr oeddent yn cytuno â hwy, gan gynnwys pwysigrwydd sicrhau'r gallu i ymyrryd a chydlynw ar lefel genedlaethol. Fodd bynnag, roedd llawer o'r sylwadau wedi'u hamodi gydag ystyriaethau, yr oedd yr ymatebwyr yn teimlo y dylai Llywodraeth Cymru roi sylw iddynt, yn benodol ynglŷn â'r capasiti a'r gallu i gyflenwi gweithgareddau buddsoddi ar lefel ranbarthol. Yn naturiol, roedd rhai ymatebion yn canolbwyntio ar ystyriaethau oedd yn ymwneud â pholisi lefel genedlaethol, tra rhoddodd eraill sylwadau ac argymhellion oedd yn ymwneud â chyflenwi buddsoddiad rhanbarthol. Gwnaeth eraill sylwadau ar y berthynas rhwng y ddwy lefel weinyddol a sut byddai'n cydweddu o fewn cyd-destun y polisïau a'r strwythurau presennol. Gwnaeth rhai nodi eu bod yn anghytuno â'r cynigion yn llwyr, gyda chyfran fach yn unig yn nodi eu bod yn erbyn cydlynw lefel genedlaethol.
- 4.3 Mae'r crynodeb canlynol yn archwilio ymatebion i'r cwestiwn hwn fesul thema allweddol. Darperir dyfyniadau er mwyn rhoi mewnwelediad gwell i'r themâu, ond nid ydynt o reidrwydd yn cynrychioli pob ymateb sydd wedi eu codio o dan bob thema. Mae pob canran yn gyfran o nifer yr ymatebwyr a atebodd pob cwestiwn.

Cefnogi mentrau ar gyfer Cymru gyfan yn gyffredinol

- 4.4 Y thema fwyaf cyffredin ymysg yr ymatebion oedd cefnogaeth ddiamheuol yn benodol ar gyfer mentrau ar gyfer Cymru gyfan a chytundeb ar gyfer cydlynw ar y lefel genedlaethol. Roedd yr ymatebwyr hyn yn teimlo bod angen trosolwg o anghenion ar draws Cymru, ac y gallai'r dull hwn leihau dyblygu a sicrhau dull cyson ar draws rhanbarthau gwahanol.

"[...] mae'n well cadw rhai rhaglenni buddsoddi ar lefel genedlaethol i elwa ar arbedion maint neu i fanteisio ar arbenigedd technegol." (Asiantaeth Sgiliau/ Menter/Sefydliad datblygu economaidd)

"Bydd y dull hwn hefyd yn cefnogi integreiddio effeithiol gyda pholisïau a fframweithiau cenedlaethol perthnasol eraill megis bargeinion twf rhanbarthau a chyfres Ffyniant i Bawb Llywodraeth Cymru; y Strategaeth

Capasiti / gallu cyrff rhanbarthol i gyflenwi gweithgareddau buddsoddi

- 4.5 Gwnaeth cyfran debyg o ymatebwyr fynegi pryder dros agweddau ar gyflenwi rhanbarthol a gwnaethant ychwanegu sylwadau yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn rhoi trefniadau gwaith partneriaeth cryf ar waith i sicrhau cynrychiolaeth ehangach. Roedd bron un rhan o bump (19%) yn teimlo nad oes gan gyrff rhanbarthol y capasiti na'r gallu i gyflenwi gweithgareddau buddsoddi yn effeithiol ar hyn o bryd. Ymysg y pryderon hyn oedd cwestiynau dros gyfansoddiad cyrff rhanbarthol y dyfodol, gan gynnwys canfyddiadau negyddol y byddent yn cael eu dominyddu gan agendâu cydbwyllgorau neu awdurdodau lleol sy'n bodoli eisoes. O ganlyniad, roedd cynrychiolaeth traws-sector o fewn cyrff rhanbarthol a chynnwys arbenigwyr o'r sector preifat, y sector cymunedol a'r trydydd sector i gynorthwyo â'r cyflenwi, yn argymhellion cyffredin ymysg y rhai oedd â'r pryderon hyn.

"A minnau wedi bod yn dyst i sawl prosiect sydd wedi ei ddylunio heb ystyriaeth, neu ag ystyriaeth gyfyngedig, i'w gynaliadwyedd wedi'r grant, mae'n fy mhryderu nad oes gan gyrff rhanbarthol y cefndir na'r profiad mewn busnes i gyflenwi eu rhaglenni buddsoddi eu hunain. Beth hoffwn innau weld yw cael tîm craidd o arbenigwyr profiadol a chymwys mewn datblygu economaidd o'r sector preifat i fod yn rhan o'r dyluniad – dylai'r broses o ddewis y tîm craidd fod yn dryloyw a dylent gael eu dewis o gronfa o bobl brofiadol o'r sector preifat yn hytrach na'r un hen wynebau yn unig." (Unigolyn)

"Os mai'r cydbwyllgorau sy'n arwain y bargeinion twf ar hyn o bryd sydd i ddod yn gyrff rhanbarthol dynodedig, fel yr awgrymir yn gynharach yn y testun, mae'n bosibl na fydd ganddynt yr ystwythder a'r hygyrchedd sy'n ofynnol. Mae'r cyrff hyn yn symud yn araf iawn ac wedi eu dominyddu gan agendâu arweinydd yr awdurdod lleol, sydd â'r pŵer i wneud penderfyniadau, gydag aelodau eraill o ddiwydiant ac addysg â statws arsylwyr yn unig. Ni fyddai hwnnw yn fodel derbyniol." (Sefydliad Addysgol)

"Mae llawer o gyrff rhanbarthol yn cynnwys yr awdurdodau lleol yn bennaf a hwy sy'n cyflawni'r rolau gwneud penderfyniadau allweddol, ac er bod yr awdurdodau lleol yn bwysig, mae rhai ardaloedd lle nad ydynt y cyrff mwyaf priodol, annibynnol ac arbenigol i ymgymryd â'r swyddogaeth hon." (Sefydliad Addysgol)

Rhyngweithio â threfniadau a strategaethau sy'n bodoli eisoes

- 4.6 Cwestiynodd rhai sut y byddai'r model arfaethedig yn ategu trefniadau a strategaethau sy'n bodoli eisoes, megis bargeinion twf a byrddau partneriaeth rhanbarthol. Ymysg sylwadau eraill roedd awgrymiadau bod perygl y gallai cyrff newydd ddyblygu trefniadau sy'n bodoli eisoes.

"Ar yr adeg hon byddai'n fuddiol cael cymorth gweledol er mwyn integreiddio'r cynnig ochr yn ochr â'r strategaethau sy'n bodoli eisoes, gan gynnwys Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol." (Awdurdod Lleol)

"Ystyriaeth bwysig yw effaith a gwaith Bargeinion Dinesig a Thwff, a bydd yn hanfodol bod unrhyw fentrau dan arweiniad rhanbarthol yn ymwybodol o'r prosiectau a arweinir ac a chefnogir gan Fargeinion Dinesig." (Cwmni preifat)

"[...] rydym yn bryderus fod y tirlun partneriaeth strategol ranbarthol yn gymhleth a phoblog eisoes rhwng Pwyllgorau Cydweithredol Rhanbarthol, Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol, Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus, Byrddau Partneriaeth Sgiliau ac ati - fel y nodwyd yn adroddiad Swyddfa Archwilio Cymru ar waith Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Mae creu strwythur arall i weld yn mynd yn erbyn yr awydd cyffredin am lai o gyfarfodydd, llai o fiwrocratiaeth a gwell defnydd o amser ac adnoddau. Rydym hefyd yn dal i ddisgwyl am gyhoeddi adolygiad Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru o bartneriaethau strategol - dylai canfyddiadau'r adolygiad hwn gael eu hadolygu a'u hystyried cyn cynnig unrhyw newid ychwanegol mewn trefniadau rhanbarthol. Gan ystyried bod y fframwaith yn gwneud ymdrech i amlinellu sut y bydd yn cyflawni yn erbyn Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, mae'n rhyfedd nad oes llawer o sôn am gynnwys /defnyddio Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus sy'n bodoli eisoes, gan ddefnyddio asesiadau sy'n bodoli eisoes a llywio'r cylch nesaf fel adnodd a rennir." (Sector cyhoeddus arall)

Eglurder: angen rhagor o fanylder ar y cynigion

- 4.7 Er nad oeddent yn anghytuno â'r model arfaethedig, roedd 12% o ymatebwyr eisiau eglurder ynglŷn ag agweddau penodol ar y model a sut fyddai'n gweithio'n ymarferol. Er enghraifft, roedd nifer o ymatebwyr eisiau diffiniad cliriach o beth sy'n cyfrif fel 'rhanbarth' yng nghyd-destun yr ymgynghoriad, a sut y byddai Cyd-bwyllgorau Corfforedig yn gweithio gyda chyrrff sefydledig sy'n bodoli eisoes.

"Mae diffyg eglurder yn nharddiad a pherchnogaeth y fframweithiau economaidd rhanbarthol, a'r blaenoriaethau lleol. Mae model atebolrwydd sy'n seiliedig ar ganlyniadau yn briodol ond mae sawl fersiwn o'r rhain, ac mae angen eglurder ar y model hwn a ddefnyddir." (Sefydliad Addysgol)

"Rydym yn cymryd yn ganiataol y bydd y Cyd-bwyllgorau Corfforedig arfaethedig yn cydweithredu â grwpiau sydd wedi'u sefydlu eisoes megis e.e. partneriaethau sgiliau rhanbarthol a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus. Byddem yn croesawu eglurder ar sut bydd y partneriaethau hyn yn gweithredu o ran cynllunio blaenoriaethau economaidd ar lefelau cenedlaethol, rhanbarthol a lleol." (Sefydliad Addysgol)

"Mae angen eglurder ar haenau rhanbarthol a lleol Cymru gyfan a sut y caiff y rhain eu gweinyddu i rwystro dyblygu ymdrechion a cholli

effeithlonrwydd. Beth fydd yn cyfrif fel prosiect seilwaith Cymru gyfan er enghraifft? Sut y bydd gwahaniaethau rhanbarthol a ffactorau trefol /gwledig yn cael eu hystyried? Er enghraifft, gyda'r dosbarthiad presennol o seilwaith trafniadaeth, a yw cysyniad Metro Gogledd Cymru yn brosiect rhanbarthol neu Gymru gyfan?" (Awdurdod Lleol)

Cytundeb cyffredinol gyda'r berthynas rhwng lefelau cenedlaethol a rhanbarthol

- 4.8 O ran y berthynas arfaethedig rhwng lefelau cenedlaethol a rhanbarthol sy'n cael ei hargymu o fewn y dull Cymru gyfan, rhoddodd ychydig dros 10% o ymatebwyr sylwadau penodol yn datgan cefnogaeth gyffredinol i'r cydbwysedd rhwng cyfrifoldebau cenedlaethol a rhanbarthol. Fodd bynnag, roedd cyfran debyg yn teimlo y dylai mentrau Cymru gyfan gael eu llywio gan ddull o'r gwaelod i fyny a dylai warantu mewnbwn neu gyd-ddylunio rhanbarthol a chymunedol yn y broses o wneud penderfyniadau ar lefel genedlaethol.

"Rydym yn cytuno y dylai rhai mentrau strategol Cymru gyfan gael eu cydlynu ar lefel genedlaethol, ond mae'n hanfodol nad yw'r broses o ddewis a dylunio mentrau Cymru gyfan o'r brig i'r bôn yn unig a'i bod yn cynnwys ymgysylltiad gweithredol a chyd-ddylunio gyda rhanddeiliaid rhanbarthol a lleol i osgoi dyblygu. Er enghraifft, mae'r ddogfen yn sôn am feysydd eang a fyddai'n cael eu cynnwys yn y categori strategol (gan gynnwys cymorth busnes a chyflogadwyedd). Mae gan y ddau o'r rhain ryw elfen o ddarpariaeth genedlaethol ar hyn o bryd (e.e. rhaglenni Busnes Cymru a ReAct/Dysgu Seiliedig ar Waith), ond mae gan y ddau hefyd ddarpariaeth lwyddiannus iawn a arweinir gan awdurdod lleol, yr ydym yn dadlau'n gryf y dylid ei chynnal hefyd." (Awdurdod Lleol)

Mae angen i ranbarthau weithio gyda'i gilydd / rhannu arferion gorau

- 4.9 Cafodd y posibilrwydd y gallai'r model achosi dyblygiad ei grybwyll yn aml yn yr ymatebion, gyda rhai ymatebwyr yn awgrymu y byddai sicrhau bod rhanbarthau yn gweithio gyda'i gilydd ac yn rhannu arferion gorau yn mynd i'r afael â hyn, ac eraill yn amlygu pwysigrwydd alinio amcanion cenedlaethol a rhanbarthol yn glir i ategu ei gilydd.

"Er y bydd cyrff rhanbarthol yn canolbwyntio ar yr hyn sydd orau i'r rhanbarth hwnnw, mae'n bosibl na fydd y dyluniad yn alinio â gweledigaeth Cymru yn gyffredinol. Dylem annog rhanbarthau i weithio gyda'i gilydd a rhannu arferion gorau." (Unigolyn)

"Mae'n hanfodol fod rhaglenni sydd wedi'u dylunio'n rhanbarthol yn cael eu halinio i bolisi lefel genedlaethol ac nad ydynt yn dyblygu ei gilydd ond yn hytrach yn ategu a chydabod y ddynwameg a'r gwahaniaethau rhanbarthol ar draws Cymru." (Cwmni preifat)

Cyflwyniadau

- 4.10 Yn gyffredinol, roedd yr ymatebion a dderbyniwyd yn y cyflwyniadau yn gefnogol o'r model, er bod amodau i'r gefnogaeth fel arfer. Roedd y cytundeb a gafwyd mewn sawl cyflwyniad yn canolbwyntio ar yr angen am gydlynw ar lefel genedlaethol a'r angen am strategaeth drosfwaol ar gyfer Cymru gyfan er mwyn cefnogi ac arwain gweithgaredd lleol.

"Rydym yn teimlo y dylai menter strategol ar gyfer Cymru gyfan gael ei chydlynw ar lefel genedlaethol, gan rannu gwersi a rheoli risgiau." (Sefydliad Addysgol)

- 4.11 Gwnaeth un cyflwyniad ddatgan cefnogaeth am fodel o'r brig i'r bôn fel ymateb i'r hyn yr oeddent yn ei ystyried yn dueddiad ideolegol tuag at weithio rhanbarthol.

"Byddem yn rhybuddio yn erbyn yr hyn sydd, ar adegau, yn ymddangos yn amharodrwydd ideolegol tuag at weithgaredd a gydlynir yn genedlaethol er mwyn canolbwyntio ar weithgaredd rhanbarthol... Byddem yn dadlau er mwyn sicrhau yr ymlynir at bolisïau a blaenoriaethau cenedlaethol ac y cânt eu gweithredu yn effeithiol ar lefel ranbarthol, y dylai fod elfen o gadw llygad "o'r brig i'r bôn" ar y rhanbarthau. Bydd hyn yn arbennig o berthnasol ym mlynnyddoedd cynnar unrhyw system newydd lle nad yw'r cyrff gweinyddol rhanbarthol wedi dangos eu gallu i gyflenwi eto." (Undeb/Corff cynrychioladol)

- 4.12 Roedd cyflwyniadau eraill yn cefnogi'r angen am ddull cyflenwi a gwneud penderfyniadau yn lleol. Yn gyffredinol, ystyriwyd bod datganoli, fel y'i cynigir yn yr ymgynghoriad, yn bwysig i greu proses sy'n nodi, deall ac yn mynd i'r afael ag anghenion penodol ar lefel is-genedlaethol, a ddiffinnir fel arfer o ran pryderon rhanbarthol a lleol. Roedd llai o drafodaeth ynglŷn ag anghenion lefel gymunedol.

"Er y gellir symleiddio'r gwaith o reoli a chydlynw'r broses gyflenwi o fewn dull buddsoddi rhanbarthol neu genedlaethol, dylai'r broses gyflenwi ei hun gael ei harwain yn lleol." (Asiantaeth Sgiliau/ Menter/Sefydliad datblygu economaidd)

- 4.13 Gwnaeth rhai ymatebion drafod pwy ddylai fod yn gyfrifol am y lefel(au) yn y model (e.e. gwneud penderfyniadau, atebolrwydd), gan gynnwys yr angen i ddiffinio cyfrifoldebau cenedlaethol, rhanbarthol a lleol. Roedd awgrym bod angen sicrhau bod rhanbartholi yn fwy na haen ychwanegol o reolaeth Llywodraeth Cymru yn unig.

"Mae datganoli cyllid a gwneud penderfyniadau i'r rhanbarthau yn golygu bod angen mwy na haen ychwanegol i gapasiti Llywodraeth Cymru yn y rhanbarthau yn unig. Nid yw datganoli'n golygu pontio o gydlynw cenedlaethol gan Lywodraeth Cymru i gynllun rhanbarthol gan Lywodraeth Cymru (drwy Fframweithiau Economaidd Rhanbarthol) – mae'n golygu rhanbartholi rheolaeth Llywodraeth Cymru." (Sefydliad Addysgol)

"Rydym yn credu y dylid caniatáu i ranbarthau unigol gytuno ar y trefniadau priodol ar gyfer gweinyddu a rheoli cyllid Buddsoddiad Rhanbarthol o fewn eu hardaloedd unigol, gan adlewyrchu eu hamgylchiadau unigryw a sicrhau eu bod yn cyfateb gymaint â phosibl i raglenni strategol eraill megis y Bargeinion Twf. Nid Llywodraeth Cymru ddylai benderfynu sut y dylai'r rhanbarthau weithredu." (Awdurdod Lleol)

- 4.14 Roedd rhai ymatebwyr yn croesawu'r ymrwymiad i weithio gydag amryw o randdeiliaid yn ystod y broses o bontio i'r model arfaethedig, gan ei weld yn angenrheidiol i sicrhau ei addasrwydd ar y lefelau rhanbarthol a lleol. Gwnaeth un cyflwyniad argymhell y dylai'r undebau llafur gynrychioli llais y gweithlu wrth gynllunio'r newidiadau yn ogystal â mew'n partneriaethau cymdeithasol a ddylai fod o gymorth i gyflenwi'r model, er bod y Bil Partneriaethau Cymdeithasol wedi ei ohirio o ganlyniad i COVID-19. Awgrymodd ymatebion eraill bwysigrwydd partneriaeth a chydweithio. Dywedodd rhai ymatebwyr y dylai strwythurau, sefydliadau a chydberthnasau gwaith sy'n bodoli eisoes gael eu parchu a'u meithrin er mwyn cadw cryfderau sy'n bodoli eisoes, tra awgrymodd pobl eraill y byddai'n ddefnyddiol adeiladu capasiti er mwyn helpu i gyflenwi'r model newydd. Un enghraifft o hyn oedd yr angen i annog gweithio traws-leol a thraws-ranbarthol.

"Mae strategaeth trosfwaol ar gyfer Cymru gyfan yn hanfodol. Fodd bynnag, mae angen iddo fod o ganlyniad i gydweithredu ac ymgysylltu trylwyr ar draws sectorau a chyda rhanddeiliaid a dylai adlewyrchu barn a dyheadau buddiannau gwahanol a rhanbarthau gwahanol Cymru." (Awdurdod Lleol)

- 4.15 Roedd awgrymiadau eraill ar gyfer llwyddiant yn cynnwys yr angen i ariannu'r gwaith o ddatblygu capasiti, gallu a seilwaith i gefnogi'r model, rhannu arferion gorau a'r angen i amserlenni fod yn fwy realistig nag y buont yn y gorffennol.
- 4.16 Awgrymodd rhai ymatebwyr fod angen trefniadau cyllid newydd i barchu natur ddatganoledig meysydd polisi penodol. Awgrym arall oedd bod y newid o gyllid Ewropeaidd yn gyfle i Lywodraeth Cymru alw am y pwerau angenrheidiol i ailddatblygu economïau lleol a rhanbarthol (e.e. i ddarparu cymorth gwladwriaethol gan gynnwys y gallu i ddal cyfranddaliadau, rheoli caffael cyhoeddus, sicrhau perchnogaeth gyhoeddus gynhwysfawr a gwneud bargeinio cyfunol sectoraidd a chydabyddiaeth undeb yn hanfodol).
- 4.17 Yn olaf, fel yn yr holiadur, roedd rhai cyflwyniadau yn gofyn am ragor o wybodaeth. Roedd y rhain yn cynnwys yr angen am ragor o wybodaeth am y canlynol: cydbwyllgorau corfforedig; y cydberthnasau rhwng haenau cenedlaethol, rhanbarthol a chymunedol; enghreifftiau o sut y gallai'r fframwaith weithio; amlinelliad o sut y byddai'n bosibl rhannu'r gronfa ar draws y graddfeydd amrywiol; a'r mecanweithiau ar gyfer penderfynu ar hyn.

5. Buddsoddiadau a arweinir gan y gymuned (C2)

C2. Ydych chi'n cefnogi ein cynigion a fyddai'n golygu bod y gymuned yn arwain rhai buddsoddiadau sy'n digwydd yn y gymuned honno?

Ffurflen ymateb ar-lein

- 5.1 Ar ôl ateb cwestiynau ynglŷn â chyflenwi ar lefel genedlaethol a rhanbarthol yn gyntaf, gofynnwyd i'r ymatebwyr am eu safbwyntiau ar y cynigion y dylai rhai o'r buddsoddiadau gael eu harwain gan y gymuned sydd yn cynnal y gweithgaredd.
- 5.2 Yn gyffredinol, roedd y sylwadau'n cefnogi'r egwyddor ynghylch buddsoddiad a arweinir gan y gymuned, gyda'r ymatebwyr yn cynnig enghreifftiau o lwyddiant buddsoddiadau tebyg yn y gorffennol. Tueddai'r ymatebwyr i feddwl bod pobl leol yn y sefyllfa orau i ddeall anghenion unigryw eu cymuned, ond hefyd y byddai angen cyfathrebu digonol ynglŷn â'r ffordd y mae'r mentrau'n cyd-fynd â'r amcanion a blaenoriaethau ehangach yn ogystal â hyfforddiant a chymorth i'w cyflwyno'n effeithiol.

Yr angen am gyfathrebu da gyda chymunedau

- 5.3 Er mwyn sicrhau llwyddiant y buddsoddiad a arweinir gan y gymuned, roedd teimlad o blith yr ymatebwyr fod angen lefel dda o gyfathrebu gyda chymunedau. Roedd hyn yn golygu hysbysu sefydliadau cymunedol sut mae eu buddsoddiadau yn cyfateb â chyd-destunau cenedlaethol a rhanbarthol, gyda chylch gwaith clir o gyfrifoldebau. Hefyd, roedd rhai yn gweld cyfathrebu da fel y gofyniad i weithio mewn cydweithrediad â chymunedau er mwyn cyd-gynhyrchu mentrau i greu'r ymdeimlad o berchenogaeth gymunedol.

"[...] mae angen i gynrychiolwyr allweddol o'r rhanddeiliaid a'r gymuned derbyn y wybodaeth briodol er mwyn gwneud penderfyniadau rhesymol gyda dealltwriaeth o gyd-destun y cyllid. Er enghraifft, gallai nifer o newidiadau amgylcheddol sy'n cael eu cyflwyno trwy brosiectau a rhaglenni ond wneud synnwyr fel rhan o gynllun mwy ar gyfer newid, felly ni fyddai'n ddefnyddiol i hyn gael ei beryglu gan nifer o ddulliau lleol eraill." (Trydydd sector)

"Byddai angen i'r cymunedau gydnabod yr amcanion troswaol ar lefel ranbarthol a'r ffordd mae eu buddsoddiad penodol nhw yn ategu ac yn cyfrannu at yr amcanion hynny, er mewn ffordd eang." (Sefydliad Addysgol)

"Gan gychwyn gyda'r canlyniadau cenedlaethol y cytunir arnynt, gallech gymryd rhan yn hawdd mewn ymarfer 'theori newid' gyda'r cymunedau sy'n gwrthdroi'r canlyniadau hynny er mwyn datblygu gweithgareddau cyfranogol y cytunwyd arnynt ar lawr gwlad, sydd â chefnogaeth leol go iawn." (Cwmni preifat)

Yr angen am fwy o wybodaeth

- 5.4 Er bod cefnogaeth gyffredinol i'r cynigion mewn egwyddor, gofynnodd rhai o'r ymatebwyr am fwy o eglurhad neu fanylion ynghylch rhannu penodol o'r cynigion. Yn arbennig, roedd nifer o ymatebwyr am gael meini prawf cliriach ynghylch yr hyn sy'n cyfateb i 'gymuned,' gydag eraill yn nodi bodolaeth 'cymunedau buddiant' yn ogystal â'r cymunedau daearyddol traddodiadol. Roedd eraill am wybod a oedd 'cael eich arwain gan' y gymuned yn golygu y byddai sefydliadau cymunedol bach yn derbyn cyllid yn uniongyrchol neu ai ymgynghoreion fyddent yn unig. Codwyd nifer o gwestiynau ynghylch sut y byddai gweithgareddau trawsffiniol yn gweithio'n ymarferol, sut y byddai'r cynigion yn cael eu gwerthuso, ac a fydd arian wedi'i neilltuo ar gyfer mathau penodol o gymunedau neu fuddsoddiadau.

"Cymunedau amrywiol sydd am wneud cais - mae angen eglurhad ynghylch y rheolau sy'n diffinio'r hyn sy'n cyfateb i gymuned, a hefyd a fydd arian wedi'i neilltuo ar gyfer cymunedau, busnesau, sefydliadau academiaidd a chynghorau penodol. Os yw'r cynigion yn gymysgryw iawn, sut y caiff y meini prawf llwyddiant eu sefydlu? Beth fyddai natur y fframwaith a grybwyllwyd yn yr ymgynghoriad? Mae gweithgareddau trawsffiniol yn cael eu trafod - pwy fydd yn gymwys, pa mor bell ar draws y ffin? Mae angen eglurhad ar hwn." (Sefydliad Addysgol)

"Ni allai'r hyn a arweinir gan y gymuned ymlynu at ffiniau rhanbarthol chwaith. Er enghraifft, rwyf yn gweithio ar hyn o bryd gyda grŵp o sefydliadau a chymunedau yng Nghwm Nedd Uchaf, Cwm Rhondda Fawr Uchaf a De Powys er mwyn manteisio ar y cyfleoedd economaidd a allai godi o'u safle ym 'Mro'r Sgydau.' Mae'r ardal hon yn croesi tair ffin awdurdod lleol, tair ardal Bwrdd Iechyd a dwy ardal Awdurdod Heddlu. Bydd yn croesi dwy, os nad tair ardal Buddsoddi Rhanbarthol." (Unigolyn)

Parhau gyda'r dull 'LEADER' / dull LEADER yn gweithio'n dda / Grwpiau Gweithredu Lleol yn brofiadol / effeithiol

- 5.5 Thema gyffredin arall oedd manteision canfyddedig parhau neu ehangu dull rhaglen LEADER yr UE o safbwynt datblygu cymunedol, gydag ambell un o'r sylwadau'n awgrymu y dylid cynnwys Grwpiau Gweithredu Lleol yn y gwaith cyflenwi oherwydd eu profiad a'r ffaith eu bod yn cynrychioli grwpiau buddiant gwahanol.

"Mae gorgyffwrdd a chyflenwoldeb sylweddol rhwng yr hyn a ddarperir yn bresennol o dan y dull LEADER a'r elfennau datblygiad lleol dan arweiniad y gymuned (CLLD) a ddisgrifiwyd yn yr ymgynghoriad. Os gellid cael gwared â'r cyfyngiadau gwledig ac ehangu'r cylch gwaith, gallai'r Grwpiau Gweithredu Lleol fod mewn sefyllfa dda i gyflwyno'r elfennau o'r strategaeth hon a arweinir gan y gymuned. Cydberthnasau hirsefydlog cadarn gyda'r rhanddeiliaid a buddiolwyr perthnasol a hanes da a chadarnhaol o gyflwyno prosiectau a arweinir gan y gymuned." (Awdurdod Lleol)

"Mae Grwpiau Gweithredu Lleol wedi bod yn cyflwyno rhaglenni LEADER ers sawl blwyddyn ac mae ganddynt brofiad helaeth. Mae gan y Grwpiau Gweithredu Lleol gymysgedd cyfartal o gynrychiolaeth o'r sector

cyhoeddus, y sector preifat a'r sector gwirfoddol, gydag ystod amrywiol o sgiliau, arbenigedd a gwybodaeth leol rhyngddynt. Fodd bynnag, mae angen tystiolaeth o ymgynghoriad cymunedol ar gyfer pob un o'r ceisiadau prosiect o fewn y dull LEADER hefyd er mwyn cefnogi angen y prosiect, felly mae'r ymgynghoriad yn digwydd o fewn calon y gymuned." (Awdurdod Lleol)

Cefnogaeth / hyfforddiant / adnoddau digonol yn ofynnol

- 5.6 O ran y cyfathrebu, nododd yr ymatebwyr hefyd fod angen cefnogaeth, hyfforddiant ac adnoddau digonol ar y grwpiau cymunedol. Roedd hyn yn arbennig o wir mewn achosion lle fyddai angen gwybodaeth neu arbenigedd arbenigol, neu o blith cymunedau sydd o dan anfantais economaidd neu sy'n methu ag arwain yn gorfforol heb gymorth.

"Yn aml, gall prosiectau a arweinir gan y gymuned ddibynnu ar sgiliau ac arbenigedd ychydig o unigolion allweddol o fewn yr ardal, felly mae'n bwysig sicrhau'r hyfforddiant, cyngor a'r arweiniad cywir ar eu cyfer o lefel genedlaethol hyd at lefel leol. Mae hyn yn arbennig o wir am yr amgylchedd morol oherwydd bod y logisteg yn aml yn gymhleth iawn, felly bydd mentrau mwy uchelgeisiol a arweinir gan y gymuned yn debygol o fod angen cymorth logistaidd gan gyrff eraill." (Sector cyhoeddus arall)

Pobl leol / sefydliadau cymunedol yn gwybod beth sydd orau ar gyfer eu hardal

- 5.7 Yn gyffredinol, roedd yr ymatebwyr wedi ymateb yn bositif i'r egwyddor o fuddsoddiad a arweinir gan y gymuned. Y thema a gododd yn fwyaf aml yn y data oedd bod pobl leol a sefydliadau cymunedol lleol yn deall beth sydd orau ar gyfer eu hardal, a bod gan gymunedau heriau unigryw y maent hwy yn y sefyllfa orau i'w nodi a mynd i'r afael â hwy pan fydd ganddynt y cyllid i wneud hynny.

"Mae'n amlwg bod manteision amlwg i weithgareddau a arweinir gan y gymuned sef bod diddordeb personol yn llwyddiant y buddsoddiad ond ni ddylai hyn fod ar draul y gallu i gyflwyno'r gweithgaredd. Mae cymunedau hefyd yn y sefyllfa orau i wybod yn union pa fath o ymyriadau a fyddai'n gwneud gwahaniaeth gwirioneddol a chynaliadwy'n lleol." (Sefydliad Addysgol)

"Mae cymunedau mewn sefyllfa dda i ddeall ble y mae angen cyllid fwyaf, a'r ymyriadau sy'n debygol o gael yr effaith fwyaf. Bydd buddsoddiadau a arweinir gan y gymuned hefyd yn cynyddu'r ymdeimlad o berchnogaeth leol, cyfranogiad a'r ymgysylltiad â'r cynllun ariannu, sydd wedi bod ar goll o fodel Cyllid Strwythurol yr UE." (Sector cyhoeddus arall)

Gofyn am drosolwg digonol

- 5.8 Yn ogystal â'r gefnogaeth, hyfforddiant a'r adnoddau a ddarperir cyn ac yn ystod y cyflenwi, teimlwyd bod angen trosolwg digonol ar lefel genedlaethol. Roedd hyn nid yn unig ar gyfer cyfleu nodau ac amcanion cenedlaethol a rhanbarthol, ond ar gyfer archwilio'r prosiectau a arweinir gan y gymuned yn erbyn yr amcanion hyn a'u gwneud yn destun monitro a gwerthuso cadarn.

Capasiti / gallu'r gymuned i gyflwyno'r gweithgareddau buddsoddi

- 5.9 Yn aml, teimlwyd bod angen cefnogaeth a throsolwg oherwydd pryder nad oedd digon o allu neu gapasiti gan rai cymunedau i gyflwyno'r gweithgareddau buddsoddi'n effeithiol. Awgrymodd rhai fod angen arbenigwyr o'r sector preifat, y sector cymunedol a'r trydydd sector i gynorthwyo'r gwaith cyflenwi.

"Yn hollol, ond o dan gynllun mentora proffesiynol da (gan fasnachwyr, nid swyddogion gweithredol / rheolwyr adnoddau dynol)." (Unigolyn)

- 5.10 Roedd awgrym, er bod gan y Sector Addysg Uwch yng Nghymru gylch gwaith ar gyfer Cymru gyfan, bod y gwaith y maent hefyd yn ei wneud i gefnogi a datblygu cymunedau lleol trwy eu cenhadaeth ddinesig yn bwysig i gynyddu'r capasiti lleol. Mae gwaith allgymorth o'r fath wedi'i danategu gan ymchwil, datblygu ac arloesi sydd, fel y nodwyd mewn man arall, wedi dibynnu'n fawr ar gyllid Ewrop yn y gorffennol.

Cyflwyniadau

- 5.11 Roedd cefnogaeth gyson ar gyfer datblygiad a arweinir gan y gymuned ar draws y cyflwyniadau. Roedd hyn yn cynnwys cynnig manwl a gafodd ei gyd-ysgrifennu ar gyfer dull o ddatblygu a arweinir gan y gymuned. Roedd y gefnogaeth i ddatblygiad a arweinir gan y gymuned yn cynnwys awgrymiadau ei fod yn aml yn gynaliadwy, yn darparu seilwaith cymdeithasol pwysig, yn arwain at ganlyniadau priodol a mesurau cydweithredol o'r gwaelod i fyny, yn galluogi'r trigolion i gefnogi datblygiad eu cymunedau, ac yn cyflwyno effeithiau priodol. Gwelwyd bod gan fusnes cymdeithasol rôl i'w chwarae hefyd. Hefyd, awgrymwyd bod gan ddatblygiad dan arweiniad y gymuned swyddogaeth bwysig o safbwynt adferiad yr economi yng Nghymru yn dilyn COVID-19.

"Rydym yn cytuno â'r cynnig y dylai rhai o'r buddsoddiadau gael eu harwain gan y gymuned sydd yn eu cynnal. Byddai'r cyfryw ddull hefyd yn caniatáu i Gymru fod yn fwy hyblyg a deinamig o safbwynt adferiad yr economi yn dilyn COVID-19. Roeddem yn falch o weld bod y ddogfen ymgynghori'n cyfeirio at rôl busnesau cymdeithasol yn y gwaith o gyflwyno gweithgareddau mewn partneriaeth â chymunedau lleol. Mae busnes cymdeithasol yn grymuso cymunedau i ddod at ei gilydd a rhoi sylw i'r materion sy'n bwysig iddynt." (Trydydd sector)

- 5.12 Er bod rhai yn teimlo bod datblygiad a arweinir gan y gymuned yn gallu rhoi sylw i anghydraddoldebau (gan gynnwys anghydraddoldebau economaidd), roedd pryderon hefyd bod amrywiaeth gofodol mewn nodweddion economaidd-gymdeithasol yn golygu bod llwyddiant datblygiad cymunedol yn amrywio rhwng yr ardaloedd.

"Credwn fod y datganiad cyffredinol y gall datblygiad lleol a arweinir gan y gymuned fod yn ddull ar gyfer cyflwyno'r pedair blaenoriaeth yn rhesymol, ond credwn fod angen cydnabod ei fod yn fwy tebygol o gyflwyno rhai elfennau o'r fframwaith nag eraill a bydd hyn yn amrywio o ran daearyddiaeth ofodol. Felly, er ein bod yn cytuno y gall y dull hwn

gael ei ddefnyddio mewn ardaloedd trefol, gwledig, arfordirol ac ôl-ddiwydiannol, ac y dylai gael ei ddefnyddio, ni fydd yn gweithio yn yr un ffordd ym mhob un o'r mathau o ardaloedd hynny a hefyd ni fydd yn gweithio ymhob man..." (Asiantaeth Sgiliau / Menter / Sefydliad datblygu economaidd)

- 5.13 Roedd rhai o'r sylwadau eraill yn cyfeirio at yr angen i weithio mewn ardal ofodol briodol ac o fewn strategaeth ofodol briodol. Croesawyd yr ymrwymiad i brosiectau sy'n cynnwys cymunedau lleol yn y gwaith o bennu sut y caiff buddsoddiad ei dargedu ond lleisiwyd pryderon na fydd y dull yn cael ei weithredu ym mhob un o'r cymunedau; ni fydd yn gweithio yn yr un ffordd mewn gwahanol ardaloedd; a bod blaenoriaeth cymunedau iachach, tecach a mwy cynaliadwy yn fwy tebygol o gael ei chyflwyno'n sylweddol ar lefel leol na'r tair blaenoriaeth arall.
- 5.14 Er bod rhai yn teimlo bod datblygiad a arweinir gan y gymuned yn hanfodol o ran sicrhau bod cyllid ar gael i ystod ehangach o randdeiliaid, awgrymodd pobl eraill fod angen iddo fod yn haws i gymunedau gael gafael ar y cyllid. Er mwyn bod yn hygyrch, dylai prosiectau a arweinir gan y gymuned hefyd osgoi'r defnydd o "iaith strategaeth" dechnegol.
- 5.15 Canolbwyntiodd rhai ar yr angen i ddatblygiad a arweinir gan y gymuned dderbyn arweiniad o lefel uwch, a chyfeiriodd eraill at yr angen iddo fod o dan arweiniad lleol. Cafwyd awgrym o densiwn rhwng datblygiad a arweinir gan y gymuned a dull llywodraethu democrataidd a chodwyd pryder na ddylai datblygiad a arweinir gan y gymuned danseilio unrhyw atebolrwydd lleol a rhanbarthol (e.e. awdurdodau lleol a chynghorau cymuned a etholwyd). Mewn gwrthgyferbyniad, cafwyd awgrym arall fod angen i ddiwylliant y sector gyhoeddus fod yn llai gwrth risg er mwyn caniatáu i ddatblygiad a arweinir gan y gymuned ffynnu.

"Cefnogwn gynnig Llywodraeth Cymru y dylai rhai o'r buddsoddiadau gael eu harwain gan y gymuned sydd yn cynnal y gweithgaredd. Mae angen iddo fod yn gyd-gysylltiedig ar lefel leol a chenedlaethol, a chynnwys partner galluogi." (Sefydliad Addysgol)

"Er mwyn i'r agwedd hon ar y gwaith ffynnu, bydd angen dangos mwy o ymddiriedaeth yn y gwaith a arweinir gan y gymuned." (Asiantaeth Sgiliau / Menter / Sefydliad datblygu economaidd)

- 5.16 Amlygwyd yr angen i gynyddu capasiti, gan gynnwys awgrymiadau bod angen cynnwys dysgu gan gymheiriaid a grymuso actorion lleol, bod angen i gyrff rhanbarthol brofi bod ganddynt y capasiti a'r arbenigedd i gyflwyno datblygiad a arweinir gan y gymuned, a bod arian a glustnodwyd i helpu awdurdodau lleol i gyflwyno ymyriadau yn gwneud gwahaniaethau i gymunedau difreintiedig a bregus.
- 5.17 Cafwyd ceisiadau am fwy o fanylion ynglŷn â'r datblygiad a arweinir gan y gymuned yn ogystal ag eglurhad o'r rolau a'r graddfeydd. Mynegwyd pryderon hefyd, er bod y geiriau "cymuned" a "lleol" yn cael eu defnyddio droeon yn y cynigion, bod diffinio'r geiriau hyn yn dipyn o broblem a bod angen ystyried hyn yn fanwl.

"Defnyddir 'lleol' a 'cymuned' yn gyfnewidiol yn y ddogfen ac mae'r eirfa yn awgrymu y dylid ystyried bod 'lefel leol' yn golygu 'awdurdod lleol neu

lefel gymunedol.' Felly, mae ystyr 'arweinir gan y gymuned' yn aneglur yn y cyd-destun hwn. Mae'r papur yn cyfeirio at y Cyd-bwyllgorau Corfforedig fel mecanweithiau ar gyfer cyflenwi'n lleol ond - fel y nodwyd yn y Bil Llywodraeth Leol ac Etholiadau – bwriedir i'r cyrff hyn fod yn gyrff rhanbarthol sy'n uno'r awdurdodau lleol. Ein pryder yma yw ceisio deall a ddylai 'arweinir gan y gymuned' gael ei ddehongli fel rhywbeth sy'n digwydd ar lefel sy'n is na'r Cyd-bwyllgorau Corfforedig ac felly sut fyddai'r undebau llafur yn gallu mynd ati i weithio mewn partneriaeth gymdeithasol ag unrhyw strwythurau lleol o'r fath." (Undeb/Corff cynrychioladol)

Fersiwn Hawdd ei Deall

- 5.18 Roedd pob un o'r tri ymatebwr i'r holiadur hawdd ei ddeall wedi ateb 'ydy' pan ofynnwyd a oeddent yn credu bod y dull o weithio ar lefel genedlaethol, ranbarthol a chymunedol yn syniad da, a hefyd wedi ateb 'dylent' i'r cwestiwn a ddylai rhai penderfyniadau buddsoddi ddigwydd yn y gymuned sy'n cynnal y gweithgaredd.

Cyflogaeth

- 5.19 Yn yr ymatebion hyn, gwnaeth un ymatebwr ganolbwyntio ar gyflogaeth, gan nodi y byddai ymgysylltu yn holl bwysig er mwyn deall y rhwystrau i gyflogaeth yng Nghymru a chreu datrysiadau. Roedd ymatebwr arall yn pryderu am y cyfleoedd cyflogaeth ar gyfer pobl anabl ac yn cefnogi'r syniad o raglenni integredig lleol er mwyn cynyddu cyfleoedd i bobl ag anableddau dysgu gael cyflogaeth ac ennill sgiliau, ond teimlodd fod angen i fuddsoddiad rhanbarthol ystyried sut y gall pobl anabl gael budd o benderfyniadau ar raglenni lleol sydd wedi'u cyd-gynhyrchu sy'n gwella'r mynediad i wasanaethau cyhoeddus, cyflogaeth a gweithgareddau cymdeithasol, a chyfrannu at y penderfyniadau hynny.

Gwleidyddiaeth gymunedol

- 5.20 Roedd un yn cytuno â'r dull ond yn pryderu am wleidyddiaeth ar lefel gymunedol a'r potensial i nifer fach o unigolion neu grwpiau reoli'r prosesau gwneud penderfyniadau a difreinio eraill rhag cymryd rhan, gan roi esiamplau o adegau lle roedd hyn wedi digwydd yn y gorffennol.

6. Cyllid ad-daladwy (C3)

C3. Ydych chi'n cytuno y dylem barhau i ddefnyddio mwy o gyllid ad-daladwy os yw hyn yn bosibl, ac os nad yw hyn yn bosibl, y dylid datblygu modelau cymorth cyfun sy'n defnyddio'r elfen ad-daladwy gymaint â phosibl?

Ffurflen ymateb ar-lein

- 6.1 Er mwyn cefnogi datblygiad economaidd, cynigodd yr ymgynghoriad fodel cyflenwi a weinyddwyd ar lefel genedlaethol sy'n ceisio defnyddio cyllid ad-daladwy lle y nodir diffygion yn y farchnad. Gofynnwyd i'r ymatebwyr am eu safbwyntiau ar gynyddu'r defnydd o gyllid ad-daladwy lle y bo'n bosibl, yn ogystal â defnyddio cymorth cyfunol gan gynyddu'r elfen ad-daladwy lle nad yw'n bosibl.
- 6.2 Er bod tueddiad gan yr ymatebwyr i gytuno â chynyddu'r defnydd o gyllid ad-daladwy, roedd gan y cytundeb hwn lawer mwy o amodau nag mewn meysydd eraill o'r ymgynghoriad. Roedd yr ymatebwyr yn bwylllog o safbwynt gorddibyniaeth ar gyllid ad-daladwy, gan nodi eu cefnogaeth i fodelau cymorth cyfunol dros fodel lle mai cyllid ad-daladwy yw'r unig opsiwn. Amlygodd yr ymatebwyr achlysuron lle roeddent yn teimlo na fyddai cyllid ad-daladwy'n briodol oherwydd y math o fenter neu'r math o unigolyn a oedd yn derbyn y cyllid, a theimlwyd y dylai cyllid ad-daladwy gael ei roi ar waith mewn ffordd hyblyg, ac o bosibl ymhlith ystod eang o gymorth ariannol yn dilyn effaith pandemig COVID-19 ar ein heconomi.
- 6.3 Serch hynny, er bod yr ymatebwyr yn teimlo bod meysydd penodol lle fyddai cyllid ad-daladwy yn amhriodol, neu wedi gwneud argymhellion ar gyfer ei roi ar waith prin iawn oedd yr ymatebwyr oedd yn anghytuno'n llwyr â'r defnydd o gyllid ad-daladwy. Roedd yr ymatebwyr oedd yn anghytuno wedi gwneud hynny oherwydd y posibilrwydd o gynyddu dyled pobl Cymru, oherwydd yr ansicrwydd o achos Brexit a'r pandemig COVID-19, neu oherwydd bod eu sefydliadau wedi elwa ar y defnydd o gyllid grant.

Cyfuno cyllid ad-daladwy gyda grantiau

- 6.4 Roedd oddeutu chwarter (24%) o'r sylwadau'n nodi y dylai fod ystod hyblyg o opsiynau ariannu ar gael, gan ddefnyddio model cymorth cyfunol, yn cynnwys cyllid ad-daladwy yn ogystal â grantiau ac opsiynau ariannu eraill.

"Wrth ystyried enghraifft yng Nghymru, mae cyllid ad-daladwy wedi bod yn llwyddiannus iawn ar gyfer y diwydiant twristiaeth dros y blynyddoedd diwethaf oherwydd ei fod yn rhoi mwy o berchnogaeth i'r ymgeisydd dros yr hyn y mae'n gwneud cais amdano. Roedd grantiau twristiaeth a oedd yn gweithredu fel cyllid ad-daladwy yn darparu rhaniad o 70/30 rhwng benthyciad a grant, fel y byddai unrhyw un a oedd yn ymgeisio (ac yn gallu profi hyfywedd ei fusnes) yn derbyn 100% o'r arian yr oedd ei angen sy'n caniatáu mwy o fuddsoddiad a thwf." (Sector cyhoeddus arall)

"Byddai elfen haenedig o gyllid ad-daladwy i'w weld yn briodol - prosiectau'n derbyn cyllid ad-daladwy llawn; ynghyd â phrosiectau'n derbyn cyfuniad o gyllid ad-daladwy a grant, yn dibynnu ar yr amgylchiadau a'r cyd-fuddsoddiad." (Awdurdod Lleol)

"Mae angen ystod eang o opsiynau cyllid, sy'n caniatáu cymysgedd o ffynonellau cyhoeddus a phreifat, gan gynnwys grantiau cyhoeddus, cynlluniau cymorth fferm, lles cynllunio, cyllid carbon, cyllid ar gyfer cyfrifoldeb cymdeithasol corfforaethol." (Trydydd sector)

Nid yw'n briodol bob amser / hefyd angen cyllid amgen

- 6.5 Roedd ystod eang o sefyllfaoedd lle nad oedd cyllid ad-daladwy i'w weld yn briodol, neu lle ystyriwyd bod cyflawni amcanion priodol yn cyflawnhau'r opsiynau cyllid amgen, er enghraifft ar gyfer cynyddu capasiti cymdeithasol ac economaidd. Yn arbennig, teimlwyd bod angen opsiynau amgen ar y sefydliadau hynny heb warant.

"Gall cyllid ad-daladwy weithio os caiff ei weinyddu'n gywir. Fodd bynnag, nid yw'n gweithio yn achos cleientiaid mewnfuddsoddiad, sydd ag opsiynau lleoliad sy'n cystadlu â'i gilydd. [...] Mae'r ffaith nad yw'r ddogfen hon yn crybwyll mewnfuddsoddiad yn peri syndod mawr i mi ac yn fy siomi." (Cwmnïau preifat)

"Mae cyllid ad-daladwy, yn rhannol neu'n gyflawn, yn arf rhagorol os caiff ei gymhwyso'n gywir, yn enwedig o safbwynt cefnogi prosiect / corff sy'n cynhyrchu cyllid dros ben. Fodd bynnag, mae angen cyllid hefyd i gefnogi anghenion gweithredoedd cymdeithasol ac economaidd i gynyddu capasiti, na fydd cyllid ad-daladwy'n briodol ar eu cyfer." (Sector cyhoeddus arall)

"Dylai cyllid ad-daladwy fod yr opsiwn cyntaf, ond nid yr unig opsiwn. Mae sefyllfaoedd lle nad yw hyn yn briodol a lle y mae dulliau eraill o ariannu yn ddilys:

- Cyllid ad-daladwy wedi'i gyfuno â chymorth grant... lle mae cyllid ad-daladwy'n rhoi gormod o bwysau ar y sefydliad
- Cymorth grant gyda mathau amrywiol o arian cyfatebol... lle daw'r arian cyfatebol o adnoddau mewnol y busnes neu o fuddsoddwyr allanol
- Cymorth grant... lle na fydd unrhyw fath arall o gyllid yn cyflawni'r canlyniad gofynnol

Caiff y cymorth a ddefnyddir ei bennu gan botensial hirdymor y fenter, gan faint y sefydliad a gan y sector. Bydd yn rhaid i'r meini prawf fod yn glir a chyson, gan adlewyrchu anghenion y prosiect a'r ddynmeg angori." (Asiantaeth Sgiliau / Menter / Sefydliad datblygu economaidd)

Ystyried y newidiadau a achosir gan COVID-19

- 6.6 Eto, roedd COVID-19 yn un o'r pryderon cyffredin o blith yr ymatebwyr, gyda nifer yn teimlo y byddai angen hyblygrwydd yn y trefniadau cyllid o ganlyniad i ansicrwydd economaidd posibl, gan gynnwys defnydd uwch o gyllid grant, ac y byddai mabwysiadu dyled trwy gyllid ad-daladwy yn annymunol i sefydliadau yn ystod cyfnod o ansicrwydd yn yr economi.

"[...] yn sgil COVID-19 yn benodol, efallai na fyddai modelau buddsoddi cwbl ad-daladwy yn ymarferol, yn enwedig ar gyfer microfentrau a mentrau bach iawn. Dylid rhoi ystyriaeth benodol i'r cyllid ar gyfer mentrau sy'n cychwyn o'r newydd yn sgil y cynnydd disgwyledig mewn entrepreneuriaeth yn seiliedig ar reidrwydd a allai godi o'r sefyllfa diweithdra. Bydd entrepreneuriaid yn y categori hwn yn ei gweld hi'n anodd denu cyllid a byddent yn elwa ar hwb ariannol er mwyn ysgogi busnesau sy'n cychwyn a gwella cynaliadwyedd." (Unigolyn)

"Ni fydd cyllid ad-daladwy yn opsiwn hyfyw ar gyfer pob un busnes, yn enwedig wrth iddynt geisio adfer o'r pandemig. Rydym yn gwybod o'n cymunedau bod y pandemig COVID-19 yn debygol o effeithio'n sylweddol ar fusnesau bach a microfentrau." (Sector cyhoeddus arall)

"O ran cymorth busnes, mae'r dirwedd yn debygol o fod hyd yn oed yn fwy gwahanol yn dilyn COVID-19. Yn hyn o beth, dylid cadw ystod lawn a hyblyg o opsiynau buddsoddi ariannol. Mewn rhai achosion, gall hyn ofyn am gyllid na fydd yn rhaid ei ad-dalu, ond mae'n bosibl y bydd model rhannu ecwiti, rhannu elw, neu fenthyciad llog isel yn briodol mewn achosion eraill. Dylai'r cymorth fod yn ddigon hyblyg er mwyn gallu ymateb i bob un o'r amgylchiadau hyn." (Awdurdod Lleol)

Ystyried buddion hirdymor / anniriaethol / anuniongyrchol

- 6.7 Nododd ymatebwyr fod rhai o fuddion y prosiectau'n anniriaethol, yn hirdymor neu'n anodd eu mesur a dylid eu hystyried y tu hwnt i'w gallu i ad-dalu. Roedd hyn yn cynnwys buddsoddiadau sy'n gwella iechyd cymunedol, yr amgylchedd neu sy'n anelu at hyfywedd yn yr hirdymor - yn enwedig yn sgil effeithiau economaidd COVID-19.

"Mae angen rhoi nifer o fesurau ar waith er mwyn helpu i gynnal cymunedau a gwella safonau bywyd pobl - gan eu cefnogi i fod yn weithgar yn economaidd. Mae angen i'r gwasanaethau hyn gael eu cyllido yn barhaus." (Awdurdod Lleol)

"Hoffwn weld gwahaniaeth yn cael ei wneud rhwng y buddsoddi mewn datblygu busnesau a'r buddsoddi mewn gweithrediadau seilwaith amgylcheddol neu gymdeithasol. Mae'r cynigion a amlinellwyd o fewn y fframwaith, er y nodwydeu bod wedi'u tanategu gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, yn ymddangos fel petaent yn blaenoriaethu twf economaidd a'r sector preifat ledled Cymru, gyda llai o flaenoriaeth neu bwyslais ar wella adnoddau cymunedol, naturiol ac amgylcheddol. Mae cynlluniau amgylcheddol yn creu canlyniadau parhaus a diriaethol i iechyd pobl a chymunedau, maent yn cefnogi ecosystemau cymhleth sy'n aml o dan fygythiad y mae eu gwerth yn fwy nag economaidd yn unig, tra bod buddsoddiadau mewn gwydnwch cymunedol yn gallu creu newid cenedliadol. Nid yw'r buddsoddiadau hyn yn briodol ar gyfer modelau cyllid ad-daladwy." (Awdurdod Lleol)

"Mae'n dibynnu ar beth sy'n cael ei ariannu. Os yw'n fenter fasnachol sy'n cynhyrchu incwm ariannol, yna dylent fod yn gallu fforddio i ad-dalu'r cyllid. Fodd bynnag, bydd sawl prosiect yn cyflawni buddion na ellir eu

mesur mewn dull ariannol llym, hyd yn oed os yw'r buddion anuniongyrchol (e.e. iechyd gwell) yn gallu cael eu mesur. Ni ddylid dyrannu gormod o'r cronfeydd sydd ar gael trwy gyllid ad-daladwy. Tybiwn y bydd y rhan fwyaf o'r prosiectau sy'n cyflawni eich amcanion yn darparu buddion anniriaethol." (Trydydd sector)

Dylai grantiau fod ar gael o hyd / y trydydd sector yn dibynnu ar grantiau

- 6.8 Lle awgrymodd yr ymatebwyr fod cyllid ad-daladwy'n anhyfyw neu'n anaddas, roedd cefnogaeth ar gyfer cynnal y defnydd o gyllid grant, yn hytrach na defnyddio model cyfunol. Amlinellodd rhai o'r ymatebwyr fod y trydydd sector yn dibynnu ar gyllid grant.

"Gallai hyn beri gofid i sefydliadau trydydd sector sy'n ddibynnu ar gyllid sy'n seiliedig ar grantiau'n benodol. Mewn egwyddor, gallai hyn fod yn fesur o hyfywdra, ond byddai'n dal i fod yn broblem pe bai'r opsiynau ar gyfer cyllid sy'n seiliedig ar grantiau'n lleihau oherwydd bod gormod o bwyslais ar gyllid ad-daladwy yn y rhaglen." (Trydydd sector)

"Grantiau, nid benthyciadau. Rwyf yn anghytuno â'r model dyled." (Unigolyn)

"Ni allai gweithgaredd fod yn economaidd na'n fasnachol o ran ei natur, ac felly, ni fyddai'n bosibl cynhyrchu'r arian er mwyn ad-dalu'r cyllid. Dylid ystyried nifer y sefydliadau dielw sy'n rhan o'r gwaith o gyflenwi'r cronfeydd strwythurol. Mae'n annhebygol y byddai llawer o'r sefydliadau hyn mewn sefyllfa i ymhél â'r cyfryw delerau. Byddai cyllid grant ynghyd â'r defnydd o arian cyfatebol neu becynnau ariannu sy'n creu cyd-fuddsoddiad o gynlluniau buddsoddi eraill sy'n bodoli eisoes yn fwy hyfyw na chyllid ad-daladwy." (Sefydliad Addysgol)

Yn anhyfyw ar gyfer sefydliadau bach / micro

- 6.9 Un pryder penodol oedd priodoldeb y model cyllid ad-daladwy ar gyfer sefydliadau bach / micro neu brosiectau cymunedol bach. Roedd rhai o'r ymatebwyr yn credu bod angen i'r cynigion wneud darpariaethau penodol wedi'u cynllunio ar gyfer BBaCh.

"Os yw cymhwyster yn ddibynnu ar hyfywdra busnes (fel y mae ar gyfer twristiaeth ar hyn o bryd) yna, gall nifer o'r BBaCh / busnesau a reolir ar gyfer canlyniadau y tu hwnt i economeg bur gael eu diystyru. Byddem hefyd yn cefnogi ystyried cyllid er mwyn galluogi sectorau i bontio i gyflawni cydymffurfedd rheoliadol (e.e. cynnyrch llaeth)." (Sector cyhoeddus arall)

"Mae hefyd yn bwysig cofio bod canran uchel o fusnesau yn ardaloedd gwledig Powys yn fusnesau bach, micro, a bod cefnogaeth ar gyfer y maes hwn yn allweddol ar gyfer economi Powys." (Awdurdod Lleol)

"[...] rhaid i unrhyw symudiad tuag at gyfraddau uwch o gyllid ad-daladwy yng Nghymru gael ei gydategu gan ddarpariaeth ddigonol ar gyfer, a mynediad i, ffyrdd eraill o ariannu er mwyn galluogi ad-daliadau o fewn amgylchiadau cyn-referiw - yn enwedig ar gyfer microfusnesau. Ar hyn

o bryd, gallech ddadlau nad oes gan Gymru sylfaen buddsoddi ecwiti digonol neu ddarpariaeth benthyciadau ddigon eang er mwyn rhoi dewis a mynediad i fusnesau i ddigon o ffynonellau cyllid amgen." (Sefydliad Addysgol)

Angen rhagor o wybodaeth

- 6.10 Roedd oddeutu 10% o'r sylwadau i'r cwestiwn hwn am gael rhagor o wybodaeth am y cynigion ynglŷn â chyllid ad-daladwy gyda rhai'n awgrymu ei bod hi'n anodd gwneud sylwadau heb gael rhagor o wybodaeth. Roedd hyn yn cynnwys cwestiynau ynghylch pa opsiynau cyllid sydd ar gael yn barod, a'r amgylchiadau ynglŷn â phryd y dylid ad-dalu cyllid a phryd na ddylid ei ad-dalu. Cafwyd sylwadau hefyd yn nodi bod sefydliadau'r trydydd sector yn llai cyfarwydd â chyllid ad-daladwy, ac felly byddai angen mwy o wybodaeth arnynt ynglŷn â sut y bydd hyn yn gweithio'n ymarferol.

"Unwaith eto, ni ellir gofyn y cwestiwn hwn ar ei ben ei hun heb esbonio cyd-destun y buddsoddiad, ei bwrpas, ei sail a'r disgwyliadau. Heb fframwaith buddsoddi trosfwaol sy'n darparu'r cwrpas, y ffiniau a'r cefndir - mae'n amhosibl ateb y cwestiwn hwn. Mae galw am offeryn dyled gyda chwmni sy'n meddu ar Eiddo Deallusol unigryw, arweiniad yn y farchnad ac Enillion Cyn Llog, Treth, Dibrisiant ac Amorteiddio (EBITDA) gyda gwarant lawn - yn unol â buddsoddiad CCR yn CSC Foundry Ltd - yn wahanol iawn i weithredu ar uchelgais polisi i gefnogi busnesau newydd gyda phroffiliau uwch o ran risg, neu raglen sgiliau ac entrepreneuriaeth a arweinir gan brifysgol sy'n gofyn am gronfa sbarduno neu gefnogaeth gatalytig." (Asiantaeth Sgiliau / Menter / Sefydliad datblygu economaidd)

"Yn ei adroddiad, argymhellodd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus fod angen mwy o eglurder ar fusnesau mewn perthynas â'r mathau o gyllid a gynigir; ac i swyddogion Llywodraeth Cymru atgyfnerthu'r canllawiau ar gyfer pryd y dylid ad-dalu cyllid a phryd na ddylid ei ad-dalu." (Sector cyhoeddus arall)

"Mae angen canllawiau clir ar y ffordd y datblygir modelau cymorth cyfunol, er mwyn nodi pryd mae cyllid ad-daladwy'n hyfyw a phryd y gellir defnyddio'r dull amgen." (Sector cyhoeddus arall)

Dim ond Banc Datblygu Cymru neu gorff cenedlaethol tebyg ddylai gyflenwi

- 6.11 Rhoddodd oddeutu 10% o'r ymatebwyr sylwadau oedd yn cefnogi'r broses o weinyddu cyllid ad-daladwy trwy Fanc Datblygu Cymru (neu gorff cenedlaethol tebyg), neu sylwadau a oedd yn mynegi hyder ym Manc Datblygu Cymru. Fodd bynnag, dadleuodd cyfran debyg y dylai cyllid ad-daladwy gael ei weithredu a'i reoli ar lefel leol, neu awgrymwyd y dylid defnyddio'r cyllid fel gwarantau benthyciadau lleol, yn hytrach na chyfalaf uniongyrchol er mwyn cynyddu dulliau ariannu lleol. Awgrymodd eraill y dylid sefydlu cronfeydd cymunedau lleol a defnyddio'r cyllid cymunedol hwn ochr yn ochr â'r cyllid ad-daladwy.

Cyflwyniadau

6.12 O fewn y cyflwyniadau, roedd ystod eang o sylwadau ynglŷn â modelau ar gyfer cyllid ad-daladwy, ond roedd y rhan fwyaf o'r sylwadau ar y pwnc hwn wedi'u gwneud gan un ymatebwr yn unig. Roedd y sylwadau'n cynnwys:

- Mae'n dda bod y ddogfen yn cydnabod na allai'r model ar gyfer cyllid ad-daladwy fod yn hyfyw ym mhob achos ac y gallai grant neu gyd-fuddsoddiad arall fod yn angenrheidiol hefyd.
- Mae angen i gyllid ad-daladwy fabwysiadu model arfer gorau gan ddefnyddio'r gwersi a ddysgwyd o raglenni cyllid Ewropeaidd.
- Mae angen ymestyn y model ar gyfer cyllid ad-daladwy
- Dylid gweinyddu'r model ar gyfer cyllid ad-daladwy ar lefel genedlaethol ond gan gyd-fynd â'r pedwar maes blaenoriaeth ac ystyried y cyfeiriad(au) strategol y mae'r rhanbarthau gwahanol ledled Cymru yn eu dilyn.
- Ni ddylid cynyddu'r elfen ad-daladwy bob amser wrth gynllunio pecynnau cymorth cyfunol.
- Mae gan gyllid ad-daladwy rôl o fewn cyfres o ysgogiadau ariannol a ddylai fod ar gael i Lywodraeth Cymru a'i chyfarpar rhanbarthol a lleol trwy ddull democrateiddio.

6.13 Roedd sylwadau eraill, wedi'u gwneud unwaith eto gan un ymatebwr yn unig, o fewn un cyflwyniad, yn cynnwys:

- Y gallai'r defnydd o gyllid hyblyg a thalebau arloesi helpu
- Yr angen i drafod rôl cymorth y wladwriaeth.
- Mae achos cryf o blaid buddsoddiad a ariennir gan grant yn gyfan gwbl yn hytrach na chyllid ad-daladwy, er mwyn cefnogi cwmnïau twf cynnar
- Cymorth ar gyfer y nod o gynyddu cynaliadwyedd adnoddau buddsoddi rhanbarthol a, lle y bwriedir i'r buddsoddiad gefnogi'r broses o gynhyrchu elw, bod y rhain yn ad-daladwy.
- Mae ysgogiadau a chymhellion ariannol eraill ar gael i gydbwyso enillion, y dylid eu hystyried y tu hwnt i gyllid ad-daladwy.

Fersiwn Hawdd ei Deall

6.14 Ymhlith y tri ymateb o'r Fersiwn Hawdd ei Deall, ystyriwyd bod parhau â chyllid grant a gweithgareddau cyhoeddus amrywiol i godi arian yn angenrheidiol ar gyfer modelau busnes cymdeithasol, gwasanaethau'r economi sylfaenol ac elusennau iechyd a gofal cymdeithasol.

7. Y cyfnod pontio (C4)

C4. Beth yw eich safbwyntiau ar ein cynlluniau ar gyfer y cyfnod pontio?

Ffurflen ymateb ar-lein

- 7.1 Canolbwyntiodd pedwerydd cwestiwn yr ymgynghoriad ar bontio o'r model cyllid Ewropeaidd presennol i fodel buddsoddi rhanbarthol newydd sy'n seiliedig ar ganlyniadau a lle. Yn hyn o beth, cynigion Llywodraeth Cymru oedd y dylid defnyddio buddsoddiadau'r dyfodol i gynnal prosiectau pontio â blaenoriaeth ar lefel genedlaethol, a thrwy'r Fframweithiau Economaidd Rhanbarthol sydd wrthi'n cael eu datblygu gan dimau'r Prif Swyddog Rhanbarthol ar gyfer pob rhanbarth. Gwnaeth hefyd gynnig y dylai buddsoddiadau yn ystod y cyfnod pontio hwn ddarparu galluogrwydd a gallu ar lefel leol, rhanbarthol a chenedlaethol er mwyn dechrau'r cyfnod pontio yn 2021. Gofynnwyd am adborth gan ymatebwyr ar y cynlluniau ar gyfer y cyfnod pontio hwn.
- 7.2 Roedd gan y rhan fwyaf o ymatebwyr bryderon a gofidion am y broses bontio. Y thema gryfaf oedd yr effaith bosibl y bydd COVID-19 yn ei chael ar lwyddiant a ffurf y broses bontio i'r model newydd. Roedd themâu eraill wedi'u dominyddu gan bryderon a gofidion a godwyd yn sgil yr ansicrwydd o ganlyniad i newidiadau mewn cyllid, gan gynnwys ofnau y bydd y broses bontio, a chanlyniadau'r broses bontio'n cael effaith negyddol ar yr arfer da presennol.

Gallai COVID-19 fod yn rhwystr posibl i lwyddiant

- 7.3 Roedd y pryderon mwyaf cyffredin a godwyd ymhlith yr ymatebwyr yn ymwneud â COVID-19, gyda mwy na chwarter o ymatebion yn nodi bod COVID-19 yn debygol o gael effaith ar y cyfnod pontio neu ei fod yn peri rhwystr i gyfnod pontio di-dor. Nododd rhai fod y cynlluniau ar gyfer y cyfnod pontio wedi'u llunio cyn y pandemig ac felly y byddai angen eu diweddarau er mwyn adlewyrchu'r posibilrwydd y bydd angen gwthio'r gwaith o gyflenwi prosiectau yn ôl i 2021-3 neu'r tu hwnt. Teimlodd ymatebwyr eraill y byddai angen i'r cyfnod pontio ffurfio rhan o raglen adfer yn sgil COVID-19.

“Ystyrir bod y dull o “gychwyn ar garlam” yn 2021 yn glodwiw, ond gellid ei ystyried yn rhy uchelgeisiol gan nad yw'r canllawiau a/neu brosesau gwirioneddol ar gyfer y cyfnod pontio wedi'u darparu hyd yn hyn, ac efallai y bydd angen cymorth pellach arnynt, a'u datblygu ymhellach yn ystod y pandemig COVID-19 presennol.” (Awdurdod Lleol)

“[...] bydd yr achosion o COVID-19 yn newid yr amserlenni. Mae llawer o adnoddau Llywodraeth Cymru, Llywodraeth y DU ac awdurdodau lleol wedi'u hailgyfeirio er mwyn ymladd yn erbyn ei effeithiau. Nid yw hyn yn debygol o newid am gryn amser, felly mae dyddiad cychwyn o 2021 yn ymddangos yn afrealistig, felly bydd angen gwneud cynnydd cyflym unwaith y bydd pethau'n normal unwaith eto er mwyn atal unrhyw fylchau yn y ddarpariaeth. Gellid cydbwyso hyn i ryw raddau pe gallai gweithrediadau a gyllidir gan yr UE wthio gwaith cyflenwi yn ôl i 2021-23 yn sgil y cyfyngiadau symud presennol.” (Awdurdod Lleol)

Osgoi bwlch yn y cyllid yn ystod y cyfnod pontio

- 7.4 Gwnaeth tua chwarter o ymatebwyr nodi pwysigrwydd osgoi unrhyw oedi, tarfu neu fylchau yn y cyllid Ewropeaidd. Roedd hyn yn cynnwys awgrymiadau y gellid sicrhau bod cyllid parhad ar gael er mwyn pontio'r bylchau rhwng y ddwy raglen gyllido.

“Gan gofio y bydd rhaglenni'r Cronfeydd Strwythurol a Buddsoddi Ewropeaidd presennol yn gorffen ym mis Rhagfyr 2020, a bod y pandemig COVID-19 presennol yn cael effaith sylweddol ar yr economi leol, mae gwir angen sicrhau nad oes bwlch rhwng rhaglenni'r Cronfeydd Strwythurol a Buddsoddi Ewropeaidd ac unrhyw raglenni buddsoddi at y dyfodol.” (Awdurdod Lleol)

“[...] dylai prosiectau llwyddiannus a gyllidir gan ddefnyddio arian o Gronfa Gymdeithasol Ewrop ar hyn o bryd dderbyn cyllid parhad er mwyn iddynt gyflawni yn erbyn yr allbynnau a chanlyniadau, ac er mwyn osgoi toriad sydyn mewn gweithgarwch a fyddai'n arwain at fylchau sylweddol yn y gwasanaeth i'r gymuned ac unigolion.” (Awdurdod Lleol)

Y posibilrwydd o golli gallu/staff/arbenigedd/partneriaethau

- 7.5 Ystyriai rhai y gallai bylchau mewn cyllid arwain at golli gallu, staff, arbenigedd neu bartneriaethau, ynghyd ag anawsterau wrth ailsefydlu cysylltiadau ar ôl y cyfnod pontio pe cawsant eu colli.

“Lle bo bylchau mewn cyllid wedi digwydd yn y gorffennol rydym wedi gweld staff yn cael eu colli ynghyd â'r arbenigedd sy'n gysylltiedig â nhw; a phan fo'r cyllid wedi'i sicrhau trachefn, mae wedi cymryd cryn amser cyn bod perfformiad yn cyfateb â lefelau blaenorol. Yn ogystal, os bydd toriad mewn gweithgareddau, dylem osgoi toriad mewn gwaith ar y cyd ar lefel ryngwladol, a gwaith ar y cyd arall y gellid naill ai ei golli, neu y gellid colli momentwm ag ef ar y lleiaf. (Sefydliad addysgol)

“Mae'n bwysig sicrhau na fydd bwlch er mwyn sicrhau, mewn achosion lle ceir cyfiawnhad dros barhau â phrosiectau, na chaiff y dalent sydd ynghlwm wrth y gwaith cyflenwi presennol ei cholli, er y gallai'r prosiectau fod ar ffurf newydd sydd wedi'i hadnewyddu i ddiwallu blaenoriaethau cenedlaethol a rhanbarthol newydd.” (Asiantaeth Sgiliau/Menter/Sefydliad datblygu economaidd)

Mae hyn yn cael effaith ar brifysgolion yn benodol / methu ag ymrwymo i gadw prosiectau

- 7.6 Roedd sylwadau yma nid yn unig yn trafod y canlyniadau posibl a allai ddeillio o fylchau yn y ddarpariaeth, ond y posibilrwydd hefyd o golli arbenigedd ymlaen llaw o ganlyniad i ddiffyg eglurder o ran trefniadau pontio. Cafodd hyn ei amlygu yn benodol gan sefydliadau addysgol a ddywedodd na all prifysgolion ymrwymo i gadw prosiectau a fydd yn gofyn am gyllid yn y blynyddoedd i ddod, a bod angen cymorth ar sefydliadau addysgol i helpu i lunio'r trefniadau pontio drwy rannu eu strategaethau ymadael â chyllid Ewropeaidd eu hunain.

“Does dim amheuaeth y bydd llawer o brosiectau presennol a gyllidir trwy Gronfa Gymdeithasol Ewrop a Chronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop yn

parhau hyd 2021/22 a bydd rhai hyd yn oed yn parhau hyd 2023. Fodd bynnag, bydd angen i'r amcanion cyllid, y polisi a'r strwythur ymgeisio ar gyfer y cyllid newydd fod yn eu lle ymhell cyn y dyddiadau hyn. Bydd yn hyn yn sicrhau y bydd gan sefydliadau ac athrofeydd amser i gyfarfod, nodi prosiectau a cheisio cymeradwyaeth cyn bod y cyllid presennol yn dod i ben. Dyma'r unig ffordd o sicrhau cyfnod pontio di-dor." (Sefydliad addysgol)

"Dylai hyn weithio fel cyllid pontio/parhad i gynnal y gweithrediadau nes bod y fframwaith newydd yn gwbl weithredol, a gallai'r prosiectau hynny ymgeisio am gyllid pellach er mwyn sicrhau eu bod yn gynaliadwy. Er enghraifft, dechreuodd CPE (ERDF 81400) ym mis Rhagfyr 2018 am gyfnod o dair blynedd. Mae angen sicrhau bod y grŵp o ymchwilwyr a gyflogwyd i weithredu'r buddsoddiad cyfalaf yn parhau i gael eu cyflogi er mwyn parhau â'r gweithgareddau ymchwil a datblygu neu bydd yr holl fuddsoddiad cyfalaf yn segur, a bydd yr arbenigedd a ddatblygwyd yn gwasgaru ac yn cael ei golli." (Sefydliad addysgol)

Diffyg eglurder o ran cyllid at y dyfodol e.e. mae cyhoeddiadau allweddol i'w gwneud o hyd ynghylch Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU.

- 7.7 Roedd bron un ymhob deg o sylwadau'n mynegi gofid am ddiffyg manylion – a'r sylw a gafwyd fwyaf aml oedd y diffyg eglurder o safbwynt gwybodaeth neu warantau gan Lywodraeth y DU o ran Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU. Roedd rhai'n amau'n arw a fyddai'r cyllid hwn yn cael ei gynnig. Dywedodd ymatebwyr eraill yn gyffredinol nad oedd yr adran mor fanwl ag y byddent wedi'i ddisgwyl, ac roeddent am eglurder o ran beth fyddai'r blaenoriaethau cenedlaethol a rhanbarthol a'r prosiectau pontio.

"Mae methiant Llywodraeth y DU i gyhoeddi ei hymgyngoriad ar y Gronfa Ffyniant Gyffredin, a ddisgwyliwyd yn wreiddiol erbyn diwedd 2018, yn destun pryder cynyddol gan nad oes cynnig clir o ran sut y bydd y ffynonellau arian fydd yn cymryd lle cronfeydd Ewropeaidd yn gweithredu." (Sefydliad addysgol)

"Mae diffyg eglurder yn parhau ynghylch y Gronfa Ffyniant Gyffredin a sut y bydd yn gweithio'n ymarferol, ac nid yw hyn yn debygol o gael ei ddatrys nes bod yr argyfwng COVID-19 wedi dod i ben. Mae hyn yn cyflwyno risg sylweddol i'r trefniadau pontio arfaethedig." (Trydydd sector)

Adolygu hyfywedd ymrwymadau yn ystod y cyfnod pontio. Gwnewch y gorau o gyllid/arbenigedd Ewropeaidd tra'u bod ar gael

- 7.8 Cafodd cyfres o awgrymiadau eu gwneud gan niferoedd bach o ymatebwyr ar gyfer sicrhau bod y trefniadau ar gyfer pontio'n llwyddiannus. Roedd y rhain yn cynnwys pa brosiectau sy'n hyfyw yn ystod y cyfnod pontio ac a ydynt yn gweddu â chanlyniadau cenedlaethol neu ranbarthol, ynghyd â pha brosiectau y dylid eu hannog er mwyn cychwyn eu camau cynaliadwyedd. Roedd yr un gyfran am wneud y gorau o'r cyllid ac arbenigedd Ewropeaidd sy'n weddill drwy fapio'r hyn a fydd ar gael yn ystod y cyfnod pontio.

Mae cyllid Ewropeaidd wedi'i ddyrannu eisoes. Bydd cyllid yn dod i ben ar adegau gwahanol mewn lleoedd gwahanol. Mae angen i bethau fod yn eu lle cyn 2021.

- 7.9 Cafwyd ychydig mwy o bryderon gweithredol ynghylch y cyfnod pontio. Nododd rhai ymatebwyr y byddai angen mesurau dros dro newydd ac ychwanegol ar y cyfnod pontio gan gofio bod cyllid Ewropeaidd wedi'i ddyrannu eisoes, y byddai cyllid yn dod i ben ar adegau gwahanol mewn lleoedd gwahanol, ac y byddai angen sicrhau bod y strwythur ymgeisio a Chyd-bwyllgorau Corfforedig yn eu lle cyn 2021 er mwyn iddynt fod yn effeithiol, ac ni fyddent yn darparu cyfnod pontio di-dor os byddent ond yn eu lle ar ôl y pwynt hwn.

Pryderon eraill ynghylch y cynigion

- 7.10 Codwyd pryderon eraill ynghylch y cynigion, gan gynnwys rhai gan ymatebwyr a ddywedodd nad oeddent yn credu y byddai'r cynigion yn cael eu gwireddu, bod parhau i gyllido'n mynd yn groes yn rhy aml i ddarparu gwerth am arian, neu fod gan Lywodraeth Cymru hanes gwael ym maes trefniadau pontio.

Cyflwyniadau

- 7.11 Ar draws y cyflwyniadau, cafodd y drafodaeth am y cyfnod pontio ei dominyddu gan bryderon ynghylch y gronfa arian a fydd yn cymryd lle cyllid Ewropeaidd, ac, yn benodol, symud tuag at Gronfa Ffyniant Gyffredin y DU. Roedd cydnabyddiaeth o bwysigrwydd cyllid Ewropeaidd i Gymru wrth wraidd pryderon cryf am ddiffyg sicrwydd ac eglurder o ran y Gronfa Ffyniant Gyffredin a fydd yn hanfodol bwysig i economi Cymru.
- 7.12 Nodwyd yn gryf yr angen i sicrhau cyfnod pontio di-dor tuag at y model cyllido newydd, ochr yn ochr â phryderon y gallai cyfnod pontio gwael olygu colli'r enillion a wnaed gyda chyllid Ewropeaidd. Teimlodd rhai y dylai'r broses o wario arian y Gronfa Ffyniant Gyffredin alinio ag agenda'r cyllid Ewropeaidd, a thema gref arall oedd gwerth y cyllid y byddai Cymru'n ei dderbyn gan y trefniadau cyllid newydd. Teimlwyd y dylai Cymru dderbyn yr un faint o gyllid o leiaf trwy'r Gronfa Ffyniant Gyffredin ag a dderbyniodd trwy gyllid Ewropeaidd a bod yn rhaid i Lywodraeth Cymru fynnu ymrwymiad i hyn gan Lywodraeth y DU ynghyd â sicrhau cyfran uchaf bosibl y Gronfa Ffyniant Gyffredin ar gyfer Cymru. Roedd hyn yn arbennig o wir gan mai Cymru oedd buddiolwr mwyaf y DU o bell ffordd o safbwynt cyllid Ewropeaidd. Cytunodd sawl ymateb na ddylid defnyddio Fformiwla Barnett i ddosbarthu cyllid o'r Gronfa Ffyniant Gyffredin, gan ddweud, yn hytrach, y dylid gwneud hyn ar sail yr angen.

“Gwnaeth Cymru, yn benodol, elwa ar Gronfeydd Strwythurol a Buddsoddi Ewropeaidd ac felly mae'n ystyried bod y Gronfa Ffyniant Gyffredin sy'n cymryd eu lle'n hanfodol bwysig i ddyfodol economi Cymru, yn enwedig wrth i ni ail-alinio'r economi ar ôl gadael yr UE ac yn sgil effeithiau COVID-19 a fydd yn para'n hwy ar yr economi ac ar sector yr amgylchedd yn benodol.” (Trydydd sector)

“Bydd angen i unrhyw gyfnod pontio roi ystyriaeth i'r cynlluniau a gyllidir gan Ewrop ar hyn o bryd, gan sicrhau bod prosiectau'n cael eu cwblhau. Bydd unrhyw gyfnod pontio'n ddibynnol ar ddatblygu'r Gronfa Ffyniant

Gyffredin a gynigir gan lywodraeth y DU. Mae hyn yn parhau i fod yn aneglur, ond cafwyd cydnabyddiaeth na ddylai fod unrhyw ostyngiad yn y cyllid.” (Awdurdod Lleol)

- 7.13 Teimlodd rhai ei bod yn bwysig bod y ffynonellau arian newydd yn cael eu datganoli i Lywodraeth Cymru oddi wrth y Gronfa Ffyniant Gyffredin, yn yr un modd yn union ag y caiff cyllid Ewropeaidd ei weinyddu gan Lywodraeth Cymru. Pe na fyddai hyn yn digwydd, byddai'n tanseilio datganoli. Nododd un ymatebydd ei fod yn cefnogi datganoli cyllid i Lywodraeth Cymru cyn belled â'i bod yn ymrwymo i rymuso rhanbarthau ac ardaloedd lleol er mwyn iddynt arwain ar weithgarwch.
- 7.14 Roedd argymhellion ar gyfer cyfnod pontio di-dor hefyd yn cynnwys yr awgrym ei bod yn well datblygu a gwella'r hyn sydd ar waith yn barod yn hytrach na chael newidiadau mawr trafferthus. Fodd bynnag, awgrymodd ymatebwyr eraill y gallai cyfnod pontio mwy trafferthus fod yn beth da. Roeddent yn teimlo nad yw pontio'n ymwneud â pharhad, ond dylai fod yn gyfnod o newid diwylliant, o graffu ac o herio, ac y dylid defnyddio'r cyfle hwn i gynllunio dull sy'n addas i Gymru, gan adeiladu ar lwyddiannau'r gorffennol ond hefyd gan feddwl am yr hyn y gellir ei wneud yn wahanol. Cafwyd ychydig o bryderon y gallai COVID-19 gael effaith ar y cyfnod pontio.

“Ni ddylai cyfnod pontio fynd i'r afael â pharhad a meithrin gallu pellach yn unig – mae'n rhaid iddo fod yn gyfnod o newid diwylliant, o graffu, o herio ac o symud yn wirioneddol tuag at ffyrdd newydd o weithio. Nid yw hyn yn ymwneud â disodli'r Cronfeydd Strwythurol a Buddsoddi Ewropeaidd yn unig, mae'n gyfle unigryw a chenedliadol i greu rhaglen o fuddsoddiad a gaiff ei chynllunio a'i chyflenwi yng Nghymru, ac er budd Cymru, er mwyn darparu ffyniant a llesiant rhanbarthol.” (Sefydliad addysgol)

“Bydd angen ailystyried y cyfnod pontio o ganlyniad i COVID-19. Fodd bynnag mae'n bwysig bod y cyllid ar gael cyn gynted â phosibl yn 2021 er mwyn cefnogi'r ymyrraeth adfer.” (Asiantaeth Sgiliau/Menter/Sefydliad datblygu economaidd)

- 7.15 Roedd pryderon eraill, yr oedd pob un ohonynt wedi'i fynegi mewn un cyflwyniad yn unig, yn cynnwys y canlynol: croeso i'r symudiad tuag at bolisi economaidd sy'n seiliedig ar le, yr angen am gynnwys amserlenni, a chefnogaeth am y cynnig y dylai buddsoddiadau ddarparu galluoogrwydd a gallu ar lefel leol, rhanbarthol a chenedlaethol er mwyn “cychwyn ar garlam” yn 2021.

Fersiwn hawdd ei deall

- 7.16 Wrth roi ystyriaeth i'r cyfnod pontio, gofynnodd dau ymatebydd am sicrhau ffocws ar gefnogi rhaglenni sydd eisoes yn bodoli ac sy'n targedu cymunedau difreintiedig a lleiafrifol, gan gynnwys y rheiny sy'n cynorthwyo pobl anabl ac sy'n mynd i'r afael â hiliaeth yn y gweithle.

8. Themâu llorweddol a'r Gymraeg (C5 a C6)

C5. Beth yw'r ffordd orau inni integreiddio'r themâu llorweddol sef cydraddoldeb, datblygu cynaliadwy, prif ffrydio rhywedd a'r iaith Gymraeg mewn buddsoddiadau sy'n cael eu rhoi ar waith ar lefel genedlaethol, ranbarthol a lleol?

Ffurflen ymateb ar-lein

- 8.1 Gofynnodd Cwestiwn 5 am safbwyntiau ymatebwyr ar y ffordd orau o integreiddio themâu llorweddol o safbwynt cydraddoldeb, datblygu cynaliadwy, prif ffrydio rhyw a'r Gymraeg mewn buddsoddiadau a gyflenwir ar lefel genedlaethol, rhanbarthol a lleol.
- 8.2 Cafwyd amrediad o ymatebion i Gwestiwn 5, ac roedd themâu'n cynnwys pwysigrwydd Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, yr angen i sicrhau bod modd cyflawni themâu, ac annog perchenogaeth dros themâu ar y lefel leol. Mae ehangder y themâu'n dangos bod amrywiaeth o heriau'n wynebu'r broses o integreiddio'r themâu llorweddol mewn buddsoddiadau.

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol eisoes yn gwneud y pethau hyn yn angenrheidiol

- 8.3 Roedd tua thri ymatebydd ymhob deg yn credu bod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol eisoes yn sicrhau bod integreiddio'r themâu llorweddol yn angenrheidiol, a galwodd rhai am orfodi'r ddeddf i raddau hwy. Oherwydd eu bod wedi'u cynnwys yn y ddeddf, teimlodd rhai o'r ymatebwyr fod cyrff cyhoeddus eisoes yn hyddysg wrth integreiddio'r themâu, ac amlygodd cyfran lai (10%) raglenni eraill lle'r oedd y themâu eisoes yn ffurfio rhan o'r ddarpariaeth, gan gynnwys rhaglenni addysg ôl-16 a Chronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop.

“Bydd integreiddio'n digwydd ar ei orau drwy sicrhau bod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, a'r egwyddor Datblygu Cynaliadwy yn benodol, wedi'u hymgorffori, ac y rhoddir ystyriaeth iddynt, yng ngwaith datblygu pob cynnig am fuddsoddiad o'r cychwyn, ar y lefel leol, rhanbarthol a chenedlaethol. Mae'n hanfodol bwysig ymgorffori'r ffyrdd hyn o weithio yn naturiol, ac nid fel 'ymarfer ticio blychau' er mwyn sicrhau integreiddiad llorweddol.” (Sector cyhoeddus arall)

“Dylid cydnabod bod integreiddio'r themâu hyn bellach yn ofyniad dyddiol ar gyfer cyrff cyhoeddus wrth i ni llynu at Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Un ddadl dros symleiddio'r broses weinyddol newydd fyddai cael gwared ar fodel y themâu trawsbynciol yn llwyr a dibynnu ar yr awdurdodau lleol/rhanbarthau perthnasol i symud eu prosiectau ymlaen gan roi ystyriaeth i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. (Awdurdod Lleol)

“Mae'r nodau ac egwyddorion a geir yn Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, a'r defnydd ohonynt, yn cyfeirio at y themâu hyn, a gellir disgwyl y dylai tystiolaeth ystadegol sy'n amlinellu'r mesurau a ddefnyddir, a'r canlyniadau a gyflawnwyd hyd yn hyn, lywio'r gwaith o gyflawni'r egwyddorion hyn ynghyd â'r camau arfaethedig ar gyfer

adeiladu ar y cynnydd a wnaed.” (Asiantaeth Sgiliau/ Menter/Sefydliad datblygu economaidd)

Ni ddylai fod yn rhyw ymarfer ticio blychau/gwnewch nhw'n rhan o'r gwaith cyflenwi

- 8.4 Roedd tua chwarter o ymatebwyr yn pryderu y gallai cynnwys y themâu llorweddol fod yn 'ymarfer ticio blychau' ac awgrymwyd y dylai'r themâu ffurfio rhan o'r gwaith cyflenwi. Yn yr un modd, roedd tua un rhan o bump yn teimlo y dylid eu hymgorffori mewn contractau a'u gwneud yn ofynnol ar gyfer derbyn cyllid, ac awgrymodd 15% y dylid monitro a gwerthuso'r buddsoddiadau yn erbyn y themâu.

“Sicrhewch eu bod wedi'u cynnwys yn y meini prawf penderfynu ar gyfer cymeradwyo prosiectau, a'u bod yn cael eu monitro drwy gydol y prosiect. Dylid adrodd ar yr effaith ar draws pob thema ar gyfer buddsoddiadau fel y gellir casglu a hyrwyddo data ar bob lefel (Anhysbys)

Cydnabod na fydd pob un o'r themâu hyn o fewn y cwrmpas

- 8.5 Roedd y pryderon y gallai'r themâu llorweddol ddod yn 'ymarfer ticio blychau' hefyd yn gysylltiedig â sylwadau na fydd pob un o'r themâu o fewn cwrmpas pob buddsoddiad, a bod angen cydnabod hyn yn y fframwaith. Ymhlith yr ymatebion hyn nodwyd bod rhaid sicrhau bod modd cyflawni'r themâu, yn enwedig ymhlith sefydliadau llai, a dylent ystyried anghenion ac amgylchiadau lleol.

“[...] mae hefyd yn bwysig bod y themâu hyn yn cael eu cymhwyso pan fo hynny'n briodol yn unig, a bod prosiectau'n cael eu hasesu, fesul achos, mewn perthynas â pha themâu llorweddol sy'n briodol. Fel arall, mae perygl gwirioneddol iawn ei fod yn dod yn ymarfer ticio blychau wrth i dargedau amherthnasol neu afrealistig gael eu gosod ar sefydliadau neu brosiectau. Gan ystyried y cynnig i ymgysylltu ar lefel leol/cymunedol/BBaCh, bydd y mater hwn yn dod yn fwyfwy amlwg gan efallai na fydd ymgeiswyr a sefydliadau llai a dibrofiad yn meddu ar y polisïau a gweithdrefnau trosfwaol i gydymffurfio â themâu llorweddol anhyblyg. Efallai y byddant hefyd yn cael eu hannog i beidio ag ymgysylltu o gwbl oherwydd y cymhlethdodau cysylltiedig yma. Dylid cysylltu'r themâu llorweddol â phethau y gellir wir eu cyflawni o safbwynt y buddsoddiad, gan gynnal rhyw fath o asesiad effaith neu wneud datganiad o ran pa feysydd y bydd y buddsoddiad yn canolbwyntio arnynt, neu beidio. (Sefydliad addysgol)

“Mae'n bwysig bod y themâu llorweddol wedi'u hintegreiddio yn y gweithgareddau yr ymgwymerir â hwy ar lefel gymesur a realistig, a hefyd bod hyn yn ychwanegu gwerth at y prosiect gan sicrhau nad yw'n dod yn rhyw ymarfer ticio blychau er mwyn diwallu'r themâu. Dylid cynllunio a chyflawni prosiectau er mwyn diwallu anghenion lleol ac ni ddylent wyro o'r rhain er mwyn gweddu â'r rhaglen.” (Awdurdod Lleol)

Dylai themâu gael eu harwain/hybu gan ddulliau lleol

- 8.6 Er mwyn integreiddio'r themâu hyn ar lefel leol, awgrymodd 17% o'r ymatebion y dylai'r themâu gael eu harwain yn lleol neu eu hybu gan ddulliau lleol. Teimlodd rhai ei bod yn hanfodol bwysig ymwreiddio'r themâu ar bob lefel trwy gyfathrebu a chydlynw rhwng lefelau gwahanol y gwaith cyflenwi, ynghyd ac addysgu'r themâu'n ehangach er mwyn meithrin mwy o ymrwymiad.

“Dylai'r fframwaith newydd allu adeiladu amrywiadau lleol sy'n adlewyrchu anghenion a gofynion lleol o safbwynt y themâu a restrir, a arweinir ac a lywir gan sefydliadau â sail gymunedol.” (Sector cyhoeddus arall)

“Ceir dadl gref y bydd creu “themâu llorweddol” yn arwain at sefyllfa lle caiff y themâu hyn eu trin fel elfennau arwahanol o waith yn hytrach na chael eu hymgorffori ymhob gweithgaredd a gyflenwir o dan y fframweithiau buddsoddi cenedlaethol, rhanbarthol a lleol. Os cedwir y syniad o themâu llorweddol, yna bydd yn rhaid gwneud pob ymdrech i sicrhau eu bod wedi'u hymgorffori mewn modelau cyflenwi. Yn y ddogfen cynigir bod y themâu hyn yn cael eu cydlynw ar lefel genedlaethol. Er bod hyn yn cynnig ychydig o gyfleoedd ar gyfer rhannu gwybodaeth, adnoddau, dysgu ac ati, ceir perygl gwirioneddol bod y “rôl gydlynw” yn llithro tuag at ddod yn fodel cyflenwi “un ateb sy'n addas i neb” rhagnodol. Mae partneriaethau cyflenwi lleol yn y sefyllfa orau i gyflawni'r newidiadau diwylliannol ac ymddygiadol sydd eu hangen os yw'r themâu llorweddol am gael effaith real a hirdymor” (Trydydd sector)

Rhannu/ceisio/dysgu o arfer da

- 8.7 Yn ogystal â sylwadau a nododd bod Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop yn enghraifft o faes lle roedd sefydliadau'n brofiadol o ran integreiddio'r themâu llorweddol, awgrymodd rhai ymatebwyr y gallai cyllid Ewropeaidd fod yn ffynhonnell arfer gorau, yn yr un modd ag y gellid cyfeirio at ddulliau gwledydd eraill a pholisïau a chanllawiau sefydliadol sydd eisoes yn bodoli.

“Rydym yn awgrymu cysylltu â'r bobl gyfatebol yn yr Alban ac Iwerddon i ganfod dulliau'r gwledydd hyn er mwyn rhannu arfer gorau.” (Trydydd sector)

“Mae'r Ganolfan Genedlaethol Cydweithredu dros lechyd a Llesiant wedi cyhoeddi canllaw ar gyfer buddsoddi ar draws sectorau o'r enw ‘*Investment for health and well-being*’ (Swyddfa Ranbarthol Sefydliad lechyd y Byd ar gyfer Ewrop, 2017). Gall hyn gynnal integreiddio llorweddol y thema datblygu cynaliadwy ar lefel genedlaethol, rhanbarthol a lleol. Mae'r canllaw'n darparu crynodeb o bolisïau ac ymyriadau gan gyrff lechyd cyhoeddus, sy'n seiliedig ar dystiolaeth, sy'n hybu datblygu cynaliadwy, ac sydd wedi'u mapio i bob un o bedair thema allweddol ‘Ffyniant i Bawb: y Strategaeth i Gymru’” (Sector cyhoeddus arall)

“[...] mae nifer o enghreifftiau o arfer da wedi cael eu creu drwy brosiectau a ariennir gan yr UE yn ardal Castell-nedd Port Talbot.” (Awdurdod Lleol)

- 8.8 Yn ogystal, ar gyfer y system newydd, teimlodd rhai y dylid rhoi mwy o bwyslais ar themâu penodol neu amlygu eu pwysigrwydd, yn fwyaf nodedig datblygu cynaliadwy a newid yn yr hinsawdd, a'r Gymraeg yn fwy cyffredinol, neu y dylai fod hyblygrwydd i ychwanegu themâu ychwanegol, fel y rheiny a nodwyd eu bod yn berthnasol ymhlith cymunedau lleol. Roedd yr awgrymiadau ar gyfer themâu ychwanegol yn unigryw, ond roeddent yn cynnwys seilwaith gwyrdd ac arloesedd. Teimlodd ymatebwyr eraill y dylid blaenoriaethu'r ffactorau economaidd fel twf, cynnyrch domestig gros a thwristiaeth dros y themâu llorweddol.

Cyflwyniadau

- 8.9 Gan amlaf, cafodd themâu llorweddol eu trafod o safbwynt cyffredinol yn hytrach nag yn nhermau eu hintegreiddio i fuddsoddiadau. Cafwyd cefnogaeth am y themâu yn gyffredinol, ond yn aml roedd amodau ynghlwm wrth y gefnogaeth hon.

“Mae'r pwyslais ar y themâu llorweddol allweddol, fel datblygu cynaliadwy, cydraddoldeb a'r Gymraeg, wedi bod yn ffactorau pwysig wrth gyflenwi canlyniadau llwyddiannus yn y rhaglenni presennol, a dylai hwn barhau i gael ei ddatblygu yn y fframwaith newydd.” (Awdurdod Lleol)

- 8.10 Un o'r amodau oedd y dylid cydlynu'r themâu llorweddol ar y lefel genedlaethol gan y byddai hynny'n fwy tebygol o arwain at ddull sy'n fwy cyson a thrwyadl, ac awgrymodd rhai cyflwyniadau mai Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, ynghyd â pholisi a deddfwriaeth eraill, a ddylai hybu ac integreiddio'r themâu llorweddol hyn. Nododd un ymatebydd y byddai ei sefydliad yn croesawu trafodaeth am ymreolaeth rhanbarthau i drafod themâu llorweddol newydd ar lefel ranbarthol.

“Dylid gosod themâu ac arweinyddiaeth strategol ar lefel genedlaethol, gan osod mesurau ychwanegol priodol a chyfyngedig yn ranbarthol dim ond lle ystyrir bod hynny'n angenrheidiol. Er mwyn cyflwyno themâu ychwanegol, a naratifau sydd â metrigau ychwanegol ar lefel ranbarthol a allai gystadlu o bosib, bydd gofyn am sicrhau adnoddau arbenigol i gyflawni disgwyliadau ac adrodd.” (Sefydliad addysgol)

- 8.11 Yn yr un modd ag a gododd ar ffurflen ymateb yr ymgynghoriad, amod arall oedd ei bod yn bwysig sicrhau nad yw integreiddio'r themâu llorweddol yn rhyw ymarfer “ticio blychau”, gan y teimlwyd y gallai fod achosion o hynny mewn prosiectau presennol a gynhelir gan gyllid Ewropeaidd.

“Mae angen i ni fod yn ystyriol na chaiff y rhain eu trin fel ymarferion ‘ticio blychau’ yng nghynlluniau cyllido'r dyfodol, gan ei bod yn ymddangos felly weithiau mewn prosiectau presennol a gynhelir gan gyllid cronfeydd strwythurol. Nac ychwaith eu bod yn cael eu gorfodi ar brosiectau mewn ffordd ragnodol iawn, neu y penderfynir nad ydynt o fewn y cwrpas gan nad ydynt yn ‘gweddu’ â'r achos busnes gwreiddiol...” (Sefydliad Addysgol)

8.12 Gwnaeth sawl cyflwyniad groesawu'r ffocws ar gydraddoldeb, a soniwyd am bwysigrwydd meithrin amrywiaeth, cydraddoldeb rhywiol, a chydraddoldeb economaidd i gyd. O'r cyflwyniadau a drafododd cydraddoldeb economaidd, awgrymodd un ohonynt yr angen i fynd i'r afael â thlodi incwm cymharol drwy sicrhau bod cymorth yn canolbwyntio ar garfannau a nodwyd yn y dadansoddiad economaidd-gymdeithasol fel rhai y mae angen codi'u lefelau incwm. Teimlwyd bod hyn yn gofyn am ddefnyddio dangosydd daearyddol ar lefel isel. Awgrymodd ymatebydd arall bod angen i fuddion fod yn gyfartal ledled Cymru, a hynny'n ddaearyddol ac yn gymdeithasol. O safbwynt cydraddoldeb rhywiol, awgrymwyd y dylai fod trefniant ymgynghorol rheolaidd rhwng swyddogion sy'n gyfrifol am gydlynw themâu llorweddol a Phwyllgor Cydraddoldeb TUC Cymru, mewn perthynas â themâu sy'n ymwneud â rhyw a chydraddoldeb.

8.13 Cafwyd awgrym a nododd, er y croesawir y ffocws ar gydraddoldeb, bod gan Lywodraeth Cymru bwerau cyfyngedig i fynd i'r afael â hyn, ac nad yw lleihau tlodi (sef targed polisi Llywodraeth Cymru) yr un peth â lleihau anghydraddoldeb. Roedd pryder hefyd nad yw'r fframwaith yn rhoi llais i rannau penodol o'r boblogaeth sydd wedi'u heithrio, nac yn eu hystyried, (e.e. grwpiau o bobl dduon ac Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig).

8.14 Un o'r awgrymiadau oedd y dylid cysylltu themâu llorweddol â thargedau canlyniadau mewn modd mwy eglur. Mae hyn yn berthnasol i gynnig arall sef y dylai fod targedau ar gyfer y Gymraeg. Roedd syniadau eraill yn cynnwys y dylai'r fframwaith sicrhau'r budd gorau posibl o fuddsoddiadau arian cyhoeddus, er lles y cyhoedd, drwy rwymo'r rhain wrth nodau cenedlaethol, a'r cwestiwn a ddylai'r themâu llorweddol hefyd fod yn flaenoriaethau ymchwil. Awgrymodd rhai fod angen pwyslais cymesur ar themâu llorweddol.

“Mae angen sicrhau dull cytbwys o ran y pwyslais a roddir ar y themâu llorweddol ac adrodd arnynt. Mae prosiectau Cronfa Gymdeithasol Ewrop wedi rhoi pwyslais anghymesur ar hyn yn flaenorol.” (Awdurdod Lleol)

8.15 Cyflwynwyd awgrymiadau ar gyfer themâu llorweddol ychwanegol, sef arloesedd neu gyfnewid gwybodaeth, ac ystyried rôl pynciau nad ydynt yn rhai STEM.

“Dylid ystyried rôl ymchwil ym maes celf a dyniaethau, a'r gwyddorau cymdeithasol o safbwynt y themâu hyn. Dylai symud i ffwrdd o ffocws unigol ar STEM, tuag at ddull cyfannol a rhyngddisgyblaethol o wynebu heriau economaidd-gymdeithasol, fod yn nod.” (Sefydliad addysgol)

C6. Beth yw'r ffordd orau o gynyddu defnydd o'r Gymraeg trwy ein cynigion ar gyfer buddsoddiad rhanbarthol, a sicrhau nad yw'n cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg?

Ffurflen ymateb ar-lein

- 8.16 Gofynnodd Cwestiwn 6 i ymatebwyr nodi'r ffordd orau o gynyddu defnydd o'r Gymraeg trwy'r cynigion ar gyfer buddsoddi rhanbarthol, a sicrhau nad yw'n cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg.
- 8.17 Er bod nifer fach wedi dweud nad oedd cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg yn flaenoriaeth (gan fod hynny wedi'i gwmpasu gan ddeddfwriaeth sydd eisoes yn bodoli), teimlodd y mwyafrif o ymatebwyr ei fod yn flaenoriaeth a gwnaethant awgrymu ffyrdd o'i gyflawni. Er mai'r ymateb mwyaf cyffredin oedd bod hyn wedi'i gwmpasu gan ddeddfwriaeth sydd eisoes yn bodoli, ac y dylai ei gorfodi fod yn ddigon ar gyfer cynyddu defnydd o'r Gymraeg, cafwyd awgrymiadau penodol gan eraill gan gynnwys ymgorffori'r Gymraeg yn yr arfer, a chynyddu'r gallu i siarad Cymraeg drwy gynyddu'r cyfleoedd ar gyfer ei dysgu a'i defnyddio. Nodwyd ychydig o heriau i gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg.

O fewn cwmpas deddfwriaeth sydd eisoes yn bodoli

- 8.18 Y sylw mwyaf cyffredin a nododd ymatebwyr yw'r ffaith fod y gofyniad am hybu'r Gymraeg wedi'i gynnwys mewn deddfwriaeth sydd eisoes yn bodoli, gan gynnwys Mesur y Gymraeg a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Awgrymodd rhai y gallai gorfodi'r deddfwriaeth hon fod yn ddigon i gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg, yn hytrach na chreu gofynion newydd. Dywedodd rhai eu bod yn arfer â sicrhau bod cydraddoldeb rhwng y Gymraeg a'r Saesneg yn eu gwaith dyddiol oherwydd y gofynion presennol.

“Mae deddfwriaeth sydd eisoes yn bodoli, yn enwedig Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, yn darparu'r fframwaith angenrheidiol i sicrhau y caiff y themâu lloerweddol eu hintegreiddio i mewn i fuddsoddiadau'r dyfodol gan ei bod eisoes yn ofynnol i bob corff cyhoeddus eu hystyried wrth ddatblygu a chynllunio gwasanaethau ac ymyriadau.” (Awdurdod Lleol)

“Fel yng nghynlluniau eraill yng Nghymru, bydd angen dilyn Deddf yr Iaith Gymraeg, gan gynnwys camau fel sicrhau arwyddion dwyieithog, a gweithgareddau ymgysylltu, sy'n cwmpasu'r defnydd o'r Gymraeg.” (Sector cyhoeddus arall)

Ymgorffori mewn contractau

- 8.19 Roedd tua chwarter yr ymatebwyr eisiau bod tystiolaeth o'r defnydd o'r Gymraeg, a'i bod yn cael ei thrin ar sail gyfartal, yn rhagofyniad ar gyfer cael cyllid, gan awgrymu y dylai contractau gynnwys amodau o ran cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg.

“Dylai pob prosiect/gweithred, fel rhan o'i gynllun a'r gwaith o'i gyflenwi, amlinellu sut y bydd yn sicrhau bod buddsoddiadau/ymyriadau'n cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg ac yn sicrhau nad yw'n cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg.” (Sector cyhoeddus arall)

“Dylai pob gweithgaredd sy'n ymwneud â chaffael a thendro sicrhau bod busnesau/y sector preifat yn cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg a sicrhau bod unrhyw fuddsoddiad yn cynnwys cyfleoedd i wella'r Gymraeg a'r defnydd a wneir ohoni.” (Awdurdod Lleol)

Triniaeth gyfartal/cydraddoldeb rhwng ieithoedd

- 8.20 Nododd sawl ymatebydd sylwadau cyffredinol mewn perthynas â sicrhau cydraddoldeb rhwng y Gymraeg a'r Saesneg, ond roedd awgrymiadau mwy penodol o ran sut i gyflawni hyn yn cynnwys cael mynediad i wybodaeth, a llunio cynlluniau busnes, canllawiau, gwefannau a rhaglenni drwy gyfrwng y Gymraeg, ac adrodd ar brosesau, a'u monitro, yn yr un modd. Amlinellodd un enghraifft rôl sefydliadau addysg bellach a sefydliadau addysg uwch, gyda chymorth cyllid Ewropeaidd (e.e. Horizon 2020 ac Erasmus+), wrth hyfforddi a datblygu pobl, ac ym maes ymchwil ac arloesedd, y cafodd ei nodi mewn ymatebion eraill fel rhywbeth a oedd yn rhan bwysig o economi Cymru. Nododd un o'r awgrymiadau y dylai trefniadau cyllid newydd nid yn unig sicrhau bod y swyddogaethau addysg bellach/addysg uwch hyn yn parhau, ond y dylent wneud hynny fel rhan o strategaeth gydlynol i ddatblygu'r Gymraeg yn yr economi er mwyn sicrhau cydraddoldeb.

“[...] cefnogi'n llawn yr ymdrechion i sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg wrth gyflenwi rhaglenni buddsoddi rhanbarthol.” (Awdurdod Lleol)

Cynyddu cyfleoedd ar gyfer dysgu/hyfforddi yn y Gymraeg

- 8.21 Teimlodd rhai ymatebwyr fod cyllid ar ei fwyaf effeithiol pan gâi ei wario ar hybu cyfleoedd i ddysgu'r Gymraeg.

“Cynyddwch ymwybyddiaeth a defnydd o'r Gymraeg, a'i hyrwyddo mewn lleoliadau, drwy wella addysg Gymraeg ar gyfer oedolion, yr ieuencid a grwpiau oedran iau, gan sicrhau ei bod yn cael ei darparu'n rhad ac am ddim er mwyn annog mwy o ymrwymiad.” (Unigolyn)

Meysydd ariannu neu ddiwydiannau lle ceir cyfrannau uchel o siaradwyr Cymraeg

- 8.22 Tynnodd ymatebwyr sylw at y ffaith fod y defnydd o'r Gymraeg yn tueddu i fod yn uwch mewn meysydd a sectorau penodol, er enghraifft cymunedau gwledig a diwydiannau amaethyddol. Cynigiwyd cynyddu'r cyllid i'r meysydd a sectorau hyn, er enghraifft drwy greu rhaglenni newydd ar gyfer datblygu cefn gwlad Cymru neu ddysgu o Gronfa Arloesi Arfor.

“Gellir dysgu gwersi o raglenni fel Cronfa Arloesi Arfor. Mae'n drueni, unwaith yn rhagor, bod y rhaglen hon wedi dod yn rhaglen grant yn hytrach na menter ddatblygiadol sy'n hwyluso buddsoddiad mewn mentrau priodol. Cefn gwlad Cymru yw cadarnle'r Gymraeg ac mae absenoldeb rhaglen cefn gwlad sydd â'r potensial i hybu a datblygu'r iaith yn peryglu gwneud yr iaith yn agored i hyd yn oed mwy o straen.” (Unigolyn)

“Yn ôl cyfrifiad 2011, yn y maes amaethyddiaeth y ceir y ganran uchaf o siaradwyr Cymraeg o unrhyw faes gwaith. Ceir ardaloedd yng ngorllewin, canolbarth a gogledd Cymru lle mae tua thraean o'r boblogaeth leol wedi'u cyflogi yn y sector, a lle mae dros 90% o'r gweithlu amaethyddol yn siarad Cymraeg. Mae ystadegau Undeb Amaethwyr Cymru yn dangos bod £60 o bob £100 a gynhyrchir ar fferm yn cael ei wario o fewn saith milltir i'r fferm, felly mae ffyniant economaidd yn y sector amaethyddiaeth, neu ergydion iddo, yn sicr o gael eu hadlewyrchu yn y gymuned ehangach. Bydd angen i'r fframwaith cyllid newydd sicrhau bod lefelau cymorth yn gyfwerth â rhai'r gorffennol ar y lleiaf er mwyn sicrhau bod y sectorau hyn yn parhau i ffynnu.” (Sector cyhoeddus arall)

Buddsoddi mewn technolegau / adnoddau digidol iaith

- 8.23 Awgrymodd rhai ymatebwyr ddefnyddio technoleg, gan gynnwys cyfieithu ar y pryd, neu wasanaethau cyfieithu mwy effeithlon, i annog defnydd o'r Gymraeg. Awgrymodd ymatebwyr eraill y gellid annog deunyddiau digidol fel modd o leihau'r elfen gost sydd ynghlwm wrth ddarparu deunyddiau dwyieithog, ac y dylid cyllido gwaith arloesol ym maes y technolegau hyn sy'n dod i'r amlwg.

Heriol ar gyfer diwydiannau/BBaChau/grwpiau cymunedol penodol

- 8.24 Cafwyd cydnabyddiaeth y gallai darparu deunyddiau cwbl dwyieithog fod yn ddrud, ac y gallai hyn osod baich penodol ar sefydliadau llai, yn ogystal â grwpiau cymunedol lle nad Saesneg oedd eu hiaith gyntaf.

Cyflwyniadau

- 8.25 Awgrymodd sawl cyflwyniad yr angen i ymgorffori'r Gymraeg mewn prosesau a gweithdrefnau er mwyn cynyddu'r defnydd ohoni. Roedd rhai o'r rhain yn ategu sylwadau a wnaed mewn ymateb i ffurflen ymateb yr ymgynghoriad. Roedd awgrymiadau penodol yn cynnwys:
- Dylai Safonau'r Gymraeg fod yn sail i unrhyw gynnig ar gyfer buddsoddi rhanbarthol, a bod pob cynnig yn nodi hyrwyddwr y Gymraeg i sicrhau nad yw'n cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg
 - Dylai ceisiadau llwyddiannus ar gyfer cyllid o dan y fframwaith newydd alinio â thargedau Llywodraeth Cymru ar gyfer siaradwyr Cymraeg, a nodau llesiant, gan gynnwys Nod 6 Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (e.e. yr angen i ymroi i gynyddu amlygrwydd yr iaith drwy arwyddion dwyieithog, postiadau dwyieithog yn y cyfryngau cymdeithasol, a buddsoddi mewn hyfforddiant yn y Gymraeg ar gyfer staff)
 - Gosod targedau penodol ar lefel ranbarthol ar gyfer datblygu'r iaith fel rhan o unrhyw fuddsoddiadau arfaethedig. Rhaid cyfiawnhau'r rhain o flaen corff cenedlaethol priodol
 - Sicrhau bod gofynion y Gymraeg yn gymwys i bawb sy'n derbyn cymorth drwy'r fframwaith, gan gynnwys y trydydd sector a mentrau preifat

- Integreiddio'r anogaeth i ymrwymo i'r Gymraeg mewn galwadau am gyllid / trefnu galwadau am gyllid treftadaeth y Gymraeg sydd wedi'u targedu, er mwyn cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg
- Cynyddu defnydd o'r Gymraeg drwy gynigion ar gyfer buddsoddi rhanbarthol a sicrhau nad yw'n cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg
- Cysylltu prosiectau â chynaliadwyedd diwylliant Cymru
- Cynnwys darpariaethau yn y fframwaith a fydd yn sicrhau bod datblygu a defnyddio'r Gymraeg yn elfen allweddol o brosiectau a mentrau
- Nid yw'n ddigon gofyn i bob cynllun gydymffurfio â'r gofyniad i drin y ddwy iaith yn gyfartal, a dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod pob cynllun yn cyfrannu'n rhagweithiol at sicrhau dyfodol yr iaith, yn enwedig o fewn ei chadarnleoedd
- Dylai'r holl wybodaeth sy'n ymwneud â'r fframwaith fod yn ddwyieithog.

8.26 Roedd yr angen i feithrin gallu yn y Gymraeg yn thema arall a oedd yn amlwg ar draws y cyflwyniadau, ac awgrymodd un ymateb fod angen cynllunio hirdymor ynglŷn ag argaeledd yr adnoddau i hybu defnydd o'r Gymraeg. Awgrymodd ymatebydd arall y bydd gofyn am fuddsoddiad er mwyn cynyddu'r gallu, ac y dylid rhwymo'r buddsoddiad hwn wrth ganlyniadau penodol a chytunedig.

8.27 Ystyriwyd bod datblygu sgiliau'n faes pwysig arall wrth feithrin gallu a chafwyd awgrym bod angen mwy o adnoddau a chymhellion er mwyn hyrwyddo buddion y Gymraeg a datblygu sgiliau Cymraeg ymhlith y boblogaeth. Trafodwyd hyn yn benodol mewn perthynas â maes busnes lle ystyriwyd bod yr iaith yn ddewis pwysig ac yn rhywbeth a all ychwanegu gwerth i fusnes. Dylid magu cysylltiadau rhwng y sectorau busnes ac addysg er mwyn cynyddu defnydd o'r Gymraeg mewn busnes.

“Mae cael gweithlu amrywiol o safbwynt rhyw, oedran, anabledd ac iaith yn cyfrannu at allu busnes i ddeall anghenion cwsmeriaid a'u diwallu'n well. Mae'r Gymraeg yn agwedd bwysig ar hyn. Mae busnesau'n dwyn budd o ddefnyddio'r Gymraeg gan y gall fod yn bwynt gwerthu unigryw sy'n denu cwsmeriaid ac mae ganddi werth masnachol positif. Mae'n bwysig, wrth i Lywodraeth Cymru ganolbwyntio ar sicrhau y bydd miliwn o siaradwyr Cymraeg yng Nghymru erbyn 2030, ein bod yn cynyddu i'r eithaf fuddion sgiliau dwyieithog i'n heconomi i'r dyfodol. Dylid annog busnesau a sefydliadau i ymgysylltu â'n hysgolion, ein colegau a'n prifysgolion, gan ganolbwyntio ar fuddion sgiliau Cymraeg a chan sicrhau y caiff y galw am y sgiliau hynny ei ddiwallu.” (Awdurdod Lleol)

“[Rydym] yn gwbl gefnogol o ddefnydd y Gymraeg ac mae nifer o'n haelodau'n ei ddefnyddio'n ddyddiol. Lle gellir ychwanegu gwerth i weithred busnes drwy ddefnyddio'r Gymraeg, neu lle bo dymuniad gan y tîrfeiddiannwr / rheolwr y tir i gyflawni busnes yn Gymraeg, yna dylid annog a chefnogi hynny. Ni ddylai pobl nad ydynt am wneud hyn gael eu trin yn negyddol. Gall y Gymraeg fod yn offeryn marchnata cadarnhaol ar gyfer Cymru, ag iddo fuddion pellgyrhaeddol os eid i'r afael ag ef yn gywir.” (Undeb/Corff cynrychioladol)

- 8.28 Nododd un ymateb fod diffyg fersiynau Cymraeg o feddalwedd a ddefnyddir yn gyffredin mewn busnes yn rhwystr i ddefnyddio'r Gymraeg yn y gweithle a bod angen fersiynau Cymraeg o'r rhain sydd wedi'u cyfieithu'n goeth. Ar yr un pryd, byddai'n helpu pe defnyddid cyfieithiadau Cymraeg o dermau technegol sy'n gysylltiedig â'r byd digidol yn rheolaidd a'u bod yn ymwreiddio mewn gweithleoedd.
- 8.29 Dywedodd sawl cyflwyniad bod gan faes amaethyddiaeth rôl bwysig i'w chwarae wrth hybu diwylliant a threftadaeth Cymru a'r Gymraeg. Roedd hyn yn seiliedig ar waith ymchwil sy'n dangos bod gan y sector amaethyddiaeth, sy'n rhan greiddiol o gymunedau cefn gwlad, yn enwedig yng ngogledd Cymru, gyfran uwch o siaradwyr Cymraeg nag unrhyw sector cyflogaeth arall. Arweiniodd hyn at ystyried amaethyddiaeth fel lloches ar gyfer y Gymraeg a diwylliant Cymru, sy'n golygu y byddai buddsoddi mewn amaethyddiaeth a chymunedau gwledig yn helpu i hybu'r Gymraeg. Mae hyn yn ategu sylwadau a wnaed mewn ymateb i ffurflen ymateb yr ymgynghoriad.
- “Yn y sector amaethyddiaeth y ceir y cyfran uchaf o siaradwyr Cymraeg o unrhyw sector. Ffermio yw creigwely cymunedau gwledig ledled Cymru y maent wedi'u llunio gan weithgareddau ffermio dros gannoedd o flynyddoedd. Mae ffermwyr yn parhau i gynnal y traddodiadau hyn, gan warchod diwylliant gwledig a synnwyr o le. Mae ffermwyr Cymru'n allweddol wrth hyrwyddo'n diwylliant, ein treftadaeth a'r Gymraeg a'u diogelu.” (Undeb/Corff cynrychioladol)
- 8.30 Roedd sylwadau eraill yn cynnwys y canlynol: yr angen i wneud gwaith ymchwil i nodi sefydliadau sy'n rhwystrau o safbwynt ymrwymo i'r Gymraeg, y ffaith fod gwahaniaethau eang ar draws Cymru yn y dynamig rhwng cyflenwad a galw am ddefnyddio'r Gymraeg, a'r angen i ddatganoli'r gwaith o hybu'r Gymraeg i gymunedau lleol.

Fersiwn hawdd ei deall

- 8.31 Roedd ymatebwyr i'r holiadur hawdd ei ddeall wedi cefnogi'r themâu llorweddol. Ystyriodd un ymatebydd fod gweithio mewn partneriaeth yn ffordd bosibl o fynd i'r afael ag anghydraddoldebau, ac ystyriwyd bod y model buddsoddi rhanbarthol yn gyfle i gynnwys pobl anabl yn y gwaith o gynllunio gwasanaethau cynhwysol. Teimlodd ymatebydd arall y byddai'r themâu llorweddol yn gynyddol bwysig yn sgil y newid yn yr hinsawdd.
- 8.32 Teimlodd dau o'r ymatebwyr na ddylid rhoi blaenoriaeth i gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg, naill ai oherwydd eu bod yn teimlo bod y newid yn yr hinsawdd yn fwy o flaenoriaeth neu oherwydd y gallai greu rhwystrau i gyflogaeth i'r bobl hynny o 'ddiwylliannau eraill'. Fodd bynnag, awgrymodd y trydydd ymatebydd ddefnyddio asiantaethau cymorth fel Anabledd Dysgu Cymru i lunio deunyddiau ar gyfer dysgu Cymraeg a gwella cyfleoedd i bobl anabl ddysgu'r Gymraeg.

9. Gwaith trawsffiniol a rhyngwladol (C7)

C7. Beth yw eich barn chi am y model cyflawni a gynigir i gryfhau partneriaethau, prosesau cydweithio a masnachu ar draws ffiniau, yn y DU a chyda phartneriaid rhyngwladol?

Ffurflen ymateb ar-lein

- 9.1 Mae'r ddogfen ymgynghori'n amlinellu model cyflenwi arfaethedig ar gyfer cryfhau partneriaethau, cydweithio a masnach ar draws ffiniau, o fewn y DU ac â phartneriaid rhyngwladol. Gofynnodd Cwestiwn 7 am safbwyntiau ymatebwyr ar y model arfaethedig.
- 9.2 Pan ofynnwyd am safbwyntiau ar y cynnig i gryfhau partneriaethau, cydweithio a masnach drwy'r model cyflenwi arfaethedig, roedd ymatebwyr yn aml yn rhagflaenu eu hymateb gan bwysleisio pa mor bwysig yw cydweithio'n drawsffiniol yn eu barn hwy. Bach iawn o wrthwynebiad penodol a gafwyd i'r model arfaethedig neu i'r egwyddor o gryfhau cydweithio'n gyffredinol.

“Rydym yn gefnogol iawn o ddatblygu partneriaethau trawsffiniol, gan ein bod wedi bod ynghlwm wrth bedwar prosiect Interreg B, gan weithredu fel y Partner Arweiniol ar gyfer un ohonynt. Mae'r buddion yn eang, ac, er nad ydynt bob amser yn rhagweladwy, maent yn aml yn parhau i'r tymor hwy.” (Sector cyhoeddus arall)

Mae angen cynnal partneriaethau rhyngwladol sydd eisoes yn bodoli

- 9.3 Yn benodol, roedd ymatebwyr yn awyddus i gynnal partneriaethau rhyngwladol sydd eisoes yn bodoli, lle bo hynny'n bosibl, y tu allan i'r Undeb Ewropeaidd. Yn aml, rhoddodd yr ymatebwyr hyn enghraifft o gydberthnasau penodol a oedd wedi bod yn fuddiol ac y gwnaethant awgrymu y dylid parhau i sicrhau mynediad iddynt. Mae'r rhain yn cynnwys Erasmus+, Horizon 2020, Interreg a chydberthnasau a sefydlwyd drwy'r rhaglen LEADER.

“Dim ond pethau da a all ddeillio o gynnal cydberthnasau a chreu cyfleoedd ag Ocean Energy yn Ewrop er mwyn sicrhau nad yw Cymru'n colli tir yn y diwydiant ynni adnewyddadwy morol Ewropeaidd.” (Cwmni preifat)

“Mae peth gwaith sylweddol a chadarnhaol eisoes wedi'i wneud wrth ddefnyddio cyllid yr UE (Erasmus+), a byddai'n cael effaith andwyol ar y bartneriaeth a fagwyd, ac ar Gymru gyfan, pe na fyddai'n parhau.” (Awdurdod Lleol)

“Byddem felly'n rhoi blaenoriaeth i sicrhau bod cydweithrediadau rhyngwladol yn parhau o fewn unrhyw fframwaith ar gyfer buddsoddi rhanbarthol. Ar ôl Brexit bydd hyn yn fwy angenrheidiol byth, yn unol â Strategaeth Ryngwladol Llywodraeth Cymru. Rydym yn cytuno bod yn rhaid cynnal neu ddatblygu strwythurau a chydberthnasau sy'n hwyluso cydweithio, a bod cyfleoedd cyllido neilltuedig yn ofynnol yn ystod y camau cynharaf posibl er mwyn cynnal momentwm a chadw

cydweithrediadau trawsffiniol a rhyngwladol sy'n bodoli eisoes, a datblygu rhai newydd. (Sefydliad addysgol)

- 9.4 Amlygodd sawl ymateb bwysigrwydd cynnal cydberthnasau rhyngwladol ar gyfer y sector addysg uwch. Teimlwyd bod y partneriaethau hyn, gan gynnwys y rheiny a gysylltir â chyllid Ewropeaidd (e.e. Horizon 2020 ac Erasmus+), wedi cyfrannu at adeiladu enw da, a llwyddiant y sector addysg uwch yng Nghymru. Y canfyddiad hefyd oedd y bydd y cydberthnasau hyn, drwy'r fframwaith newydd, yn bwysig er mwyn cynnal cyfraniadau prifysgolion Cymru i ffyniant y genedl i'r dyfodol. Byddai'r cyfraniadau hyn yn rhai economaidd a chymdeithasol. Er enghraifft, nododd rhai ymatebwyr fod llawer o'r gwaith ymchwil a datblygu ac arloesi a wneir ym mhrifysgolion Cymru'n rhagorol neu o'r radd flaenaf yn fyd-eang, a bod yr enw da hwnnw'n cyfrannu at allu prifysgolion i gyflawni elw ar fuddsoddiad ac enillion wrth allforio. Awgrymwyd hefyd fod prifysgolion wedi dangos y gallu i sicrhau cyllid o'r tu allan i Gymru a'i ddefnyddio i gyflenwi budd lleol a chenedlaethol sylweddol, gan gynnwys cyfraniad cymdeithasol trwy genhadaeth ddinesig. Bydd ffocws UKRI ar strategaethau sy'n seiliedig ar leoedd yn annog rôl sefydliadau addysg uwch ymhellach o safbwynt datblygu economaidd drwy waith ymchwil a datblygu ac arloesi, gan amlygu'r angen am drefniadau cyllid newydd i hybu a hyrwyddo cydweithrediad a phartneriaethau rhyngwladol sy'n cefnogi gweithgarwch o'r fath.

“Bydd yn hanfodol cadarnhau hyn ar gyfer sefydliadau yng Nghymru wrth symud ymlaen, a bydd yn ffurfio rhan bwysig o'r fframwaith o safbwynt cryfhau partneriaethau sydd eisoes yn bodoli, a'u gwella. Disgwylir y bydd nifer sylweddol o wledydd o'r tu allan i'r Undeb Ewropeaidd yn ymgeisio i gydweithio â Horizon Europe. Wrth reswm, mae llawer o brifysgolion a sefydliadau rhanddeiliaid eraill yn pryderu y bydd y DU yn colli'r cyfle i gael cyllid cychwynnol gan Horizon Europe neu'n methu â chydweithio ag ef o gwbl, a byddai hynny'n achosi niwed enfawr i'r sector ymchwil yng Nghymru.” (Undebau a chyrrff cynrychioladol)

Angen rhagor o fanylder ar y cynigion penodol

- 9.5 Roedd tua chwarter (23%) o'r ymatebwyr am gael rhagor o fanylder ar y cynigion, a hynny o safbwynt gwaith cydlynu a rheoli, a'r graddau y gallai cymunedau lleol a rhanbarthau lywio a chyfrannu at waith cydlynu ar lefel genedlaethol, yn benodol. Maes arall oedd y gronfa sbarduno Agile; roedd rhai o'r ymatebwyr wedi mynegi eu diddordeb mewn cael rhagor o fanylion yn unig, ac roedd un ymatebydd am wybod a fyddai'r gronfa'n cael ei dyrannu i awdurdodau lleol.

“[Byddem] yn dymuno gweld manylion pellach am ble fyddai'r ffocws, a chael gwybod a fyddai hyn yn cael ei arwain ar lefel genedlaethol, a bod gwybodaeth yn cael ei darparu gan arbenigedd ar lefel gymunedol leol. [...] cael ei ddatblygu gan gymunedau, yn hytrach na niferoedd bach o unigolion â chefnidir gweinyddol.” (Trydydd sector)

“Mae angen darparu manylion am y cysylltiadau ac ymatebolrwydd i'r cyrrff lleol a rhanbarthol.” (Trydydd sector)

Dylid ond cydweithio lle byddai gwneud hynny'n fanteisiol / nid er mwyn cydweithio'n unig

- 9.6 Er bod ymatebwyr yn gefnogol i gynnal gweithio trawsffiniol yn gyffredinol, amlygodd 18% ohonynt fod rhai achosion lle nad oedd cydweithio wedi bod yn fanteisiol, ac y dylid ond gwneud hynny lle bu buddion gwirioneddol, yn hytrach nag er ei fwyn ei hun.

“Gwnaed defnydd sylweddol o gyfleoedd dysgu trawsffiniol gan sefydliadau yng Nghymru yn y gorffennol, ond yn rhy aml ychydig o fudd sylweddol a ddeilliodd ohonynt: er na ddylwn osgoi dysgu rhyngwladol, dylid ymgymryd ag ef â phwmpas eglur ac mewn meysydd lle mae dysgu wedi'i nodi'n flaenoriaeth oherwydd bod arbenigedd penodol mewn gwledydd eraill.” (Asiantaeth Sgiliau/ Menter/Sefydliad datblygu economaidd)

Cefnogi'r gronfa sbarduno Agile yn enwedig / mae hwn yn syniad da

- 9.7 Amlygodd bron un ymhob pump o ymatebwyr (17%) y gronfa sbarduno Agile fel un elfen benodol o'r cynigion yr oeddent yn ei chefnogi. Nododd y sylwadau hyn y byddai'r gronfa sbarduno hon yn ei gwneud yn bosibl cynnal cysylltiadau, rhannu gwybodaeth ar y lefel prosiect llai, cynnal gwaith ymchwil a bod BBaChau yn cael eu cefnogi, a'i gwneud yn bosibl i brosiectau bach allu ymateb i gyfleoedd sy'n dod i'r amlwg, a datblygu rhaglenni a chydweithio ag eraill. Roedd rhai wedi gwneud awgrymiadau am ffyrdd eraill y gellid defnyddio neu reoli'r gronfa sbarduno Agile, gan gynnwys y canlynol:

- Cefnogi amrywiaeth o gyfleoedd ar draws y sectorau sgiliau er mwyn hybu cydweithio.
- Recriwtio myfyrwyr peirianeg ar lefel 6 (a 7) o blith partneriaid presennol a chynnig bwrsariau er mwyn eu cysylltu â chyflogwyr rhanbarthol sydd â bylchau mewn sgiliau.
- Cefnogi ychwanegiadau i rai o weithgareddau Cymru/Iwerddon a gyllidir drwy'r rhaglen Interreg ar hyn o bryd.
- Cymhwyso 'sylfaen risg' i waith llywodraethu – asesu risgiau, a gweithredu ar sail yr asesiad hwnnw.
- 'Sbarduno' cymysgedd o brosiectau â risg uchel ac isel.

Cyffredinol: Gweithio trawsffiniol yn bwysig

- 9.8 Nododd 16% o ymatebwyr pellach sylwadau cadarnhaol ynghylch gweithio rhyngwladol a thrawsffiniol yn gyffredinol, gan ganmol yr ymrwymiad i'r dull hwn, a chan nodi y byddai hyn yn cynyddu cyfle economaidd a'r ysfa gystadleuol yng Nghymru yng nghyd-destun Brexit.

Angen rhannu arfer gorau

- 9.9 Ystyriwyd bod y model arfaethedig yn gyfle ar gyfer rhannu arfer gorau (16%), naill ai drwy ddysgu oddi wrth arfer gorau gan sefydliadau mewn gwledydd eraill, neu drwy ehangu dulliau presennol o weithio trawsffiniol a rhyngwladol.

“Gallwn hefyd edrych ar draws ffiniau ac yn rhyngwladol am arfer gorau a dysgu o'n partneriaid Ewropeaidd.” (Sefydliad addysgol)

“Byddai'r cyllid yn ei gwneud yn bosibl i bartneriaid nodi arfer gorau yn rhyngwladol, ac yna ymgymryd â dysgu a gwaith ymchwil ynglŷn â sut y gallai'r arfer fod yn berthnasol i Gymru. O'r dysgu hwn, gellid datblygu cynlluniau busnes penodol ar gyfer cyllido'r camau.” (Trydydd sector)

Mae angen bod cymunedau lleol / cyrff rhanbarthol yn gallu cymryd rhan

- 9.10 Nododd 10% o'r ymatebwyr y safbwynt bod yn rhaid i waith cydlynw canolog ar lefel genedlaethol gael ei lywio gan gymunedau lleol a chyrff rhanbarthol, ac y dylid sicrhau eu bod yn cymryd rhan. Teimlodd yr ymatebwyr hyn yn aml fod gweithio trawsffiniol yn fater rhanbarthol yn bennaf, ac y dylai rhanbarthau allu datblygu partneriaethau a oedd yn fanteisiol iddynt, neu lle roedd cynsail hanesyddol iddynt, yn hytrach na chydlynw hyn yn genedlaethol. Credodd ymatebwyr eraill fod angen i ranbarthau lleol gael eu strategaethau eu hunain ar gyfer sicrhau mewnfuddsoddiad. I'r gwrthwyneb, roedd rhai o'r ymatebion yn canmol y cynnig am gydlynw ar lefel genedlaethol.

“Mae'n rhaid bod gan bobl leol ymdeimlad o berchenogaeth a chyfrifoldeb am waith cyflenwi prosiectau trawsffiniol, ar sail eu cyfranogiad i'r gwaith cynllunio, yn hytrach na chyflawni mentrau'n unig.” (Sector cyhoeddus arall)

“Dylai aelodaethau gwmpasu'r holl ardaloedd daearyddol dan sylw. Dylid rhoi'r dewis i ardaloedd lleol ynglŷn â phwy sy'n rhan o'r bartneriaeth, nid Llywodraeth Cymru. Hoffem weld dull sy'n fwy cydgysylltiedig a chydlynol. E.e., lle mae cadeiryddion a swyddogion arweiniol y partneriaethau lleol yn aelodau o'r partneriaethau rhanbarthol a bod cadeiryddion a swyddogion arweiniol y bartneriaeth ranbarthol yn aelodau o'r partneriaethau cenedlaethol. Bydd hyn, ar ei ben ei hun, yn sicrhau bod data, gwybodaeth a syniadau arloesol perthnasol yn seiliedig ar dystiolaeth, a'u bod yn cael eu cyflwyno gerbron y byrddau ar yr amser cywir, ar y ffurf gywir, ac am y rhesymau cywir.” (Awdurdod Lleol)

“Ar lefel sirol, byddai'n dda cael strategaethau yn eu lle ar gyfer sicrhau mewnfuddsoddiad er mwyn denu busnesau i leoli yng Nghymru, ond, gan fod hwn yn weithgaredd arbenigol iawn, ni all rhai rhanbarthau gyflawni'r swyddogaeth hon mewn modd ystyrlon. Er bod strategaeth genedlaethol yn bwysig, mae angen mewnbwn lleol er mwyn cefnogi busnesau unwaith y maent yn cyrraedd, ac er mwyn eu hintegreiddio yn eu cymunedau.” (Asiantaeth Sgiliau/ Menter/Sefydliad datblygu economaidd)

Sicrhau bod gweithio trawsffiniol yn gyfle sydd ar gael i bob ardal

- 9.11 Nododd rhai ymatebwyr y dylid sicrhau cysondeb ar draws y rhanbarthau, gan osgoi rhoi blaenoriaeth i ardaloedd cyfoethog a sicrhau bod bob rhanbarth yn cael cyfle i gymryd rhan mewn gweithio trawsffiniol.

Anhawster wrth gyflenwi newid sylweddol mewn gweithio trawsffiniol

- 9.12 Teimlodd nifer fach o ymatebwyr y gallai Llywodraeth Cymru ei chael yn anodd cyflenwi newid sylweddol mewn gweithio rhyngwladol neu drawsffiniol. Roedd y rhesymau am hyn yn tueddu i fod yn unigryw, ond roeddent yn cynnwys pryderon am ddiffyg cydweithio rhwng cyrff cyhoeddus gwahanol o safbwynt cyllid, bod ansicrwydd parhaus ynghylch ymadawiad y DU â'r Undeb Ewropeaidd yn golygu mai 'dyheadau' oedd y cynigion, ac oherwydd anawsterau wrth gael mynediad i rwydweithiau a rhaglenni Ewropeaidd o safbwynt 'trydydd gwlad'.
- 9.13 Roedd sylwadau eraill yn cynnwys ystyried argymhellion yr adolygiad Reid mewn perthynas â gwaith ymchwil ac arloesedd.²

Cyflwyniadau

- 9.14 Bu cytundeb cyffredinol ar yr angen i ganolbwyntio ar annog gweithio trawsffiniol o fewn y fframwaith newydd. Cafodd manylion y cynigion eu croesawu, a dywedodd rhai bod y ffaith y ceir mwy o fanylion yn yr adran sy'n ymwneud â materion trawsffiniol (gan gynnwys papur yr Is-grŵp Trawsffiniol a Rhyngwladol) yn ei gwneud yn anodd creu cysylltiadau rhwng hon a rhannau'r fframwaith sy'n llai manwl.

"Rydym yn croesawu ac yn cefnogi'r cyfeiriad yn y ddogfen ymgynghori at hybu cydweithio trawsffiniol yng Nghymru a'r tu hwnt. Rydym yn credu bod gweithio'r tu hwnt i ffiniau rhanbarthol yn allweddol i'r gwaith o wynebu heriau cyffredin." (Awdurdod Lleol)

"Mae Strategaeth Ryngwladol Llywodraeth Cymru yn cyfeirio at bwysigrwydd parhau i edrych yn allanol tuag at Ewrop a'r tu hwnt, a chael nod allweddol o godi proffil Cymru'n rhyngwladol. Mae angen adlewyrchu'r ymrwymiad hwn yn y strwythurau a gaiff eu sefydlu a'r cyllid a gaiff ei ddyrannu. Ar hyn o bryd, mae cyllid Ewropeaidd yn cefnogi llawer o'r gweithgarwch cydweithiol hwn, a bydd gofyn i'r Llywodraeth wneud dewis rhagweithiol er mwyn ei gynnal a'i wella. Nodwn pa mor ddatblygedig yw'r Strategaeth Ryngwladol, ac mae'n anodd anghytuno ag unrhyw beth sydd wedi'i ysgrifennu ynddi." (Sector cyhoeddus arall)

- 9.15 Codwyd amrywiaeth o safbwyntiau ar weithio trawsffiniol o blith y cyflwyniadau. Roeddent yn canolbwyntio fwyaf ar weithio ar draws Ewrop, gyda rhai'n ymwneud â gweithio ar draws y DU, ac ychydig a oedd yn ymwneud â chydberthnasau gwaith y tu hwnt i Ewrop. Nid yw hyn yn syndod efallai o ystyried bod yr ymgynghoriad yn ymwneud â'r trefniadau cyllid newydd a fydd yn cymryd lle cyllid Ewropeaidd. Mae'n werth nodi bod sefydliadau addysg uwch wedi cyflwyno

²<https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2019-04/adolygiad-o-ymchwil-ac-arloesi-a-ariennir-gan-y-llywodraeth-adolygiad-reid.pdf>

dadleuon hynod gryf dros fuddion gweithio trawsffiniol, gan adlewyrchu pwysigrwydd cydberthnasau Ewropeaidd i'w gwaith.

- 9.16 Amlinellodd sawl cyflwyniad fuddion gweithio trawsffiniol ar gyfer Cymru. Roedd hyn yn cynnwys ymdeimlad bod Cymru'n cystadlu mewn marchnad fyd-eang a chyd-destun rhyngwladol, a bod angen iddi fod yn weladwy ac yn rhagweithiol o fewn y cyd-destun hwn er mwyn dwyn budd o rwydweithiau byd-eang (e.e. rhannu gwybodaeth, cyllid a buddsoddi cyfalaf, datblygu sgiliau, a mewnfudo gan weithwyr medrus).

“Mae enw da rhyngwladol yn gynyddol bwysig wrth i gystadleuaeth tramor ddwysáu.” (Sefydliad addysgol)

“[Mae gweithio trawsffiniol] yn helpu i ddatblygu arloesedd ac mae'n sicrhau bod y wlad yn dwyn budd o rannu arfer da ynghyd â sicrhau bod Cymru wedi'i rhoi ar y map fel y gallwn barhau i fod yn opsiwn posibl ar gyfer buddsoddiad yn y dyfodol.” (Awdurdod Lleol)

“Mae cydberthnasau trawsffiniol yn bwysig, nid yn unig o safbwynt y mewnfuddsoddiad yn y maes ymchwil a datblygu y gallant ei hwyluso ar gyfer Cymru, ond o ran denu pobl dalentog i fyw, astudio a gweithio yng Nghymru, a'r buddion, yn sgil hynny, i'n heconomi a'n cymunedau.” (Sefydliad addysgol)

- 9.17 Er y cafwyd awgrym y byddai'n well pe byddai cyrff rhanbarthol yn arwain ar weithio trawsffiniol, cafwyd mwy o gefnogaeth i ddull cydgysylltiedig cenedlaethol o ymdrin â mentrau trawsffiniol. Teimlwyd y byddai dull a arweinir yn genedlaethol yn helpu oherwydd yr wybodaeth a phrofiad sydd eisoes yn bodoli ar lefel genedlaethol, ac a fyddai'n helpu i droedio trywydd drwy'r hyn a fydd yn amgylchedd cynyddol gymhleth a heriol ynghylch gweithio trawsffiniol. Yn ogystal, ystyriwyd bod dull cenedlaethol yn briodol gan gofio bod y cylch gwaith ar gyfer gweithio trawsffiniol yn uchelgeisiol ac eang, gan ei fod yn ymwneud â llawer o weithgareddau sy'n bodoli eisoes ar lefelau gwahanol. Byddai gan ddull cenedlaethol y trosolwg angenrheidiol ar gyfer arwain ar hyn. Nododd awgrym arall y dylai strategaeth a oedd wedi'i chydlynu'n genedlaethol gynnwys rôl ar gyfer y rhanbarthau.

“Mae gwaith cydlynu canolog ar y lefel genedlaethol yn ofynnol er mwyn datblygu'r gwaith o weithredu gweithgarwch trawsffiniol a rhyngwladol, ond gallai fod rôl gref gan y rhanbarthau i'w chwarae o ran penderfynu ar flaenoriaethau buddsoddi.” (Sefydliad addysgol)

- 9.18 Roedd awgrymiadau eraill yn cynnwys: yr angen i ystyried pa strwythurau sydd eisoes yn bodoli y dylid eu cynnal/defnyddio, a pha rai y dylid eu hailystyried (soniwyd am hyn yn enwedig gan y sector addysg uwch), yr angen i sicrhau bod strategaethau gweithio trawsffiniol wedi'u halinio â blaenoriaethau polisi eraill, yr anawsterau wrth gael mynediad i gyllid ar gyfer gweithio trawsffiniol ar gyfer rhai sectorau (e.e. y diwydiannau creadigol), a'r angen i sicrhau cyfranogiad rhanddeiliaid wrth wneud penderfyniadau.

- 9.19 Roedd pwysigrwydd gweithio trawsffiniol ar gyfer ymchwil a datblygu ac arloesedd yn thema gref yn benodol. Mae hyn yn enwedig o bwysig gan gofio bod ymatebion i gwestiynau eraill yn amlinellu pwysigrwydd ymchwil a datblygu

ac arloesedd i economi Cymru. Cafodd y drafodaeth hon ei harwain gan sefydliadau addysg uwch a sefydliadau cysylltiedig. Teimlwyd bod llawer o brosiectau a rhwydweithiau sydd eisoes yn bodoli, ac sy'n dod â gwerth i Gymru, yn rhai rhyngwladol, ac yn draws-Ewropeaidd yn benodol. Mae'r rhain yn dod â gwerth o safbwynt cyllid/buddsoddiadau, bod yn rhan o rwydweithiau arloesedd, masnach ryngwladol, sgiliau, dangosyddion uchel eu parch a dyfyniadau rhyngwladol (gall dyfyniadau rhyngwladol gynyddu'r parch a roddir i waith ymchwil o dan y Fframwaith Rhagoriaeth Ymchwil, gan arwain at lefelau uwch o gyllid ar gyfer Ymchwil Rhagorol ar gyfer prifysgolion yng Nghymru), a seilwaith ffisegol. Mae gan y sector addysg uwch bryderon cryf dros golli mynediad i gyllid Ewropeaidd ac i'r rhwydweithiau a chyfleoedd y mae'r cyllid hwn wedi helpu i'w creu. Roedd pryder cysylltiedig y byddai rhwystrau sylweddol ynghlwm wrth gael mynediad i gyllid ymchwil â nawdd UDA. Roedd ffocws arbennig ar y manteision y mae cyllid Horizon 2020 a ERASMUS+ wedi'i gyflwyno ac sydd wedi bod yn bwysig ar gyfer gwaith ymchwil ac arloesedd yn y maes addysg uwch.

“Mae nifer sylweddol o'r partneriaethau sydd eisoes yn bodoli yng Nghymru wedi'u hadeiladu ar sail cysylltiadau rhyngwladol a thrawsffiniol yn y maes ymchwil ac arloesedd, ar draws cydweithrediadau â sefydliadau ymchwil rhyngwladol a phartneriaid yn y diwydiant sydd â dylanwad byd-eang ... Yn absenoldeb cynlluniau o'r fath, ceir risg y gellid colli'r enillion diweddar o ran hyrwyddo mynediad cwmnïau o Gymru a sefydliadau addysg uwch i UKRI, yr Undeb Ewropeaidd a chyfleoedd rhyngwladol eraill, a chryfhau faint o gyllid allanol a ddenir i Gymru.”
(Sefydliad addysgol)

9.20 Heb gyllid sy'n cynnig yr hyblygrwydd hwn, codwyd pryderon ynghylch y risg debygol y gellid colli'r enillion diweddar o ran hyrwyddo mynediad cwmnïau o Gymru a sefydliadau addysg uwch i UKRI, yr Undeb Ewropeaidd a chyfleoedd rhyngwladol eraill, a chryfhau faint o gyllid allanol a ddenir i Gymru.

9.21 Yn y sector addysg uwch yn enwedig, cafwyd cefnogaeth i gronfa sbarduno Agile sy'n efelychu cronfeydd ScoRE sy'n bodoli eisoes a reolir gan yr uned Horizon 2020. Fodd bynnag, er bod rhai o'r ymatebwyr wedi croesawu addasu'r model SCoRE hwn i gwmpasu holl flaenoriaethau'r fframwaith, gwnaeth eraill rybuddio y bydd y cylch gwaith ehangach hwn, ar draws holl feysydd y fframwaith, ag iddo ffocws byd-eang yn hytrach nag Ewropeaidd, yn gofyn am dîm sylweddol mwy a dull uchelgeisiol o gydlynw.

9.22 Yn olaf, ac ar draws y cyflwyniadau, roedd ymatebwyr wedi adrodd bod sawl partneriaeth, menter a chyllid trawsffiniol wedi bod yn ddefnyddiol. Roedd y rhain yn cynnwys:

- Ewrop Greadigol
- ERASMUS/ERASMUS+
- Rhwydwaith Menter Ewrop
- Rhaglenni cydweithio tiriogaethol Ewrop
- GW4
- Cronfa ymchwil ac arloesedd yr UE gan Horizon 2020

- Rhaglenni Interreg
- Rhaglen Cymru Iwerddon
- Cynghrai Mersi a Dyfrdwy
- Porth y Gorllewin
- Y Fenter Vanguard

Fersiwn hawdd ei deall

9.23 Cytunodd pawb â'r cynigion ar gyfer gweithio trawsffiniol, a dim ond un ymatebydd a nododd sylw ychwanegol - gan argymhell y defnyddir gwylliau a digwyddiadau i arddangos amrywiaeth Cymru ar lwyfan rhyngwladol a chynnwys cyfraniad pobl sydd ag anableddau dysgu.

10. Amcanion strategol ar draws y meysydd blaenoriaeth ar gyfer buddsoddi (C8)

C8. Beth yw eich barn chi am yr amcanion strategol a gynigir ar gyfer y pedwar maes blaenoriaeth buddsoddi? A ddylid ystyried amcanion eraill?

Ffurflen ymateb ar-lein

- 10.1 Cynigiodd y ddogfen ymgynghori bedwar maes blaenoriaeth ar gyfer buddsoddi, sy'n alinio â'r blaenoriaethau ar gyfer Cymru a nodwyd mewn strategaethau Llywodraeth Cymru sydd eisoes yn bodoli, ac amcanion llesiant Llywodraeth Cymru o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, ac yn ychwanegu gwerth atynt.
- 10.2 Roedd y meysydd blaenoriaeth hyn yn cynnwys y canlynol: busnesau cynhyrchol a chystadleuol, lleihau'r ffactorau sy'n arwain at anghydraddoldeb o ran incwm; cefnogi'r broses o newid i economi di-garbon; a chymunedau iachach, tecach a mwy cynaliadwy. Mae gan bob un o'r meysydd blaenoriaeth hyn amcanion strategol sydd wedi'u cynllunio i fanteisio i'r eithaf ar y cyfraniad y gall buddsoddi rhanbarthol ei wneud i'r nodau llesiant ar gyfer Cymru.
- 10.3 Gofynnwyd am sylwadau ymatebwyr ar yr amcanion strategol arfaethedig ar draws y pedwar maes blaenoriaeth ar gyfer buddsoddi, ac awgrymiadau ar gyfer amcanion eraill y dylid eu hystyried.
- 10.4 Roedd sylwadau a roddodd ystyriaeth i'r meysydd blaenoriaeth presennol yn fwy cyffredin nac awgrymiadau ar gyfer meysydd ychwanegol, ac roeddent yn tueddu i ofyn am gynnwys ychwanegol, fel mwy o fanylion yn y cynigion, cynnwys a oedd yn mynd i'r afael â materion fel COVID-19, neu amcanion strategol ychwanegol. Er y cafodd amcanion strategol, a meysydd blaenoriaeth ychwanegol eu hawgrymu, a bod rhai ymatebwyr o'r farn fod angen rhagor o fanylder ar y meysydd blaenoriaeth, nid oedd unrhyw un wedi anghytuno â'r meysydd blaenoriaeth arfaethedig yn eu cyfanrwydd.

Adolygu cynlluniau yn sgil COVID-19

- 10.5 Y thema fwyaf cyffredin a gododd ymhlith y sylwadau oedd effaith COVID-19 (38%), gydag awgrymiadau bod angen adolygu neu ddiweddarau'r amcanion strategol hyn yn sgil effeithiau cymdeithasol ac economaidd y pandemig – gan gofio nad oedd yr effeithiau wedi dechrau dod i'r amlwg yn glir erbyn y pwynt y cyhoeddwyd yr ymgynghoriad. Roedd hyn yn cynnwys sylwadau a awgrymodd fod angen i gynnwys yr amcanion strategol gydnabod y pandemig sy'n mynd rhagddo, a'u bod yn ystyried bod sectorau a meysydd penodol – fel twristiaeth a chymunedau gwledig – yn fwy tebygol o deimlo effaith hirdymor ac y byddai mwy o angen am gymorth arnynt felly. Cafwyd galwadau hefyd am hyblygrwydd o safbwynt cyllid er mwyn ymateb i heriau sy'n dod i'r amlwg o COVID-19, awgrymiadau ar gyfer adolygu a dysgu gwersi o'r rôl y mae cymunedau ac awdurdodau lleol wedi'i chwarae wrth ymateb i'r pandemig, a rhoi mwy o bwyslais ar gadwyni cyflenwi lleol.

“O'i dechrau i'w diwedd, mae'r ddogfen yn trafod canolbwyntio ar y meysydd sydd â'r angen mwyaf. Bydd angen ailbennu'r data sy'n sail i'r

beirniadaethau hyn wrth i ni gychwyn y broses araf o ddod allan o gyfyngiadau COVID-19 unwaith yn rhagor. Mae tystiolaeth yn awgrymu mai ardaloedd cefn gwlad, rhai rhannau o gymoedd y de, a chymunedau arfordirol a fydd yn dioddef yr ergyd fwyaf yn benodol. Mae hyn o ganlyniad i ddibyniaeth ar dwristiaeth fel sector allweddol ar gyfer rhai ardaloedd, ac i eraill mae oherwydd nifer uchel y bobl sy'n hunangyflogedig.” (Unigolyn)

“Mae'r pandemig COVID-19 wedi bwrw'r diwydiannau twristiaeth, hamdden a lletygarwch yn arbennig o galed, a bydd angen cymorth pwrpasol arnynt i'w helpu i adfer, gan fod llawer o ardaloedd lleol yn arbennig o ddibynnol ar incwm a chyflogaeth o'r sectorau hyn. [...] mae gan y rhaglen fuddsoddi ranbarthol rôl hanfodol i'w chwarae wrth gefnogi'r adferiad economaidd o'r pandemig COVID-19. Dylid sicrhau bod hyblygrwydd yn rhan annatod o'r gronfa er mwyn helpu economi a chymunedau Cymru i adfer o'r effaith economaidd a diweithdra anochel a achoswyd gan COVID-19, a dylai hyn lywio blaenoriaethau yn ystod blynyddoedd cynnar y rhaglen. [...] Yn gynyddol, fel a amlygir gan yr argyfwng COVID-19 presennol, cyfeirir at awdurdodau lleol yn benodol fel ffynhonnell o sicrwydd a chefnogaeth wrth ddarparu cymorth a chynghor. Nid yw hyn wedi'i gefnogi gan gynlluniau'r brif ffrwd na chynlluniau grant ar hyn o bryd, a dylid ei ystyried fel blaenoriaeth, gan fod adrannau datblygu economaidd awdurdodau lleol mewn sefyllfa dda i ddeall anghenion lleol a darparu cynghor a chymorth i fusnes gan ystyried y cyd-destun hwnnw.” (Awdurdod Lleol)

Dylid rhoi mwy o flaenoriaeth i newid yn yr hinsawdd neu fabwysiadu ymagwedd uchelgeisiol wrth fynd i'r afael ag ef

- 10.6 Roedd cyfran debyg o sylwadau (37%) wedi canolbwyntio ar y maes blaenoriaeth o bontio i economi di-garbon, awgrymu amcanion strategol amgylcheddol ychwanegol, neu godi ystyriaethau amgylcheddol yn ehangach – gan awgrymu bod angen rhoi mwy o bwyslais ar amcanion sy'n berthnasol i ymladd yn erbyn newid yn yr hinsawdd.

“Hoffem hefyd weld ymagwedd fwy uchelgeisiol, a dull sydd wedi'i dargedu'n fwy, mewn perthynas â'r amcan 'cefnogi'r pontio i economi di-garbon'. Dyma gyfle i Gymru arwain y ffordd a dangos uchelgais ac arloesedd.” (Undeb/Corff cynrychioladol)

“Rydym yn falch bod yr amcan ar gyfer “Gwella bioamrywiaeth a gwrthdroi effeithiau allyriadau nwyon tŷ gwydr” wedi'i gynnwys. Gallai amcan penodol i gyfrannu at ehangu'r gorchudd coed fod yn briodol gan gofio pa mor ganolog yw hyn i bob senario ar gyfer cyrraedd sefyllfa carbon sero-net, a pha mor heriol yw hi i gyflawni hyn. Gallai cyllid rhanbarthol chwarae rôl sylweddol wrth gyflawni Fforest Genedlaethol newydd Cymru.” (Trydydd sector)

- 10.7 Yn benodol, canolbwyntiodd sawl ymateb ar greu economi wyrddach, gan gynnwys ehangu'r pwyslais ar swyddi gwyrdd a datgarboneiddio y tu hwnt i'r amcan arfaethedig o safbwynt tai, ynni a thrafnidiaeth.

“Byddem yn annog y syniad y dylai'r gwaith o gefnogi cynhyrchiant a busnesau cystadleuol hefyd ystyried effeithiau newid yn yr hinsawdd, a gellid ei ystyried fel amcan ychwanegol. Dylai ystyriaethau allweddol Llywodraeth Cymru ar gyfer y dyfodol, ac mewn perthynas ag ynni, gynnwys cyflawni carbon sero-net, sicrhau disgwyliadwyedd a diogelwch, a chynhyrchu llai o garbon.” (Cwmni preifat)

“Er ein bod yn croesawu cynnwys yr amcanion strategol 4) Gwella bioamrywiaeth a gwrthdroi effeithiau allyriadau nwyon tŷ gwydr, a 5) Datblygu'r sgiliau sy'n ofynnol gan y gweithlu ar gyfer datgarboneiddio at y dyfodol, mae'r enghreifftiau yn yr ymgynghoriad hwn yn canolbwyntio ar dai, ynni a thrafnidiaeth. [Rydym] yn credu bod llawer mwy o gyfle ar gyfer cyflawni dros natur ynghyd â'r hinsawdd drwy ehangu'r amcan strategol hwnnw, a bydd angen gwneud hyn os ydym am fynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd a natur a sicrhau ecosystemau gwydn fel a amlinellir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. [...] ni ddylid cyfyngu swyddi gwyrdd i is-sectorau cul – dylid yn hytrach rhoi mwy o ystyriaeth i wneud cyflogaeth yn wyrddach yn gyffredinol. Mae angen i swyddi sy'n ymwneud ag ynni, trafnidiaeth a thai ddod yn swyddi gwyrdd a'u bod yn cwmparu sgiliau a phrosesau gwyrdd.” (Trydydd sector)

“Rydym yn awgrymu bod angen ystyried y pedwar maes blaenoriaeth fel gofynion trawsbynciol sy'n atgyfnerthu ei gilydd ar y cyd, felly, er enghraifft, awgrymwn fod yr amcanion o dan “busnesau cynhyrchiol a chystadleuol” yn cyfeirio rywfaint at y trawsnewid i garbon sero-net, a chymunedau iachach a thecach.” (Trydydd sector)

Integreiddio'r amcanion strategol mewn polisi/amcanion/strategaethau presennol

- 10.8 Roedd ychydig o dan draean yr ymatebwyr (30%) wedi pwysleisio pwysigrwydd integreiddio'r amcanion strategol mewn polisi, amcanion, strategaethau neu gynlluniau presennol, gan gynnwys Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a Bargeinion Dinas-Ranbarth a Bargeinion Twf fel enghreifftiau.

“Byddai'n anodd dadlau yn erbyn yr amcanion strategol, ond mae angen eu hintegreiddio a'u hystyried yng nghyd-destun ehangach polisiâu, nodau ac amcanion Llywodraeth Cymru. Fel arfer, caiff strategaethau a pholisiâu eu rhyddhau ar wahân i'w gilydd, ac mae hyn yn gofyn am weithio mewn silos.” (Sector cyhoeddus arall)

“Rydym wedi synnu hefyd ynglŷn â'r diffyg cydgysylltu â'r agenda ddigidol ac ymateb Cymru i adroddiad Brown ar gyfer Llywodraeth Cymru'n benodol, ynghylch dyfodol y byd gwaith, Cymru 4.0.” (Sefydliad addysgol)

“Mae'n rhaid i'r fframwaith hwn gyflawni yn erbyn pedwar piler cynaliadwyedd economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol, neu efallai na chaiff dyheadau ar gyfer y Gymraeg a thlodi eu bodloni. Ni ellir bodloni'r blaenoriaethau hyn ar draul rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy. Mae Polisi Adnoddau Naturiol Llywodraeth Cymru'n defnyddio tystiolaeth o'r Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol cyntaf ac mae'n cydnabod yr achos busnes clir dros fuddsoddi yn ein hadnoddau naturiol fel dull cost-effeithiol o gyflwyno ffyniant i

Gymru gyfan a chyflawni 'Ffyniant i Bawb: y Strategaeth i Gymru'. Byddem am weld pwyslais cryfach ar y tair blaenoriaeth genedlaethol fel a nodir yn y Polisi Adnoddau Naturiol ar gyfer rheoli ein hadnoddau naturiol[.]” (Sector cyhoeddus arall)

“I fanteisio i'r eithaf ar effeithiolrwydd y buddsoddi rhanbarthol o dan y fframwaith newydd, [hoffem] gael eglurder ynghylch y modd y mae'n ategu amcanion polisi cenedlaethol ôl-Brexit eraill, fel y cynlluniau olynol ar gyfer y Polisi Amaethyddol Cyffredin, a Philer 2 Glastir a'r Rhaglen Datblygu Gwledig ar gyfer Cymru, a Chronfa'r Môr a Physgodfeydd Ewrop yn benodol. Mewn byd delfrydol, gellid cyflawni canlyniad mwy cyfannol, gan ddileu'r angen am gynlluniau ar wahân mewn rhai achosion, er enghraifft grant cyfwerth â Glastir ar gyfer gwella cyrsiau dŵr ucheldirol ynghyd â grant buddsoddi rhanbarthol ar wahân ar gyfer mesurau rheoli llifogydd naturiol i lawr yr afon.” (Trydydd sector)

“[...] sicrhau bod yr amcanion strategol arfaethedig wedi'u llywio a'u halinio â'r blaenoriaethau a nodwyd eisoes ym Mhrifddinas-Ranbarth Caerdydd, fel rhan o ddatblygu'r Fargen Ddinesig, a strategaethau ehangach sydd eisoes wedi'u datblygu mewn partneriaeth â phartneriaid a rhanddeiliaid allweddol yn y rhanbarth e.e. Partneriaethau Sgiliau Rhanbarthol.” (Awdurdod Lleol)

Amcanion strategol mwy manwl

- 10.9 Roedd tua chwarter o'r ymatebwyr o'r farn bod diffyg manylder yn yr amcanion strategol arfaethedig mewn rhyw ffordd, fel o ran sut y byddent yn cael eu cyflawni yn ymarferol.

“Mae'n hanfodol bod yn eglur o safbwynt sut mae pob maes blaenoriaeth wedi'i bwysoli ynghyd â sut mae pob amcan strategol o fewn y maes blaenoriaeth wedi'i bwysoli.” (Awdurdod Lleol)

“...byddai'n ddefnyddiol cael eglurder ar ddiffiniadau ehangach pob blaenoriaeth strategol er mwyn llywio sut mae rhaglenni penodol fel gradd-brentisiaethau a GO Cymru: Cyflawni drwy Brofiad Gwaith yn cyfrannu atynt.” (Sefydliad Addysgol)

“Ychydig o fewnwelediad a geir o ran sut fydd y fframwaith yn [cymell] busnesau a'u galluogi i gydweithio â'i gilydd ac â phartneriaid eraill fel prifysgolion, ond dyfynnir cydweithio'n aml fel maes pwysig, nid yn y fframwaith yn unig, ond yn strategaethau presennol Llywodraeth Cymru, fel Ffyniant i Bawb. Bydd angen egluro hyn cyn cytuno ar y cynlluniau.” (Undeb/Corff cynrychioladol)

“Mae'r amcanion strategol arfaethedig yn annelwig ac amwys, ac eithrio'r un am bontio i economi di-garbon. Maent yn safbwyntiau cyffredinol y byddai'n anodd anghytuno â nhw, oherwydd pwy sydd ddim am gael mwy o ffyniant, cydraddoldeb a system arloesi gryfach? Fodd bynnag, mae diffyg eglurder ynddynt ynghylch pam ei bod mor bwysig ein bod yn mynd i'r afael â nhw a'r ffordd orau o wneud hynny drwy system fuddsoddi ranbarthol newydd. Mae'r sylfaen dystiolaeth sy'n llywio'r amcanion yn aneglur. Ble mae'r data ar y materion penodol y mae Cymru'n eu

hwynebu? Pa sectorau economaidd a diwydiannol sy'n flaenoriaeth? Beth yw'r dull o ymdrin â lleoedd y tu hwnt i'r ffocws eang ar 'ranbarthau' a'r safbwyntiau ar ddiben twf economaidd, a beth ydyn ni'n ceisio'i gyflawni ar gyfer Cymru fel gwlad? Yn hytrach na datganiadau cyffredinol o ran dileu tlodi ac anghydraddoldeb – ble mae ein fersiwn gyffelyb o Heriau Mawr Cymru a thrafodaeth ar sut y gall datblygu safbwyntiau sydd wedi'u hybu gan genhadaeth, fel y gwnaed mewn lleoedd eraill yn y byd, lywio ffocws ar y pethau sydd wir o bwys? Mae'r geiriau a ddefnyddir yn iawn – ond sut y byddant yn ysbrydoli newid a gwneud gwahaniaeth? A fydd yr amcanion hyn yn helpu i symud i ffwrdd o'r meddylfryd confensiynol sy'n ystyried bod adrannau a silos o bwys ynddynt eu hunain – yn hytrach na'u bod yn cyfrannu at broblemau a heriau ar lefel fwy? (Asiantaeth Sgiliau/Menter/Sefydliad datblygu economaidd)

Mwy o ystyriaeth ar gyfer pobl sy'n gadael yr ysgol/coleg/prifysgol neu bobl nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NEET)

- 10.10 Roedd ymatebwyr o'r sefydliadau addysgol yn tueddu i nodi sylwadau penodol iawn ynghylch sgiliau, hyfforddiant a phwysigrwydd y sector i'r amcanion, ystyried pobl sy'n gadael yr ysgol, y coleg a'r brifysgol, a'r ffaith y dylai'r amcanion ddarparu rôl fwy ar gyfer gwaith ymchwil: data, a gwaith ymchwil a datblygu ac arloesedd). Roedd sylwadau'n tueddu i ofyn am fwy o gyfathrebu parhaus ynghylch y pynciau hyn.

“Mae polisi sgiliau a pholisi addysg yn alluogwyr hanfodol ar gyfer llawer o'r amcanion strategol, ac mae angen i ni sicrhau bod dull cydlynol o gyflenwi sgiliau yn ei le wrth gyflawni'r amcanion a gwireddu'r cyfleoedd hyn. Mae hyn yn gofyn am ymgynghori, ac ymgysylltu'n agos â darparwyr addysg bellach, addysg uwch a darparwyr eraill. Rydym yn croesawu'r ffaith y ceir cyfeiriad at yr agenda sgiliau yng nghyd-destun yr amcan hwn, er bod angen rhoi mwy o ystyriaeth hefyd i'r sylfaen sgiliau ehangach, sy'n ofynnol i gynnal economi a chymdeithas lwyddiannus. Mae'r pandemig presennol wedi amlygu'r maes hwn, yn enwedig mewn perthynas â'r ffaith fod llawer o'r rolau, a gafodd eu hystyried yn draddodiadol fel rhai llai medrus ac sydd â chyflog is, bellach yn hanfodol i'n hadferiad â'n brwydr yn erbyn y pandemig. Mae rolau 'gweithwyr allweddol' o'r fath o fewn yr economi sylfaenol yn bwysig, ac mae angen cael cydnabyddiaeth o rolau o'r fath sydd hefyd yn darparu rhagolygon gyrfa a chyflogaeth i bobl ifanc, a fydd yn wynebu heriau cynyddol mewn perthynas â diweithdra ymhlith pobl ifanc yn sgil y sefyllfa economaidd bresennol.” (Sefydliad Addysgol)

“Mae cefnogaeth ddiweddar CCAUC ar gyfer prosiectau arloesedd ac ymgysylltu ar y cyd rhwng y sectorau addysg uwch ac addysg bellach wedi arwain at eglurder drwy fapio'r ddarpariaeth, a chydweithio gan y diwydiant mewn perthynas â'r biblinell sgiliau L2-7 ar gyfer diwydiannau rhanbarthol lleol, y dylid adeiladu arnynt ymhellach. Mae'n hanfodol sicrhau bod poblogaethau lleol yn meddu ar sgiliau priodol, a bod diwydiannau lleol wedi'u gwreiddio drwy gael y sgiliau hyn o fewn eu cymuned, er mwyn sicrhau ffyniant cymdeithasol ac economaidd i'r dyfodol.” (Sefydliad Addysgol)

Dylai cyllid gael ei arwain ar lefel leol

- 10.11 Soniodd 14% o ymatebwyr am roi mwy o bwyslais ar weithgarwch cymunedau lleol yn yr amcanion strategol. Roedd hyn yn cynnwys awgrymiadau y dylai fod gan gymunedau lleol neu awdurdodau lleol yr ymreolaeth i benderfynu ar eu hanghenion mwyaf. Cafwyd awgrym penodol gan sawl ymatebydd o ran cynnwys ynni a gynhyrchir yn lleol fel amcan strategol, yn hytrach na'i nodi fel dyhead yn unig yn y ddogfen ymgynghori.
- 10.12 Roedd awgrymiadau eraill ar gyfer amcanion strategol ychwanegol a godwyd gan ymatebwyr lluosog yn cynnwys ansawdd swyddi, iechyd meddwl/corfforol, trafnidiaeth gyhoeddus, a chymunedau gwledig. Roedd ceisiadau hefyd am roi mwy o flaenoriaeth i amcanion strategol â ffocws economaidd dros bob amcan arall.
- 10.13 Cafwyd awgrymiadau unigryw ychwanegol ar gyfer amcanion strategol, gan gynnwys mwy o gefnogaeth i'r sector tai a'r sector manwerthu, a chefnogaeth i gymunedau difreintiedig a'r economi gylchol, neu gyfeirio atynt, ac ymrwymiad i adeiladu ar safleoedd tir llwyd yn hytrach na safleoedd maes glas.

Cyflwyniadau

Sylwadau cyffredinol

- 10.14 Ar draws y cyflwyniadau, cafwyd trafodaeth ynghylch yr amcanion strategol a'r pedwar maes blaenoriaeth ar gyfer buddsoddi.
- 10.15 Roedd cytundeb cyffredinol o safbwynt y meysydd blaenoriaeth a'r amcanion strategol. Roedd awgrymiadau ar gyfer gwella'n cynnwys y canlynol: yr angen i wneud seilwaith cyllido a chysylltedd yn flaenoriaeth newydd (ond efallai bydd rheolau'r UE yn cyfyngu ar hyn), y ffaith fod amcanion strategol yn weddol gyffredinol (ar wahân i'r amcan carbon sero-net), y ffaith nad yw'r amcanion strategol yn ystyried effeithiau Brexit ar gyfer Cymru, a bod yn rhaid cynnwys amcan strategol sy'n ceisio herio anghydraddoldeb ar lefel sy'n is na'r raddfa ranbarthol.
- 10.16 Gan adlewyrchu pryderon ynghylch y cyfnod pontio, bu gofidion am effaith bosibl COVID-19 ar y meysydd blaenoriaeth ar gyfer buddsoddi. Un o'r pryderon cyffredin oedd y byddai'n rhaid canolbwyntio ar adferiad economaidd yn dilyn COVID-19 yn hytrach na thwf, a byddai hynny'n cael effaith ar fuddsoddi mewn busnesau cynhyrchiol a chystadleuol.

“Yr hyn sydd wedi newid yn sylweddol ers cyhoeddi'r ddogfen ymgynghori yn wreiddiol yw pandemig y coronafeirws, a'i oblygiadau ar gyfer yr economi ac iechyd y cyhoedd. Bydd hyn yn cael effaith ddifrifol ar economi Cymru ac mae'n golygu y bydd y ffordd y caiff y gronfa ffyniant i'r dyfodol ei chyflenwi hyd yn fwy pwysig i'r adferiad economaidd a'r potensial am dwf i'r dyfodol. Bydd angen i ni adfer o ddirwasgiad yn hytrach nag adeiladu ar dwf. Mae hi eisoes yn glir bod mwy o ardaloedd difreintiedig yn dioddef ergyd anghymesur yn sgil effeithiau'r pandemig ar iechyd a'r economi, felly bydd angen i waith dosbarthu a chyflenwi'r cyllid hwn adlewyrchu hyn.” (Awdurdod Lleol)

“Gan ystyried yr her economaidd ddigryffelyb rydym yn ei hwynebu o ganlyniad i COVID-19, rydym yn credu ei bod yn allweddol canolbwyntio'n glir ar sicrhau y gall yr economi ymdopi, ac yn sgil hyn mae'n anochel y bydd yn rhaid adolygu blaenoriaethau'r ddogfen ymgynghori.” (Awdurdod Lleol)

- 10.17 Mae COVID-19 wedi amlygu anghydraddoldebau economaidd-gymdeithasol a gofodol y mae angen mynd i'r afael â nhw o safbwynt buddsoddi mewn cymunedau iachach, tecach, a mwy cynaliadwy, ynghyd â'r ffactorau sy'n arwain at anghydraddoldeb incwm. Er enghraifft, mae effeithiau gwahaniaethol COVID-19 ar grwpiau economaidd-gymdeithasol a grwpiau ethnig penodol wedi amlygu a gwaethygu'r anghydraddoldebau iechyd a fodolai eisoes yn y gymdeithas, ac mae'r gagendor digidol wedi arwain at anghysondebau yn y ffordd y cafodd COVID-19 effaith ar gysylltedd yn ystod y cyfyngiadau symud. Mae hyn yn cael effaith wahaniaethol ar y gallu i weithio gartref a chysylltu â ffrindiau a theulu.

Busnesau cynhyrchiol a chystadleuol

- 10.18 Roedd sylwadau unigol ynghylch busnesau cynhyrchiol a chystadleuol yn cynnwys y canlynol: mae angen gwaith datblygu sgiliau cysylltiedig arno, dylid mynd i'r afael â materion sy'n ymwneud â'r gadwyn gyflenwi er mwyn cywiro methiant y farchnad ym maes gwasanaethau cyhoeddus sydd wedi'u preifateiddio, mae angen amlygu'r ymrwymiad i egwyddorion gwaith teg a dylai fod yn thema lorweddol, ac mae sicrhau economi lewyrchus yn ganolog i gynyddu ffyniant dinasyddion ledled y wlad wrth gynnal amgylchedd, a phriodweddau diwylliannol unigryw Cymru ar gyfer y dyfodol. Cafwyd cefnogaeth hefyd i wella lefelau cyflog ar draws diwydiannau, sydd hefyd yn berthnasol i'r gwaith o adeiladu cymunedau iachach, tecach a mwy cynaliadwy.
- 10.19 Roedd sylwadau penodol yn cynnwys y canlynol: mae angen tynnu "a busnesau" i ffwrdd o amcan 1, mae angen egluro'r ymadrodd "twf cynhwysol" a'i ddefnyddio mewn modd cyson, dylid aralleirio diwedd amcan 4 fel "...nwyddau a gwasanaethau masnachol", ac nid yw'r amcanion strategol yn ystyried y pedwerydd chwyldro diwydiannol yng Nghymru ac effaith digideiddio, data a deallusrwydd artifisial.
- 10.20 Nododd gweddill y sylwadau bwysigrwydd sectorau, neu ddiwydiannau penodol, megis: amaethyddiaeth, adeiladu, y sector amgylcheddol, y sector bwyd, sefydliadau addysg uwch, y sector hanesyddol/diwylliannol, y sector morol, busnesau newydd, y sector preifat, BBaChau/microfusnesau, busnesau gymdeithasol, twristiaeth, a'r diwydiant teledu/ffilm.

Lleihau'r ffactorau sy'n arwain at anghydraddoldeb incwm

- 10.21 Roedd y themâu cryfaf o blith y cyflwyniadau am leihau anghydraddoldeb incwm yn ymwneud â phwysigrwydd canolbwyntio ar ddatblygu sgiliau a chyflogadwyedd. Awgrymodd un o'r ymatebion fod angen integreiddio'r ddarpariaeth sgiliau a chyflogadwyedd mewn gwasanaethau cymorth eraill (e.e. iechyd, gofal cymdeithasol, tai, gwasanaethau ieuentid, y gwasanaeth prawf, a'r heddlu). Galwodd ymatebydd arall am gynllun gwarantu swyddi.
- 10.22 Awgrymwyd hefyd ei bod yn bwysig cynnwys seilwaith, gwasanaethau ac uwchsgilio digidol yn y fframwaith. Dywedodd un ymatebydd fod angen cael

ffocws ar sgiliau digidol a deallusrwydd artiffisial yn y sector adeiladu. Amlygodd ymateb arall fod gan Gymru gyfran uchel o bobl sydd wedi'u hymddieithrio'n ddigidol ac mae'n colli tir i leoedd eraill o safbwynt y sgiliau digidol sylfaenol a geir ymhlith y boblogaeth. Awgrymodd yr angen am fentrau cynhwysiant digidol er mwyn lleihau'r gagendor digidol, gan gynnwys cynyddu mynediad i wasanaethau digidol, ar gyfer gwaith a dysgu, drwy uwchsgilio a lleihau costau ariannol lle bônt yn ormodol (e.e. i bobl ar incwm isel). Mae COVID-19 wedi amlygu ymhellach effaith y gagendor digidol ar aelodau o'r gymuned sy'n agored i niwed, ynghyd â'r angen am welliannau mewn cyfathrebu digidol rhanbarthol sy'n gyflym a chadarn.

- 10.23 Cafwyd awgrymiadau penodol gan un ymatebydd yn unig, a oedd yn cynnwys y canlynol: yr angen i ailasesu'r amcanion er mwyn sicrhau bod effaith cyllid rhanbarthol wedi'i thargedu a'i chynyddu i'r eithaf, nid yw amcanion strategol yn ystyried y gweithlu sy'n heneiddio neu ostyngiad posibl mewn lefelau mudo, yn enwedig ymhlith swyddi â chyflog is, a'r angen i egluro symudedd ac addasrwydd yn amcan strategol 2 (Cynyddu symudedd ac addasrwydd y gweithlu presennol).

Cefnogi'r broses o bontio i economi di-garbon

- 10.24 Cafwyd cefnogaeth gyffredinol i'r broses o bontio i economi di-garbon. Er bod rhai cyflwyniadau'n dechnegol ynghylch y rhan y gall technolegau penodol (e.e. pŵer o donnau a bioLPG) ei chwarae yn yr agenda datgarboneiddio, roedd y rhan fwyaf o gyflwyniadau wedi nodi pwyntiau mwy cyffredinol.
- 10.25 Awgrymodd rhai'r angen i osod gweithgarwch Cymru o fewn cyd-destun ehangach polisïau a strategaethau cenedlaethol a byd-eang. Cafwyd awgrym arall a nododd, er bod gweithgarwch Cymru'n arwyddocaol yn genedlaethol ac yn strategol, bod y gwaith o'i weithredu ynghlwm wrth angen rhanbarthol a gallu lleol sy'n gofyn am weithgarwch a gweithredu ar lefel leol. Er enghraifft, sut y gallai gweithredwyr a microfusnesau bach sydd wedi'u lleoli yn y gymuned ymwneud yn effeithiol â'r gweithgarwch hwn er mwyn hybu rhwydwaith o fentrau carbon sero-net sydd wedi'i ddosbarthu mewn modd mwy gofodol?
- 10.26 Cafwyd awgrym arall a nododd y dylid osgoi ffocws sy'n rhy gul a allai arwain at golli'r hyblygrwydd i ymateb i feysydd eraill. Neu, fel yr awgrymodd ymatebydd arall, mae angen gosod yr agenda datgarboneiddio o fewn cysyniad ehangach o gynaliadwyedd, gan ei gysylltu ag economïau gwledig a morol, â nodau Datblygiad Cynaliadwy, ac â'r Fargen Werdd Ewropeaidd.
- 10.27 Trafodwyd sgiliau hefyd mewn perthynas â datgarboneiddio. Dywedodd rhai fod angen datblygu sgiliau er mwyn cefnogi'r broses bontio. Awgrymodd ymatebwyr eraill y bydd y broses bontio'n darparu cyfleoedd trawsbynciol ar gyfer cefnogi gwaith datblygu sgiliau, datblygiad proffesiynol parhaus, ymchwil drosi, a chyfleusterau.

“...bydd llawer o'r datrysiadau ar gyfer ... cefnogi'r broses o bontio i economi di-garbon yn canolbwyntio ar sgiliau gwell.” (Undeb/Corff cynrychioliadol)

- 10.28 Bu peth pryder dros yr angen i sicrhau proses bontio deg i economi di-garbon, gan gynnwys cefnogi'r bobl hynny y bydd yn cael effaith andwyol arnynt.

“Rydym yn cynnig y dylai fod amcan ychwanegol sydd â'r nod o gefnogi gwaith addasu cwmnïau a gweithwyr y caiff y broses bontio i economi digarbon effaith andwyol arnynt.” (Sefydliad Addysgol)

- 10.29 Nodwyd rolau ar gyfer amaethyddiaeth, cwmnïau biodanwydd, gwaith rheoli stoc adeiladu, y sector adeiladu, ynni morol, a busnesau cymdeithasol o fewn yr agenda datgarboneiddio.

Cymunedau iachach, tecach a mwy cynaliadwy

- 10.30 Un o'r safbwyntiau a gafodd ei fynegi yma oedd y syniad o gymunedau iachach, tecach a mwy cynaliadwy, a bod angen i'r newid ymddygiadol a seilwaith i gefnogi hyn fod yn gymwys i'r fframwaith cyfan nid i un flaenoriaeth yn unig. Nododd safbwynt arall, er mwyn helpu i gyflawni'r flaenoriaeth hon, na ddylid gadael i'r cyllid lifo i ffwrdd o ardaloedd mewn angen i ardaloedd o gyfle oni wneir hynny er mwyn sicrhau bod twf yn lledaenu i ardaloedd difreintiedig; teimlwyd fan hyn y dylai'r bwriad ymwneud â goresgyn methiant y farchnad a lledaenu ffyniant yn deg ar draws pob ardal. Roedd un cyflwyniad yn cynnwys disgrifiad manwl o ddulliau cyfannol gan ddefnyddio enghreifftiau o arfer presennol.
- 10.31 Ar wahân i hyn, roedd yr ystyriaeth allweddol, nas cwmpaswyd yn unman arall yn yr adroddiad hwn, yn ymwneud ag ardaloedd gwledig. Cafwyd consensws ymhlith sawl cyflwyniad bod yr economi wledig yn amrywiol ac yn arwyddocaol o safbwynt llesiant economaidd, cymdeithasol a diwylliannol Cymru. Am y rheswm hwn, teimlodd rhai y dylai'r fframwaith gydnabod anghenion penodol yr ardaloedd gwledig hyn, ac y dylid dyrannu cyfran deg o gyllid iddynt, gan fynd i'r afael â materion sy'n fwy amlwg mewn ardaloedd gwledig nag ydynt mewn lleoedd eraill. Bu pryder ynghylch effeithiau deul Brexit a COVID-19 ar gynaliadwyedd cymunedau gwledig a'r amaethyddiaeth sy'n helpu i'w cynnal, a theimlwyd bod angen gwneud mwy i fynd i'r afael â bygythiad anghymesur y rhain i'r ardaloedd gwledig hyn.

“Yn ôl rhagolygon Llywodraeth Cymru ei hun, bydd Brexit 'heb gytundeb', a masnachu ar delerau Sefydliad Masnach y Byd, yn dileu rhannau mawr o'r sector amaethyddiaeth yng Nghymru.” (Unigolyn)

“Yn hanesyddol, mae dechreuadau araf wedi bod yn nodweddiadol o Gynlluniau Datblygu Gwledig, ac yng nghyd-destun COVID-19, a'r risg wirioneddol o Brexit heb gytundeb, mae pryderon real iawn am y posibilrwydd y bydd bylchau yn y cyllid ar gyfer busnesau fferm a fydd yn cael effaith nid yn unig ar hyfywedd, ond hefyd ar ... ganlyniadau amgylcheddol pwysig.” (Undeb/Corff cynrychioladol)

Fersiwn hawdd ei deall

- 10.32 Nododd un ymateb hawdd ei deall – fel a godwyd mewn modd tebyg ym mhrif holiadur yr ymgynghoriad – y dylid blaenoriaethu'r broses bontio i economi digarbon dros bob maes blaenoriaeth arall ar gyfer buddsoddi, gan awgrymu symud i ffwrdd o ganolbwyntio ar dwf economaidd, a hyrwyddo cadwyni cyflenwi lleol, diweddarau arferion ffermio a chydgyssylltu syniadau ar ieuchyd a bwyd yn lle hynny.

- 10.33 Amlygodd ymatebydd arall y byddai lleihau'r ôl troed carbon yn cael effaith anghymesur ar y bobl hynny ag anableddau dysgu o ran cael mynediad i addysg, gan fod trafndiaeth yn fater allweddol i'r grŵp hwn. Fan hyn, awgrymwyd bod angen cryfhau'r cyfranogiad mewn cynlluniau teithio llesol, yn yr un modd â chynhwysiant digidol ar gyfer y bobl hynny ag anableddau dysgu.
- 10.34 Tynnodd ymatebydd arall sylw at y ffaith y byddai maes blaenoriaeth 2 a maes blaenoriaeth 4 (lleihau'r factorau sy'n arwain at anghydraddoldeb incwm, a chymunedau iachach, tecach a mwy cynaliadwy) yn gofyn am fuddsoddi i'r hirdymor.

11. Monitro a gwerthuso, a rheolau teg, tryloyw a chysn (C9, C10, C11, C12)

C9. Pa ddangosyddion ydych chi'n credu y dylid eu defnyddio i fesur cynnydd tuag at gyflawni'r amcanion strategol arfaethedig

Ffurflen ymateb ar-lein

- 11.1 Gwnaeth y ddogfen ymgynghori amlinellu'r meysydd blaenoriaeth ar gyfer buddsoddi a phedair set gysylltiedig o amcanion strategol. Roedd cwestiwn 9 yn gofyn i ymatebwyr pa ddangosyddion oeddent yn credu y dylid eu defnyddio i fesur cynnydd tuag at gyflawni'r amcanion strategol arfaethedig hyn.
- 11.2 Roedd yr ymatebion i'r cwestiwn hwn yn amrywio o restrau o awgrymiadau penodol iawn am ddangosyddion a gafodd eu gwneud gan tua hanner yr ymatebwyr i sylwadau mwy cyffredinol ar y natur a'r math o ddangosyddion a ddylai gael eu defnyddio megis dangosyddion economaidd, economaidd-gymdeithasol, amgylcheddol ac eraill.

Dangosyddion anhraddodiadol gan gynnwys iechyd a llesiant a chynaliadwyedd

- 11.3 Gwnaeth llawer gytuno y dylai dangosyddion fesur cynnydd y tu hwnt i'r dangosyddion economaidd traddodiadol ac ystyried sut mae'r Fframwaith yn mynd i'r afael ag anghydraddoldebau, yn enwedig mewn ardaloedd difreintiedig. Yn gyffredinol, gwnaeth tua hanner o'r holl ymatebwyr sôn am yr angen am ddangosyddion economaidd-gymdeithasol sy'n adlewyrchu ansawdd bywyd, iechyd a llesiant neu rai sy'n unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Gwnaeth eraill sylwadau ar ofyniad i fesur cynnydd ac effaith ar wydnwch cymuned, gwerth cymdeithasol a chynaliadwyedd. Cafodd effaith COVID-19 ei grybwyll hefyd mewn perthynas â dangosyddion, gyda'r awgrym y dylai'r diffyg sefydlogrwydd yn y sefyllfa bresennol arwain at ddangosyddion sy'n canolbwyntio ar adferiad.

"Dylai dangosyddion ganolbwyntio ar ganlyniadau llesiant a chynaliadwyedd. Nid yw newidiadau mewn Cynnyrch Domestig Gros (GDP) cyffredinol yn fesur effeithiol o effaith rhaglenni buddsoddi rhanbarthol. Mae mesur cefnogaeth BBaCh o ran yr economi gylchol, y gallu i gefnogi cymunedau lleol a lleihau'r angen am deithio gormodol neu orddibyniaeth ar rwydweithiau cyflenwi ehangach yn enghraifft o hyn. Mae cynaliadwyedd a gwydnwch y rhwydwaith trafndiaeth, o ran symud pobl a nwyddau, yn hanfodol, ynghyd â mynediad i wasanaethau lleol." (Trydydd sector)

"Gyda pharch i'r amcanion strategol arfaethedig, byddem felly yn cefnogi mabwysiadu'r dangosyddion sy'n ymestyn y tu hwnt i dwf busnes a chreu swyddi, gan gynnwys meysydd o Fynegai Amddifadedd Lluosog Cymru sy'n ymwneud ag incwm aelwydydd, addysg a mynediad at wasanaethau, yn ogystal â mesurau sy'n alinio â'r Nodau Llesiant ac yn adlewyrchu eu hamrediad." (Sefydliad Addysgol)

"Dylai Llywodraeth Cymru ystyried defnyddio cyfuniad o ddau ddangosydd priodol neu fwy ar gyfer pob rhanbarth fel lefelau Gwerth Ychwanegol Gros (GVA), Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru, Mynegai Tlodi Dynol Rhanbarthol a lefelau incwm gwario. Gall defnyddio amryw o ddangosyddion economaidd a llesiant helpu i greu darlun gwell o anghydraddoldeb rhanbarthol a gellir ei ddefnyddio i fesur cynnydd yn fwy effeithiol." (Sector cyhoeddus arall)

"Mae'n debygol na fydd y dangosyddion traddodiadol o safbwynt nifer y swyddi a grëwyd, cymwysterau a enillwyd ar lefelau amrywiol, mentrau a gefnogwyd, a mentrau a grëwyd yn berthnasol wedi argyfwng COVID-19. Bydd canlyniadau sy'n dangos newid tuag at adferiad economaidd yn fwy buddiol, a bydd yn dangos ychwaneged y cyllid hwn." (Awdurdod Lleol)

Dangosyddion economaidd

11.4 Er y cafodd ystod ehangach o ddangosyddion eu cynnig, roedd ymdeimlad o hyd y dylid defnyddio dangosyddion economaidd traddodiadol, lle bo'n briodol. Byddai'r rhain yn cynnwys Gwerth Ychwanegol Gros (GVA), Cynnyrch Domestig Gros (GDP) a swyddi a grëwyd er nad oedd pawb yn cytuno y byddai'r rhain yn briodol ar gyfer pob un prosiect. Fodd bynnag, soniodd eraill am ddangosyddion effaith economaidd eraill fel twf busnes, monitro busnesau newydd, uno a chaffael cwmnïau, lefelau cyflog, faint o swyddi sy'n cael eu cadw ac yn y blaen.

11.5 Cafodd pwynt penodol ei wneud ynglŷn ag olrhain canlyniadau sgiliau fel mesur o fuddsoddiad. Er eu bod yn cael eu hystyried yn ddangosyddion defnyddiol o hyd, nododd rhai ymatebwyr y dylai unrhyw ddangosyddion sgiliau adlewyrchu anghenion diwydiant, a allai gynnwys ffocws ar ddatblygu sgiliau angenrheidiol yn hytrach na chyflawni cymwysterau sydd yn symlach i'w mesur. Aeth rhai ymlaen i ganolbwyntio ar effaith COVID-19 ar sgiliau gan awgrymu y byddai hyfforddi, uwchsgilio, ailhyfforddi a phontio i sectorau eraill yn bwysig i'w mesur i benderfynu'r graddau y mae dysgwyr yn dod yn fwy cyflogadwy ac abl i ddiwallu anghenion cyflogwyr.

"Yng nghyd-destun sgiliau mae angen cydnabyddiaeth hefyd fod lefel gynyddol o uwchsgilio ac ailsgilio yn digwydd yn y farchnad, ac nad cymwysterau yn unig yw'r mesur mwyaf perthnasol i'w ystyried bob amser, yn enwedig yng nghyd-destun y rhai sy'n bwriadu newid galwedigaeth a sector." (Sefydliad Addysgol)

Dangosyddion a chyfeiriadau penodol

11.6 Cafodd ystod eang o ddangosyddion penodol eu hawgrymu yn cwmpasu'r meysydd economaidd, cymdeithasol, iechyd a llesiant, cynaliadwyedd, amgylcheddol ac eraill. Amlygodd rhai ymatebwyr sut y gallai'r rhain alinio â'r amcanion strategol a amlinellir yn y cynigion. Roedd llawer, ond nid pob un o'r rhain yn fesurau meintiol. Gwnaeth rhai ymatebwyr bwysleisio'r angen i ddefnyddio dangosyddion sefydledig a allai gael eu cymharu ag ardaloedd eraill a'u halinio â mentrau eraill, er bod rhybuddion hefyd y gallai cyd-destun lleol a rhanbarthol effeithio ar y gallu i gymharu dangosyddion ag ardaloedd eraill e.e. cymariaethau â mannau eraill yn y DU, Llundain yn enwedig.

- 11.7 Gwnaeth rhai awgrymu deunyddiau ac adnoddau cyfeirio yr oeddent o'r farn y dylent gael eu hadolygu gan gynnwys dangosyddion neu fodelau yr oeddent wedi eu mabwysiadu eu hunain, eu datblygu gydag eraill neu yn eu hystyried yn enghreifftiau o arfer gorau mewn sefydliadau eraill. Gwnaeth eraill awgrymu defnyddio arbenigedd o fewn prifysgolion a mannau eraill o fewn y sector cyhoeddus a'r trydydd sector i helpu i ddatblygu cyfres addas o ddangosyddion.

"Byddem yn cefnogi'r defnydd o dargedau Cyraeddadwy, Amserol, Mesuradwy, Penodol, Uchelgeisiol a Synhwyrol ynghyd â dangosyddion perfformiad allweddol fel mesurau cynnydd ar gyfer prosiectau unigol. Dylid darparu tystiolaeth gadarn ac annog rhannu arferion gorau rhwng prosiectau a rhanbarthau." (Cwmni preifat)

"Dylai dangosyddion sy'n bodoli eisoes ac yn cael eu defnyddio'n eang, gael eu defnyddio lle bynnag y bo'n bosibl fel eu bod yn cael eu deall yn glir. Os nad oes rhai ar gael, dylai dangosyddion procsi cydnabyddedig gael eu derbyn. Mae'r rhain yn arbennig o bwysig wrth gyflenwi buddiannau amgylcheddol lle gall gymryd blynyddoedd i'r buddiannau ddwyn ffrwyth." (Trydydd sector)

- 11.8 O ganlyniad i lefel y manylder sydd ynghlwm, darperir rhagor o wybodaeth am y dangosyddion a chyfeiriadau penodol a awgrymwyd yn Atodiad 4.

Canlyniadau yn hytrach nag allbynnau

- 11.9 Gwnaeth dros ddwy ran o bump o'r ymatebwyr (38%) nodi eu bod yn croesawu mabwysiadu model oedd yn seiliedig ar ddangosyddion oedd yn canolbwyntio ar ganlyniadau yn hytrach nag allbynnau. Cafwyd cyfeiriad penodol i'r model atebolrwydd sy'n seiliedig ar ganlyniadau er na theimlai rhai ymatebwyr y byddai fersiwn barod yn diwallu anghenion Cymru ac efallai y bydd angen datblygu dull pwrpasol.
- 11.10 Cafodd ffocws clir ar arddangos effaith o fewn cymunedau a'r effaith ar anghydraddoldebau, yn enwedig mewn ardaloedd difreintiedig, ei amlygu gan ymatebwyr fel un o ofynion allweddol y Fframwaith. Roedd arddangos gwerth cymdeithasol yn cael ei ystyried yn hanfodol. Roedd tua un rhan o bump yn teimlo, gan ddibynnu ar natur y prosiect ac amcanion unigol, y gallai rhai effeithiau gael eu nodi'n well drwy ddulliau ansoddol neu ganlyniadau meddal gan gynnwys astudiaethau achos, ffilm a dulliau naratif eraill.

"Dylai fod llai o bwyslais ar ddangosyddion economaidd 'traddodiadol', megis Gwerth Ychwanegol Gros (GVA), Cynnyrch Domestig Gros (GDP). Byddai mesurau ansoddol, meddal sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau yn fwy buddiol o ran beirniadu effaith ac yn symud i ffwrdd o 'gyrraedd y targed ond methu'r pwynt', sydd wedi bod yn un o fethiannau llawer o raglenni buddsoddi Ewropeaidd ers peth amser." (Sector cyhoeddus arall)

"Hoffem weld mesurau cyfartal yn cael eu cyflwyno i gyfleu'r cyd-destun y tu ôl i'r prif ddata gan fod hwn yn aml yn cael ei fethu wrth fesur cynnydd targedau neu yn eu herbyn. Dylid archwilio proffiliau o brosiectau neu

unigolion sy'n cyfleu'r daith a deithiwyd a'r effeithiau arnynt hwy, y busnes neu'r gymuned. (Awdurdod Lleol)

Dangosyddion realistig a hyblyg

- 11.11 Thema allweddol oedd yr angen am ddangosyddion realistig a fyddai'n syml i'w casglu, yn effeithlon o ran cost, yn ystyrlon a phriodoladwy. Cafodd enghreifftiau o brofiadau blaenorol eu dyfynnu lle'r oedd y dangosyddion yn afrealistig, yn rhy gymhleth neu'n anaddas ac yn creu gwaith ychwanegol heb ychwanegu gwerth go iawn i gyflenwyr na chymunedau. Rhybuddiodd rhai y gallai baich gweinyddu effeithio ar ansawdd cyflenwi a gallai fod yn ffactor i atal diddordeb gan ddarpar fuddsoddwyr a phartneriaid.
- 11.12 Gwnaeth ymatebwyr hefyd leisio pryder y byddai natur hirdymor rhai buddsoddiadau yn effeithio ar y gallu i bennu effaith rhai canlyniadau gan y gallai gymryd peth amser iddynt ymddangos. Roedd sylwadau cysylltiedig yn nodi'r angen i fesur cynnydd prosiect tuag at gyflawni amcanion drwy ddefnyddio dangosyddion sylfaenol ac asesu pellter a deithiwyd.
- 11.13 Cafodd y cynnig ymgynghori y byddai mesurau cynnydd yn gymesur i faint a natur y prosiect ei groesawu hefyd.
- 11.14 Awgrymodd ymatebwyr y byddai mabwysiadu dull hyblyg o ymdrin â'r dangosyddion a ddefnyddir hefyd yn bwysig ar gyfer unrhyw newidiadau a all godi o ganlyniad i ddatblygiadau allanol megis Brexit neu'r pandemig COVID-19.

"Mae'n bwysig ystyried hyfywedd casglu data a fydd yn cefnogi dadansoddiad ystyrlon o bob ardal. Bydd yn bwysig ystyried data o'r fath a ddaw i'r amlwg i ddatblygu darlun mwy cyflawn o effaith... Mae angen ystyried dangosyddion economaidd blaenorol a ph'un a yw'r rhain yn ddefnyddiol o hyd, er enghraifft Cynnyrch Domestig Gros (GDP)/Gwerth Ychwanegol Gros (GVA), fel prif ysgogwyr i fesur perfformiad rhanbarthol." (Sefydliad Addysgol)

- 11.15 Mewn pwynt cysylltiedig, roedd sôn am yr angen am fesurau hyblyg i gyd-fynd â'r prosiect a'r cyd-destun. Un pwynt oedd yn cael ei godi'n aml oedd i ddangosyddion ystyried y rhanbarth a'r amgylchedd lleol boed yn drefol, gwledig neu arfordirol. Nododd llawer y gwahaniaethau yn natur dangosyddion 'addas' ar gyfer ardaloedd trefol o'u cymharu ag ardaloedd gwledig, er enghraifft. Byddai cadw mynediad at wasanaethau drwy gyflenwi dan reolaeth y gymuned yn cael effaith sylweddol mewn ardaloedd gwledig ond byddai hyn yn cael ei fethu os byddai'r dangosyddion anghywir yn cael eu defnyddio e.e. creu swyddi.

"Gall natur ofynnol ymyriadau hefyd amrywio rhwng ardaloedd gwledig a threfol, er enghraifft mae cadw a chynnal busnesau gwledig yn sicr yn ganlyniad yn ei hun yn hytrach na chanolbwyntio'n unig ar dwf a chreu swyddi. Byddai'r un peth yn berthnasol i fentrau cymdeithasol hefyd. Ni fydd sefydlu a chynnal menter dan reolaeth gwirfoddolwyr o reidrwydd yn arwain at greu swyddi, fodd bynnag, mae'n sicr y gall ddarparu gwasanaethau hanfodol a sylfaenol mewn llawer o ardaloedd gwledig." (Sgiliau/Asiantaeth mentergarwch/Sefydliad datblygu economaidd)

- 11.16 Roedd rhai ymatebwyr hefyd yn teimlo y dylai elfen o hyblygrwydd ganiatáu'r defnydd o ddangosyddion sy'n bwysig i gyflenwyr er mwyn eu caniatáu i gasglu tystiolaeth i ddangos effaith o fewn eu cymunedau a rhanddeiliaid ehangach, gan gynnwys partneriaid.

"Mae mesuriad ond yn ddefnyddiol os yn gymwys a pherthnasol i'r pwnc neu'r gymuned o dan sylw, ac felly, gall fod yn werth ystyried sylfaen o fesurau cenedlaethol a chyffredinol i ddechrau, wedi eu cymryd o'r rhai sydd eisoes o fewn y Ddeddf uchod. Yn ail, gallai wedyn ymwneud â chaniatáu i ranbarthau fod â'r gallu a'r disgresiwn i ychwanegu detholiad bach o'u mesurau ansoddol a meintiol eu hunain yn ychwanegol, i adlewyrchu a chydabod eu themâu ac amcanion eu hunain yn fwy cywir ac yn bwrpasol i'r rhanbarth hwnnw. Byddai'r rhain yn adlewyrchu'r amrywiaeth rhwng cymunedau gwledig, trefol ac arfordirol, a byddent yn gallu gwneud hynny, ynghyd ag ar draws sectorau, sy'n bwysig a pherthnasol i'r cymunedau hynny. (Trydydd sector)

Dysgu myfyriol, profiadau cyffredin, arloesi a chydweithredu

- 11.17 Gwnaeth 16% o ymatebwyr gyfeirio at sicrhau fod y Fframwaith yn caniatáu dysgu drwy lwyddiant a methiant prosiectau neu fodelau ac yn darparu cyfleoedd i rannu'r profiad hwn o fewn ac ar draws ranbarthau. Cafodd pwynt tebyg ei wneud gan 10% o ymatebwyr a ddywedodd y byddai caniatáu elfen o arloesi wrth gyflenwi prosiectau yn gofyn am ddull agored o roi cynnig ar ddulliau newydd a dysgu gwersi yn ddibynnol ar y canlyniad. Awgrymodd rhai hefyd y dylai'r Fframwaith hwyluso cydweithrediad a dulliau arloesol o fesur cynnydd drwy ganlyniadau a rennir.

"Dylid cofnodi cynnydd yn erbyn dangosyddion sylfaenol ac nid mesurydd allbwn cyffredinol, er mwyn caniatáu ar gyfer amrywiadau lleol, yn enwedig mewn amgylchiadau heriol. Mae'n hanfodol creu trefn dangosyddion sy'n cefnogi cydweithrediad rhwng prosiectau ac nad yw'n creu cystadleuaeth rhwng prosiectau a darparwyr ar gyfer canlyniadau gan gleientiaid a rennir. Dylid cefnogi dull myfyriol a meithrin diwylliant o ddysgu o'n siomedigaethau er mwyn dysgu gwersi, a rhannu profiadau." (Sector cyhoeddus arall)

"Dylid teimlo fod unrhyw ddata yn cael ei gynhyrchu o ddiben clir a dull cyflenwi sy'n bodoli eisoes sy'n cyfleu naratif clir am ein cymunedau, y gellir ei drosglwyddo'n hawdd i fesuriadau ffigurol a thestuno, heb gosbau am beidio â chyrraedd targedau. Dylid cefnogi a hyrwyddo dull mwy myfyriol wrth ddeilio ag unrhyw fethiant i gyrraedd targedau, gan ddysgu o wersi a darparu cymorth, yn hytrach na chosbau, i sicrhau bod ystyr a chefnogaeth i fesurau o fewn cymunedau." (Trydydd sector)

Cyflwyniadau

- 11.18 Prin iawn oedd yr ymatebion oedd yn ymdrin â chwestiwn 9 yn uniongyrchol, er bod mwy o sylwadau ar fesur cynnydd yn cael eu hamlinellu wrth drafod cwestiwn 12, gan fod ychydig o orgyffwrdd rhwng yr ymatebion i'r ddau gwestiwn. Mae'r sylwadau a gafwyd yn cynnwys y canlynol:

- Mae angen mesur (ar raddfeydd amrywiol) gwerth y cyfalaf a ddefnyddir i wella cyflawniad canlyniadau blaenoriaeth cenedlaethol yn benodol a hefyd fel canran o'r cyfanswm cyfalaf blynyddol a ddefnyddir yng Nghymru
- Mae angen mesur diweithdra ac anweithgarwch economaidd Y Sefydliad Llafur Rhyngwladol (ILO) ar raddfeydd amrywiol, nifer y swyddi a grëwyd o ganlyniad uniongyrchol i gyllid ar raddfeydd amrywiol a nifer y bobl mewn swyddi a gefnogir gan y Fframwaith yn ôl nodweddion Deddf Cydraddoldeb 2010
- Mae angen mesur y refeniw blynyddol a ddefnyddir (ar raddfeydd amrywiol) i wella cyflawniad canlyniadau blaenoriaeth cenedlaethol
- Mae angen mesur gan ddefnyddio proffiliau incwm
- Wrth fesur amcan strategol 3 sy'n cyfateb i Amcanion *Rural Powerhouse* 1 a 3 Cymdeithas Tir a Busnesau Cefn Gwlad (CLA), gellir gwneud mesuriad drwy asesu cyflymder a chwmpas unrhyw welliannau i gysylltedd

Fersiwn hawdd ei deall

11.19 Roedd awgrymiadau oedd yn ymwneud â dangosyddion yn cynnwys:

- Rhestr wirio ar gyfer effaith ranbarthol sy'n defnyddio gwybodaeth ranbarthol a lleol i helpu i ddylunio rhaglenni cynhwysol
- Defnyddio saith nod llesiant Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol
- Defnyddio enghreifftiau o arferion gorau megis y Rhaglen Gwella Bywydau a'r Fframwaith Cydraddoldeb Iechyd
- Dangosfyrddau cenedlaethol, rhanbarthol a chymunedol sy'n dangos cynnydd tuag at dargedau

*C10: Beth yw eich barn ar y dull
[o safbwynt rheolau teg, tryloyw a chyson] a ddisgrifir uchod?*

Ffurflen ymateb ar-lein

- 11.20 Amlinellodd y ddogfen ymgynghori ddull arfaethedig o safbwynt rheolau teg, tryloyw a chyson a gofynnodd cwestiwn 10 i ymatebwyr am eu barn ar y dull hwn.
- 11.21 O'r 95 ymateb i'r arolwg hwn, rhoddodd llawer gefnogaeth ddiamod i'r cynigion tra rhoddodd ychydig dros hanner gefnogaeth gydag amodau. Mynegodd rhai wrthwynebiad diamod i'r cynigion. Er bod ystod o sylwadau, pryder sylfaenol allweddol oedd cynhwysiant a'r angen i ddylunio system haws a thecach er mwyn ehangu mynediad a chynnwys ystod ehangach o randdeiliaid.

Prosesau wedi'u symleiddio, yn llai biwrocraidd a mwy cymesur

- 11.22 Roedd cefnogaeth gref dros broses oedd wedi'i symleiddio ac yn llai biwrocraidd gyda 56% o ymatebwyr yn cytuno fod hyn yn bwysig. Ystyriwyd yn aml fod y rheolau cyllid Ewropeaidd presennol yn rhy gymhleth, yn rhy ddrud a

beichus, gyda rhai yn dweud ei fod yn prysur dod yn wir. Cafodd pwysigrwydd osgoi dyblygu ei grybwyll hefyd.

"[Rydym yn cytuno] â dull buddsoddi symlach. Mae rhaglenni'r UE bob amser wedi bod yn rhy ragnodol a biwrocraidd. Mae'r holl gynigion yn ymddangos yn iawn mewn egwyddor, fodd bynnag roedd pob rhaglen Cronfeydd Strwythurol a Buddsoddi Ewropeaidd (ESIF) olynol hefyd yn addo dull symlach, di-dor. Yn hytrach, cynyddodd gymhlethdod y rheolau cymhwysedd a gofynion gweinyddol. (Awdurdod Lleol)

"Mae'r rheolau presennol yn hynod gymhleth a gallent fod yn rhy anodd i'w cymhwyso yn gyson ar draws prosiectau gwahanol hyd yn oed mewn meysydd tebyg o gyllid. Rydym yn cytuno ac yn cefnogi symleiddio a chymesuro'r rheolau buddsoddi gan fod gennym brofiad uniongyrchol fod cyfrannau uchel o'r cyllid yn cael eu gwario ar gyfiawnhau a gweinyddu'r cyllid yn hytrach na chyflenwi'r budd economaidd sydd wrth wraidd y cyllid." (Asiantaeth Sgiliau/ Menter/Sefydliad datblygu economaidd)

- 11.23 Amlinellodd ymatebwyr y gall systemau rhy gymhleth, sydd yn anodd ei negodi, anwybyddu darpar bartneriaid cyflenwi ac roedd yr angen i symleiddio prosesau yn aml yn gysylltiedig â theimladau y dylai'r broses fod yn hygyrch i ystod ehangach o sefydliadau (gweler isod).

"Fodd bynnag, mae pryder y gallai'r amcanion sy'n gwrthdaro sy'n gysylltiedig â'r dull hwn greu gofynion rhy fiwrocraidd a chymhleth ar gyfer partneriaid cyflenwi." (Awdurdod Lleol)

- 11.24 Weithiau, ni chafwyd ymhelaethu ar gefnogaeth ar gyfer dulliau mwy cymesur. Lle ehangwyd ar syniadau ynghylch cymesuredd, roedd hyn yn cynnwys awgrymiadau y dylai rheolau a phrosesau fod yn gymesur i raddfa prosiectau, maint a chapasiti gwahanol sefydliadau, maint y buddsoddiad a lefel y risg oedd ynghlwm. Roedd y pwynt olaf yn cynnwys argymhellion ar gyfer dull oedd yn llai gwrth-risg ac a oedd yn ymddiried yng ngweithdrefnau presennol sefydliadau. Roedd hefyd ychydig o gefnogaeth ar gyfer yr angen i sicrhau fod rheolau yn gymesur ar gyfer profi cymhwysedd a chanlyniadau a hefyd ar gyfer monitro perfformiadau, ac i hyn gael ei ddatblygu drwy system barhaus o gyd-gynhyrchu a dysgu oedd yn cynnwys yr holl rhanddeiliaid.

"Ni ddylai dulliau ariannu fod yn wrth-risg. Dylid rheoli'r risgiau, ond mae hyn yn gofyn am gefnogaeth, hyder ac eglurder o'r brig." (Trydydd sector)

"Dylid rhoi mwy o gydnabyddiaeth i'r ffaith nad yw sefydliadau a ariennir gan y sector cyhoeddus yng Nghymru yn camddefnyddio cyllid, a bod ganddynt arferion, polisiau a gweithdrefnau sefydledig a chadarn ar waith i wario arian mewn ffyrdd gweddol effeithlon ar gyfer y dibenion bwriadedig." (Asiantaeth Sgiliau/ Menter/Sefydliad datblygu economaidd)

Angen rheolau / prosesau teg, clir a thryloyw

11.25 Mynegodd dros un rhan o bump (22%) o ymatebwyr gefnogaeth ar gyfer yr angen am reolau a phrosesau teg, clir a thryloyw o'r dechrau. Roedd ymhelaethiad ar hyn yn cynnwys:

- yr angen am broses fwy amserol o wneud penderfyniadau
- bydd yn lleihau faint o amser ac arian a neilltuir i ddelio â phroblemau technegol a gweinyddol yn hytrach na chanolbwyntio ar ddarparu allbynnau fel sy'n digwydd ar hyn o bryd
- bydd yn sicrhau hyder a chefnogaeth gan yr holl randdeiliaid
- bydd yn sicrhau fod y broses o wneud penderfyniadau yn deg ac yn gyfiawn
- bydd yn helpu i oresgyn rhai o'r rhwystrau presennol (e.e. cyfraddau ymyrryd gwahanol, dulliau gwahanol o brofi gwariant a ad-dalwyd, defnydd o archwilywyr mewnlol/allanol a'r dehongliad o reoliadau Cyffredin a chyllid penodol presennol yr UE)
- bydd hyn yn ehangu mynediad ac yn cynnwys set fwy amrywiol o bartneriaid
- bydd hyn yn helpu i gyflawni tegwch ar gyfer pawb

"Mae'r gwaith o ddatblygu rhaglenni newydd, a rheolau cyfiawn, cymesur a chyson, yn rhoi cyfle i Lywodraeth Cymru annog casgliad mwy amrywiol o bartneriaid cyflenwi. O dan y rhaglenni presennol, mae'r rhai sydd yn y sefyllfa orau i arwain gweithgarwch yn aml yn cael eu rhwystro neu eu hannog i beidio â gwneud cais. Bydd symleiddio'r rheolau, gyda llai o fiwrocratiaeth (a'r weinyddiaeth gysylltiedig), yn lleddfu hyn ac yn denu cyflenwyr newydd, oherwydd bod dim ond cefnogi'r sefydliadau hynny sydd yn y sefyllfa orau i ddelio â llawer o weinyddiaeth a biwrocratiaeth yn mygu arloesedd ac yn rhagdybio bod un ateb yn addas i bawb." (Trydydd sector)

11.26 Roedd cysondeb rheolau yn fater arall, a nodwyd bod newidiadau i ganllawiau wedi bod yn broblem yn y gorffennol ac na ddylai rheolau newid oni bai ei bod yn hollol angenrheidiol. Os yw'n dod yn angenrheidiol i newid y rheolau, yna dylai'r newidiadau a'r rheswm drostynt gael eu cyfleu yn glir i bartïon sydd â diddordeb.

"...mae rhaglenni cyllid blaenorol wedi gweld canllawiau allweddol yn cael eu cyhoeddi hanner ffordd drwy amserlenni rhaglen ac weithiau yn cael eu newid o fewn cyfnod rhaglen strwythurol heb esboniad clir na rhybudd i brosiectau a rhaglenni byw. Rhaid i unrhyw strwythur newydd osod rheolau a chanllawiau clir o'r dechrau a chyfathrebu'n glir â chynlluniau ac ymyriadau presennol a'r dyfodol os oes unrhyw newidiadau wedi'u cynllunio. (Unigolyn)

Angen aros yn hyblyg/addasu'r rheolau yn dilyn amgylchiadau newidiol/bod yn agored i adolygiad

11.27 Ychydig i'r gwrthwyneb i hyn, roedd cefnogaeth hefyd (19%) i'r angen i'r Fframwaith aros yn hyblyg a bod yn agored i adolygiad gyda'r gallu i addasu

rheolau yn dilyn amgylchiadau newidiol. Roedd rhai yn gweld hyn yn wrthgyferbyniad i anhyblygrwydd cyllid Ewropeaidd.

"Bydd yn bwysig, gan fod yr ymgynghoriad yn nodi y dylai'r dull ddarparu set gyson o reolau i sicrhau fod penderfyniadau yn cael eu gwneud ar seiliau teg a chyfiawn, ond eu bod hefyd yn ddigon hyblyg i ymateb yn briodol i risg ac yn gallu ystyried gwahaniaethau, cryfderau ac anghenion rhanbarthol." (Unigolyn)

"O'n profiad diweddar â cheisiadau grant, byddem yn pwysleisio pwysigrwydd dull ymatebol a hyblyg o reoli grantiau \ benthyciadau gyda digon o gyfle i allu addasu i amgylchiadau sy'n newid yn sydyn a chyfleoedd ar gyfer trafodaethau \ adolygiadau penodedig a chlir ynghylch 'tirweddau' polisi ac ariannol." (Trydydd sector)

Angen gwneud y broses / cyllid yn hygyrch i ystod ehangach o sefydliadau

- 11.28 Dywedodd un rhan o bump o ymatebwyr ei bod yn angenrheidiol gwneud y broses a chyllid yn hygyrch i ystod ehangach o sefydliadau. O safbwynt y gorffennol, teimlwyd yn gryf bod y prosesau ond wedi bod ar gael i sefydliadau oedd â'r arbenigedd, yr wybodaeth a'r caspasiti i gael mynediad atynt. Yn y gorffennol, mae rhai sefydliadau, yn enwedig y rhai mewn sectorau penodol (e.e. sefydliadau bach, sefydliadau trydydd sector) wedi ei chael hi'n llawer anoddach cael mynediad at gyllid Ewropeaidd, gan olygu ei fod wedi tueddu i gael ei ddosbarthu'n anghyfartal. Roedd ffafriaeth ar gyfer ehangu hygyrchedd i ystod ehangach o bartneriaid.

Defnyddio'r hyn a ddysgwyd er mwyn symud ymlaen

- 11.29 Yn debyg, roedd ychydig yn llai nag un rhan o bump (18%) o ymatebion yn cefnogi'r angen i gwmpasu'r hyn a ddysgwyd er mwyn symud ymlaen drwy ddatblygu a gwella'r Fframwaith. Nododd ychydig yn llai ei bod yn bwysig dysgu o raglenni cyllid Ewropeaidd blaenorol ac adeiladu ar y gwaith blaenorol hwn. Gallai hyn olygu dysgu o'r hyn a oedd yn llwyddiannus a'r hyn oedd yn aflwyddiannus. Trafododd ychydig o ymatebwyr bwysigrwydd dysgu drwy rannu arferion gorau.

Y model pum achos

- 11.30 Cafodd y model pum achos ei drafod gan 16% o'r ymatebwyr. Roedd tri o'r ymatebwyr yn gadarnhaol am y model pum achos, heb unrhyw amodau. Dywedodd 11 o'r ymatebwyr bod teilyngdod i ddefnyddio'r model, ond gydag amodau. Roedd pryderon yn cynnwys fod y model yn gymhleth ac nad oedd yn addas ar gyfer pob achos, yn enwedig prosiectau ar raddfa lai; nad oedd yn ategu'r dull cymesur; nad oedd yn ymgorffori elfennau allweddol o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a; bod y broses yn agored i fod yn *fait accompli*.

"Mae cymesuredd yn allweddol yma. "Mae'r model pum achos busnes yn gymhleth ac er ei fod o bosibl yn darparu fframwaith priodol ar gyfer gwneud penderfyniadau ar lefel genedlaethol neu ranbarthol, mae'n annhebygol o fod yn ymarferol ar gyfer datblygiad economaidd cymunedol dan arweiniad y gymuned. Rydym yn falch o weld cydnabyddiaeth o hyn yn nogfen y cynnig:... i sicrhau bod hyn yn cael ei

ddefnyddio mewn modd cymesur i risg fel ein bod yn gallu cyflawni ein nodau ar gyfer creadigrwydd ac uchelgais yn ein buddsoddiadau." (Trydydd sector)

- 11.31 Un ymatebydd yn unig ddywedodd na ddylai'r model gal ei ddefnyddio, yn seiliedig ar ei ddealltwriaeth o'r modd yr oedd y model pum achos yn cael ei weithredu gan Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru ar hyn o bryd. Er nad yw'n wir fod y model pum achos yn cael ei ddefnyddio gan Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru ar hyn o bryd, roedd yn teimlo y gallai'r model pum achos ddylanwadu ar y broses o wneud penderfyniadau buddsoddi gan ganolbwyntio ar y meysydd â'r elw mwyaf, a thrwy hynny ddwysáu'r gwahaniaethau rhanbarthol, yn groes i amcanion polisi Llywodraeth Cymru.

Croesawyd cyfraddau safonol yn gyffredinol gyda rhai amodau

- 11.32 Cafodd y defnydd o gyfraddau safonol ei nodi yn 15% o'r ymatebion. Roedd ymatebwyr yn croesawu'r defnydd o gyfraddau safonol, sy'n symleiddio cyllid (e.e. hawlio gorbenion, a all fod o fudd i'r awdurdodau lleol) a helpu i gyflawni tegwch. Roedd rhai yn credu y byddai cyfraddau safonol o fudd penodol i'r trydydd sector.

"Mae cyfraddau safonol wedi bod yn enghraifft arbennig o sut i fynd ati'n synhwyrol i leihau gweinyddiaeth ddiangen a chyfeirio mwy o adnoddau at gyflenwi prosiectau, a dylid cadw'r rhain." (Sefydliad Addysgol)

"Mae cyfraddau safonol a chostau wedi'u symleiddio wedi bod yn ddefnyddiol iawn yn lleihau cymhlethdod cronfeydd strwythurol diweddar yr UE, a chroesewir y broses o ddatblygu a defnyddio'r rhain yn barhaus." (Asiantaeth Sgiliau/ Menter/Sefydliad datblygu economaidd)

- 11.33 Gwnaeth rhai ychwanegu amodau i'w cefnogaeth, yn enwedig dros y ffaith fod cyfraddau safonol o fudd i rai yn fwy nag eraill.

"Mae cyfraddau safonol yn amlwg yn cael gwared ar ychydig o gymhlethdod o systemau cyllido ond mae profiad blaenorol mewn cynlluniau a ariennir gan gyfradd safonol wedi'n dysgu ni fod sefydliadau yn aml yn colli allan, gan mai anaml y mae cyfraddau safonol yn adlewyrchu cost go iawn gweithrediad. Os penderfynir defnyddio cyfraddau safonol, dylent gael eu pennu ar lefel realistig a dylent ystyried cyfraddau gwahanol y gorbenion ar draws sectorau gwahanol fel nad yw sectorau penodol yn cael eu prisio allan o'r Fframwaith." (Sefydliad Addysgol)

"Mae'r defnydd o gyfraddau safonol / costau unedol yn ddefnyddiol i leihau costau gweinyddol ac wrth edrych ar gynlluniau cyffredinol /ar raddfa fwy gyda diweddariad eang ond maent yn rhwystro'r ddarpariaeth o gymorth ymarferol i fodloni amgylchiadau unigol." (Sector cyhoeddus arall)

"Byddai'r defnydd o gyfraddau safonol a chostau unedol, er enghraifft, yn cael ei groesawu, fodd bynnag dylai fod cydnabyddiaeth o'r

gwahaniaethau mewn sectorau ac mae angen mwy o wybodaeth i ateb y cwestiwn hwn yn llawn." (Sefydliad Addysgol)

Mathau eraill o gyllid

- 11.34 Gwnaeth grŵp o ymatebion, pob un ohonynt wedi'i wneud o fewn un neu ddau gyflwyniad yn unig, drafod cyllid o wahanol fathau. Roedd y rhain yn cynnwys rôl ar gyfer grantiau, rôl ar gyfer cyllid cyfatebol, rôl ar gyfer taliadau ymlaen llaw, defnyddioldeb cylchoedd cyllid aml-flynyddol, cefnogaeth ar gyfer datganoli cyllid i lefelau rhanbarthol a lleol, dulliau talu hyblyg, bod angen i systemau fod yn barod i'w defnyddio o'r cychwyn cyntaf, bod angen i gyllid gael ei ddyrannu i'r partneriaid cyflenwi fwyaf addas, bod angen i gronfeydd allu cael eu gweithredu yn gyflym, bod angen cyllid datblygu i helpu sefydliadau i gynnal prosiectau a chefnogaeth ar gyfer defnyddio costau unedol.

Atebolrwydd, archwilio a gwerth am arian

- 11.35 Gwnaeth grŵp arall o ymatebion drafod yr angen am atebolrwydd, a chafodd hyn ei nodi gan 12% o ymatebwyr. Dywedodd pedwar o'r ymatebwyr fod angen i'r Fframwaith a/neu brosiectau cysylltiedig fod yn gost-effeithiol a darparu gwerth am arian. Dywedodd tri yn uniongyrchol fod yn rhaid i brosiectau a buddsoddiadau fod yn amodol ar atebolrwydd. Dywedodd dau fod angen dull archwilio clir o fewn y broses. Dywedodd dau fod angen i'r prosiect fod yn gadarn. Dywedodd dau fod angen i'r buddsoddiadau gael eu gwneud ar sail achosion busnes cadarn.

"Byddem yn cefnogi system sy'n syml, gyda rhesymeg gyfrifol y gellir ei holrhain ar gyfer penderfyniadau sy'n cefnogi'r nodau llesiant a fframweithiau, cynlluniau, adolygiadau a datganiadau eraill y byddai'r buddsoddiad hwn yn allweddol i'w cyflenwi." (Trydydd sector)

"Er ein bod yn croesawu'r cynnig i'r Fframwaith fod yn hyblyg - yn ddibynol ar lefel / maint buddsoddiad - gan leihau biwrocratiaeth ar gyfer prosiectau ar raddfa lai, mae angen sicrhau bod atebolrwydd cadarn yn cael ei gynnal drwy'r camau ymgeisio, cyflenwi a gwerthuso." (Awdurdod Lleol)

Ymgysylltu â rhanddeiliaid

- 11.36 Thema gref arall, a drafodwyd gan 12% o'r rhanddeiliaid, oedd yr angen i gynnwys amryw o leisiau rhanddeiliaid priodol. Roedd llawer o'r sylwadau hyn yn gysylltiedig â'r angen i ehangu mynediad at gyllid o dan y Fframwaith newydd. Gall cynnwys ystod ehangach o leisiau rhanddeiliaid, wrth ddylunio a chyflenwi'r Fframwaith, helpu i wneud y broses yn fwy democrataidd. Roedd hyn yn cynnwys sylwadau y dylai pob sector gael llais yn y Fframwaith, gydag awgrymiadau nad yw cwmnïau bach nag entrepreneuriaid wedi cael llais yn draddodiadol, er enghraifft.

"...mae angen llais ar entrepreneuriaid unigol— mae'n ymddangos oni bai eich bod mewn busnes mawr — neu'n cydymffurfio'n llwyr â'r rheolau — nad oes neb yn gwrandao arnoch. Rwyf wedi brwydro yn erbyn hyn ac yn dal i wneud nawr." (Unigolyn)

"Mae blynyddoedd o ddemocratiaeth lleol ystyriol a chytbwys o ran cronfeydd strwythurol Ewropeaidd wedi dangos i ni fod angen llawer o leisiau i bennu gwariant priodol, arloesol ac effeithiol. Ni ddylai'r broses o wneud penderfyniadau gael ei dominyddu gan unrhyw sector penodol a dylid dyrannu adnoddau mewn ffordd dryloyw." (Trydydd sector)

"Bydd yn ddymunol i symleiddio'r ddogfennaeth sydd ei hangen a sicrhau fod rheolau yn gymesur ar gyfer profi cymhwysedd a chanlyniadau a monitro perfformiad, ac i hyn gael ei ddatblygu drwy system barhaus o gyd-gynhyrchu a dysgu sy'n cynnwys yr holl randdeiliaid." (Trydydd sector)

"Mae angen bod dealltwriaeth hefyd o anghenion y sector gwirfoddol, cwmnïau buddiannau cymunedol ac elusennau, a fyddai'n cryfhau'r cynnig hwn yn enwedig ymysg grwpiau anos i'w cyrraedd." (Trydydd sector)

Angen rhagor o wybodaeth

11.37 Dywedodd sawl ymateb (11%) eu bod angen rhagor o wybodaeth neu fanylion am y Fframwaith. Sylwadau penodol, na chynhwysir yn y drafodaeth fel arall oedd:

- Nid yw'r ymgynghoriad yn dweud a fydd themâu'r rhaglen yn cael eu dyfarnu o ganlyniad i broses dendro agored neu a fydd mecanweithiau tryloyw eraill yn cael eu defnyddio
- Mae angen rhagor o fanylion yn gyffredinol, gyda rhai yn nodi fod angen hyn cyn y gallant roi sylwadau yn llawn
- A fydd themâu'r rhaglen yn cael eu dyfarnu o ganlyniad i brosesau agored a thryloyw?
- Angen eglurder ar sut y bydd y corff strategol newydd yn monitro gwerth am arian ar draws yr holl fentrau
- Angen eglurder ar sut y darperir ar gyfer arloesedd a risg o fewn unrhyw raglen newydd

Sicrhau cydbwysedd â blaenoriaethau, strategaethau a pholisïau eraill

11.38 Roedd hefyd trafodaeth am yr angen i integreiddio'r Fframwaith â blaenoriaethau, strategaethau a pholisïau eraill, gyda 11% o ymatebwyr yn dweud hyn. Roedd awgrymiadau yn cynnwys yr angen am y canlynol: trafodaeth gyda'r Awdurdod Cystadleuaeth a Marchnadoedd/Adran Busnes, Ynni a Strategaeth Ddiwydiannol (BEIS) i sicrhau fod cynigion y Fframwaith yn gyson â rheolau Cymorth y Wladwriaeth/Sefydliad Masnach y Byd wedi'r cyfnod pontio, yn alinio â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, yn alinio ag adroddiad Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus Senedd Cymru ar gyfrifon 2019-20, yn ystyried rhaglenni sy'n bodoli eisoes (e.e. LEADER), a rôl y cyrff rhanbarthol a lleol.

Ffiniau a gweithio traws-ranbarthol

- 11.39 Roedd tua un rhan o 10 o ymatebwyr hefyd yn trafod yr angen i gael gwared ar ddau fath o ffiniau sy'n bodoli yng nghyllid Ewropeaidd, sef gwahanu ffrydiau ariannu a gwahanu ardaloedd daearyddol Gorllewin Cymru a'r Cymoedd a Dwyrain Cymru. Roedd yr ymatebion oedd yn trafod hyn yn cefnogi cael gwared ar y ffiniau hyn. Roedd teimlad y byddai hyn yn hwyluso gweithio traws-ranbarthol.

Cyflenwi'r Fframwaith, llywodraethu, COVID-19 a themâu eraill

- 11.40 Roedd grŵp o ymatebion yn cynnwys barn neu bryderon na fyddai'r newidiadau arfaethedig yn digwydd yn ymarferol, er enghraifft cwestiynau ynglŷn â gallu Llywodraeth Cymru i gyflenwi'r Fframwaith fel y'i cynigir.
- 11.41 Awgrymai rhai ymatebion fod angen deall elfennau penodol o gymunedau, lleoliadau a rhanbarthau wrth ddatblygu a chyflenwi'r Fframwaith. Trafodwyd materion sy'n ymwneud â chymunedau hefyd gan gynnwys yr angen i gefnogi arloesedd a newid o fewn cymunedau a sicrhau bod datblygiad cymunedol yn wirioneddol ac nid yn ymarfer ticio blychau yn unig.

"Mae gan system sydd hefyd wedi'i symleiddio, lefel uwch o hyblygrwydd o ran anghenion a materion lleol, a byddai llai o fiwrocratiaeth hefyd yn cael ei groesawu a'i gefnogi. Byddai hyn...yn cydnabod ac yn dangos yn glir ddealltwriaeth o'r gwahaniaethau rhwng ein cymunedau gwledig, trefol ac arfordirol ar draws Cymru, ac nad yw model "un ateb yn addas i bawb", yn gymwys, nac yn cael ei groesawu." (Trydydd sector)

"Mae angen ystyried hyrwyddo arloesedd a newid o fewn cymunedau hefyd, a bydd hyn yn hybu ymgysylltiad pellach ac yn cefnogi cymunedau ledled Cymru." (Trydydd sector)

- 11.42 Dywedodd grŵp arall o ymatebion fod angen sicrhau bod strwythurau llywodraethu cadarn a phriodol ar waith i oruchwyllo'r Fframwaith.
- 11.43 Cafodd pwysigrwydd arloesedd ei drafod gan rai o'r ymatebwyr. Er bod rhywfaint o drafod arloesedd mewn cymunedau (gweler uchod), roedd hyn yn bennaf ynghylch yr angen i fuddsoddi mewn ymchwil, datblygu ac arloesi.
- 11.44 Roedd rhai ymatebion yn cynnwys sylwadau gan sefydliadau a oedd yn diffinio rôl ar eu cyfer nhw eu hunain, naill ai wrth ddylunio a/neu gyflenwi'r Fframwaith newydd.
- 11.45 Roedd ychydig o gefnogaeth ar gyfer buddsoddi mewn busnesau lleol a chadwyni cyflenwi lleol y'u hystyri yn hanfodol i ddatblygu economi Cymru.
- 11.46 Thema arall oedd pwysigrwydd cydnabod effaith COVID-19. Roedd pryder y bydd y pandemig yn effeithio ar y cyfnod pontio i'r Fframwaith newydd, a fyddai'n golygu bod angen canolbwyntio ar adferiad economaidd yn ogystal ag effeithiau gwahaniaethol COVID-19. Roedd awgrymiadau hefyd bod gwersi i'w dysgu o'r pandemig, gan ei fod wedi dangos bod ffyrdd gwahanol o weithio'n bosibl.

"Fodd bynnag, mae'r pandemig COVID-19 diweddar wedi dangos ein bod yn gallu torri trwy lawer o'r polisïau a rheoliadau biwrocrataidd, bron

dros nos, i sicrhau bod gwasanaethau'n diwallu anghenion allweddol cymunedau. Rhain yw'r gwersi y dylem eu dysgu a sicrhau eu bod yn cael eu hymgorffori'n llawn yn ein ffyrdd o feddwl a'n strwythurau o hyn allan, wrth gynnal dulliau llywodraethu a phroses dda." (Cwmni preifat)

- 11.47 Roedd rhywfaint o drafodaeth am yr angen i'r Fframwaith ganolbwyntio ar allbwn a/neu ganlyniadau.
- 11.48 O fewn yr ymatebion a gafwyd yma, mae'n werth amlygu bod rhai wedi herio'r diffiniadau. Roedd hyn yn cynnwys penderfynu beth yw "teg" yn y Fframwaith a phryder fod y diffiniad "capasiti i gyflenwi" a ddefnyddir yn broblematig gan ei fod wedi'i ddiffinio fel capasiti'r sefydliadau y maent yn gweithio gyda hwy i allu cyflenwi rhaglenni. Maent yn pryderu bod hyn yn arwain at oruchafiaeth gan awdurdodau lleol ac yn rhwystro unigolion mwy dynamig o'r trydydd sector sydd wedi'u lleoli yn y gymuned rhag chwarae rhan. Hefyd, gwnaeth y rhai a oedd yn trafod mesur a diffinio ffactorau allweddol drafod costau gweinyddol sy'n gysylltiedig â'r model arfaethedig o gymharu â'r model presennol fel mesur o lwyddiant, yn ogystal â'r angen i fonitro'r model newydd ar gyfer addasrwydd gydag addasiadau yn cael eu gwneud pe bai angen.

Cyflwyniadau

- 11.49 Roedd cytundeb cadarn am ddull symlach, llai biwrocraidd a mwy cymesur o fuddsoddi yn y Fframwaith newydd. Amlinellodd rhai sut y byddai hyn yn gyfle i ddysgu o'r system gyllido Ewropeaidd flaenorol, a oedd yn rhy gymhleth yn eu barn hwy, a'i gwella.

"Mae'r systemau rheoli i oruchwylio, archwilio a chraffu ar gyllid gan Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru wedi bod yn fiwrocraidd, cymhleth a gweinyddol ddwys. Felly, byddem yn croesawu'r rheolau symlach, cymesur a llai biwrocraidd ar gyfer buddsoddiadau a gynigir yn y ddogfen. Roedd hyn yn aml yn gysylltiedig â'r angen i ehangu hygyrchedd cyllid, thema gadarn arall ar draws y cyflwyniadau." (Asiantaeth Sgiliau/ Menter/Sefydliad datblygu economaidd)

"Mae hefyd wedi cael ei ystyried yn weinyddol feichus a biwrocraidd; os gallai cyllid yn y dyfodol ddysgu o hyn a'i wneud yn symlach i redeg, byddai'n gwneud pethau'n haws ar gyfer y gweinyddwyr a'r partneriaid sy'n ymwneud â'r prosiectau." (Trydydd sector)

- 11.50 Roedd hyn yn aml yn gysylltiedig ag awydd i gyllid fod yn fwy hygyrch i ystod ehangach o sefydliadau, a oedd yn thema gadarn arall ar draws y cyflwyniadau. Roedd llawer yn teimlo fod y system flaenorol ond ar gael i sefydliadau penodol yn unig, yn enwedig y rhai â'r profiad, gwybodaeth a chapasiti i ddeall a negodi'r hen systemau a bod llawer o sefydliadau yn gweld cyllid Ewropeaidd yn anhygyrch. Roedd yn well ganddynt system a oedd yn dosbarthu cyllid yn decach ledled Cymru. Cafodd yr angen am bot arian sbarduno a fyddai'n cefnogi datblygiad grantiau hefyd ei awgrymu fel ffordd o wella hygyrchedd.

"Dylai dulliau cyflawni ei gwneud hi mor hawdd â phosibl i'r rhai sy'n gymwys i allu hawlio cyllid, beth bynnag eu llythrennedd cyfrifiadurol a'u haddysg. Dylent ddefnyddio cymaint o ddarnau â phosibl o'r seilwaith gweinyddol sy'n bodoli eisoes, er mwyn lleihau'r sgiliau a'r hyfforddiant sydd eu hangen i gael mynediad at y cyllid newydd o dan system newydd." (Undeb/Corff cynrychioladol)

"...roedd llawer yn gweld fod Cronfeydd Strwythurol Ewropeaidd yn anhygyrch a bod partneriaid trydydd sector yn aml wedi cael eu hystyried yn fecanwaith cyflenwi yn hytrach nag arweinydd y prosiect. Gall hyn fod o fantais i rai sydd â chapasiti is, ond mae wedi golygu llai o gyfle i roi barn ar y gwaith o gynllunio a rheoli gweithrediadau yn aml, ac yn golygu nad oes byth cyfle i'r elusen ddatblygu a dod yn fwy strategol." (Trydydd sector)

"Er mwyn cael y cyfraniad gorau posibl gan boblogaeth gref ac amrywiol o sefydliadau'r sector preifat, y trydydd sector a'r sector cyhoeddus sy'n ymgeisio mewn unrhyw strwythur buddsoddi rhanbarthol a chyllid/cynlluniau newydd ar lefel genedlaethol, rhanbarthol a lleol, byddai'n briodol i Lywodraeth Cymru ddarparu pot arian sbarduno ar gyfer ymgeiswyr penodol." (Asiantaeth Sgiliau/ Menter/Sefydliad datblygu economaidd)

- 11.51 Roedd syniadau ynghylch tegwch hefyd yn cynnwys yr angen am broses hyblyg, amserol, tryloyw a chlir sydd wedi'i chydbwyso ar draws yr economi yn hytrach nag yn canolbwyntio ar sectorau neu gyflogwyr penodol ac wedi'i llywio gan reolau cymhwysedd sy'n addas i'r diben. Pwynt arall a godwyd oedd yr angen i reoli risg yn hytrach nag osgoi risg er mwyn helpu i ehangu hygyrchedd a chynyddu tegwch.
- 11.52 Roedd cefnogaeth gref ar gyfer cyllid aml-flynyddol a fyddai'n helpu i ddarparu sefydlogrwydd a chysondeb yn union fel y mae'r cylch cyllido Ewropeaidd saith mlynedd wedi gwneud.
- 11.53 O safbwynt arian cyfatebol, roedd cefnogaeth ar gyfer dull mwy hyblyg o ymdrin â throthwyon arian cyfatebol ac i gydnabod y cyfyngiadau ynghylch arian cyfatebol sy'n wynebu sefydliadau sy'n cyflenwi rhaglenni'r Gronfa Ffyniant Gyffredin. Roedd pryderon hefyd y bydd yn anoddach cael mynediad at arian cyfatebol yn dilyn effeithiau economaidd COVID-19.
- 11.54 Roedd rhywfaint o drafodaeth ynghylch newidiadau i ffiniau, gyda chefnogaeth ar gyfer cael gwared ar ffiniau rhwng ffrydiau ariannu ac i wahanu Cymru yn wahanol ardaloedd daearyddol ar gyfer cyllid. Fodd bynnag, roedd awgrym y dylai cyllid dargedu ardaloedd sydd fwyaf tebygol o wireddu eu potensial o hyd.

"Mewn rowndiau cyllid blaenorol rydym wedi gweld Cymru yn cael ei gwahanu yn ardaloedd daearyddol gwahanol, byddem ni fel partneriaeth yn croesawu cyfraddau cyllido cyfartal ledled Cymru er mwyn i ni weithio'n effeithiol ar draws y rhanbarth." (Asiantaeth Sgiliau/ Menter/Sefydliad datblygu economaidd)

“...drwy gael gwared ar y ffiniau hanesyddol rhwng buddsoddiad cyfalaf a chefnogaeth pobl, credwn fod cyfle euraidd i gynyddu effaith cynlluniau ffisegol.” (Awdurdod Lleol)

- 11.55 Roedd hefyd trafodaeth am yr angen i integreiddio'r dull newydd gyda pholisïau a strategaethau eraill ar raddfeydd gwahanol er mwyn darparu arweiniad strategol unedig (e.e. integreiddio â chyfleoedd cyllido eraill, prosiectau ategol gyda Bargeinion Dinesig).
- 11.56 Roedd awgrymiadau eraill, a gafodd eu crybwyll unwaith yn unig, yn cynnwys yr angen am ddull rhanbarthol a lleol a fyddai'n caniatáu hyblygrwydd i ddiwallu anghenion gwahanol ardaloedd, symud i ffwrdd o geisiadau cystadleuol, y syniad y dylai cyllid yn y dyfodol fynd i'r afael ag ergydion tymor byr a thymor hir y disgwylir iddynt ddod yn fwy cyffredin (e.e. llifogydd, sychder, firsau), y syniad fod angen rhoi sylw i strategaethau ymadael rhaglenni a phrosiectau, yr angen am fecanwaith cyllido sy'n cefnogi cynllunio tymor hir rhanbarthau ar gyfer sefydlogrwydd a thwf a'r defnydd o gyllid i sefydlu cronfeydd ar y cyd.

Fersiwn hawdd ei deall

- 11.57 Awgrymodd yr ymatebwyr y dylid cymell partneriaethau traws-ranbarthol a thraws-sector i hyrwyddo dysgu ar y cyd ac i fod yn fwy hyblyg a llai biwrocrataidd wrth asesu ceisiadau o gymharu â chyllid yr UE.

C11. A ddylid blaenoriaethu'r capasiti i gyflawni'r cynigion monitro a gwerthuso a nodir uchod?

Ffurflen ymateb ar-lein

- 11.58 Amlinellodd y ddogfen ymgynghori ddull arfaethedig ar gyfer gwerthuso a darparu tystiolaeth o gyflenwi yn erbyn canlyniadau a gofynnodd Cwestiwn 11 i ymatebwyr nodi a oeddent o'r farn y dylid blaenoriaethu'r gallu i gyflenwi'r cynigion ar gyfer monitro a gwerthuso.
- 11.59 Er bod Cwestiwn 11 yn gofyn cwestiwn penodol ynglŷn ag a oedd ymatebwyr o'r farn y dylid blaenoriaethu'r gallu i gyflenwi'r cynigion ar gyfer monitro a gwerthuso, roedd yr ymatebwyr yn dueddol o nodi safbwyntiau ehangach ynghylch y cynigion yn gyffredinol. Felly, bu rhywfaint o groesi rhwng yr ymatebion i Gwestiynau 11 a 12.
- 11.60 Roedd y rhan fwyaf o ymatebwyr yn cefnogi'r cynigion. Er bod rhai o'r ymatebwyr wedi rhoi cefnogaeth i'r cynigion yn ddiamod, roedd y rhan fwyaf o'r rhai a fynegodd gefnogaeth wedi cynnwys amodau neu awgrymiadau ynglŷn â sut y gellid gwella'r cynigion. Awgrymodd rhai na ddylid rhoi mwy o bwys i waith cyflenwi dros waith monitro a gwerthuso. Er bod cwrmpas yr awgrymiadau hyn yn eang, roeddent yn aml yn rhannu awydd cyffredin am waith monitro a gwerthuso priodol sy'n hylaw ac a fyddai'n ychwanegu gwerth at weithgarwch.

Mae gwaith monitro a gwerthuso'n bwysig ar gyfer llwyddo

- 11.61 Teimlodd bron dau ymatebydd ymhob pump (39%) fod gwaith monitro a gwerthuso cadarn a phriodol yn elfennau hanfodol bwysig o safbwynt llwyddiant y fframwaith newydd. Roedd awgrymiadau ynglŷn â pham ei fod yn bwysig yn cynnwys y canlynol:
- Sicrhau bod anghenion rhanbarthol a nodwyd yn cael eu diwallu
 - Mesur effeithiolrwydd a gwerth cyllid/rhaglenni, a'u sicrhau
 - Sicrhau safonau uchel ar gyfer gwella
 - Mesur effaith a chyflwyno tystiolaeth ohoni
 - Cefnogi polisi a arweinir gan dystiolaeth
 - Nodi arfer da a dysgu y gellir ei ymgorffori mewn cynigion newydd
 - Asesu a fydd prosiectau'n cyflawni eu hamcanion
 - Gwella gwaith cyflawni canlyniadau, a'u cyflawni mewn modd cynhwysfawr (gan gynnwys i'r hirdymor)
 - Creu sylfaen dystiolaeth ar gyfer cymryd camau gweithredu yn y dyfodol
 - Llywio gwaith cyflenwi a chymorth ar draws cymunedau, prosiectau a sefydliadau.
 - Mynd i'r afael â'r angen am atebolrwydd
 - Sicrhau gwaith cyflenwi effeithiol
 - Hwyluso dysgu a rennir
 - Nodi pan fo rhaglenni ar y trywydd cywir a phan fo angen gwneud newidiadau

- 11.62 Dywedodd un ymatebydd fod gwaith monitro a gwerthuso'n hanfodol bwysig gan ystyried pa mor anodd yw hi i asesu effaith rhaglenni datblygu rhanbarthol.

“Mae gwaith monitro a gwerthuso cadarn yn hanfodol bwysig ar gyfer rhaglen ddatblygu ranbarthol gan ystyried yr anhawster cynhenid sydd ynghlwm wrth asesu effaith ymyriadau o'r fath ar y canlyniadau polisi a ddymunir.” (Sector cyhoeddus arall)

Mae angen i waith monitro a gwerthuso fod yn hylaw

- 11.63 Dywedodd ychydig dros draean o'r ymatebwyr (35%) ei bod yn bwysig sicrhau bod gwaith monitro a gwerthuso'n hylaw. Cafodd natur hylaw'r gwaith ei thrafod yn nhermau bod yn gymesur, costau, biwrocratiaeth, hyblygrwydd, a'r angen am reolau symlach a mwy eglur.

- 11.64 Roedd llawer o'r ymatebion yn canolbwyntio ar yr angen am waith monitro a gwerthuso cymesur, er bod llawer o'r rhain yn ddatganiadau syml o gytuno â bod yn gymesur mewn egwyddor. Roedd y rheiny a ychwanegodd fanylion yn cynnwys syniadau y dylai gwaith monitro a gwerthuso fod ar raddfa briodol ar gyfer gallu, maint a hyd prosiectau, maint y buddsoddiad, a'r hyn mae prosiectau'n gobeithio'i gyflawni.

“Rydym yn cefnogi'r cynigion i adolygu'r fframweithiau monitro a gwerthuso er mwyn sicrhau eu bod yn gymesur, er nad dyma'r achos yn gyffredinol ar hyn o bryd.” (Sefydliad addysgol)

“Mae angen rhaglen arbenigol ar sefydliadau bach i gydymffurfio â gofynion atebolrwydd o safbwynt arian cyhoeddus, ac maent angen ffordd hawdd o werthuso mewn modd sy'n gymesur â'u maint ac anghenion gallu ar lefel leol.” (Trydydd sector)

- 11.65 Ystyriwyd bod yr angen i leihau biwrocratiaeth ynghylch gwaith monitro a gwerthuso yn bwysig fel nad yw'r broses yn dod yn drafferthus ac yn tynnu sylw oddi ar waith cyflenwi. Gallai prosesau symlach, (e.e. gwaith monitro a gwerthuso y defnyddir adnoddau canolog i'w wneud) fod yn ddefnyddiol.

“Ond ni ddylai fod yn broses bapur fiwrocratig drom. Gellid cyflenwi llawer mwy o werth nawr gyda'r gallu presennol.” (Asiantaeth Sgiliau/Menter/Sefydliad datblygu economaidd)

“Rydym yn cytuno bod gwaith monitro a gwerthuso'n hanfodol ac yn rhan bwysig o unrhyw broses, ond mae angen iddo fod yn effeithlon a'i fod yn lleihau unrhyw fiwrocratiaeth sydd â'r potensial i rwystro arloesedd ac ystwythder busnesau.” (Cwmni preifat)

- 11.66 Ystyriwyd hefyd bod rheolau syml ac eglur ynghylch gwaith monitro a gwerthuso yn gam pwysig wrth sicrhau nad yw'n dod yn drafferthus, ac mae'n fwy tebygol o fod yn ddefnyddiol o ganlyniad. Roedd ychydig o ymatebwyr o'r farn bod yr arweiniad yn ddiffygiol ar hyn o bryd a bod hynny'n tanseilio potensial gwaith monitro a gwerthuso. Gwnaeth un o'r ymatebwyr gysylltu hyn â chymesuredde drwy awgrymu efallai y bydd angen i reolau fod yn wahanol ar gyfer buddsoddiadau mwy, a sefydliadau mwy cymhleth, o gymharu â rhai llai.

- 11.67 Ystyriwyd bod yr angen i reoli costau gwaith monitro a gwerthuso yn bwysig er mwyn sicrhau nad yw'n dargyfeirio adnoddau oddi wrth waith cyflenwi yn ormodol. Awgrymodd un ymatebydd y dylai gwaith monitro a gwerthuso fod yn hyblyg gan ganiatáu'r defnydd o fframweithiau a methodolegau a fodolai eisoes, lle bo hynny'n briodol.

Pwysigrwydd dysgu er mwyn datblygu gwaith monitro a gwerthuso

- 11.68 Soniodd 15% o ymatebwyr am bwysigrwydd dysgu o wersi a gweithredu arnynt er mwyn datblygu'r fframwaith. Yn fras, gellir dosbarthu'r syniadau hyn i ddau grŵp, sef dysgu o arfer da a drwg a ddigwyddodd yn y gorffennol, a'r angen i ddefnyddio, a rhannu enghreifftiau o arfer da presennol/datblygol drwy ddeall a rhannu'r hyn sy'n gweithio, neu beidio. Cafwyd awgrymiadau ynghylch yr angen i ddysgu gwersi o arfer rhyngwladol ynghyd â'r arfer yng Nghymru, boed hynny yn y gorffennol neu'n bresennol. Nododd awgrym arall y gallai rhwydweithiau llwyddiannus ac sydd eisoes yn bodoli chwarae rhan ddefnyddiol o ran rhannu arfer.

“Gall dysgu o fethiant fod yn werthfawr iawn, ond dim ond os caiff y dysgu hwnnw ei rannu a'i roi ar waith. Yn rhy aml, ni sicreir bod dysgu o'r fath, hyd yn oed os caiff ei gasglu mewn adroddiadau, yn hawdd i eraill ei gyrchu.” (Asiantaeth Sgiliau/Menter/Sefydliad datblygu economaidd)

“Yn hanesyddol, mae gofynion monitro'r UE fel arfer wedi bod yn ymarferion dangosyddion perfformiad allweddol/ticio blychau safonol sy'n gallu bod yn rhy drafferthus ar gyfer buddsoddiadau ar raddfa lai, ac maent yn rhwystr i ddatrysiadau a chanlyniadau mwy arloesol.” (Sector cyhoeddus arall)

Mae angen cysylltu gwaith monitro a gwerthuso â pholisïau a blaenoriaethau ehangach

- 11.69 Cafodd yr angen i sicrhau bod gwaith monitro a gwerthuso'n ymwneud â pholisïau ehangach ei drafod mewn 14% o ymatebion. Roedd syniadau'n cynnwys y canlynol:
- Yr angen i sicrhau bod gwaith monitro'n cael ei gyflawni gan bobl â phrofiad o bolisi a strategaeth, a gwybodaeth amdanynt
 - Yr angen am waith monitro a gwerthuso sy'n unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (nodwyd hyn yn aml), y Cynllun Trafnidiaeth Cenedlaethol, y Fframwaith Seilwaith Cenedlaethol, a'r Ddeddf Teithio Llesol
 - Mae dangosyddion a dulliau monitro ar gyfer nodau ac amcanion ynghylch cymunedau iachach yn debygol o fod yn wahanol i'r rheiny a ddefnyddir ar gyfer rhaglenni adfywio yn draddodiadol
 - Dylai prosesau gwerthuso gydymffurfio â dull Achos Busnes Gwell Llywodraeth Cymru
 - Posiblirwydd y gellid datblygu camau gweithredu strategol bras ar lefel genedlaethol a rhanbarthol sy'n cwmpasu oes y fframwaith, gan gynnwys

mecanwaith i ddangos yr hyn sy'n digwydd, a'r gwahaniaeth y mae pob cam yn ei wneud, yn rheolaidd

- Yr angen i ystyried prosesau monitro a gwerthuso fel modd o fynd i'r afael â hiliaeth strwythurol a chyflawni cydraddoldeb i grwpiau o bobl dduon ac Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig

Angen mewnbwn arbenigol wrth greu/cefnogi gwaith monitro a gwerthuso

- 11.70 Nodwyd yr angen i sicrhau y ceir mewnbwn arbenigol i waith monitro a gwerthuso mewn 13% o ymatebion. Cododd rhai ymatebion yr angen i gynnwys arbenigwyr pwnc neu bolisi neu arbenigwyr ym maes gwaith monitro a gwerthuso wrth ddatblygu a chyflawni gwaith monitro a gwerthuso, boed y rhain yn unigolion neu sefydliadau (gan gynnwys Llywodraeth Cymru, Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru, rhwydweithiau, partneriaethau, a thimau monitro a gwerthuso canolog). Awgrymodd un ymatebydd, er ei fod yn bwysig, mai swm cymesur o arian y dylid ei wario arno.

“Er ein bod yn croesawu'r cynnig am arbenigedd i gefnogi gwaith monitro, gwerthuso a dysgu, ni ddylai hyn ddargyfeirio adnoddau gormodol oddi wrth waith cyflenwi ar y rheng flaen, a chyflawni canlyniadau.” (Asiantaeth Sgiliau/Menter/Sefydliad datblygu economaidd)

Mae angen cefnogi gwaith monitro a gwerthuso gan feithrin gallu

- 11.71 Dywedodd 12% o ymatebwyr fod angen i ofynion monitro a gwerthuso gael eu cefnogi gan feithrin gallu er mwyn sicrhau y cânt eu cyflawni. Nododd un o'r ymatebwyr fod hyn yn adeiladu ar y syniad bod diffyg gallu i gyflenwi gwaith monitro a gwerthuso wedi bod yn gyfyngiad o ran cyllid Ewropeaidd. I rai, roedd angen meithrin gallu newydd (e.e. sgiliau a staff) er mwyn sicrhau y caiff prosesau monitro a gwerthuso newydd eu cyflenwi gan sicrhau na fyddai hyn yn dod yn drafferthus. I eraill, roedd yn bwysig cynnal yr arbenigedd a oedd eisoes i'w gael yn Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru ar hyd y broses bontio er mwyn cynnal y gallu ar gyfer monitro a gwerthuso.

“Mae'n hanfodol meithrin sgiliau a gallu o safbwynt gwaith monitro a gwerthuso, gan ddilyn dealltwriaeth gyffredin o'r fframwaith ynglŷn â sut y dylid mesur cysondeb dangosyddion canlyniadau ar gyfer llesiant cenedlaethol ar draws prosiectau a rhanbarthau, er mwyn mesur llwyddiant yn gyffredinol ac am resymau ystadegol. Ar yr un pryd, dylai sefydliadau hefyd wybod y ffordd orau o roi sylw i'r effaith y mae prosiectau'n ei chael ar unigolion ac yn lleol.” (Trydydd sector)

“[Dydyn ni] ddim yn siŵr o'r sefyllfa ynghylch y gallu presennol o ran monitro a gwerthuso prosiectau, ond byddem yn disgwyl bod Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru eisoes mewn sefyllfa dda i holi a oes angen adnoddau pellach ar y maes hwn.” (Undebau a chyrff cynrychioladol)

- 11.72 Trafododd un ymateb bwysigrwydd meithrin gallu mewn modd cynhwysol er mwyn sicrhau nad yw cymunedau o bobl dduon ac Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig yn cael eu difreinio gan brosesau monitro a gwerthuso.

“... rhaid datblygu gallu – drwy seilwaith, a chyrrff a rhwydweithiau perthnasol – ar y cyd â sefydliadau a arweinir gan gymunedau o bobl dduon ac Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig, a sefydliadau eraill ar lawr gwlad a dangynrychiolir – er mwyn sicrhau bod grwpiau o bobl dduon ac Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig yn gallu tystio'n effeithiol i'w heffaith a'u gwerth, gael mynediad i gronfeydd buddsoddi rhanbarthol, a chael llais ynglŷn â sut y dylid buddsoddi yn eu lleoedd a'u cymunedau.” (Trydydd sector)

- 11.73 Awgrymodd un o'r ymatebwyr ei bod yn hanfodol bwysig nad yw'r gallu i gyflawni gwaith monitro a gwerthuso'n cael blaenoriaeth dros waith cyflenwi.

“Mewn rhai ffyrdd, mae blaenoriaethu'r gallu i wneud gwaith monitro, cyn bod gallu ar gael i gyflenwi, yn teimlo ychydig fel rhoi'r cart o flaen y ceffyl. Os yn bosibl, dylai buddsoddi mewn gwaith monitro a gwerthuso gydredeg â buddsoddi yn y gallu i gyflenwi ar lefel leol, rhanbarthol a chenedlaethol.” (Trydydd sector)

Dylai gwaith monitro a gwerthuso ddod yn ail i waith cyflenwi

- 11.74 Teimlodd 11% o ymatebwyr, er bod monitro a gwerthuso'n bwysig, ni ddylid eu blaenoriaethu dros gyflenwi. Gwnaethant esbonio mai sefydlu a chyflawni prosiectau sy'n allweddol, a dylid ond ymgymryd â gwaith monitro a gwerthuso er mwyn hybu llwyddiant y rhaglenni hyn yn hytrach na thynnu sylw oddi wrth y gwaith o'u cyflawni, naill ai oherwydd ei fod yn rhy drafferthus neu oherwydd y rhoddir gormod o sylw iddo.

“Mae'n bendant yn bwysig cael safonau uchel o ran gwaith monitro a gwerthuso, ond mae angen cael cydbwysedd. Dylid sicrhau mai cyflawni'r ymyriad yw'r flaenoriaeth; ni ddylai prosesau sy'n rhy gymhleth, neu sy'n cymryd amser gormodol i'w cyflawni gael effaith andwyol ar yr ymyriad, na'i danseilio. Dylai gwaith gwerthuso ychwanegu gwerth, gwneud cysylltiadau, a helpu i ddylanwadu ar benderfyniadau i'r dyfodol, yn hytrach na chael ei gyflawni drwy gyfres o ffurflenni ac archwiliadau.” (Sefydliad addysgol)

Dylid ymgorffori gwaith monitro a gwerthuso ar hyd oes prosiectau

- 11.75 Cafodd y safbwynt y dylid ymgorffori gwaith monitro ar hyd oes prosiect ei godi mewn 11% o ymatebion. Trafododd rhai o'r ymatebwyr yr angen i sicrhau bod gwaith monitro a gwerthuso'n digwydd ar hyd oes gyfan prosiectau, yn hytrach nag ar y diwedd, neu fel ôl-ystyriaeth. Yn ôl rhai, byddai hyn yn ei gwneud yn bosibl i olrhain prosiectau yn “fyw”. Dywedodd ymatebwyr eraill ei bod yn bwysig bod prosesau monitro a gwerthuso'n ymwreiddio mewn arferion gwaith safonol ac mewn strategaethau cenedlaethol a rhanbarthol.

“Mae gwerthuso'n broses a ddylai fod yn digwydd o gychwyn cyntaf pob prosiect a gymeradwyir ac nid fel ôl-ystyriaeth rhyw ddwy ran o dair o'r ffordd i mewn iddo.” (Awdurdod Lleol)

“Mae gwybodaeth dda a chadarn yn werthfawr o ran llywio cymorth a gwaith cyflenwi ar draws cymunedau, prosiectau a sefydliadau. Fodd bynnag, dylai'r wybodaeth hon fod yn gynnyrch awtomatig sy'n deillio o waith cyflenwi, a gwaith ar y cyd sydd eisoes yn bodoli, a dylai fod yn

gydran glir a chyson yn arferion gwaith rheolaidd y bobl hynny sydd ynghlwm wrth waith cyflenwi a chynllunio.” (Trydydd sector)

Yr angen i gasglu data priodol

- 11.76 Soniodd 10% o'r ymatebwyr am bwysigrwydd sicrhau bod data priodol yn cael ei gasglu. Roedd y sylwadau'n cynnwys y canlynol: symud i ffwrdd o gasglu data annefnyddiol neu gyfyngedig, yr angen am dystiolaeth dda, cadarn a chymharol o safbwynt perfformiad, yr angen i sicrhau bod data a gesglir yn hygyrch, pwysigrwydd dehongli data, trosglwyddo nodau strategol i fetrigau unigol er mwyn olrhain perfformiad a llywio gwaith cyflenwi yn y dyfodol, a'r angen am system fwy safonol sy'n darparu data amserol a chywir.

“... mae angen symud i ffwrdd o gasglu data â gwerth cyfyngedig. Mae angen canolbwyntio ar fesur yr hyn sydd o bwys yn hytrach na mesur gweithgareddau oherwydd eu bod yn haws i'w mesur.” (Sefydliad addysgol)

Gwaith monitro a gwerthuso ar lefel ranbarthol, lleol a chymunedol

- 11.77 Roedd pwysigrwydd ymgymryd â gwaith monitro a gwerthuso ar lefel ranbarthol, lleol a chymunedol wedi'i gydnabod gan 10% o ymatebwyr. Yn gyffredinol, ystyriwyd bod hyn yn bwysig er mwyn meithrin ymdeimlad o berchenogaeth dros y broses ar lefel briodol a grymuso pobl sy'n gweithio ar y lefelau is-genedlaethol hyn i ymateb i faterion rhanbarthol a lleol penodol.

“Mae cael ymdeimlad o berchenogaeth dros waith monitro a gwerthuso'n bwysig, a dylid sicrhau y rhoddir cymorth i hyn ddigwydd ar lefel lleol a chymunedol er mwyn ennyn diddordeb a chyfranogiad ystyrlon.” (Sector cyhoeddus arall)

“Mae angen i ddarpar ddefnyddwyr y system hybu ... [gwaith monitro a gwerthuso effeithiol], ac nid gweinyddwyr canolog nad oes ganddynt ddealltwriaeth wirioneddol o waith cyflenwi lleol ar y rheng flaen, y mae'n glir eu bod wedi datblygu systemau yn y gorffennol sy'n gweithio iddyn nhw, ac nid er budd cymunedau ledled Cymru.” (Trydydd sector)

- 11.78 Dywedodd un o'r ymatebwyr y dylid paru strwythurau cyflenwi rhanbarthol a lleol ag uned monitro a gwerthuso ganolog ar gyfer cael cymorth methodolegol, a hefyd er mwyn rhannu dysgu parhaus ynghylch sut i wella arfer ar draws rhanbarthau a ledled Cymru. Dywedodd ymatebydd arall y dylai Llywodraeth Cymru hwyluso'r broses o rannu gwersi a ddysgir rhwng rhanbarthau, ardaloedd ac awdurdodau lleol. Dywedodd un o'r ymatebwyr na ddylid dyblygu gwaith monitro a gwerthuso yn ddiangen ar lefel lleol, rhanbarthol a chenedlaethol.

Angen dull cydlynu/cydgysylltiedig canolog neu genedlaethol

- 11.79 Dywedodd rhai o'r ymatebwyr eu bod yn teimlo bod angen dull cydgysylltiedig. Roedd rhai o'r sylwadau hyn yn ymwneud â'r hyn a nodwyd mewn manau eraill (e.e. pwysigrwydd ymgymryd â gwaith monitro a gwerthuso ar lefel ranbarthol, lleol a chymunedol, a meithrin gallu). Gallai dull canolog, naill ar lefel ranbarthol neu lefel genedlaethol, ddarparu arbenigedd, dileu achosion o ddyblygu

ymdrech, hwyluso'r gwaith o gymharu prosiectau ar draws rhanbarthau lluosog, a sicrhau cysondeb yn y dull.

“Câi proses werthuso sydd ag adnoddau canolog ei chroesawu pe bai'n lleihau'r baich ar sefydliadau ar lefel y prosiect, a phe bai'n arwain at ddull cyson o ran gwerthuso canlyniadau.” (Asiantaeth Sgiliau/ Menter/ Sefydliad datblygu economaidd)

Dylai gwaith monitro a gwerthuso fod yn gyson

- 11.80 Dywedodd grŵp arall o ymatebwyr ei bod yn bwysig sicrhau bod gwaith monitro a gwerthuso'n gyson. Unwaith eto, roedd llawer o'r sylwadau hyn yn gorgyffwrdd â rhai a nodwyd ar gyfer y themâu uchod, ac roeddent yn ymwneud â thegwch, ac yn fwy aml, cydnawsedd (e.e. ar draws prosiectau neu ranbarthau).

“Byddai sefydlu dangosyddion, a gwaith gwerthuso cyson yn hwyluso'r gwaith o gymharu prosiectau a gyflenwir mewn rhanbarthau lluosog, a nodi unrhyw fylchau.” (Awdurdod Lleol)

Angen eglurder o ran yr arweiniad ynghylch sut y caiff gwaith monitro a gwerthuso ei gyflawni

- 11.81 Thema arall oedd bod angen mwy o eglurder o ran sut y caiff gwaith monitro a gwerthuso ei gyflawni. Dywedodd un o'r ymatebwyr fod angen eglurder o ran sut y caiff effaith hirdymor ei mesur. Awgrymodd ymatebydd arall yr angen am fodel sy'n seiliedig ar elw ar fuddsoddiad. Nododd gweddill yr ymatebwyr sylwadau cyffredinol bod angen mwy o fanylion.

“Os na chawn arweiniad clir o ran sut y caiff prosiectau a rhaglenni eu gwerthuso a'u monitro, bydd yn anodd iawn ysgrifennu cynllun busnes priodol.” (Awdurdod Lleol)

Angen mewnbwn/cymorth gan Lywodraeth Cymru

- 11.82 Dywedodd rhai o'r ymatebwyr bod angen i brosesau monitro a gwerthuso gael mewnbwn neu gymorth gan Lywodraeth Cymru. Teimlodd pob ymatebydd fod gan Lywodraeth Cymru, gan gynnwys Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru, sgiliau, arbenigedd a phrofiad y dylid eu defnyddio i helpu i gyflawni gwaith monitro a gwerthuso o dan y fframwaith newydd.

Cefnogi'r ffocws ar ganlyniadau yn hytrach nag allbynnau

- 11.83 Cafwyd rhywfaint o gefnogaeth i ffocws ar ganlyniadau yn hytrach nag allbynnau fel a amlinellir yn y ddogfen ymgynghori.

“Mae nodi ffocws ar ganlyniadau yn hytrach nag allbynnau yn gryfder yn y cynnig, ac mae'n ofynnol gwerthuso'r canlyniadau, megis asesu'r graddau y gwiredir buddion, er mwyn dwyn y budd llawn o'r gweithgareddau hyn.” (Sector cyhoeddus arall)

“Mae dull sy'n seiliedig ar ganlyniadau, yn hytrach na dull sy'n seiliedig ar allbynnau, yn allweddol i'r gwaith gwerthuso, gan fod yr olaf weithiau'n arwain at fesur llwyddiant prosiect mewn modd artifisial ...” (Sefydliad addysgol)

Angen eglurder o ran cwestiynau, ddim yn credu y bydd hyn yn digwydd yn ymarferol, dysgu myfyriol

- 11.84 Roedd gweddill yr ymatebion yn cynnwys yr angen i gael mwy o eglurder o ran y cwestiwn, yr oedd un ymatebwr wedi'i gamddarllen yn ôl pob tebyg, yr angen am ddysgu myfyriol, a chred na fyddai'r cynigion yn cael eu gweithredu (nododd un ymatebydd nad oedd yn teimlo y byddai'r model yn gweithio'n ymarferol).

Cyflwyniadau

- 11.85 Ystyriwyd bod gwaith monitro a gwerthuso'n flaenoriaeth yn y rhan fwyaf o gyflwyniadau. Oherwydd y gorgyffwrdd a geir yn y sylwadau sy'n ymwneud â'r pwnc hwn yng Nghwestiwn 11 a Chwestiwn 12, caiff manylion y sylwadau hyn eu trafod o dan Gwestiwn 12.

Fersiwn hawdd ei deall

- 11.86 Nododd awgrymiadau'r ymatebwyr y dylid cynnwys pobl ifanc mewn gwaith monitro a gwerthuso cyfranogol er mwyn cynyddu eu cyfranogiad ac ychwanegu gwerth, ac y dylai dogfennau hawdd eu deall gefnogi gweithgareddau ymgysylltu.

C12. Ydych chi'n cytuno â'r cynnig a amlinellir ar gyfer datblygu gweithgareddau monitro a gwerthuso ar lefel leol a rhanbarthol?

Ffurflen ymateb ar-lein

- 11.87 Roedd Cwestiwn 12 yn dilyn ar drywydd Cwestiwn 11 drwy ofyn i ymatebwyr a oeddent yn cytuno â'r cynnig a amlinellwyd ar gyfer datblygu gwaith monitro a gwerthuso ar y lefel ranbarthol a lleol.
- 11.88 Fel a eglurwyd yn y drafodaeth am Gwestiwn 11, bu tipyn o orgyffwrdd yn yr ymatebion ar gyfer Cwestiwn 11 ag ymatebion Cwestiwn 12, ac roedd ymatebion i Gwestiwn 11 yn aml yn cynnwys sylwadau cyffredinol ar y cynigion ar gyfer gwaith monitro a gwerthuso.
- 11.89 Cafwyd cytundeb cyffredinol â'r cynigion ar gyfer datblygu gwaith monitro a gwerthuso, er bod llawer o ymatebwyr wedi codi cwestiynau a materion i'w hystyried. Fel o'r blaen, er bod yr awgrymiadau hyn yn eang, roeddent yn aml yn rhannu awydd cyffredin am waith monitro a gwerthuso priodol a hylaw a fyddai'n ychwanegu gwerth at weithgarwch.

Rhannu arfer da a dysgu o brofiad

- 11.90 Amlygodd bron traean o'r ymatebwyr fod angen sicrhau bod mecanweithiau yn eu lle i hwyluso rhannu arfer da yn barhaus ynghyd â dysgu gwersi pan nad yw modelau cyflenwi'n gweithio yn ôl y disgwyl. Awgrymodd ymatebwyr y dylid rhannu profiadau o fewn rhanbarthau, a rhyngddynt, fel y gallent gael effaith ar ymyriadau presennol a rhai'r dyfodol. Cafwyd ymholiadau ynghylch sut y gallai rhannu profiadau weithio'n ymarferol. Soniodd rhai y gellid defnyddio rhwydweithiau sydd eisoes yn bodoli i rannu dysgu fel man cychwyn. Yn yr un

modd, cafwyd galwadau am ymgorffori gwybodaeth a phrofiad o raglenni cyllido blaenorol wrth ddatblygu'r fframwaith.

"Mae rhannu arfer da'n adnodd gwerthfawr ar gyfer cefnogi gwaith cyflenwi prosiectau. Mae nifer o grwpiau sydd eisoes wedi'u sefydlu ledled Cymru, boed y rhain drwy rwydweithiau Cronfa Gymdeithasol Ewrop neu Gronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop, neu grwpiau tymor hwy fel Grŵp Swyddogion Adfywio Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, sy'n cyflwyno cyfle i rannu arfer gorau a gwersi a ddysgwyd. Ceir cyfle i adeiladu ar y rhwydweithiau hyn, neu i greu modelau newydd sy'n seiliedig ar y rhwydweithiau presennol hyn." (Awdurdod Lleol)

"Pe byddem yn defnyddio gwaith gwerthuso i lywio arfer tra bo rhaglen yn fyw, byddai'n cael mwy o effaith. Rhaid hefyd rannu argymhellion archwiliadau ar draws rhanbarthau er mwyn datblygu arfer gorau. Mae angen i'r diwylliant newid fel bod prosiectau yn llai gwrth-risg ac yn fwy agored i feirniadaeth, ac nad ydynt ofn profi dulliau arloesol." (Sector cyhoeddus arall)

"Dylai'r model newydd hefyd ddysgu o ganlyniadau gwerthusiadau o raglenni cyllid blaenorol tebyg, ac ymateb iddynt." (Awdurdod Lleol)

Alinio data, a sicrhau ei gysondeb a'i ansawdd

11.91 Nododd llawer o ymatebwyr hefyd fod yn rhaid alinio model y gwaith monitro a gwerthuso ar lefel leol a rhanbarthol â'r gwaith adrodd ar lefel genedlaethol er mwyn monitro canlyniadau ac effeithiau'r fframwaith cyffredinol. Amlygodd ymatebwyr hefyd fod angen alinio â mentrau, strategaethau, polisiau a deddfwriaeth bresennol.

11.92 Soniodd rhai o'r ymatebwyr fod angen sicrhau cysondeb yn benodol, a chasglu data o ansawdd uchel gan ddefnyddio dull cysylltu data a gwybodaeth sylfaenol leol, lle bo hynny'n bosibl. Nododd rhai y bydd gofyn am arweiniad clir, systemau addas ac arbenigedd er mwyn sicrhau y gellir casglu data priodol a chymharol.

"Bydd angen gwerthuso ar lefel ranbarthol a lleol, ond bydd gofyn am werthuso ar lefel genedlaethol gyffredinol i sicrhau cysondeb ar draws prosesau gwerthuso, ac i ddarparu trosolwg strategol." (Sector cyhoeddus arall)

"Yn fras, ond bydd angen cysylltiadau cryf â'r strwythurau rhanbarthol a pholisiau cenedlaethol presennol." (Sector cyhoeddus arall)

"Mae gennym bryderon ynglŷn â dirprwyo gwaith monitro a gwerthuso o safbwynt allbynnau buddsoddi; o'i ystyried gyda'i gilydd, mae'n faes cymhleth sy'n gofyn am lefel arbenigedd uchel a lefel uchel o gysondeb. Mae angen casglu data ar gronfa ddata ddeallus uwch, yn enwedig os bwriedir dirprwyo'r gwaith monitro a'r gwerthusiad dilynol. Os mai'r bwriad yw gwneud hyn mewn modd cyson, mae'n rhaid bod y systemau 'hawdd eu defnyddio' priodol yn eu lle ac yn hollol weithredol a'u bod yn cael eu gweithredu dan lefel uchel o arweiniad a chyda lefel uchel o gymorth." (Asiantaeth Sgiliau/Menter/Sefydliad datblygu economaidd)

- 11.93 Cyfeiriodd rhai ymatebwyr hefyd at ddefnyddio dangosyddion cyson i fonitro cynnydd ar lefel genedlaethol ac i gymharu rhanbarthau, gan ddarparu ar gyfer rhywfaint o hyblygrwydd ar lefel leol. Cododd rhai'r pwynt, er bod cysondeb yn bwysig, na fyddai dull 'un ateb sy'n addas i bawb', o safbwynt dangosyddion a gwaith monitro a gwerthuso, yn adlewyrchu amcanion a chanlyniadau cynlluniedig rhaglenni cyflenwi unigol. Gwnaethant awgrymu y byddai angen amrywio'r dull er mwyn adlewyrchu'r amgylchiadau mewn ardaloedd gwledig, trefol ac arfordirol, neu mewn sectorau gwahanol.

"Dylid datblygu cyfres gyson o ddangosyddion ar draws ymyriadau ac ardaloedd daearyddol lle y bo'n briodol, ond dylid caniatáu amrywiadau er mwyn darparu ar gyfer amrywiadau cyd-destunol, e.e. rhai gwledig/trefol." (Sector cyhoeddus arall)

"Rydym yn croesawu'n fras y dull arfaethedig ar gyfer gwerthuso canlyniadau a dangos tystiolaeth ohonynt. Rydym yn croesawu'r cynnig am sicrhau cyfres gymharol o ddangosyddion ar draws ymyriadau ac ardaloedd daearyddol yn benodol. Bydd hyn yn helpu i sicrhau bod prosiectau, mewn achosion lle maent yn cyflenwi gweithgareddau tebyg, yn cael eu mesur yn yr un ffordd." (Trydydd sector)

Gwerthuso mewn modd cymesur a phriodol, gan osgoi biwrocratiaeth

- 11.94 Fel a nodwyd yn barod, roedd ymatebwyr yn croesawu'r cynigion am ddull cymesur o fonitro a gwerthuso, ond gwnaethant amlygu pryderon ynghylch y posibilrwydd o fiwrocratiaeth a dyblygu gwaith diangen. Codwyd pryderon y gallai lefelau lluosog o werthuso, ynghyd â gwaith gwerthuso sy'n ofynnol gan sefydliadau neu raglenni eraill, arwain at ofynion gwahanol na fyddent yn gymesur. Nododd rhai fod angen dull mwy syml ac effeithiol o fonitro a gwerthuso, a fyddai'n canolbwyntio ar ddangos canlyniadau ac effaith, er mwyn osgoi'r posibilrwydd y gallai costau a chymhlethdod rwystro gwaith cyflenwi prosiectau.
- 11.95 Er eu bod yn derbyn bod angen dull mwy syml o fonitro a gwerthuso, roedd ymatebwyr eraill wedi codi pryderon ynghylch sicrhau bod gwaith craffu annibynnol a gwrthrychol yn parhau. Cododd atebolrwydd am arian cyhoeddus fel mater mewn sylwadau tebyg. Fodd bynnag, roedd ymatebwyr yn cydnabod bod angen cael cydbwysedd o ran y trefniadau.
- 11.96 Teimlodd sawl ymatebydd y dylid ymgorffori gwaith monitro a gwerthuso cadarn mewn prosiectau o'r cychwyn cyntaf, a'i fod yn cael ei gyflawni at y diben o wella gwaith cyflenwi prosiectau gan ystyried unrhyw wersi a ddysgwyd. Dylai fod yn broses barhaus yn hytrach na chael ei gwneud yng nghanol prosiect ac ar ei ddiwedd yn unig.

"Ni fyddem am weld yr holl strwythurau a gweithdrefnau a ddatblygwyd gan Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru yn cael eu dyblygu ar raddfa ranbarthol. Dylai'r fframwaith cyllido newydd gyflwyno cyfle i ddysgu o brofiad a datblygu systemau newydd sy'n hwyluso buddsoddi mewn gwaith rheoli prosiectau cadarn, a lefelau craffu sy'n fwy cymesur a phriodol. O ganlyniad i broses MVT bresennol Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru, er enghraifft, mae rhai sefydliadau wedi tynnu'n ôl o weithrediadau gan fod buddion y gweithgarwch wedi'u trechu gan y dull

cul a rhagnodol o fonitro. Dylai'r costau sy'n gysylltiedig â gwaith monitro a gwerthuso barhau i fod yn rhan o'r pecyn cyllid, ond yn hytrach na phennu bod gwaith gwerthuso annibynnol allanol yn orfodol, dylai fod yn ddewis ymhlith amrediad o opsiynau sydd ar gael i raglenni. Dylai fod mwy o gyfle i roi rolau gwerthuso, a'r sgiliau ac arbenigedd priodol i staff mewn timau prosiect. Byddwn hefyd yn dadlau dros ddull sy'n fwy seiliedig ar 'borth' nag ar bapur er mwyn arbed amser ac adnoddau. Mae'n rhaid bod gwaith gwerthuso'n canolbwyntio'n gynyddol ar ansawdd ac effaith os mai dull sy'n seiliedig ar ganlyniadau a ffafir." (Sefydliad addysgol)

"Mae angen sicrhau cydbwysedd rhwng gwaith monitro a gwerthuso effeithiol ar yr un llaw, sy'n gallu llywio gwaith cynllunio a chyflenwi ar lefel leol/rhanbarthol, a pheidio a chreu strwythur monitro a gwerthuso ar y llaw arall sydd mor fawr fel ei fod yn cael effaith ar y swm o arian sydd ar gael ar gyfer darparu gwasanaethau a phrosiectau ar y rheng flaen. Mae angen diffinio pob lefel o waith monitro a gwerthuso hefyd, gan sicrhau na chaiff gwaith ei ddyblygu na bod gorgyffwrdd." (Awdurdod Lleol)

Mwy o wybodaeth am sut y bydd gwaith gwerthuso lleol rhanbarthol yn gweithio'n ymarferol

- 11.97 Bu galwadau am fanylion pellach am lywodraethu, mecanweithiau a threfniadau o ran sut y caiff gwaith monitro a gwerthuso ar lefel leol a rhanbarthol ei gyflawni, ac, yn benodol, sut fydd y cydberthnasau rhwng y lefel genedlaethol, rhanbarthol a lleol yn gweithio'n ymarferol. Gofynnodd rhai o'r ymatebwyr am fwy o eglurder ynghylch y dull a ddilynir o ran lywodraethu, goruchwyllo, cymorth ac arweiniad. Holodd sylwadau eraill sut y byddai'r effaith ar lefel genedlaethol yn cael ei mesur drwy fodel monitro a gwerthuso datganoledig.

"Bydd angen swyddogaeth genedlaethol a chadarn o hyd er mwyn meithrin gallu, datblygu partneriaethau, a goruchwyllo'r system yn ei chyfanrwydd i sicrhau ei bod yn gweithredu'n dda." (Sector cyhoeddus arall)

"Rydym yn croesawu'r bwriad a bennir y bydd elfennau sylweddol o waith monitro a gwerthuso'n digwydd ar lefel leol, er nad yw'n hollol glir sut y caiff hynny ei gyflawni." (Trydydd sector)

"Mae sicrhau y bydd gan bob rhanbarth ei dîm gwerthuso a monitro ei hun yn ddull da mewn egwyddor, ond byddai'n agored iawn i'w ddehongli. Yr agwedd bwysig yw bod timau'n gweithio gyda sefydliadau cyflenwi i helpu i gyflawni'r canlyniadau mewn modd adeiladol a chydweithredol. Ceir llawer o gwestiynau sy'n ymwneud â sut fydd hyn yn gweithio'n ymarferol, ac mae'r rhai mwyaf amlwg fel a ganlyn:

- Pwy fyddai'n penderfynu ar y timau gwerthuso a monitro rhanbarthol hyn?
- Pwy fydd yn penodi'r timau?
- A fyddant yn aelodau o staff o Lywodraeth Cymru/awdurdodau lleol sydd ar secondiad, neu'n benodiadau allanol?" (Awdurdod Lleol)

Gofyn am sgiliau ac arbenigedd newydd o ran gwaith monitro a gwerthuso

- 11.98 Cododd ymatebwyr fater gallu mewn perthynas â chyflawni gwaith monitro a gwerthuso ar lefel ranbarthol a lleol, gan fyfyrion benodol ar y sgiliau ac arbenigedd a fyddai'n ofynnol. Nododd rhai fod angen mwy o eglurder o ran ble fyddai timau'n cael eu lleoli, a'r trefniadau tebygol, cyn y gellid archwilio'r angen o safbwynt gallu yn llawn.
- 11.99 Awgrymodd grŵp arall o ymatebion fod angen meithrin gallu er mwyn datblygu'r sgiliau hyn, gan gynnwys defnyddio dangosyddion newydd a gwahanol, nad ydynt yn rhai traddodiadol, y bydd angen eu defnyddio i ddangos effaith a chysondeb safonau gwerthuso o ansawdd uchel, a'u bod wedi'u cyflawni. Er bod rhai o'r ymatebwyr wedi awgrymu bod angen uwchsgilio timau lleol a rhanbarthol, nododd eraill fod y sgiliau monitro a gwerthuso arbenigol sy'n ofynnol yn bodoli eisoes yn y sector preifat a'r sector addysg am eu bod yn darparu gwaith gwerthuso annibynnol.

“Fodd bynnag, mae angen cydnabod bod natur y dangosyddion a'r gwaith monitro ategol ar gyfer y nod ac amcanion ynghylch cymunedau iachach yn debygol o fod yn wahanol i'r rhai a ddefnyddir yn draddodiadol mewn rhaglenni adfywio. Felly, bydd yn hanfodol datblygu sgiliau newydd yn y maes hwn gyda chefnogaeth genedlaethol i ranbarthau ac ardaloedd er mwyn cyflawni gwaith mesur ystyrlon yn y maes hwn.” (Asiantaeth Sgiliau/Menter/Sefydliad datblygu economaidd)

“Bydd swm y gallu a fydd yn angenrheidiol ar gyfer gwaith monitro a gwerthuso ar y lefel ranbarthol yn dibynnu ar faint o gyfrifoldeb a gaiff ei ddirprwyo i ranbarthau. Os bydd gweithgareddau'n parhau i gael eu rheoli'n genedlaethol ond bod dimensiwn rhanbarthol cryfach iddynt, efallai na fydd cymaint o angen datblygu gallu o'r fath ac y byddai'n fwy priodol ystyried sut y gellid gwella'r gallu sydd eisoes yn bodoli ar lefel genedlaethol a gwella'r modd o'i ddefnyddio â phartneriaid rhanbarthol.” (Asiantaeth Sgiliau/Menter/Sefydliad datblygu economaidd)

Alinio a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

- 11.100 Nododd rhai ymatebwyr gytundeb, yn benodol, â'r cynnig i alinio gwaith monitro a gwerthuso ag egwyddorion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Aeth rhai ymlaen i holi sut y gellid cyflawni hyn, neu gynnig awgrymiadau, yn enwedig mewn perthynas â dangosyddion y bydd angen iddynt hefyd weddu â gofynion prosiectau a rhaglenni er mwyn dangos effaith leol a rhanbarthol.

“Dylai Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol fod yn fan cychwyn a'r cam olaf o safbwynt gwaith monitro a gwerthuso ar gyfer y rhaglen hon, gan ymdrin â manylion penodol eraill Deddf yr Amgylchedd/Adran 6, a deddfwriaeth arall ar hyd y ffordd. Ond dylai'r holl bolisiâu a rhaglenni yng Nghymru ymwneud â sicrhau'r cyfraniad mwyaf posibl ar draws pob un o'r saith nod llesiant mewn modd integredig.” (Sector cyhoeddus arall)

“Nid yw'r system a gynigir ar hyn o bryd yn mynd yn ddigon pell. Dylid datblygu system atebolrwydd – o gwmpas Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol –sy'n seiliedig ar ganlyniadau, ac a gynlluniwyd yn bwrpasol gan

Llywodraeth Cymru. Dylid mapio'r meysydd blaenoriaeth ar gyfer buddsoddi yn erbyn nodau mwyaf priodol y ddeddf. Mae'n afrealistig disgwyl y bydd y cyllid hwn, ar ei ben ei hun, yn cael effaith ar bob nod, ond dylai hyn fod yn uchelgais gan gyllideb Llywodraeth Cymru a gweithgareddau cysylltiedig." (Trydydd sector)

"[Rydym yn cytuno] y dylid alinio dangosyddion â nodau llesiant Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Er bod y dangosyddion llesiant ar lefel uchel, ac efallai na fyddai'n briodol eu defnyddio i fesur canlyniadau ar gyfer mentrau, gellid alinio'r gyfres gyffredin o ddangosyddion i'r dangosyddion llesiant, er mwyn dangos sut y byddant yn cyfrannu at gyflawni'r saith nod llesiant. Dylid parhau â'r cynigion ar gyfer monitro a gwerthuso er mwyn blaenoriaethu penderfyniadau cymdeithasol ac economaidd a fydd yn hybu iechyd a llesiant, yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a holl bolisiâu iechyd eraill Llywodraeth Cymru." (Sector cyhoeddus arall)

Cydgynhyrchu, cydgynllunio a dangos effaith ar lefel leol a rhanbarthol

- 11.101 Fel a nodwyd mewn cwestiynau cynharach, pwysleisiodd rhai ymatebwyr fod angen cyfraniad a chynrychiolaeth ystyrlon gan randdeiliaid lleol wrth ddatblygu a chynllunio gwaith monitro a gwerthuso, nid lleiaf oherwydd eu profiad a gwybodaeth leol. Roedd rhai o'r farn ei bod yn bwysig iawn ymgysylltu â buddiolwyr a chymunedau lleol er mwyn sicrhau bod y dangosyddion a phrosesau a ddefnyddir ar gyfer gwaith monitro a gwerthuso'n adlewyrchu'r canlyniadau y mae prosiectau'n anelu at eu cyflawni, a'u bod, yn y pen draw, yn monitro'r effaith y maent yn ei chael ar gymunedau lleol.

"Mae'n bwysig ymgorffori ystyriaeth o effaith uniongyrchol, ac effaith hirdymor cynnig y fframwaith yn y fethodoleg, ynghyd â'r effaith ar grwpiau gwahanol, boed hynny'n fwriadol neu'n anfwriadol." (Awdurdod Lleol)

"Byddem yn cwestiynu pa mor briodol fyddai cael un gyfres o ddangosyddion yn unig i asesu'r holl raglenni a gyllidir o dan y fframwaith, os na chaiff hyn ei gefnogi gan ddangosyddion ychwanegol ar y lefel ranbarthol a rhaglen. Er y byddai rhai mesurau canlyniadau cyffredin a lefel uchel yn rhan bwysig o strwythurau monitro a gwerthuso'r fframwaith newydd, nid ydym o'r farn fod hyn yn disodli'r angen am ddangosyddion o ganlyniadau sydd â chysylltiad mwy uniongyrchol â nodau'r cynlluniau ranbarthol a'r prosiectau unigol." (Trydydd sector)

"Dylid ymgorffori dull cyd-gynhyrchiol mewn systemau, gan gynnwys gweithio gyda buddiolwyr a chymunedau yn hytrach na'i fod yn ymarfer bwrdd gwaith a wneir gan bobl nad ydynt yn ymwneud â gwaith cyflenwi yn uniongyrchol." (Sector cyhoeddus arall)

"Bydd angen buddsoddi, ar lefel leol, mewn meysydd fel cyd-gynhyrchu, dulliau datblygu economaidd ar gyfer cymunedau sy'n seiliedig ar asedau, mesur gwerth cymdeithasol, ac ati. Dylid ymgorffori cyd-gynhyrchu ym mhob cam o'r broses. Mae hyn yn golygu bod yn rhaid i

fuddiolwyr arfaethedig gwasanaeth penodol allu cyfrannu at y gwaith gwerthuso ac awgrymu newidiadau/gwelliannau.” (Trydydd sector)

Cefnogi arloesedd

- 11.102 Nododd rhai o'r ymatebwyr hefyd eu cytundeb â'r cynigion ar gyfer arloesedd o ran gwaith monitro a gwerthuso, ond roeddent yn ceisio mwy o eglurder a manylion am beth y gallai hyn ei olygu. Gwnaeth rhai o'r ymatebwyr nodi awgrymiadau penodol ar gyfer dulliau arloesol, yn arbennig dulliau ansoddol a threfniadau gwerthuso ar y cyd. Nododd un o'r ymatebwyr fod angen ymgorffori darpariaeth ar gyfer risg a methiant mewn perthynas â dulliau arloesol o gyflenwi yng nghyd-destun nod hirdymor gwelliant parhaus.

“[Hoffem] weld mwy o arloesedd o ran dulliau gwerthuso er mwyn darparu ar gyfer nodi a mabwysiadau arfer gorau ynghyd â dulliau nad ydynt yn gweithio. Roedd awgrymiadau'n cynnwys blogiau, adolygiadau byrrach a chyflwyniadau wedi'u ffilmio.” (Sector cyhoeddus arall)

Cyflwyniadau

- 11.103 Cafwyd cefnogaeth gyffredinol ar draws y cyflwyniadau am yr angen am waith monitro a gwerthuso cadarn a phriodol. Ystyriodd llawer o'r cyflwyniadau fod gwaith monitro a gwerthuso'n hanfodol, a chafwyd awgrymiadau y dylai gwaith gwerthuso ddod yn gynyddol berthnasol ac amserol a'i fod wedi'i ymgorffori ar hyd cylch oes cyfan prosiectau a rhaglenni er mwyn sicrhau bod gweithgareddau'n canolbwyntio ar ansawdd ac effaith. Cafwyd awgrym a nododd fod angen cyflawni gwaith monitro a gwerthuso ar raddfa (e.e. rhanbarthol, lleol, cymunedol) ac o fath sy'n briodol i, ac sy'n alinio ag ardaloedd daearyddol lle profir a disgwylir effeithiau a chanlyniadau.

- 11.104 Roedd rhai o'r farn fod hwn yn gyfle i ddysgu o ddiffygion/gwendidau a ganfyddir o safbwynt gwaith monitro o dan gyllid Ewropeaidd, a nododd awgrym amgen y dylid dilyn dull ymarferol lle dylid mabwysiadu dangosyddion a ddatblygwyd o dan drefniadau cyllido blaenorol lle bônt yn alinio ag amcanion newydd, ac yna'u hadolygu a'u haddasu dros amser. Cafwyd awgrym hefyd ei bod yn bwysig sicrhau nad yw gwaith monitro a gwerthuso'n rhy anodd neu feichus.

“Mae'n rhaid i waith gwerthuso ddod yn fwy perthnasol ac amserol a'i fod wedi'i ymgorffori ar hyd cylch oes cyfan prosiectau a rhaglenni er mwyn sicrhau bod gweithgareddau'n canolbwyntio ar ansawdd ac effaith.” (Sefydliad addysgol)

“...dylai dulliau monitro a gwerthuso fod yn flaenoriaeth, ond nid i'r graddau lle bônt yn dod yn faich ar y broses gan greu mwy o systemau cymhleth a rhwystrau ar gyfer y bobl hynny y mae angen iddynt eu rhoi ar waith.” (Undeb/Corff cynrychioladol)

- 11.105 Trafododd rhai o'r ymatebwyr waith monitro a gwerthuso o safbwynt yr angen am sicrhau atebolrwydd y sefydliadau sydd ynghlwm wrth y gwaith o gyflenwi'r fframwaith. Roedd sylwadau'n cynnwys yr angen i bwysleisio'r pethau y gellir eu cyflawni yn erbyn themâu, yr angen i fod yn ddarostyngedig i waith adolygu

priodol yn unol ag arfer gorau rhyngwladol o ran gwaith archwilio, monitro a gwerthuso, a'r angen i ymgorffori dull cymesur o archwilio a sicrhau cydymffurfiaeth, a rhywfaint o ymddiriedaeth mewn systemau sydd eisoes yn bodoli, yn y cyllid.

- 11.106 Cafodd y gwaith o ddatblygu targedau ei drafod, a nododd awgrym y dylid datblygu targedau newydd ar y cyd; roedd hyn yn adlewyrchu pryderon ehangach ar draws pob cyflwyniad ynghylch hybu mynediad a chynnwys mwy o randdeiliaid yn y broses, ac o safbwynt cael mynediad i gyllid. Nodwyd hefyd bod angen arfer gofal wrth gynllunio targedau gan y gall y targedau a ddetholir arwain ymddygiad. Mewn perthynas â hyn, cafwyd awgrymiadau y dylai targedau a mesurau fod yn gyfannol, gan ystyried mwy na pherfformiad economaidd yn unig, er mwyn annog effeithiau ar, er enghraifft, iechyd corfforol a meddyliol, llesiant, rhwydweithiau cymdeithasol, ac ansawdd bywyd.
- 11.107 Roedd awgrymiadau cysylltiedig yn cynnwys yr angen i symud y tu hwnt i fesurau meintiol yn unig, ac o safbwynt gweithgarwch economaidd a diweithdra, bod angen defnyddio dull llawer mwy graddol o ddosbarthu'r gweithlu nag a ddefnyddiwyd yn draddodiadol. Awgrymwyd hefyd bod angen cael dulliau mwy dychmygus, ac y gellid eu datblygu gydag arbenigedd sefydliadau addysg uwch. Nododd awgrym arall fod angen i fesurau a dangosyddion integreiddio â pholisïau a strategaethau eraill. Roedd yr awgrym y dylai'r mesurau alinio â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn ymwneud â'r angen am fwy o fesurau cyfannol. Awgrym arall oedd y dylai cytundebau cynllunio gynnwys targedau ar gyfer canlyniadau sydd ynghlwm wrth flaenoriaethau cenedlaethol ac wrth ymrwymiad i waith teg a'r themâu llorweddol.
- 11.108 Canolbwyntiodd rhai o'r ymatebion ar yr angen i feithrin gallu er mwyn cyflawni gwaith gwerthuso priodol o ansawdd. Roedd hyn yn cynnwys y ddadl y dylid rhoi blaenoriaeth i'r seilwaith a'r wybodaeth ar gyfer gwaith monitro a gwerthuso er mwyn sicrhau bod y fframwaith yn llwyddo. Gellir meithrin gallu gyda hyfforddiant a chyllid.
- “Mae'n rhaid mai rôl gwaith monitro a gwerthuso yw darparu atebolrwydd a llywio arloesedd oddi mewn i brosiectau. O ran hynny, mae angen sicrhau bod gallu ar gael ar gyfer y gwaith hwn ar lefel y corff cyflenwi, ar y lefel y gwneir penderfyniadau buddsoddi, ac ar y lefel y pennir blaenoriaethau. Mae'n rhaid sicrhau bod cyllid ar gael i hybu gallu o'r fath ar bob un o'r lefelau hyn.” (Awdurdod Lleol)
- 11.109 O blith y cyflwyniadau, cafwyd cefnogaeth gref am y ffocws ar ganlyniadau yn hytrach nag allbynnau, ac ystyriodd rhai fod hyn yn hanfodol. Dywedodd rhai o'r ymatebwyr ei bod yn bwysicach canolbwyntio ar ganlyniadau nag ar allbynnau a mewnbynnau. Roedd awgrymiadau eraill yn cynnwys yr angen i ystyried canlyniadau cyfunol, a symud i ffwrdd o ffocws ar fewnbynnau sy'n seiliedig ar archwilio, i ddull sy'n seiliedig ar risg sy'n adolygu cynnydd tuag at ganlyniadau.
- 11.110 Cafwyd rhywfaint o awgrym fod angen mwy o fanylion ac eglurder ynghylch gwaith gwerthuso, dangosyddion a mesurau. Roedd awgrymiadau penodol yn cynnwys yr angen i ddeall sut y gellir cyflawni'r symudiad diwylliannol hwn o safbwynt gwaith gwerthuso, ynghyd â'r teimlad y dylai'r newidiadau gael eu llywio

gan y broses o rannu arfer gorau, er enghraifft o waith y Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd.

“Felly rydym yn croesawu'r cynnydd mewn cysondeb ac effeithiolrwydd o safbwynt gwaith monitro, ynghyd â'r broses o rannu arfer gorau, nid o fewn Cymru ac ar ei thraws yn unig, ond â phartneriaid rhyngwladol, a bod hyn yn cael ei lywio gan yr UE a'r Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd. Yn wir, bydd hyn yn anochel os yw Cymru'n dymuno parhau â rhaglenni traws-genedlaethol, a bod caniatâd iddi wneud hynny, fel a ddisgrifiwyd yn gynharach yn yr ymateb hwn.”
(Sefydliad addysgol)

11.111 Cafwyd grŵp o sylwadau a gyfeiriodd at ddata a allai fod yn ddefnyddiol o ran gwaith datblygu'r fframwaith, gan gynnwys y canlynol:

- Mae prinder data a thystiolaeth ar gyfer ategu polisïau datblygu rhanbarthol ac mae angen buddsoddi mewn gwasanaethau data
- Byddai gwaith datblygu'r fframwaith yn elwa ar ddadansoddiad o wariant, ac effaith rhaglenni buddsoddi rhanbarthol presennol/y gorffennol
- Angen mesurau sylfaenol cenedlaethol

11.112 Roedd sylwadau eraill yn cynnwys y canlynol: mae angen i gyllidebau rhaglenni ddilyn dull preifat sector sy'n fwy ymarferol lle na cheir cosbau am danwario fel y gellir ailddyrannu arian nas gwariwyd yn hytrach na'i fod yn cael ei wario'n ddiangen, a chefnogaeth i ddull sy'n seiliedig ar her, cefnogaeth i drefniant atebolrwydd sy'n seiliedig ar ganlyniadau, nid yw cyfres gyson o ddangosyddion yn golygu cyfres o ddangosyddion sydd union yr un peth ym mhobman, dylai dangosyddion weddu â gweithgareddau prosiect yn hytrach na bod yn rhaid i raglen weddu â phrosiect, ac mae defnyddio dangosyddion ar lefel achos, nad ydynt yn orfodol mewn rhaglenni presennol yn beth da/dylid osgoi targedau gorfodol. Awgrymwyd hefyd, heblaw'r rôl sydd gan waith monitro a gwerthuso i'w chwarae mewn gwaith cyflenwi, ei fod yn chwarae rhan hefyd yng ngwaith datblygu polisi ac wrth feintoli buddsoddiadau a chanlyniadau buddiol y gellid eu rhoi o'r neilltu.

Fersiwn hawdd ei deall

11.113 Roedd un ymatebydd i'r holiadur hawdd ei ddeall wedi ailadrodd ei alwad am fwy o brosesau cynhwysol, gan awgrymu gweithio gyda sefydliadau sy'n brofiadol wrth hwyluso ymgynghoriadau â phobl anabl er mwyn sicrhau bod ganddynt lais gweithredol yn y gwaith o gynllunio systemau monitro a gwerthuso.

12. Sylwadau pellach (C13)

C13. Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Os oes gennych unrhyw faterion cysylltiedig nad ydym wedi rhoi sylw penodol iddynt, defnyddiwch yr ymgynghoriad hwn i'w nodi.

Ffurflen ymateb ar-lein

- 12.1 Roedd y cwestiwn olaf yn y ddogfen ymgynghori yn galluogi ymatebwyr i godi unrhyw faterion perthnasol nad aethpwyd i'r afael â hwy yn yr ymgynghoriad.
- 12.2 Er bod y cwestiwn hwn yn rhoi cyfle i godi materion perthnasol na chawsant eu cwmpasu mewn manau eraill yn yr ymgynghoriad, roedd ymatebwyr yn tueddu i bwysleisio neu ddatblygu pwyntiau y cawsant eu holi yn eu cylch mewn cwestiynau eraill yn yr ymgynghoriad, neu bwyntiau a wnaed mewn ymateb i'r cwestiynau hynny, yn hytrach nag ymdrin â phynciau amgen. Mae'n bosibl fod ymatebwyr yn ail-bwysleisio pwyntiau a oedd yn bwysig yn eu barn hwy. Gallai'r awgrym hwn gael ei gefnogi gan y ffaith mai un o'r themâu cryfaf oedd ymatebwyr yn trafod anghenion sectorau penodol o'r economi, sefydliadau a mathau o fusnes a'r heriau a oedd yn eu hwynebu. Fel arall, mae'n bosibl eu bod yn manteisio ar y cyfle i drafod pynciau yr oedd eu hatebion cynharach wedi eu methu yn eu barn hwy. Beth bynnag y rheswm, roedd ymatebion i gwestiwn 13 yn eang, ac yn amlinellu ystod o fuddiannau a phryderon.

Trafod sectorau penodol /sefydliadau /mathau o fusnes

- 12.3 Roedd y thema fwyaf, o ran nifer yr ymatebion (30%), gan y rhai a ddewisodd amlinellu sectorau penodol o'r economi, sefydliadau neu fathau o fusnes. Codwyd rhai cwestiynau o ran sut y byddai cyllid yn cael ei ddyrannu rhwng sectorau a sefydliadau (e.e. a fyddai cyllid ar gyfer sectorau penodol yn cael ei glustnodi). Fodd bynnag, roedd yn fwy tebygol fod ymatebwyr wedi amlygu anghenion neu rolau canfyddedig sectorau penodol, sefydliadau neu fathau o fusnes yn ystod y cyfnod pontio, fel arfer y rhai roeddent yn ymwneud â hwy. Mae'r amrywiaeth o sectorau y soniwyd amdanynt yn tystio i hynny, gan gynnwys: SAU, ymchwil, datblygu ac arloesi, sector cyhoeddus, BBaCh, sector busnes, awdurdodau lleol, diwydiant, sector cynradd, sector morol, busnes gwledig, meysydd penodol o arbenigedd, gweithwyr llawrydd, sefydliadau bach, diwydiannau creadigol a'r celfyddydau, sefydliadau dielw, trydydd sector, busnesau newydd, sector amgylcheddol a'r sector diwylliant a threftadaeth. Gall hyn fod yn gysylltiedig i leoli eu sefydliadau yn fwy uniongyrchol, fel y gwnaeth rhai ymatebwyr (gweler isod) ac mae'n awgrymu bod ganddynt bryderon am ansicrwydd yn y dyfodol ac effeithiau posibl newidiadau i'w sector, sefydliad neu fath o fusnes.

Integreiddio â pholisïau /strategaethau eraill

- 12.4 Thema gadarn arall, sy'n adlewyrchu sylwadau a wnaed mewn ymateb i gwestiynau eraill, oedd yr angen i integreiddio'r Fframwaith o fewn polisïau a strategaethau oedd yn bodoli eisoes. Yn fwyaf cyffredin, roedd hyn yn cynnwys cefnogaeth ar gyfer alinio'r Fframwaith â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

yn benodol mewn perthynas â mynd i'r afael ag anghydraddoldebau. Roedd rhai yn teimlo nad oedd hyn wedi cael ei gyflawni'n ddigonol hyd yn hyn.

"Er ein bod yn croesawu'r cynigion yn gyffredinol, rydym yn pryderu ynghylch yr hyn a ymddengys yn ffocws cul iawn ar rôl y fframwaith arfaethedig wrth ymateb i'r heriau a'r cyfleoedd y bydd busnesau a chymunedau Cymru yn eu hwynebu yn y blynyddoedd nesaf. Ymddengys fod y ffocws cul hwn yn anghyson â'r datganiad fod gan "y fframwaith Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol" yn sail iddo (t11). Mae'r fframwaith yn rhesymol yn cyfeirio at "gyd-fynd â pholisïau eraill i fanteisio ar dwf a threchgu tlodi", ond i adlewyrchu Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, dylai'r fframwaith hefyd gydnabod pwysigrwydd ymateb i heriau amgylcheddol i'n busnesau a'n cymunedau, yn enwedig yr heriau sy'n cael eu cyflwyno gan yr argyfwng hinsawdd. Busnesau sy'n wydn i heriau newid hinsawdd fydd y rhai mwyaf abl i fanteisio ar gyfleoedd am dwf." (Sector cyhoeddus arall)

- 12.5 Gwnaeth ymatebwyr eraill drafod yr angen i'r Fframwaith fynd i'r afael â gwydnwch i'r argyfwng hinsawdd drwy gyd-fynd â Chynllun Ymaddasu ar gyfer Newid yn yr Hinsawdd Llywodraeth Cymru, gan fynegi syndod nad oedd wedi cael ei wneud. Awgrymiadau eraill oedd cyd-fynd â Chynlluniau Gofodol, Bargeinion Dinesig, Bargeinion Twf, Cynllun Datblygu Gwledig yr UE, Ffyniant i Bawb ac argymhellion Arolwg Cydraddoldeb Rhywiol.

COVID-19

- 12.6 Fel y gwelir drwy'r adroddiad hwn, thema allweddol arall oedd COVID-19, y gwnaeth 28% o ymatebwyr ei drafod yma. Roedd pryderon cyffredinol yn ymwneud ag effeithiau COVID-19 ar yr economi a'r angen i nodi'r ffordd orau o gefnogi adferiad. Mae'n bosibl y byddai hyn yn gofyn am ddull hyblyg ac ailwerthuso blaenoriaethau buddsoddi a gafodd eu penderfynu cyn y pandemig. Gwelodd rhai'r angen i hyrwyddo newid a ffyrdd newydd o weithio a gwelodd un y potensial i ymgorffori adferiad a thwf gwyrdd er mwyn creu ecosystem wydn ac economi wydn. Gwnaeth ymateb arall nodi'r cyfle i greu economi a oedd yn fwy seiliedig ar elfennau cymdeithasol ac amgylcheddol. Cafodd yr angen i fynd i'r afael ag effeithiau penodol COVID-19 ar drefi a dinasoedd ei godi, ynghyd â'r angenrheidrwydd i godi gwerth y Gronfa Ffyniant Gyffredin.

"A gaiff Comisiwn 2070 y DU ei orfodi i ddiwygio ei gynnydd i dreblu'r gronfa ffyniant gyffredin yn dilyn ymrwymiad ariannol enfawr Llywodraeth y DU i fynd i'r afael â COVID-19." (Awdurdod Lleol)

"Mae'n rhaid i effaith COVID-19 ar yr economi a'r newidiadau parhaus rydym yn eu gweld, gael eu hadlewyrchu yn y fframwaith newydd arfaethedig. Bydd yn rhaid i lawer o'r rhagdybiaethau yn y ddogfen newid yn sylweddol o ganlyniad. Mae'n rhaid i ni edrych ar hyn fel cyfle i ganolbwyntio ar y pethau cywir ac nid y pethau hawdd ag ateb cyflym iddynt." (Asiantaeth Sgiliau /Menter /Sefydliad datblygu economaidd)

Strwythurau gweinyddol, llywodraethu a gwneud penderfyniadau

- 12.7 Gwnaeth dros chwarter (27%) o'r ymatebwyr godi pwyntiau o ran strwythurau gweinyddol, llywodraethu a gwneud penderfyniadau. Roedd pryderon yn

cynnwys: mae'r strwythurau yn ymddangos i fod o'r brig i'r bôn ac mae angen sicrhau annibyniaeth ar y lefel is-genedlaethol (e.e. meithrin gallu a chapasiti rhanbarthol, lleol a chymunedol), pwysigrwydd eglurder ynghylch rôl a gweithrediad lefelau gwahanol o lywodraethu a'r angen am ddull symlach a llai biwrocrataidd. Roedd un ymateb yn dweud fod y Fframwaith yn ceisio cynnwys a bodloni pawb ond nid oedd yn glir a oedd hyn yn beth da neu'n beth drwg.

"Er bod y ddogfen yn nodi pethau fel – galluogi rhanbarthau i ddatblygu eu cyfleoedd a'u cryfderau unigryw eu hunain – mae'n dal i weld i gyfleu y cadw cyffredinol o bŵer a welir mewn dull o'r brig i'r bôn. Ceir datganiadau sy'n nodi - bod rhai penderfyniadau buddsoddi yn bosibl yn lleol, tra chaiff eraill eu cadw'n ganolog. Y cwestiwn yw gwir gyfran y penderfyniadau a wneir yn lleol o gymharu â'r rhai a wneir yn genedlaethol." (Awdurdod Lleol)

- 12.8 Adroddodd dau ymateb y bydd y dull cyflenwi a ddewisir yn effeithio ar lwyddiant, gan awgrymu'r angen i ystyried sut mae Cyd-bwyllgorau Corfforedig yn gweithio mewn perthynas â dulliau cyflenwi eraill. Nododd tri ymateb fod angen osgoi dyblygu. Amlygodd dau ymateb fod angen amser ar brosiectau newydd i sicrhau llwyddiant a dylent gael yr amser hwn. Dywedodd un ymateb fod angen i brosesau cymeradwyo fod yn fwy effeithlon.

Dysgu er mwyn symud ymlaen

- 12.9 Gellid dweud mai thema chwarter o'r ymatebion oedd mynegi pwysigrwydd dysgu er mwyn datblygu prosesau a gweithdrefnau gwell a gwella'r Fframwaith. Roedd rhai yn teimlo bod y Fframwaith newydd yn gyfle am newid a bod dysgu yn rhan bwysig o arwain y newid hwn. Roedd pedwar ymateb yn canolbwyntio ar bwysigrwydd rhannu arferion gorau. Roedd y mwyafrif yn dweud ei bod yn bwysig dysgu o'r gorffennol, yn enwedig o gyllid Ewropeaidd. Gellid dysgu gwersi o'r hyn a weithiodd yn dda a beth allai gael ei wella. Weithiau roedd hyn yn sylw cyffredinol ond rhoddodd rhai ymatebion enghreifftiau penodol, gan gynnwys dod â gweithgaredd nad ystyrir ei fod yn cael unrhyw effaith ar gynhyrchiant i ben; dysgu o'r llwyddiannau a'r methiannau wrth fynd i'r afael ag anghydraddoldebau rhywiol er mwyn i'r Fframwaith allu mynd i'r afael â hyn yn well (e.e. darganfyddiadau'r Arolwg Cydraddoldeb Rhywiol) a dysgu o lwyddiannau a methiannau gweithgarwch partneriaethau presennol ac o'r gorffennol (e.e. Partneriaethau cymunedol, Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus a phartneriaethau llesiant).

Hygyrchedd ar gyfer /cynnwys ystod eang o randdeiliaid

- 12.10 Trafododd un rhan o bump bwysigrwydd cynnwys ystod ehangach o randdeiliaid yn y Fframwaith nag oedd wedi'u cynnwys yn y gorffennol. Fel y trafodwyd mewn ymatebion i gwestiynau eraill, roedd hyn yn ymwneud â chynnwys ystod ehangach o leisiau wrth ddylunio a chyflenwi'r Fframwaith, yn enwedig drwy wneud cyllid yn fwy hygyrch i ystod ehangach o randdeiliaid (e.e. sefydliadau llai). Drwy ehangu'r rhai sy'n cyfrannu at gyd-gynhyrchu'r Fframwaith a phwy all gael mynediad at gyllid, bydd yn bosibl cynnwys mwy o sefydliadau yn y Fframwaith nag sydd wedi digwydd yn draddodiadol. Mae'n bosibl y bydd hyn yn cynnwys mwy o ddefnydd o sefydliadau cymunedol.

"Yn sicr, dylai'r pwyslais fod ar rymuso cymunedau i feddwl a gweithredu drostynt eu hunain, ac nid i gael monolith strwythurol o gorff rhanbarthol neu awdurdod lleol i weithredu ar eu rhan. Os ydych yn gosod canlyniadau trosfwaol, gadewch i gymunedau ledled Cymru gymryd rhan yn y gwaith o ddylunio gweithgareddau yn eu hardal sy'n cyflawni'r allbynnau a fydd yn arwain at y canlyniadau a ddymunir. Bydd cael ychydig o gyfrifoldeb yn y gwaith o ddylunio a darparu gweithgareddau yn meithrin gallu lleol yn gyflym. Mae gennych dystiolaeth o hyn o'ch blaen, o ran sut mae cymunedau yn ymateb i heriau, yn y rhwydweithiau gwirfoddoli anffurfiol eang sydd wedi ymddangos mewn ymateb i gyfyngiadau symud COVID-19." (Cwmni preifat)

Gweithio mewn partneriaeth

- 12.11 Roedd agos i un rhan o bump (18%) o ymatebion yn cynnwys sylwadau a oedd yn cyfeirio at weithio mewn partneriaeth mewn rhyw ffordd neu'i gilydd. Ystyriwyd bod gweithio mewn partneriaeth yn allweddol i gyflenwi'r Fframwaith yn llwyddiannus. Roedd awgrym bod yn rhaid i bartneriaethau strategol, y mae rhai ohonynt wedi methu yn y gorffennol, fod â chapasiti i weithredu ac i fod yn atebol am eu dull. Awgrym arall oedd y dylid sicrhau bod partneriaethau yn ddilys er mwyn i'r broses o gyd-gynhyrchu weithio. Cafwyd enghreifftiau o bartneriaethau presennol sy'n gweithio mewn rhai achosion, gan gynnwys rôl yr Awdurdodau Lleol.

"Mae'n hanfodol bod y fframwaith hwn yn darparu rôl hwylusol i bartneriaid sydd mewn sefyllfa dda i gyflenwi budd, sicrhau buddsoddiad ychwanegol, a chyflwyno newid cadarnhaol a chynaliadwy." (Undeb/Corff cynrychioladol)

- 12.12 Amlygodd dau ymateb yr angen am waith cydgysylltiedig gan y llywodraeth ac amlygodd dau y rôl oedd gan Gyd-bwyllgorau Corfforedig mewn perthynas â hyn. Mynegwyd pryder fod cyllid ar gyfer gweithgaredd partneriaeth megis Cyngorau Cymuned wedi'i leihau. Cafodd yr angen am weithio traws-sector a hybu amgylchedd o gyd-weithredu yn hytrach na chystadlu eu hamlygu hefyd.

Adeiladu ar gydberthnasau /partneriaethau /gwaith /prosiectau /prosesau sy'n bodoli eisoes

- 12.13 Siaradodd 15% o ymatebwyr am yr angen i adeiladu ar gydberthnasau, partneriaethau, gwaith, prosiectau a phrosesau sy'n bodoli eisoes. I bob pwrpas, roedd y rhain yn bryderon am y pontio i'r Fframwaith newydd a oedd yn rhannu gofid na ddylid cael gwared ar arferion da oedd yn bodoli eisoes ac nad oedd angen "ailddyfeisio'r olwyn".

"Nid oes gennym yr adnoddau i wastraffu a dinistrio cydberthnasau, rhwydweithiau ac arbenigedd sefydledig sydd wedi eu hadeiladu yng Nghymru. Dylem ni fod yn falch o'n profiad a pheidio ag aberthu gwybodaeth o'r wlad hon wrth fynd ar ôl y newydd neu wrth gredu bod arferion da mewn mannau eraill yn trawsblannu i gyd-destun Cymreig." (Sector cyhoeddus arall)

"Mae'r ddogfen hon yn nodi'n gryno y dylem gefnogi beth sydd eisoes yn gweithio. Mae angen sicrhau bod y rheidwydd hwn yn cael ei weithredu a'i hyrwyddo. Mae traddodiad wedi bod o ofyn am brosiectau/cynlluniau sy'n newydd ac yn arloesol i fynd i'r afael a materion penodol, tra bod prosiectau sydd wedi cael eu cyllido am gyfnod ac yn gweithio'n dda yn methu â gwneud cynnig i gyflenwi mwy o'r un peth. Felly mae'n gais i wneud yn siŵr fod syniadau sydd wedi'u profi yn cael cefnogaeth ynghyd â syniadau newydd ac arloesol." (Awdurdod Lleol)

Sylwadau sy'n gysylltiedig â chyllid

- 12.14 Grŵp o sylwadau cysylltiedig â chyllid. Roedd y rhain yn cynnwys: dull mwy hyblyg ar gyfer caffael a sicrhau adnoddau er mwyn caniatáu ystod eang o ymyriadau a strategaethau gweithredu, yr angen am ddull cymesur a seiliedig ar risg, cytundeb â chyllid aml-flynyddol i ganiatáu i raglenni lwyddo, yr angen i symud oddi wrth cyfnodau cyllid tair blynedd lle mae'r flwyddyn gyntaf yn cael ei "cholli" o ganlyniad i arferion gweinyddol, a chynnwys potiau llai o gyllid ar gyfer BBaCh, sefydliadau bach a gweithwyr llawrydd.

"Rydym yn cytuno â'r datganiad ynglŷn â 'chyllid aml-flynyddol' - er bod cyfnod sylweddol o fuddsoddi wedi bod, wrth edrych ar y manylion, mae llawer o raglenni yn dair blynedd er enghraifft ac nid ydynt yn rhoi digon o amser i wneud y lefel o newid sy'n ofynnol. Dylai fod newid i raglenni llawer hwy sy'n caniatáu'r adnoddau, meithrin gallu ac amser sydd eu hangen i wneud newidiadau sylweddol, yn enwedig mewn ardaloedd o dlodi lluosog." (Awdurdod Lleol)

"Byddem yn croesawu cynnwys 'potiau' llai ar gyfer BBaCh, sefydliadau bach a gweithwyr llawrydd. Gellid gweinyddu'r rhain drwy gyfuniad o gyrff cyhoeddus sy'n bodoli eisoes ac sydd eisoes yn rheoli a dosbarthu cyllid fel Cyngor Celfyddydau Cymru, Chwaraeon Cymru, Cronfa Dreftadaeth y Loteri ac ati." (Sector cyhoeddus arall)

- 12.15 Roedd hefyd trafodaeth am yr angen i dderbyn bod angen sicrhau adnoddau ar gyfer newid cadarnhaol a'i fod yn costio arian a hefyd am yr angen i ariannu'r pontio. Dywedodd un ymatebwr y dylai'r Fframwaith ystyried peidio â chaniatáu prosiectau 'dylunio ac adeiladu' a arweinir gan gontractwyr o dan gyllid cyhoeddus er mwyn osgoi cael penderfyniadau peiranyddol sy'n diraddio ansawdd a chwmpas allbynnau cynlluniau. Cafwyd awgrym hefyd bod angen sicrhau bod cyfraddau ymyrryd ar gyfer grantiau yn erbyn arian cyfatebol yn gymharol uchel (e.e. o leiaf 70%). Awgrymodd ymatebydd arall y dylai gwelliannau seilwaith gwasanaethau cyhoeddus gael eu blaenoriaethu mewn ardaloedd gwledig, ac y dylai cynlluniau ar gyfer BBaCh sy'n cynhyrchu allbynnau safle-benodol ac sy'n cynnwys y gymuned gael eu cefnogi a'u hyrwyddo ar lefel ryngwladol.

Angen mwy o fanylder /egllurder

- 12.16 Roedd 15% o'r ymatebion yn awgrymu bod angen mwy o fanylder neu eglurder ynghylch meysydd o'r Fframwaith. Roedd hyn yn cynnwys y canlynol:

- sut bydd Cyd-bwyllgorau Corfforedig (a nodwyd fel mecanwaith cyflenwi allweddol) yn cael eu cynnwys ochr yn ochr â darpar fecanweithiau cyflenwi eraill,
- y broses ar gyfer ail-feithrin gallu o fewn cymunedau,
- cymesuredd y buddsoddiad a'i effaith ar gymuned ac economi leol,
- sut y bydd cyllid yn cael ei ddyrannu i wahanol sectorau a rhanbarthau,
- sut y bydd y Fframwaith yn alinio â rhaglenni cyllid Ewropeaidd (e.e. Horizon 2020),
- sut y bydd Llywodraeth Cymru yn rheoli'r cyllid newydd (yn benodol y strwythurau arian cyfatebol),
- sut y bydd cynigion yn disodli agweddau economaidd-gymdeithasol y Cynllun Datblygu Gwledig (gan gynnwys LEADER),
- bwriad buddsoddi rhanbarthol a'r hyn y mae'n gobeithio ei gyflawni
- pa dystiolaeth sydd wedi dod i'r amlwg o weithgareddau a anogir gan Ffyniant i Bawb, sy'n "aeddffedu" yn 2021.

Pryderon am Gronfa Ffyniant Gyffredin y DU

12.17 Cafodd y pontio i Gronfa Ffyniant Gyffredin y DU ei nodi gan 14% o'r ymatebion. Yn gyffredinol, roedd ymatebwyr yn adleisio pryderon a godwyd mewn rhannau eraill o'r ymgynghoriad. Mae cyllid Ewropeaidd wedi bod yn hanfodol i Gymru, sef buddiolwr mwyaf y cyllid hwn yn y DU. Hyd yn hyn, mae'r diffyg manylder ynghylch Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU yn destun pryder gan nad oes unrhyw sicrwydd wedi bod ynghylch gwerth y cyllid y bydd Cymru yn ei gael, ac mae teimlad bod hyn yn annerbyniol. Roedd rhywfaint o deimlad y byddai Llywodraeth y DU efallai'n ceisio osgoi'r gweinyddiaethau datganoledig a delio â'r rhanbarthau yn uniongyrchol. Er bod un awdurdod lleol wedi nodi y byddai'n fodlon i Lywodraeth San Steffan ddelfio â'r rhanbarthau yn uniongyrchol, roedd y rhan fwyaf yn teimlo y byddai hyn yn tanseilio datganoli. Dywedodd dau ymateb na ddylai fformiwla Barnett gael ei ddefnyddio i ddyrannu cyllid ar draws y DU.

"Mae sŷon wedi bod sy'n awgrymu bod Llywodraeth y DU am gael mwy o reolaeth dros y gronfa, gan ddelfio'n uniongyrchol ag awdurdodau lleol o bosib...Hoffem felly dynnu eich sylw at adran olaf yr ymateb hwn, sy'n rhoi ein barn y byddai'n well gennym ni i'r cyllid gael ei ddyrannu i'r rhanbarth yn uniongyrchol o Lywodraeth y DU, er mwyn cysylltu'n agosach â Bargen Twf y Gogledd a'r blaenoriaethau rhanbarthol a nodwyd gan Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru, ac yn ychwanegol drwy Fframwaith Economaidd Rhanbarthol Llywodraeth Cymru, sy'n cael ei gyd-greu a bod y gweithrediadau oddi fewn yn cael eu cyd-ddiffinio â holl bartneriaid y rhanbarth." (Awdurdod Lleol)

"Rydym yn cytuno na ddylai Cymru golli allan yn ariannol o ganlyniad i golli Cronfeydd Strwythurol a Buddsoddi Ewropeaidd. Mae'n rhaid i Lywodraeth y DU barchu setliadau datganoli yn yr Alban, Cymru a Gogledd Iwerddon, ac ymgysylltu â'r gweinyddiaethau datganoledig i sicrhau bod y gronfa yn gweithio ledled y DU. Dylai dosbarthiad y cyllid

hwn fod yn seiliedig ar asesiad o angen, nid ar fformiwla Barnett." (Sector cyhoeddus arall)

Cefnogaeth dros waith ar y lefel gymunedol

- 12.18 Roedd 11% o ymatebion yn cefnogi gwaith ar y lefel gymunedol p'un ai'n gyffredinol, neu fel ymateb i fater penodol megis newid hinsawdd. Adroddodd rhai'r angen am gyllid i brofi a datblygu dulliau cymunedol a'r capasiti i'w cyflenwi. Roedd y dull LEADER yn enghraifft o brosiect datblygu llwyddiannus dan arweiniad y gymuned a gafodd ei nodi gan ddau ymatebwr.

"Yn ogystal, hoffem weld cronfeydd sbarduno/cronfeydd arloesi/cronfeydd arbrofol ar gyfer profi syniadau mewn cymunedau, fel sydd wedi digwydd gyda dull LEADER yn y Rhaglen Datblygu Gwledig – heb gosb ariannol os ydynt yn methu." (Awdurdod Lleol)

"Fel sefydliad sydd wedi ei leoli yn y gymuned sy'n gweithio'n dda mewn partneriaeth â sefydliadau ar draws y sector cyhoeddus, trydydd sector a'r sector preifat drwy fforymau sy'n bodoli eisoes megis y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus, a'n Grwpiau Gweithredu Lleol yr ydym yn eu gweinyddu, ni fyddem yn dymuno gweld dyblygu pellach a haenau ychwanegol o fiwrocratiaeth. Dymunwn weld cymunedau lleol drwy bartneriaethau lleol sy'n bodoli eisoes, yn parhau i weithio ac yn datblygu eu cydberthnasau â chyrrff rhanbarthol a chenedlaethol drwy fecanweithiau newydd o'r ymgynghoriad, i roi cymorth i gyfeiriad a chefnogaeth gwybodaeth i lywio buddsoddi gwirioneddol mewn cymunedau sydd ei angen, megis ein hardaloedd gwledig ac arfordirol, lle mae canlyniadau yn gynaliadwy, yn seiliedig ar angen, ac wedi eu harwain gan bobl." (Trydydd sector)

Ymholiadau ynglŷn â natur y broses ymgynghori

- 12.19 Mynegwyd lefelau amrywiol o ansicrwydd ynghylch y broses ymgynghori gan 11% o ymatebion. Roedd tri ymatebwr yn teimlo y gallai rhai o'r cwestiynau fod wedi cael eu geirio'n fwy effeithiol neu gyda mwy o gyd-destun (e.e. bod cyfle wedi'i golli o fewn yr ymgynghoriad i ofyn lle yr oedd buddsoddi wedi methu yng Nghymru yn flaenorol ym marn yr ymatebwyr, a pham, ac na allai'r cwestiwn am gyllid ad-daladwy gael ei ystyried heb wybod mwy am natur cynnig). Roedd un yn teimlo fod ymgynghoriadau sy'n caniatáu cyd-ddylunio ac elfennau o ddylunio cydweithredol effeithiol yn fwy effeithiol nag ymgynghoriadau cyfnod penodol. Roedd rhywfaint o bryder am yr angen i sicrhau bod data'r ymgynghoriad yn cael ei ddefnyddio'n effeithiol. Roedd un sefydliad yn pryderu nad oeddent wedi cael eu cynnwys mewn cyfarfodydd rhanddeiliaid oedd yn rhagflaenu'r digwyddiadau ymgynghori rhanbarthol.

Lleoli sefydliad /gwybodaeth am y sefydliad oedd yn ymateb

- 12.20 Gwnaeth grŵp o ymatebion (11%) naill ai leoli eu sefydliadau â rôl i'w chwarae o fewn y gwaith o ddatblygu a chyflenwi'r fframwaith a/neu gynnwys gwybodaeth am eu sefydliad. Mae lleoli sefydliadau â rôl i'w chwarae yn cael ei drafod ymhellach yn y cyflwyniadau (isod).

12.21 Cafodd sylwadau a oedd yn gysylltiedig â natur benodol lleoedd eu gwneud yn 11% o'r ymatebion. Roedd chwech o'r rhain yn cynnwys sylwadau a oedd yn gysylltiedig â'r heriau unigryw a wynebier gan ardaloedd gwledig. Roedd y rhain yn cynnwys: dylai gwelliannau i seilwaith gwasanaethau cyhoeddus gael eu blaenoriaethu mewn ardaloedd gwledig, mae buddiannau demograffig ymchwil ac arloesedd (a arweinir gan sefydliadau addysg uwch) yn hollbwysig i ardaloedd gwledig, mae angen i gymunedau gwledig a threfol gael eu cysylltu'n well er mwyn cyflawni ar Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, dylai'r Fframwaith newydd adeiladu ar ddegawdau o brofiad sefydliadau sy'n gweithio ledled Cymru wledig, pryderon nad yw'r diffyg ystyriaeth o rôl Polisi Amaethyddol Cyffredin yn y gwaith o gyflenwi meysydd hanfodol o ddatblygiad economaidd economaidd-gymdeithasol gwledig (e.e. arallgyfeirio, cyngor, arweiniad, hyfforddiant, cronfeydd buddsoddi cadwyn gyflenwi BBaCH) yn cael ei ystyried yn y Fframwaith ond bod rhaid iddo gael ei gyllido'n ddigonol, mae ardaloedd a busnesau gwledig yn tueddu i gael eu hanwybyddu gan gyllid economaidd oherwydd (a) gallai busnesau cynhyrchu cynradd ond wneud cais am Bolisi Amaethyddol Cyffredin a phan wnaethant arallgyfeirio fe'u hanogwyd i wneud hynny o dan un gweithrediad busnes a (b) mae ardaloedd gwledig yn llawn BBaChau sydd wedi ei chael yn anodd cystadlu am gyllid mewn cynlluniau economaidd blaenorol lle mai swyddi a grëwyd / diogelwyd oedd y maen prawf canolog i gais, yr angen i sicrhau bod ardaloedd gwledig lleol yn cael eu cynrychioli'n dda a bod ymrwymiad iddynt yn y Fframwaith. Roedd ymatebion eraill yn trafod yr angen i ddeall materion lleol er mwyn mynd i'r afael â hwy, yn ogystal â phwysigrwydd datblygu economaidd rhanbarthol a pholisi economaidd sy'n seiliedig ar lleoedd.

"Rydym yn croesawu'r gydnabyddiaeth (tudalen 11) bod angen i'r fframwaith alinio "â pholisïau eraill i fanteisio ar dwf a threchu tlodi", ac yn enwedig y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol. Yn adlewyrchu'r cynllun gweithredu ar yr economi, mae'r ddogfen ymgynghori (t13) yn cydnabod pwysigrwydd cefnogi "newid i bolisi economaidd yn seiliedig ar lleoedd", ac mae hwn yn newid rydym yn ei groesawu yn benodol. Mae'n bwysig cydnabod unigrywiaeth gofodol lleoedd wrth ddatblygu polisi." (Undeb/Corff cynrychioladol)

Mynd i'r afael ag anghydraddoldebau

12.22 Roedd 10% o ymatebion yn cynnwys sôn am yr angen i fynd i'r afael ag anghydraddoldebau. Yn gyffredinol, y pryderon hyn oedd bod anghydraddoldeb yn economaidd-gymdeithasol ac yn ofodol: mae amrywiaeth ym mhob math o ddangosydd a mesurydd ar draws y boblogaeth, rhwng lleoedd a rhwng pobl mewn lleoedd penodol. Mae angen mynd i'r afael â'r anghydraddoldebau hyn drwy ddeall y gwahaniaethau rhwng pobl a lleoedd ac yna mynd i'r afael â hwy yn briodol, ac ar y cyd â'r rhai sydd o dan anfantais. Mae hyn yn gysylltiedig â'r thema flaenorol o ran natur benodol lleoedd. Gwnaeth rhai nodi bod COVID-19 wedi gwaethygu rhai o'r gwahaniaethau hyn ynghyd â thynnu sylw atynt.

"Rydym yn credu y dylai iechyd a llesiant cymunedau dan anfantais yng Nghymru barhau i gael eu blaenoriaethu, er mwyn lleihau anghydraddoldebau iechyd. Bydd dull integredig o ddelio â buddsoddi rhanbarthol yn sicrhau bod penderfyddion iechyd a llesiant yn cael eu

hystyried yn gyfannol. Mae hefyd angen ystyried anghenion grwpiau poblogaeth penodol sydd â chanlyniadau iechyd a llesiant gwaeth, neu na fyddant o bosib yn derbyn cyllid a chymorth drwy ffyrdd eraill. Er bod y sefyllfa yn esblygu, mae tystiolaeth hyd yn hyn yn dangos fod effaith y pandemig COVID-19 yn effeithio ar gymunedau dan anfantais fwyaf ac yn debygol o arwain at gynnydd mewn anghydraddoldebau iechyd. Mae felly yn bwysicach nag erioed i unrhyw fuddsoddiadau yn y dyfodol gael eu defnyddio er mwyn lleihau anghydraddoldeb." (Sector cyhoeddus arall)

"Wrth lywio'r manylion ar gyfer datblygu fframwaith ar gyfer buddsoddiad rhanbarthol a systemau sylfaenol, dylai swyddogion a) gyfeirio at yr ychydig adroddiadau gan sefydliadau megis Tîm Cymorth Ieuencid Ethnig Cymru a Dangos y Cerdyn Coch i Hiliaeth Cymru sy'n myfyrio ar brofiadau pobl groenliw sy'n byw yng Nghymru a chymunedau lleiafrifoedd ethnig yng Nghymru; b) cyflawni ymgysylltu effeithiol â chymunedau groenliw a chymunedau lleiafrifoedd ethnig yng Nghymru er mwyn cyd-gynhyrchu fframwaith â chydraddoldeb hiliol yn sail iddo; c) terfynu, neu o leiaf gwerthuso'n drylwyr fuddiannau defnyddio polisiâu a systemau sydd heb wneud llawer i newid y darlun a'r profiad o anghydraddoldeb hiliol yng Nghymru – megis adolygiadau sy'n canolbwyntio ar brofiadau unigolion yn hytrach nag achosion systemig o anghydraddoldeb, mae monitro hynny yn asesu presenoldeb yn hytrach nag effeithiolrwydd cynlluniau gweithredu cydraddoldeb ac asesiadau o'r effaith ar gydraddoldeb ar sail hydredol, a d) y diffyg atebolrwydd dros effeithiolrwydd compactau lleol y dylent ei gwneud yn ofynnol i wasanaethau cyhoeddus gynyddu'r cyrhaeddiad a'r asedau sydd ar gael yn y gymuned o ran cynllunio, gwneud penderfyniadau a chyflenwi datrysiadau lleol." (Trydydd sector)

Amgylchedd

- 12.23 Cafodd sylwadau cysylltiedig â'r amgylchedd eu gwneud yn 10% o'r ymatebion. Amlygodd rhai nad oedd methu â mynd i'r afael â newid hinsawdd yn opsiwn a bod iechyd tymor hir poblogaeth Cymru yn dibynnu ar amgylchedd iach. Awgrym arall oedd yr angenrheidrwydd i'r Fframwaith alinio â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a chydabod pwysigrwydd ymateb i heriau amgylcheddol, yn enwedig yr argyfwng hinsawdd i fusnesau a chymunedau. Soniodd rhai hefyd am yr angen i'r Fframwaith alinio â'r Cynllun Ymaddasu ar gyfer Newid yn yr Hinsawdd. Awgrym arall oedd y dylid cydnabod y bydd cymdeithas wyrddach â chostau yn gysylltiedig â'r pontio, a ddylai gael ei gyllido, fel y dylai adferiad economaidd gwyrdd cynaliadwy o COVID-19. Awgrymodd sylw cysylltiedig yr angen i feithrin gallu ac am ddeialog â'r sector gwirfoddol amgylcheddol i helpu i wireddu potensial cronfeydd buddsoddiadau rhanbarthol ar hinsawdd a natur. Dywedodd ymateb arall na ddylid defnyddio cyllid cyhoeddus i annog busnesau sy'n gwneud difrod i'r amgylchedd, gan gynnwys arferion ffermio sy'n niweidiol i'r amgylchedd. Roedd hefyd galw am fwy o fanylder ynglŷn â sut ellir mynd i'r afael â'r heriau amgylcheddol a gynrychiolir gan yr argyfwng hinsawdd, drwy fuddsoddiad lleol, gyda'r teimlad bod y Fframwaith arfaethedig yn methu'r cyfle i fynd ati i gefnogi cymunedau a busnesau i weithredu yn erbyn yr heriau a gyflwynir gan newid hinsawdd.

Fframwaith ehangach â dulliau mwy cyfannol

- 12.24 Cafwyd awgrym yn 10% o'r ymatebion fod y Fframwaith yn rhy gul ac y dylai ystyried dulliau mwy cyfannol. Roedd y rhain yn bennaf yn awgrymu'r angen i beidio â chanolbwyntio ar ysgogwyr a chanlyniadau economaidd yn unig, ond ar rhai ehangach megis iechyd, llesiant, cynaliadwyedd, gwydnwch, y celfyddydau, diwylliant a'r amgylchedd. Byddai hyn hefyd yn helpu i alinio â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Cafodd llawer o'r rhain eu trafod yn fanwl mewn rhannau eraill o'r adran hon.

Datblygu sgiliau /addysg /hyfforddiant /cyflogadwyedd

- 12.25 Gwnaeth set arall o ymatebion siarad am yr angen i ddatblygu sgiliau, addysg, hyfforddiant a chyflogadwyedd fod yn flaenoriaethau. Roedd yr ymatebwyr hyn yn teimlo ei fod yn bwysig bod cyllid newydd yn cefnogi datblygiad sgiliau i ddiwallu anghenion yr economi mewn amrywiaeth o ffyrdd. Roedd hyn yn cynnwys uwchsgilio ac ailsgilio'r gweithlu a'r darpar weithlu. Gallai prentisiaethau chwarae rôl allweddol yma. Codwyd pryderon hefyd na fydd y cyllid newydd yn parhau i gefnogi hyfforddiant lefel uchel (e.e. rheolwyr proffesiynol, ymchwilwyr Ôl-ddoethurol, staff technegol a hyfforddiant ar gyfer busnes) a gafodd ei gefnogi gan gyllid Ewropeaidd. Nodwyd hefyd, er mwyn ailsgilio, y dylai pobl fod yn gallu cael mynediad at gyllid i gefnogi astudiaeth mewn cymwysterau ar lefelau is na'u cymhwyster uchaf presennol. Cafodd rôl y sectorau Addysg Uwch ac Addysg Bellach eu hamlinellu.

"Ar hyn o bryd, ystyrir cyfranogwyr â chymwysterau lefel uwch na'r lefel yr hoffent ei hastudio yn anghymwys. Mae angen mwy o hyblygrwydd er mwyn arallgyfeirio sgiliau i'r eithaf, newid llwybr gyrfa/penderfyniadau'r diwydiant ac i ddarparu hyfforddiant rheoli angenrheidiol unwaith y caiff unigolyn ei ystyried yn arbenigwr yn ei faes (e.e. myfyriwr graddedig PHD

mewn Rhaglen Gyfrifiadurol sy'n dymuno astudio cymhwyster Arwain a Rheoli Lefel 3). Dylai fod mwy o bwysigrwydd ar effaith barhaus, yn hytrach na mesur yn ôl targedau meintiol yn unig." (Sefydliad Addysgol)

- 12.26 Un awgrym oedd y gallai ymyriadau i'r farchnad lafur a arweinir yn lleol ganolbwyntio ar gyflogadwyedd a chefnogaeth ar gyfer pobl ifanc nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant neu sydd mewn perygl o fod felly. Er bod hyn wedi bod yn rhan lwyddiannus o gyllid Ewropeaidd, teimlwyd y gallent gael eu hymgorffori'n fwy cadarn yn y Fframwaith newydd. Amlinellodd ymateb arall rôl i'r celfyddydau gefnogi addysg

"Mae defnyddio'r celfyddydau i gefnogi addysg, gan feithrin talent ar gyfer yr economi wybodaeth newydd, yn fuddsoddiad mewn ffyniant yn y dyfodol – mae cwmnïau byd-eang amlwg y dyfodol yn gynyddol yn dod o'r meysydd cyfathrebu, gwybodaeth, adloniant, gwyddoniaeth a thechnoleg. Mae'r rhain oll yn gofyn am raddfeydd uchel o ddychymyg creadigol a gweledigaeth entrepreneuriaidd – nodweddion y mae'r celfyddydau a diwylliant mewn sefyllfa ddelfrydol i'w meithrin a'u hyrwyddo." (Sector cyhoeddus arall)

Gweithio trawsffiniol a materion rhyngwladol

- 12.27 O'r rhai sy'n trafod gweithio trawsffiniol a materion rhyngwladol, roedd awgrymiadau yn cynnwys yr angen i gynnal cydberthansau trawsffiniol sy'n bodoli eisoes (yn enwedig cydberthnasau gwaith Ewropeaidd), gan adleisio trafodaethau manwl a gafwyd mewn mannau eraill yn yr adroddiad hwn, yr angen i alinio â pholisi rhyngwladol a phwysigrwydd hyrwyddo allbynnau yn rhyngwladol.

Gwerthuso

- 12.28 Ymysg yr ymatebion oedd yn trafod gwerthuso, gwnaeth y rhan fwyaf bwyntiau am bwysigrwydd gwerthusiad cadarn, teg a gonest â mesurau, dangosyddion a mewnwelediadau priodol o'r gwerthusiad yn cael eu gweithredu.

Seilwaith

- 12.29 Gwnaeth grŵp o ymatebion gynnwys cyfeiriad at bwysigrwydd seilwaith. Roedd sylwadau yn cynnwys: ar lefel genedlaethol, bydd y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol yn hwyluso dull integredig gan gynnwys rhoi sylw i seilwaith, yr angen i ystyried addasu seilwaith yn sgil newid hinsawdd a chynnydd yn lefelau'r môr, a dylai'r Fframwaith fod yn sbardun allweddol i fynd i'r afael â diffygion mewn seilwaith sy'n cyfyngu twf cymunedol a busnes mewn sawl rhan o Gymru.

Cyd-destun Cymru (eang)

- 12.30 Thema arall oedd trafodaeth eang o gyd-destun Cymru. Dywedodd un ymateb fod angen i Gymru fod yn genedl fwy cynhyrchiol. Roedd y ddau ymateb arall yn awgrymu'r angen i gael hyder i ymddwyn mewn ffordd briodol ac unigryw i Gymru.

"Dylem ni fod yn falch o'n profiad a pheidio ag aberthu gwybodaeth o'r wlad hon wrth fynd ar ôl y newydd neu wrth gredu bod arferion da mewn mannau eraill yn trawsblannu i gyd-destun Cymru." (Sector cyhoeddus arall)

Cynaliadwyedd amgylcheddol

- 12.31 Rhoddodd rhai ymatebion sylwadau ar bwysigrwydd cynaliadwyedd amgylcheddol gan gynnwys yr angen am adferiad economaidd gwyrdd cynaliadwy wedi COVID-19; yr angen i gynaliadwyedd fod wrth wraidd prosesau cynllunio a gwneud penderfyniadau; a chefnogaeth i awdurdodau lleol a chyrrff cyhoeddus eraill i bontio i fwyd, egni a thrafnidiaeth carbon isel, lleol, a chynaliadwy sy'n berchen i'r gymuned.

Cadwyni bwyd /cadwyni cyflenwi

- 12.32 Cafodd cefnogaeth ar gyfer buddsoddi mewn cadwyni bwyd a chadwyni cyflenwi ei nodi mewn rhai ymatebion, lle ystyriwyd bod y rhain yn hanfodol i'r economïau lleol a chenedlaethol.

Caffael

- 12.33 O ran caffael, dywedodd un ymateb ei fod yn angenrheidiol i ystyried dulliau mwy hyblyg o safbwynt caffael a sicrhau adnoddau ar gyfer prosiectau er mwyn caniatáu ystod eang o ymyriadau a strategaethau gweithredu, yn enwedig ar lefel ranbarthol a lleol. Roedd gan ymateb arall ddiddordeb yn sut y byddai Gwerthwchi Gymru yn cael ei addasu er mwyn lleihau'r posibilrwydd o golli ymwybyddiaeth o gyfleoedd ar ôl gadael yr UE pan na fydd rhwymedigaeth i hysbysebu cyfleoedd drwy Gyfnodolyn Swyddogol yr Undeb Ewropeaidd.

Cyflwyniadau

- 12.34 O ran data a allai gael ei godio i gwestiwn 13, gwnaeth sawl cyflwyniad gynnwys rhesymau manwl pam y byddai'r sefydliadau yr oeddent yn eu cynrychioli yn bartneriaid da i helpu i ddatblygu a/neu gyflenwi'r Fframwaith newydd. Roedd hyn cynnwys sefydliadau addysg uwch, awdurdodau lleol, rhannau penodol o'r sector ynni, cyrrff diwydiannol, cyrrff undebau llafur a phartneriaethau oedd yn bodoli eisoes. Roedd yr awydd hwn i chwarae rôl yn aml yn ymwneud â bod â'r gallu, gwybodaeth a phrofiad i wneud cyfraniad defnyddiol a chadarnhaol i'r broses. Ymddangosai hefyd fel petai'n ymwneud â'r awydd i gynnal strwythurau a phartneriaethau oedd yn bodoli eisoes ac yn gweithio'n dda yng Nghymru ac i beidio ag ailddyfeisio'r rhain, a hefyd â'r gofidiau am yr ansicrwydd y mae pontio i fodel newydd o gyllido yn ei gyflwyno i gynaliadwyedd sefydliadol. Roedd y gofidiau hyn yn codi mewn rhannau eraill o'r data hefyd.

"Teimlwn y dylai Llywodraeth Cymru ystyried dull sy'n cydnabod aeddfedrwydd dulliau llywodraethu presennol y cyrrff cyflenwi. Er enghraifft, mae Awdurdodau Lleol wedi bod yn gyrff cyflenwi allweddol ar gyfer prosiectau buddsoddi Ewropeaidd ac yn parhau i fod â rôl allweddol i'w chwarae yn y fframwaith newydd." (Awdurdod Lleol)

- 12.35 Roedd trafodaeth ynghylch eu potensial fel partneriaid datblygu/cyflenwi yn arbennig o gyffredin ar draws ymatebion sefydliadau addysg uwch, gan gyfeirio at eu rôl mewn datblygu economaidd lleol ynghyd â'r arbenigedd yn eu sefydliadau.

"Mae prifysgolion yn bartneriaid sylweddol ac annatod mewn prosiectau sy'n hanfodol i ddatblygiad economaidd yng Nghymru." (Sefydliad Addysgol)

"Mae'r ymateb hwn yn bennaf o safbwynt sefydliad addysg uwch, sy'n cydnabod ein bod yn aelod hanfodol o gymuned ehangach; cymuned sy'n cynnwys ac yn ymgysylltu â busnesau, cyrff cyhoeddus, gwirfoddol ac elusennol, rhwydweithiau, grwpiau buddiant ac unigolion." (Sefydliad Addysgol)

"Mae gennym arbenigedd eang ledled y brifysgol sy'n gallu cynghori ar ddulliau datblygu economaidd, daearyddiaethau economaidd a dadansoddi, llywodraethu, gwneud penderfyniadau, polisi cyhoeddus, entrepreneuriaeth a mwy." (Sefydliad Addysgol)

- 12.36 Gan adlewyrchu safbwyntiau eraill ar draws yr ymgynghoriad, roedd hefyd awgrym ei bod yn bwysig i ddysgu gwersi o'r ymateb i COVID-19.

"Awgrymaf yn gryf bod ystyriaeth lawn yn cael ei rhoi i'r gwersi a ddysgwyd o'r ymateb i COVID-19, beth weithiodd yn dda a pha feysydd y gellid bod wedi'u trin yn well. Beth sydd wedi bod yn drawiadol yw sut y mae cymunedau wedi datblygu systemau organig yn gyflym i ddarparu cymorth pwysig i'r rhai oedd ei angen fwyaf. Mae'r rhain fel arfer wedi cynnwys arweinyddiaeth leol gan: gymysgedd o wirfoddolwyr, busnesau lleol, sefydliadau trydydd sector a phersonél awdurdodau lleol a datrys problemau i gyflenwi'r hyn oedd ei angen mewn ychydig ddyddiau mewn ffordd hyblyg a chydweithredol. Enghraifft go iawn o ganolbwyntio ar ganlyniadau!" (Trydydd sector)

Fersiwn Hawdd ei Deall

- 12.37 Roedd y sylwadau terfynol yn canmol y Fersiwn Hawdd ei Deall o'r ymgynghoriad ac yn nodi bod angen i Lywodraeth Cymru ystyried 'anhydraddoldeb hiliol, cymorth ychwanegol a chymwysterau ystyrlon sy'n seiliedig ar sgiliau'.

13. Arolwg Dinasyddion

Cyflwyniad

- 13.1 Fel rhan o'r cynllun cyfathrebu cychwynnol ar gyfer yr ymgynghoriad, cysylltwyd â sefydliad cyfathrebu allanol, Spencer David, i gydlynu a chynnal sawl gweithgaredd ymgysylltu hyrwyddol ac i rhanddeiliaid ledled Cymru. Fodd bynnag, daeth ymgysylltu wyneb yn wyneb yn anymarferol oherwydd cyfyngiadau COVID-19, ac o ganlyniad, cafodd dulliau amgen o ymgysylltu â'r cyhoedd eu cytuno â Llywodraeth Cymru.
- 13.2 Un o'r dulliau newydd y cytunwyd arno oedd arolwg ar-lein, er mwyn ymgysylltu â dinasyddion ledled Cymru a darparu dull ychwanegol o ymgynghori â hwy. Roedd yr arolwg ar-lein yn fersiwn symlach o holiadur yr ymgynghoriad oedd â'r nod o wella hygyrchedd i gynulleidfa nad ydynt yn arbenigol. Cafodd yr arolwg ei hyrwyddo ar Facebook a Twitter, fel rhan o'r ymgyrch i roi cyhoeddusrwydd i'r ymgynghoriad ac annog pobl i gymryd rhan ynddo. Mae ymatebion i sianeli'r cyfryngau cymdeithasol hefyd wedi cael eu hadolygu a gellir dod o hyd iddynt yn yr atodiadau.
- 13.3 Cafodd yr arolwg ei greu, cynnal, a hyrwyddo gan Spencer David, a chynhaliwyd dadansoddiad o'r canlyniadau gan SRI. Derbyniwyd 297 o gofnodion gan SRI. Dangosodd data stamp amser oedd ynghlwm i'r data ynghyd â'r ymateb fod 12 cofnod wedi'u dyblygu. Cafodd y rhain eu tynnu o'r set ddata i atal gogwyddo, gan olygu mai cyfanswm o 285 ymateb a dderbyniwyd.

Demograffeg

- 13.4 Mae dadansoddiad demograffig o'r ymatebwyr wedi'i nodi yn nhablau 16 ac 17 isod.

Tabl 3: Ymateb yn ôl oedran

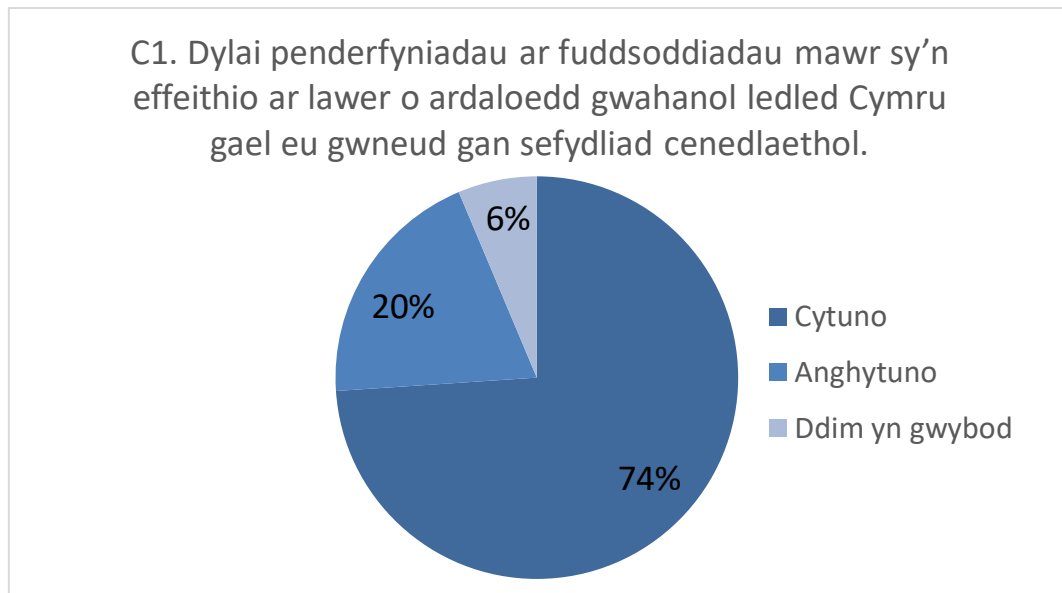
Oedran	Nifer	%
16 - 25	5	2%
26 - 35	29	10%
36 - 45	46	16%
46 - 55	73	26%
56 - 65	80	28%
66+ over	52	18%

Tabl 4: Ymateb yn ôl rhyw

Rhyw	Nifer	%
Male	125	44%
Female	157	55%
No response	3	1%

Canfyddiadau allweddol

Ffigur 1: Safbwyntiau ar benderfyniadau ar fuddsoddiadau mawr

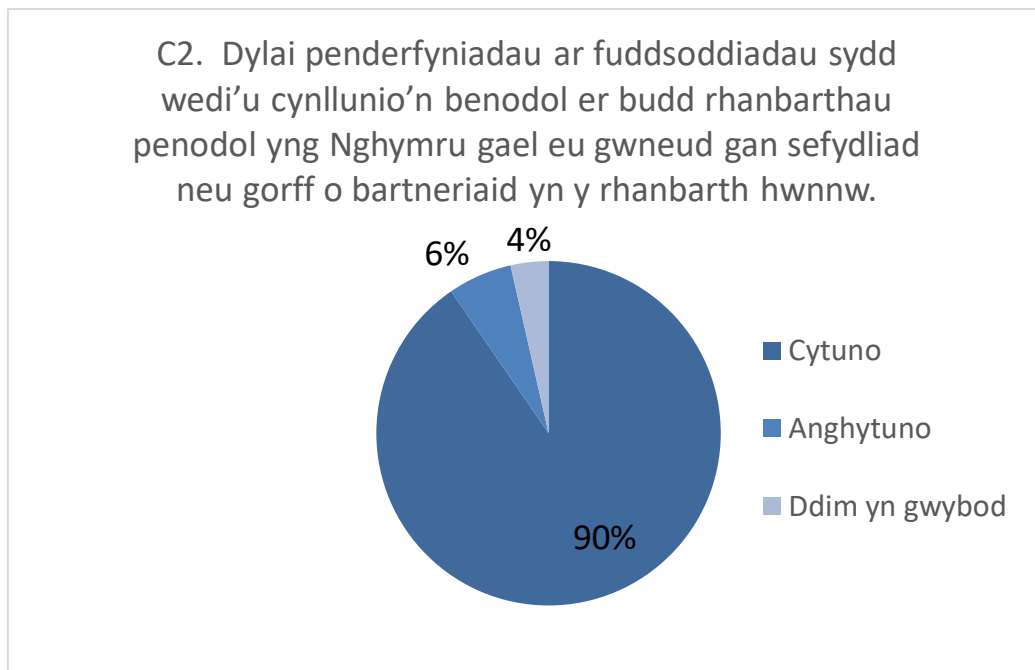

Sylfaen: 284

Roedd tua thri chwarter yn cytuno y dylai penderfyniadau ar fuddsoddiadau mawr gael eu gwneud gan sefydliad cenedlaethol

- 13.5 Gofynnwyd i ymatebwyr a oeddent yn cytuno neu'n anghytuno y dylai penderfyniadau ar fuddsoddiadau mawr a oedd yn effeithio ar lawer o wahanol ardaloedd ledled Cymru gael eu gwneud gan sefydliad cenedlaethol. Roedd 74% yn cytuno â'r datganiad hwn, 20% yn anghytuno a 6% yn dweud nad oeddent yn gwybod.

Ffigur 2: Safbwyntiau ar benderfyniadau ar fuddsoddiadau rhanbarthol

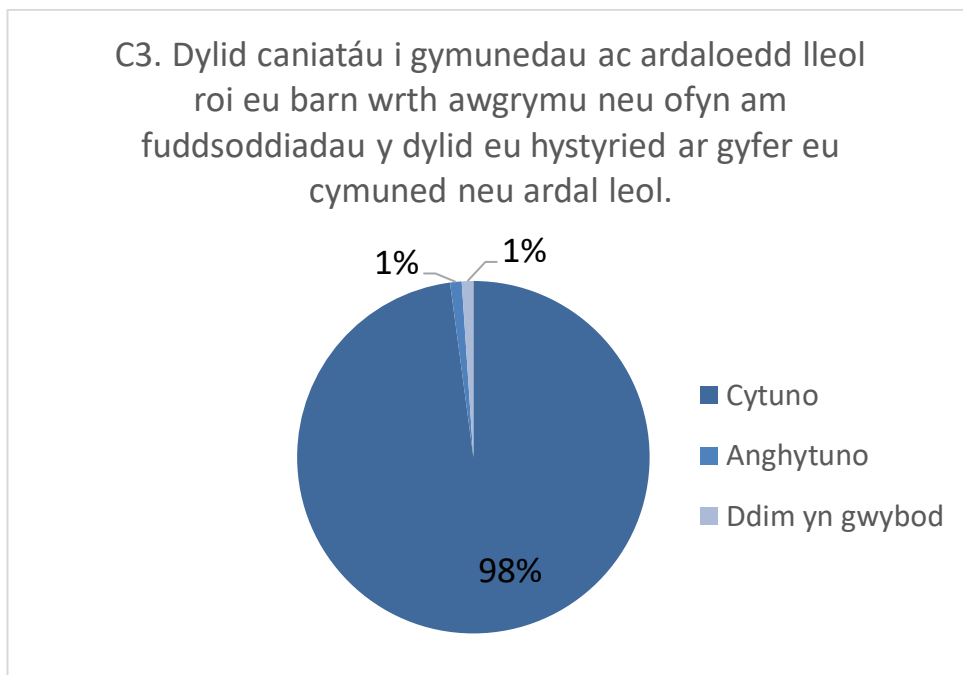

Sylfaen: 282

Roedd y rhan fwyaf yn teimlo y dylai penderfyniadau gael eu gwneud gan sefydliad lleol

- 13.6 Gofynnwyd i ymatebwyr a ddylai penderfyniadau ar fuddsoddiadau sydd wedi'u dylunio'n benodol i fod o fudd i ranbarthau penodol yng Nghymru (h.y. Gogledd, Canolbarth, De-orllewin a De-ddwyrain Cymru) gael eu gwneud gan sefydliad yn y rhanbarth hwnnw. Roedd y mwyafrif (90%) yn cytuno, ac ychydig iawn oedd yn anghytuno (6%) neu a ddywedodd nad oeddent yn gwybod (4%).

Ffigur 3: Safbwyntiau ar fuddsoddiadau a arweinir gan y gymuned

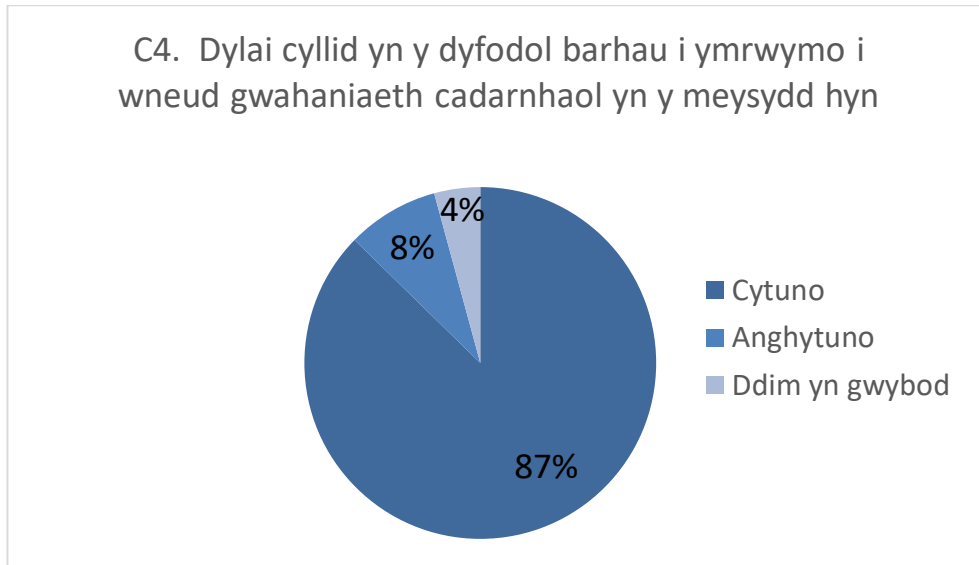

Sylfaen: 283

Roedd bron pawb yn cytuno y dylai cymunedau gael rhoi eu barn ar fuddsoddiadau

- 13.7 Roedd bron pawb (98%) yn cytuno y dylai cymunedau gael rhoi eu barn ar ba fuddsoddiadau ddylai gael eu hystyried ar gyfer eu cymuned neu ardal leol. 1% yn unig oedd yn anghytuno ac 1% yn unig ddywedodd nad oeddent yn gwybod, fel y gwelir yn Ffigur 3 uchod.

Ffigur 4: "Mae cyllid gan yr UE wedi helpu Cymru i gymryd camau cadarnhaol ymlaen mewn meysydd sy'n cynnwys sicrhau bod cydraddoldeb a hawliau dynol, arferion datblygu cynaliadwy, a buddiannau'r dinasyddion yn cael eu hadlewyrchu mewn polisi ac mewn ymarfer." Safbwyntiau ar gyllid yn gwneud gwahaniaeth cadarnhaol.

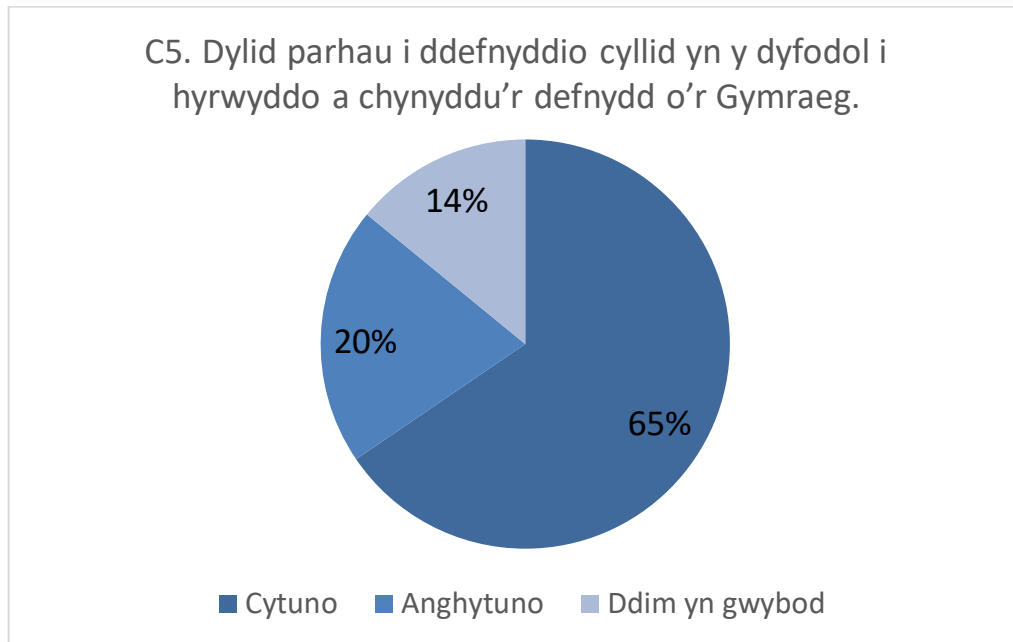

Sylfaen: 284

Roedd y rhan fwyaf yn cytuno y dylai cyllid ymrwymo i wneud gwahaniaeth cadarnhaol

- 13.8 Yng nghwestiwn pedwar, cyflwynwyd y datganiad a nodir yn Ffigur 4 i ymatebwyr sef sut y mae cyllid gan yr UE wedi effeithio ar Gymru hyd yn hyn.
- 13.9 Gofynnwyd i ymatebwyr wedyn a ddylai cyllid yn y dyfodol barhau i ymrwymo i wneud gwahaniaeth cadarnhaol yn y meysydd hyn. Roedd y rhan fwyaf (87%) yn cytuno, tra bod 8% yn unig yn anghytuno a 4% yn dweud nad oeddent yn gwybod.

Ffigur 5: "Mae Llywodraeth Cymru a llawer o sefydliadau eraill yn cynnal rhaglenni cymorth ar gyfer y Gymraeg a diwylliant Cymru ac wedi gwneud defnydd o gyllid gan yr UE i wneud hyn". Safbwyntiau ar hyrwyddo'r Gymraeg.

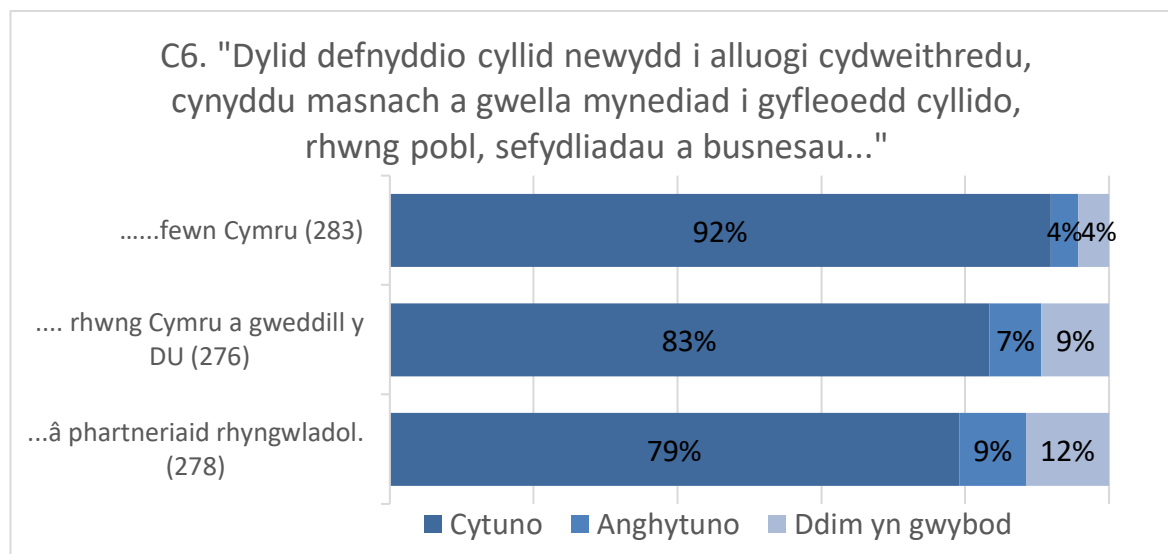

Sylfaen: 284

Roedd oddeutu dwy ran o dair yn teimlo y dylai cyllid yn y dyfodol hyrwyddo'r Gymraeg

- 13.10 Yng nghwestiwn pump, cyflwynwyd datganiad a nodwyd yn Ffigur 5 uchod i'r ymatebwyr, yn ymwneud â sut y mae cyllid gan yr UE wedi effeithio ar y Gymraeg.
- 13.11 Yna gofynnwyd i'r ymatebwyr a ddylid parhau i ddefnyddio cyllid yn y dyfodol i hyrwyddo a thyfu'r defnydd o'r Gymraeg. Roedd tua dwy ran o dair (65%) yn cytuno, tra bod 20% yn anghytuno a 14% yn dweud nad oeddent yn gwybod.

Ffigur 6: Safbwyntiau ar gydweithredu, masnach a mynediad at gyllid

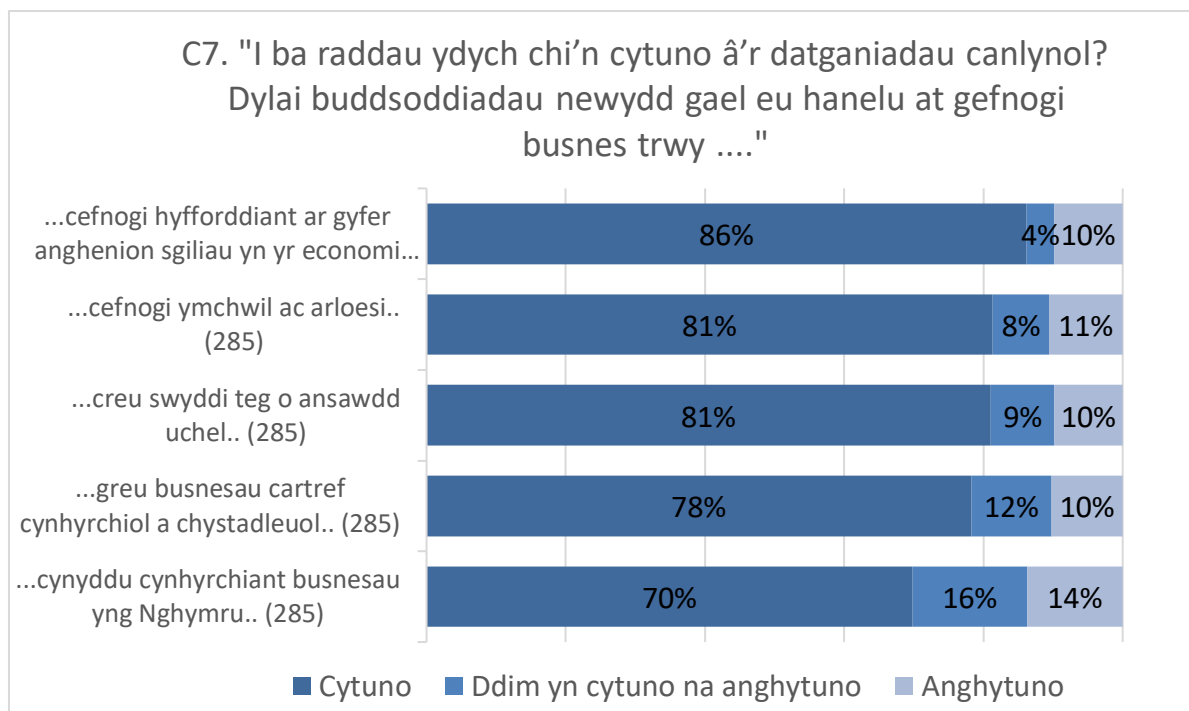

Sylfaen: Nifer yr ymatebwyr i'w gweld mewn cromfachau

Cyllid i alluogi cydweithredu a masnach o fewn Cymru a dderbyniodd y lefel uchaf o gefnogaeth

- 13.12 Gofynnwyd i ymatebwyr a ddylid defnyddio cyllid newydd i alluogi cydweithredu, cynyddu masnach a gwella'r mynediad i gyfleoedd cyllido, rhwng pobl, sefydliadau a busnesau 'o fewn Cymru', 'rhwng Cymru a gweddill y DU', a 'gyda phartneriaid rhyngwladol'. Cytunodd y rhan fwyaf o ymatebwyr y dylid defnyddio cyllid ar gyfer pob un o'r cysylltiadau/partneriaethau hyn.
- 13.13 Roedd 92% yn cytuno y dylai cyllid newydd alluogi cydweithredu a masnach o fewn Cymru, tra bod 4% yn anghytuno a'r un gyfran yn dweud nad oeddent yn gwybod.
- 13.14 Roedd 83% yn cytuno y dylai cyllid newydd alluogi cydweithredu a masnach rhwng Cymru a gweddill y DU, tra bod 7% yn anghytuno a 9% yn dweud nad oeddent yn gwybod.
- 13.15 Roedd 79% yn cytuno y dylai cyllid newydd alluogi cydweithredu a masnach gyda phartneriaid rhyngwladol, tra bod 9% yn anghytuno a 12% yn dweud nad oeddent yn gwybod.

Ffigur 7: Safbwyntiau ar wahanol fathau o fuddsoddi

Sylfaen: Nifer yr ymatebwyr i'w gweld mewn cromfachau

Helpu busnes drwy gefnogi hyfforddiant ar gyfer anghenion sgiliau i'r dyfodol a dderbyniodd y lefel uchaf o gefnogaeth

- 13.16 Cyflwynwyd cyfres o ddatganiadau i'r ymatebwyr a gofynnwyd iddynt i ba raddau yr oeddent yn cytuno y dylai buddsoddiadau newydd gael eu hanelu at gefnogi busnes, gydag amryw o wahanol ffactorau.
- 13.17 Y datganiad a dderbyniodd y lefel uchaf o gefnogaeth oedd y dylai buddsoddiadau newydd gael eu hanelu at gefnogi busnesau drwy '*gefnogi hyfforddiant ar gyfer anghenion sgiliau yn yr economi yn y dyfodol*'. Roedd 86% yn cytuno â hyn, tra bod 10% yn anghytuno a 4% yn niwtral.
- 13.18 Roedd lefelau cytundeb yn debyg iawn ar gyfer rhai o'r datganiadau. Er enghraifft, y datganiadau a ddywedodd y dylai buddsoddiadau gefnogi busnes drwy '*gefnogi ymchwil ac arloesi*' (81%), neu drwy '*greu swyddi teg o ansawdd uchel*' (81%), neu drwy '*greu busnesau cartref cynhyrchol a chystadleuol*' (78%).
- 13.19 Y datganiad a ddenodd y lefelau isaf o gytundeb oedd cefnogi busnes drwy '*gynyddu cynhyrchiant busnesau yng Nghymru*'. Roedd 70% yn cytuno â'r datganiad hwn, tra bod 14% yn anghytuno a 16% yn niwtral.

Tabl 5: Dangosyddion llwyddiant o ran cefnogi busnesau

C8. Pa ffactorau y gellid eu defnyddio i roi y dynodiad gorau o fudsoddi llwyddiannus yn y mae hwn? Er enghraifft, cynnydd yn lefel cynhyrchiant busnes, nifer a maint busnesau ac ati.	%
Cyflogaeth/gostyngiad mewn diweithdra/ceisiadau am fudd-daliadau	20%
Nifer y busnesau	15%
Pwyslais ar fusnes/economi lleol	11%
Cynhyrchiant	11%
Tâl e.e. Cyflog uwch (cyffredinol)	11%
Ansawdd swyddi e.e. sefydlogrwydd, datblygiad	10%
Sgiliau/cymwysterau/prentisiaethau/dysgu galwedigaethol	10%
Pwyslais ar fusnesau bach/BBaCh	9%
Nifer y swyddi/swyddi a grëwyd	8%
Mynegai hapusrwydd/llesiant unigolyn	7%
Gwella'r ardal leol/pwyslais lleol/cadw pethau'n lleol/hygyrchedd lleol	7%
Twf yn nifer y gweithwyr/maint y busnes	6%
Cynaliadwyedd busnes/swyddi (cyffredinol/nid yn amgylcheddol)	6%
Cynaliadwyedd amgylcheddol (cyffredinol)	6%
Amgylchedd glân/gostyngiad yn yr allyriadau carbon/llygredd	4%
Gostyngiad mewn tlodi/anghydraddoldeb	4%
Swyddi/hyfforddiant/cyfleoedd ar gyfer pobl ifanc	4%
Nifer y busnesau newydd/entrepreneuriaid/sgiliau entrepreneuraidd	3%
Iechyd/ffitrwydd	3%
Mathau gwahanol o fusnes	3%
Elw/proffidioldeb	3%
Cyflog byw	3%
Cynnyrch domestig gros	2%
Lefelau allforio	2%
Swyddi lleol/swyddi a grëwyd a oedd yn cynnwys taith fer i'r gwaith	2%
Ynni adnewyddadwy	2%
Cysylltedd digidol	2%
Arall	52%

Sylfaen: Yr holl ymatebwyr a roddodd sylwadau (232)

13.20 Fel dilyniant o gwestiwn saith, gofynnwyd i'r ymatebwyr yng nghwestiwn wyth pa ffactorau y gellid eu defnyddio i ddangos orau bod buddsoddiad llwyddiannus wedi cefnogi busnesau. Roedd hwn yn flwch testun rhydd a oedd yn golygu bod yr ymatebwyr yn rhydd i gynnwys unrhyw awgrymiadau yr oeddent yn meddwl oedd yn addas. Mae'r ymatebion wedi cael eu grwpio yn themâu ac yn cael eu dangos yn Nhabl 5 uchod. Dangosir y themâu a dderbyniodd bump neu fwy o ymatebion. Atebodd 232 y cwestiwn hwn, tra na atebodd 53 mohono.

Dylai buddsoddiadau newydd gefnogi swyddi o ansawdd da

13.21 Y thema fwyaf cyffredin (20% o'r ymatebwyr) oedd y dylai buddsoddiadau newydd anelu i gefnogi cyflogaeth, neu yn yr un modd, leihau diweithdra neu nifer y bobl sy'n hawlio budd-daliadau diweithdra.

"Lleihau nifer y bobl sy'n hawlio cymhorthdal incwm." (Dyn, 46-55)

- 13.22 Roedd yr ymatebion a oedd yn perthyn i'r thema hon yn aml yn perthyn i rai o'r themâu mwyaf cyffredin eraill. Er enghraifft, dywedodd rhai o'r ymatebwyr hynny a soniodd am gyflogaeth, y dylai bod cyflog da i gyflogaeth hefyd, neu yn benodol, y dylai gyrraedd cyflog byw. Yn yr un modd, gwnaeth y rhai a soniodd am gyflogaeth sôn ambell waith am ansawdd swyddi hefyd. Tâl oedd y pumed thema fwyaf cyffredin (11%) ac ansawdd swyddi oedd y chweched thema fwyaf cyffredin (10%). Roedd llawer o'r themâu mwyaf cyffredin yn canolbwyntio ar gefnogi swyddi.

"Mwy o bobl mewn gwaith boddhaus a llai yn derbyn budd-daliadau." (Menyw, 56-65)

"Nifer y bobl [...] cyflogedig, lefel cyflog, nid isafswm cyflog ond rolau o safon." (Dyn, 46-55)

"Nifer y bobl gyflogedig sydd â chyflogau uwch na lefel isafswm cyflog byw gwirioneddol gydag amodau gwaith da, cyflog cyfartal a hawlau cyfartal." (Dyn, 66+)

Dylai buddsoddiadau newydd gael eu hanelu at gynyddu nifer y busnesau

- 13.23 Yr ail thema fwyaf cyffredin (15% o'r ymatebwyr) oedd ynglŷn â chynyddu nifer y busnesau newydd.

"Cynydd yn nifer y busnesau newydd." (Dyn, 46-55)

- 13.24 Roedd llawer o'r ymatebion hyn yn canolbwyntio nid yn unig ar nifer y busnesau newydd, ond hefyd ar gynyddu maint busnesau presennol a chynyddu nifer y busnesau newydd. Mae'r rhain hefyd yn cael eu cynrychioli fel themâu ar wahân (fel y nodir yn y tabl). Roedd rhai ymatebion yn sôn am gynyddu maint busnesau, tra bod rhywfaint yn sôn am gynyddu nifer y busnesau newydd.

"Nifer a maint busnesau; nifer y busnesau newydd ac ym mha feysydd." (Menyw, 66+)

"Cynydd mewn busnesau a thwf rhai presennol." (Dyn, 36-45)

Pwysigrwydd cefnogi economïau lleol

- 13.25 Y drydedd thema fwyaf cyffredin (11%) o ymatebwyr) oedd ynglŷn â chefnogi economïau lleol. Unwaith eto, soniodd llawer o'r ymatebwyr hyn am gynyddu cyflogaeth neu nifer y busnesau.

- 13.26 Fodd bynnag, roedd ymatebion o dan y thema hon hefyd yn canolbwyntio ar gyflogi pobl leol a chynyddu nifer y busnesau lleol. Er mwyn cyfeirio at 'lleol', defnyddiodd ymatebwyr dermau fel 'busnesau bach', 'busnesau annibynnol', neu 'busnesau o dan berchnogaeth deuluol'. Prif bwynt llawer o'r ymatebion hyn oedd cynyddu a chadw cyfoeth o fewn cymunedau.

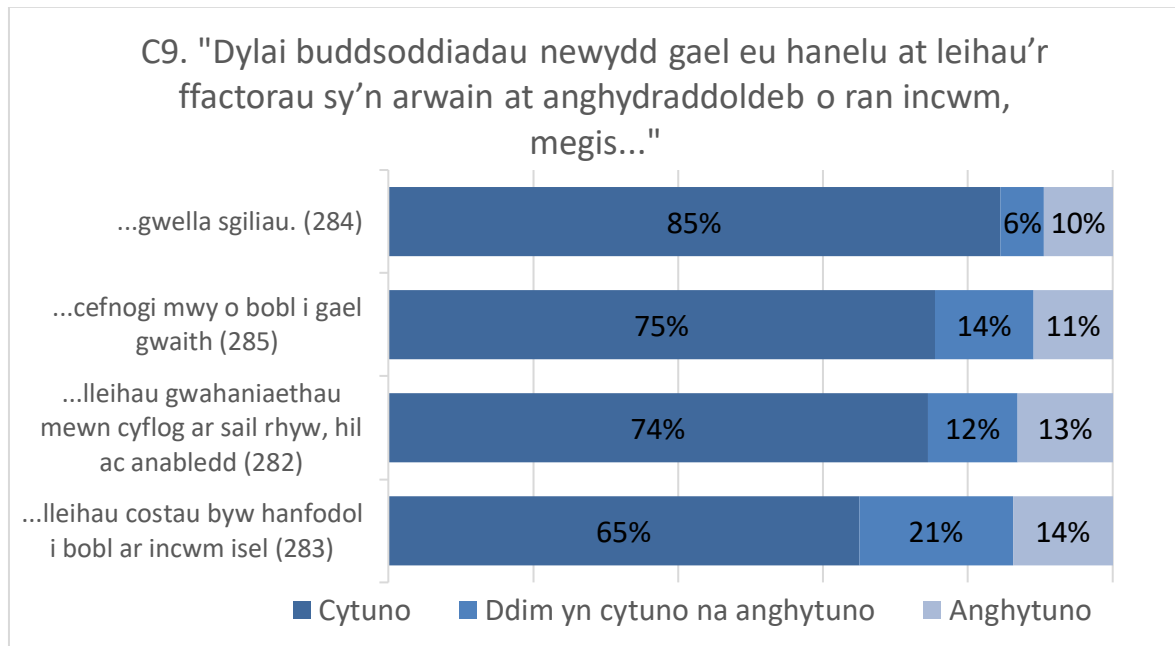
"Nifer y bobl a gyflogwyd gan fusnesau lleol, nifer [...] y busnesau lleol." (Menyw, 26-35)

"Cynnydd yn nifer y busnesau o dan berchnogaeth y gymuned leol, cynnydd yn nifer y busnesau bach o dan berchnogaeth deuluol. Cynnydd yng nghyfoeth pobl." (Menyw, 66+)

"Cynnydd yng nghyflogaeth pobl leol. Cynnydd mewn buddsoddi mewn cymunedau lleol. Dealltwriaeth o anghenion lleol. Gweithio gan ystyried yr amgylchedd lleol." (Dyn, 56-65)

"Mwy [...] o fusnesau bach i ganolig o'r math cydweithredol fel [...] lladd-dai, prosesyddion cynnyrch llaeth ac ati." (Dyn, 66+)

Ffigur 8: Safbwyntiau ar fuddsoddiad i dargedu anghydraddoldeb incwm

Sylfaen: Nifer yr ymatebwyr i'w gweld mewn cromfachau

Roedd y rhan fwyaf yn teimlo y dylai buddsoddiadau newydd gael eu hanelu at wella sgiliau

- 13.27 Darparwyd cyfres o ddatganiadau i'r ymatebwyr am ffactorau a all arwain at leihau anghydraddoldeb o ran incwm a gofynnwyd iddynt a oeddent yn cytuno neu'n anghytuno â phob un o'r datganiadau hyn.
- 13.28 Y datganiad a dderbyniodd y lefel uchaf o gytundeb oedd lleihau anghydraddoldeb o ran incwm drwy gyfeirio buddsoddiadau at '*wella sgiliau*'. Roedd 85% yn teimlo y dylai buddsoddiadau newydd gael eu hanelu at hyn, tra bod 6% yn niwtral a 10% yn anghytuno.
- 13.29 Derbyniodd '*cefnogi mwy o bobl i gael gwaith*' a '*lleihau gwahaniaethau mewn cyflog ar sail rhyw, hil ac anabledd*' lefelau tebyg o gytundeb (75% a 74% yn y drefn honno), tra bod 14% a 12% yn niwtral, a 11% a 13% yn anghytuno.
- 13.30 '*Lleihau costau byw hanfodol i bobl ar incwm isel*' a dderbyniodd y lefel isaf o gytundeb o'r pedwar ffactor. Serch hynny, roedd tua dwy ran o dair (65%) yn cytuno y dylai buddsoddiadau newydd ganolbwyntio ar hyn, tra bod 21% yn niwtral a 14% yn anghytuno.

Tabl 6: Safbwyntiau ar ffactorau i ddangos llwyddiant wrth fynd i'r afael ag anghydraddoldeb o ran incwm

C10. Pa ffactorau y gellid eu defnyddio i roi dynodiad gorau o fudsoddi llwyddiannus yn y maes hwn? Er enghraifft, ddiweithdra is, lefelau sgiliau uwch ac ati.	%
Cyflogaeth/gostyngiad mewn diweithdra/ceisiadau am fudd-daliadau	36%
Sgiliau/cymwysterau/prentisiaethau/dysgu galwedigaethol	35%
Tâl e.e. cyflog uwch (cyffredinol)	15%
Ansawdd swyddi e.e. sefydlogrwydd swyddi, llai o swyddi economi 'gig'	12%
Gostyngiad mewn tlodi/anghydraddoldeb	11%
Mynegai hapusrwydd/llesiant unigolyn	7%
Cydraddoldeb rhywiol e.e. gostyngiad yn y bwlch cyflog rhwng y rhywiau, mwy o fenywod mewn busnes ac ar lefelau rheoli	5%
Iechyd/ffitrwydd	5%
Nifer y swyddi/swyddi a grëwyd	5%
Cyflog byw	4%
Gwella'r ardal leol/pwyslais lleol/cadw pethau'n lleol/hygyrchedd lleol	4%
Ethnigrwydd e.e. gostyngiad yn y bwlch cyflog ethnig, mwy o bobl BAME mewn busnes ac ar lefelau rheoli	4%
Cynnydd mewn ansawdd bywyd	4%
Pwyslais ar fusnesau bach/BBaCh	4%
Gostyngiad mewn costau byw/cynnydd mewn safonau byw	3%
Nifer y busnesau newydd/entrepreneuriaid/sgiliau entrepreneuraidd	3%
Busnes lleol/pwyslais ar yr economi/economiâu rhanbarthol	2%
Arall	44%

Sylfaen: Yr holl ymatebwyr a roddodd sylwadau (226)

13.31 Fel dilyniant o gwestiwn naw, gofynnwyd i'r ymatebwyr yng nghwestiwn deg pa ffactorau y gellid eu defnyddio i ddangos orau fod buddsoddiad llwyddiannus wedi lleihau anghydraddoldeb o ran incwm. Unwaith eto, roedd y rhain yn 'destun rhydd' ac mae'r ymatebion wedi cael eu grwpio yn themâu ac yn cael eu dangos yn Nhabl 6 uchod. Dangosir y themâu a dderbyniodd bump neu fwy o ymatebion. Atebodd 226 y cwestiwn hwn, tra na atebodd 59 mohono.

Buddsoddiad mewn swyddi o safon â chyflog da i fynd i'r afael ag anghydraddoldeb o ran incwm

13.32 Y thema fwyaf cyffredin a godwyd yng nghwestiwn wyth oedd y thema fwyaf cyffredin yng nghwestiwn 10 hefyd. Dywedodd ychydig dros draean o'r rhai a roddodd sylwadau (36%) y gellid mynd i'r afael ag anghydraddoldeb o ran incwm drwy gynyddu cyflogaeth, neu yn yr un modd, drwy leihau diweithdra neu nifer y rhai sy'n hawlio budd-daliadau diweithdra. Unwaith eto, roedd yr ymatebion hyn yn aml yn cyfeirio at dâl ac ansawdd swyddi, a'r ddau yn themâu ar wahân yn eu tro. Themâu 'tâl' ac 'ansawdd swyddi' oedd y drydedd a'r bedwaredd thema fwyaf cyffredin yn y drefn honno, gyda 15% yn sôn am dâl yn eu hymateb a 12% yn sôn am ansawdd swyddi.

"Mwy o gyflogaeth a swyddi sy'n talu'n well." (Dyn, 36-45)

"Llai o ddiweithdra yn sicr, hefyd cynnydd mewn swyddi o werth uwch (llawn amser, cyflog gwell, cyfleoedd gyrfa gwell, mwy cystadleuol yn rhyngwladol." (Menyw, 66+)

Buddsoddi mewn sgiliau, cymwysterau a hyfforddiant

- 13.33 Daeth yr ail thema fwyaf cyffredin (35%) gan y rhai a ddywedodd y gellid mynd i'r afael ag anghydraddoldeb o ran incwm drwy fuddsoddi mewn sgiliau, cymwysterau, prentisiaethau, neu hyfforddiant galwedigaethol. Unwaith eto, roedd yr ymatebion hyn hefyd yn canolbwyntio ar swyddi, gyda rhaid hefyd yn dweud y byddai buddsoddi mewn sgiliau neu gymwysterau yn arwain at weithlu â lefel uwch o sgiliau a swyddi o ansawdd.

"Gallai lefelau sgiliau uwch arwain at swyddi sy'n talu'n well. Problem Cymru yw nad oes digon o gyflogaeth sy'n talu'n dda. Nid nifer y swyddi ynddo'i hun yw'r broblem." (Dyn, 66+)

"Sylfaen sgiliau gwell, llai o ddiweithdra a mwy nag isafswm cyflog." (Menyw, 56-65)

- 13.34 Roedd rhai hefyd yn canolbwyntio ar ddatblygu sgiliau a chymwysterau pobl ifanc.

"Mwy o bobl ifanc yn dewis addysg uwch a/neu brentisiaethau." (Menyw, 66+)

"Rhaglenni datblygu sgiliau newydd ac arloesol ar gyfer pobl ifanc sydd mewn perygl o ddatgysylltu." (Menyw, 26-35)

Cafodd tlodi ac anghydraddoldeb ei godi gan rai

- 13.35 Cyfeiriodd 11% o ymatebwyr at leihad mewn tlodi yn eu hymateb. Roedd llawer o'r rhain yn awgrymu mai un o nodau'r buddsoddiadau ddylai fod i leihau nifer y bobl sydd mewn tlodi.

"Llai o aelwydydd mewn tlodi, llai o bobl ddigartref." (Menyw, 56-65)

- 13.36 Unwaith eto, roedd rhai o'r ymatebion hyn yn cyfeirio at swyddi. Soniwyd hefyd am anghydraddoldeb o ran cyfoeth, swyddi sy'n talu'n dda, a mwy o gydraddoldeb yn nhermau cyflog.

"Llai o ddiweithdra, nifer y gweithwyr sy'n derbyn cyflog byw neu fwy, nifer y bobl sy'n byw o dan y llinell dlodi/sy'n ei chael hi'n anodd talu am gostau byw sylfaenol." (Menyw, 26-35)

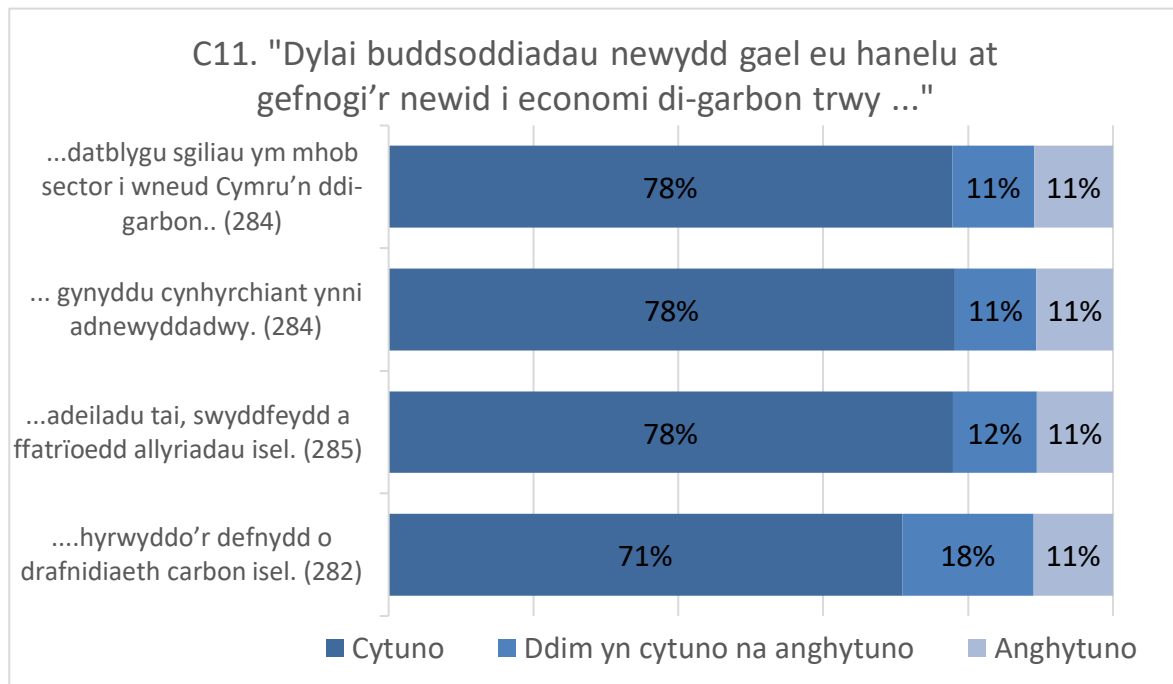
"Llai o anghydraddoldeb o ran cyflog, ar gyfer y bobl sy'n gweithio yr un oriau ac yr un mor galed. Gwell cyflog ar gyfer swyddi sgiliau is. Mae'r swyddi hyn yn amhleserus, ag oriau hir ac yn waith caled. Maent yn cymryd yr un faint os nad mwy o ymdrech...nid pawb sydd ddigon lwcus i gael eu geni â thalent, ond os ydynt yn gweithio'n galed, maent yn haeddu bywyd eithaf da, nid i fod yn gweithio'n galed ac yn dal i fod o dan y llinell dlodi. Y sefyllfa o ran gweithwyr tlawd yw'r broblem wirioneddol ym Mhrydain." (Menyw, 36-45)

13.37 Cyfeiriwyd hefyd at y defnydd o fanciau bwyd a thlodi plant mewn rhywfaint o ymatebion.

"Lleihau tlodi plant a defnydd o fanciau bwyd." (Menyw, 56-65)

"Pobl yn gallu cefnogi eu hunain a'u teuluoedd gan eu bod yn ennill cyflog byw. Llai o dlodi. Llai o ddibyniaeth ar gymorth gan y wladwriaeth. Y gallu i wneud dewisiadau. Llai o ddibyniaeth ar fanciau bwyd." (Menyw, 56-65)

Ffigur 9: Safbwyntiau ar gefnogi'r pontio i economi di-garbon

Sylfaen: Nifer yr ymatebwyr i'w gweld mewn cromfachau

Lefelau uchel o gefnogaeth ar gyfer y pontio i economi di-garbon

13.38 Gofynnwyd i ymatebwyr a oeddent yn cytuno neu'n anghytuno y dylai buddsoddiadau newydd gael eu hanelu at gefnogi'r pontio i economi di-garbon drwy ystod o ffactorau gwahanol.

13.39 Roedd ymatebion yn debyg ar gyfer tri o'r pedwar ffactor. Roedd 78% o'r ymatebwyr yn cytuno y dylai buddsoddiadau newydd gefnogi'r pontio i economi di-garbon drwy *ddatblygu sgiliau ym mhob sector er mwyn cyflawni Cymru di-garbon*, drwy *gynyddu cynhyrchiant ynni adnewyddadwy*, a thrwy *adeiladu tai, swyddfeydd a ffatrïoedd allyriadau isel*.

13.40 Er bod llai o'r ymatebwyr yn cytuno y dylai buddsoddiadau newydd *hyrwyddo'r defnydd o drafnidiaeth carbon isel*, roedd lefelau'r gefnogaeth i hyn yn dal i fod yn uchel. Roedd 71% yn cytuno, 11% yn anghytuno ac 18% yn niwtral.

Tabl 7: Safbwyntiau ar ffactorau i ddangos llwyddiant y pontio i economi di-garbon

C12. Pa ffactorau y gellid eu defnyddio i roi'r dynodiad gorau o fudsoddi llwyddiannus yn y maes hwn? Er enghraifft, cynnydd yn y defnydd o gerbydau trydan, cynnydd mewn effeithlonrwydd ynni mewn cartrefi a busnesau ac ati.	%
Amgylchedd glân /Lleihau allyriadau carbon neu lygredd/targedau allyriadau carbon/Cymru di-garbon	23%
Effeithlonrwydd ynni – Domestig	20%
Annog y defnydd o gerbydau trydan/darparu cymhorthdal ar gyfer cerbydau trydan/gwella seilwaith	19%
Ynni adnewyddadwy/gostyngiad mewn ynni na ellir ei adnewyddu	17%
Gwella trafndiaeth gyhoeddus	17%
Effeithlonrwydd ynni – Busnes	9%
Annog teithio llesol e.e. llwybrau beicio/pobl yn teimlo'n ddiogel i feicio	8%
Gwella'r ardal leol/pwyslais lleol/cadw pethau'n lleol/hygyrchedd lleol	7%
Cadwyni cyflenwi byr e.e. bwyd a gynhyrchir yn lleol	6%
Trafnidiaeth gyhoeddus wyrddach e.e. bysiau trydan	5%
Cynyddu twf diwydiannau gwyrdd e.e. cerbydau trydan, swyddi yn y sector adnewyddadwy	4%
Datblygu economaidd/datblygu busnesau yn well/pwyslais ar hyrwyddo llwyddiant i fusnes mewn cymunedau lleol	4%
Effeithlonrwydd ynni – amhenodol	3%
Cytundeb cyffredinol e.e. cytuno â'r enghreifftiau a nodwyd	3%
Cynyddu sgiliau mewn diwydiannau gwyrdd e.e. cerbydau trydan	3%
Annog gweithio gartref/lleihau teithiau i'r gwaith/awgrymiadau eraill i leihau llygredd drwy newid arferion gwaith e.e. gwasgaru amseroedd cychwyn	2%
Treth garbon/rhyddhad ar gyfer cwmnïau di-garbon	2%
Arall	27%

Sylfaen: Yr holl ymatebwyr a roddodd sylwadau (230)

13.41 Fel dilyniant o gwestiwn 11, gofynnwyd i'r ymatebwyr yng nghwestiwn 12 pa ffactorau y gellid eu defnyddio i ddangos orau fod buddsoddiad llwyddiannus yn cefnogi'r pontio i economi di-garbon. Mae'r ymatebion wedi cael eu grwpio yn themâu ac yn cael eu dangos yn Nhabl 7 uchod. Dangosir y themâu a dderbyniodd bump neu fwy o ymatebion. Atebodd 230 y cwestiwn hwn, tra na atebodd 55 mohono.

Soniodd rai am amgylchedd glân neu leihad mewn allyriadau

13.42 Y thema fwyaf cyffredin (23% o'r ymatebwyr) oedd y dylai buddsoddiadau newydd gael eu hanelu at gefnogi'r pontio drwy ganolbwyntio ar amgylchedd glân/gostyngiad mewn allyriadau. Gwnaeth rhai ymatebwyr ddatganiadau syml megis 'dim allyriadau', 'lleihau ôl troed carbon', neu debyg.

"Lleihau ôl troed carbon cenedlaethol." (Menyw, 46-55)

"Allyriadau sero-net." (Dyn, 26-35)

13.43 Fodd bynnag, darparodd llawer o ymatebwyr fwy o fanylder. Roedd llawer o'r ymatebion a oedd yn perthyn i'r thema hon hefyd yn perthyn i'r bedwaredd thema fwyaf cyffredin (17% o'r ymatebwyr), *'ynni adnewyddadwy/gostyngiad mewn ynni na ellir ei adnewyddu'*.

"Canran o'r galw am ynni yn cael ei ddarparu gan ynni adnewyddadwy." (Menyw, 46-55)

"Nifer y cymunedau ac aelwydydd sy'n derbyn grantiau ar gyfer ynni gwyrdd fforddiadwy e.e. solar a thyrbinau gwynt/dŵr." (Menyw, 56-65)

13.44 Unwaith eto, roedd rhai o'r ymatebion hyn wedi'u cysylltu â swyddi. Dywedodd rhai ymatebwyr fod angen mwy o bwyslais ar nifer y bobl oedd wedi'u cyflogi o fewn y sector ynni adnewyddadwy, neu fwy o bwyslais ar ddatblygu sgiliau'r gweithlu yn y maes hwn.

"Cyfran y gweithlu a gyflogir yn y sector ynni adnewyddadwy, cyfran yr ynni a gynhyrchir sy'n ynni adnewyddadwy yng Nghymru." (Dyn, 46-55)

13.45 Roedd llawer o'r ymatebion a oedd yn perthyn i'r thema hon hefyd yn perthyn i'r ail thema fwyaf cyffredin, effeithlonrwydd ynni - domestig (20%), a'r chweched thema fwyaf cyffredin, effeithlonrwydd ynni - busnes (9%).

"Mae angen i'r arweiniad ddod o'r llywodraeth leol, mae angen diwygio a diweddarau rheolau cynllunio i sicrhau bod yr holl adeiladau newydd, preswyl neu fasnachol yn cael eu hadeiladu fel eu bod yn ddi-garbon, a bod cymhellion ar gael i wneud adeiladau hŷn yn garbon niwtral." (Dyn, 56-65)

"Adeiladau sy'n ddi-garbon yn cael eu defnyddio a'u hadeiladu. Sgiliau i ddilyn ffordd o fyw sy'n isel o ran carbon a lleihau [...] nifer y cerbydau tanwydd ffosil." (Menyw, 66+)

"Cynnydd mewn cartrefi effeithlon o ran ynni a mwy o fusnesau yn lleihau allyriadau." (Dyn, 66+)

Roedd annog y defnydd o gerbydau trydan yn thema gyffredin hefyd

13.46 Y drydedd thema fwyaf cyffredin (19% o ymatebwyr) oedd y dylai buddsoddiadau newydd gael eu hanelu at annog y defnydd o gerbydau trydan, a cheisio darbwyllo pobl hefyd rhag defnyddio cerbydau sy'n rhedeg ar danwydd ffosil.

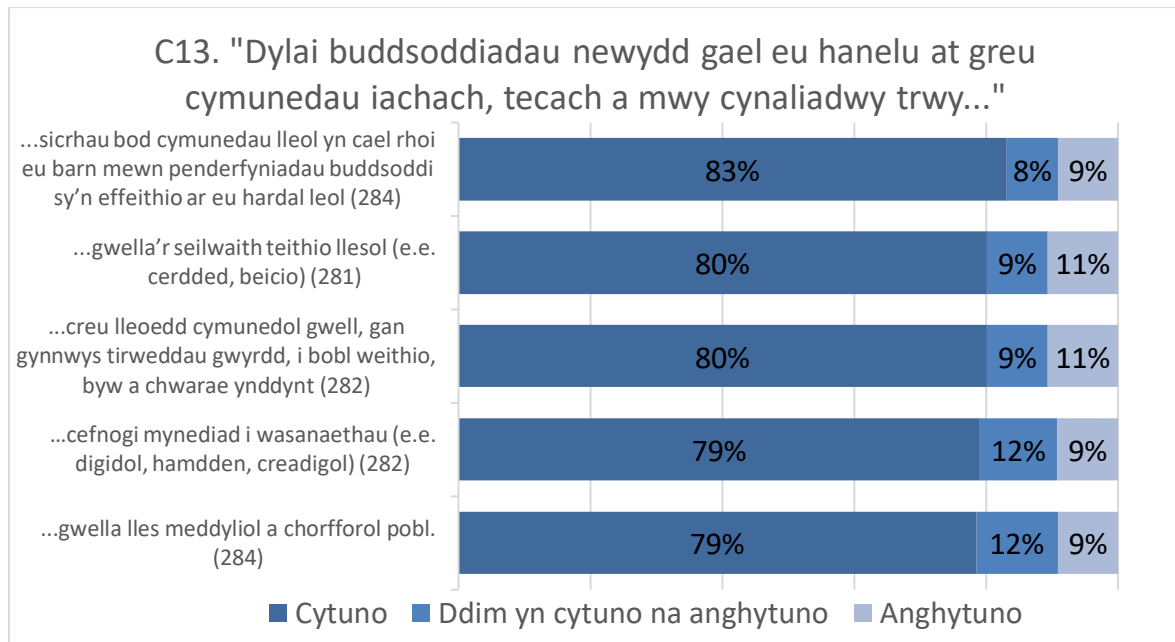
"Gostyngiad yn ein allyriadau carbon, cynnydd yn y nifer o gerbydau trydan, gostyngiad yn y nifer o gerbydau disel/petrol, cynnydd mewn effeithlonrwydd ynni mewn cartrefi a busnesau " (Menyw, 36-45)

13.47 O'r rheiny a wnaeth ddarparu mwy o fanylder, dywedodd rhai fod angen mwy o fuddsoddiad mewn seilwaith os disgwylir i gerbydau trydan ddod yn gyffredin. Dywedodd rhywfaint fod angen buddsoddiad sylweddol mewn mannau gwefru, gan gynnwys mewn ardaloedd gwledig.

"Yn sicr hyrwyddo datblygu cerbydau trydan A'R defnydd ohonynt, a sefydlu'r seilwaith i ailwefru'r cerbydau hynny'n gyflym, O LEIAF un man gwefru cyhoeddus ym mhob pentref." (Menyw, 56-65)

"Un yw mwy o ddefnydd o gerbydau trydan ac felly mae angen gwell darpariaeth o fannau gwefru mewn ardaloedd gwledig ac anghysbell." (Menyw, 66+)

Ffigur 10: Safbwyntiau ar ffactorau sy'n arwain at gymunedau iachach, tecach a mwy cynaliadwy

Sylfaen: 281-284 (niferoedd mewn cromfachau)

Creu cymunedau iachach, tecach a mwy cynaliadwy

- 13.48 Rhoddwyd cyfres o ddatganiadau i'r ymatebwyr am ffactorau a all arwain at greu cymunedau iachach, tecach a mwy cynaliadwy, a gofynnwyd iddynt a oeddent yn cytuno neu'n anghytuno â phob un o'r datganiadau.
- 13.49 Roedd lefelau cytundeb â'r pum datganiad (neu ddulliau o greu gwell cymunedau), bron yn union yr un peth. Roedd lefelau cefnogaeth yn amrywio o 83% i 79%, ac anghytuno o 9% i 11% yn unig. Roedd tua un o bob 10 yn niwtral.
- 13.50 Y dull a dderbyniodd y lefel uchaf o gefnogaeth, oedd creu cymunedau iachach, tecach a mwy cynaliadwy drwy '*sicrhau bod cymunedau lleol yn cael rhoi eu barn mewn penderfyniadau buddsoddi*', gydag 83% yn cytuno â'r dull hwn.

Tabl 8: Safbwyntiau ar ddangosyddion i fesur cynnydd tuag at gymunedau iachach, tecach a mwy cynaliadwy

C14. Pa ffactorau y gellid eu defnyddio i roi'r dynodiad gorau o fudsoddi llwyddiannus yn y maes hwn? Er enghraifft, datblygu asedau a lleoedd cymunedol newydd, cysylltedd integredig gwell ac ati.	%
Llesiant cymunedol	20%
Gwella'r ardal leol/pwyslais lleol/cadw pethau'n lleol/hygyrchedd lleol	19%
Iechyd/ffitrwydd	17%
Mynediad at fannau gwyrdd	14%
Gwella llwybrau beicio/cerdded	14%
Mynegai hapusrwydd/llesiant unigolyn	12%
Pwyslais busnes/economi lleol	8%
Amgylchedd glân/gostyngiad yn yr allyriadau carbon/llygredd	8%
Gwell trafnidiaeth gyhoeddus (e.e. mwy rheolaidd, rhatach)	8%
Ymgynghoriad cyhoeddus	7%
Llwybrau ceffylau	5%
Llesiant cenedlaethau'r dyfodol	4%
Cysylltedd digidol	4%
Cadwyni cyflenwi lleol/byr	4%
Swyddi/hyfforddiant/cyfleoedd ar gyfer pobl ifanc	3%
Nifer y swyddi/swyddi a grëwyd	2%
Cytuno'n gyffredinol â'r enghreifftiau a ddarperir	2%
Arall	51%

Sylfaen: Yr holl ymatebwyr a roddodd sylwadau (225)

13.51 Fel dilyniant o gwestiwn 13, gofynnwyd i'r ymatebwyr pa ffactorau y gellid eu defnyddio i ddangos orau fod buddsoddiad llwyddiannus mewn creu cymunedau iachach, tecach a mwy cynaliadwy. Mae'r ymatebion wedi cael eu grwpio yn themâu ac yn cael eu dangos yn Nhabl 8. Dangosir y themâu a dderbyniodd bump neu fwy o ymatebion. Atebodd 225 y cwestiwn hwn, tra na atebodd 60 mohono.

Llesiant cymunedol a gafodd ei grybwyll fwyaf

13.52 Roedd y thema fwyaf cyffredin (20% o'r ymatebwyr) yn canolbwyntio ar lesiant cymunedol. Roedd yr ymatebion hyn yn aml yn crybwyll defnydd asedau a fydd yn ehangu llesiant cymuned, megis canolfannau cymunedol neu lyfrgelloedd.

"Asedau cymunedol i'w defnyddio am ddim. Defnyddio ysgolion fel canolfannau ar gyfer cymunedau yn darparu gweithgareddau ac adnoddau." (Menyw, 26-35)

"Ailagor llyfrgelloedd, ailagor canolfannau cymunedol, ailagor clybiau ieuencid. Mae cynghorau wedi lladd cymunedau Cymru a'u hysbryd cymunedol." (Dyn, 46-55)

13.53 Soniodd llawer hefyd am ddatblygu grwpiau cymunedol, ac yn enwedig, grwpiau cymunedol sy'n cymryd rheolaeth a pherchenogaeth dros asedau lleol.

"Mwy o grwpiau cymunedol yn arwain prosiectau." (Menyw, 36-45)

"Cyfranogiad a pherchenogaeth gymunedol." (Dyn, 36-45)

"Nifer/canran o gyfleusterau'r gymuned sy'n cael eu rhedeg gan y gymuned ei hun." (Dyn, 56-65)

- 13.54 Er bod hon yn thema eang, y prif bwynt a wnaed gan lawer o ymatebwyr oedd annog mentrau sy'n dod â chymunedau at ei gilydd.

"Mentrau sy'n cynnwys ardaloedd lleol yn dod at ei gilydd er budd pawb." (Menyw, 56-65)

"Mwy o gyfranogiad gan fwy o bobl o fewn y gymuned." (Menyw, 46-55)

Dywedodd rhai y dylai buddsoddiadau wella ardaloedd lleol

- 13.55 Roedd yr ail thema fwyaf cyffredin (19% o ymatebwyr) – '*gwella'r ardal leol/pwyslais lleol...*' yn eang, fodd bynnag, roedd yr ymatebion yn aml yn perthyn i ddwy is-thema. Un o'r rheiny oedd y dylai buddsoddiadau gael eu hanelu at wella cymunedau drwy leihau troseddu, lleihau drwgdeimlad rhwng grwpiau o bobl o fewn cymunedau, neu wella llesiant cymunedau yn gyffredinol.

"Cynnydd mewn cydberthnasau cymunedol cytûn, gostyngiad mewn hiliaeth, homoffobia, troseddau casineb, trais domestig..." (Dyn, 56-65)

"Cymunedau hapusach. Cyfraddau troseddu is. Mwy o gyfleoedd. Poblogaeth iachach." (Menyw, 56-65)

"Gwydnwch cymunedol, llesiant, cyfraddau gordewdra, cymryd rhan mewn [...] gweithgareddau cymunedol, cydlyniant cymunedol." (Menyw, 16-25)

- 13.56 Yr is-thema arall y gwnaeth llawer o'r ymatebion ei thrafod oedd i ba raddau yr oedd cymunedau yn cael rhoi eu barn mewn penderfyniadau sy'n effeithio arnynt

"...mae cymuned fach yn ganolog i benderfynu beth sydd ei angen ynddi yn hytrach na phenderfyniad sir gyfan." (Menyw, 66+)

"Cyd-gynhyrchu'r datblygiadau hyn fel eu bod yn addas i'r gymuned, er mwyn iddynt gael eu defnyddio a'u bod yn briodol i'r ardal honno." (Menyw, 46-55)

"Graddau o addasrwydd i ardaloedd unigol." (Dyn, 36-45)

Soniwyd am wella iechyd a ffitrwydd gan rai

- 13.57 Y drydedd thema fwyaf cyffredin (17% o ymatebwyr) oedd y dylai buddsoddiadau newydd ganolbwyntio ar iechyd a ffitrwydd.

"Iechyd gwell, disgwyliad oes hwy, gwell lles meddyliol, gwell amgylchedd." (Dyn, 46-55)

"Monitro iechyd a [...] llesiant." (Dyn, 26-35)

13.58 Roedd llawer o'r ymatebion hyn hefyd yn perthyn i'r thema fwyaf cyffredin '*llesiant cymunedol*' a'r chweched thema fwyaf cyffredin (12%) '*mynegai hapusrwydd/llesiant unigolyn*'.

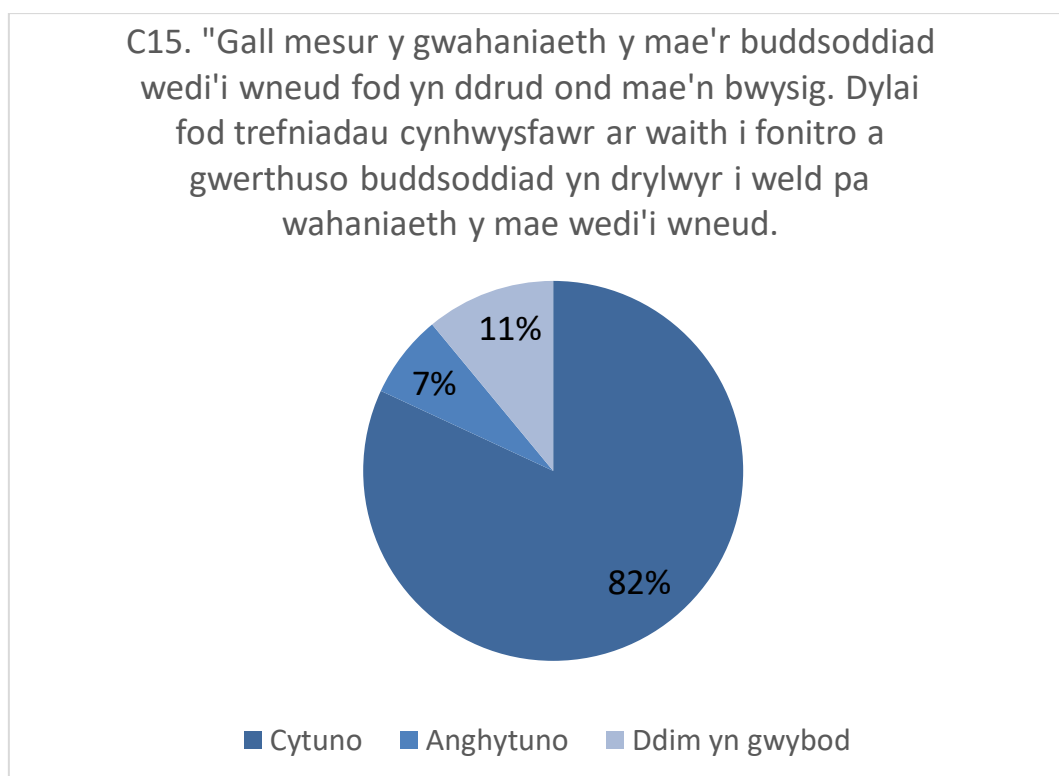
"Cymunedau hapusach. Cyfraddau troseddu is. Mwy o gyfleoedd. Poblogaeth iachach." (Menyw, 56-65)

13.59 Yn ogystal ag iechyd corfforol, cafodd iechyd meddwl a lles eu crybwyll yn aml.

"Grwpiau [...] hunangymorth lles meddyliol a chymryd rhan, mwy o ymarfer corff a deiet gwell..." (Menyw, 66+)

Nifer y bobl sy'n defnyddio cyfleusterau gofal iechyd o ganlyniad i iechyd meddwl gwael, ffitrwydd corfforol gwael neu ddeiet gwael." (Menyw, 46-55)

Ffigur 11: Safbwyntiau ar fonitro a gwerthuso

Sylfaen: 282

Roedd cytundeb cyffredinol â'r angen am fonitro a gwerthuso cynhwysfawr

13.60 Rhoddwyd datganiad i'r ymatebwyr yng nghwestiwn 15 a gofynnwyd iddynt i ba raddau yr oeddent yn cytuno neu'n anghytuno â'r datganiad hwn:

"Gall mesur y gwahaniaeth y mae'r buddsoddiad wedi'i wneud, p'un a ydyw wedi cyflawni'r hyn a fwriadwyd mesur effaith y buddsoddiad hwnnw ar yr economi a'r gymdeithas, fod yn ddrud ond mae'n bwysig i ddysgu beth sy'n gweithio ac i wneud yn well y tro nesaf.

Dylid rhoi trefniadau cynhwysfawr ar waith i gyflenwi drwy fonitro a gwerthuso buddsoddiadau yn drwyadl i weld pa wahaniaeth y mae'r buddsoddiad wedi'i wneud, pwy sydd wedi elwa a sut."

13.61 Roedd y rhan fwyaf o ymatebwyr (82%) yn cytuno i raddau â hyn, ac ychydig yn unig (7%) oedd yn anghytuno, gydag 11% yn dweud na wyddent.

Tabl 9: Sylwadau terfynol

C16. Oes unrhyw beth arall y mae angen i ni ei ystyried?	%
Dylai'r gwaith o gyflenwi mentrau fod mor lleol â phosibl/blaenoriaethu lefelau lleol/canolbwyntio ar gymunedau lleol/nid yw'r un ffordd yn addas i bawb o safbwynt cymunedau	12%
Gwella'r amgylchedd/ angen mwy o bwyslais ar fioamrywiaeth /ôl-troed carbon/canolfannau ailgylchu/blaenoriaethu grantiau yma	10%
Osgoi prosesau biwrocrataidd drud/llywodraethu neu reolaeth drom	10%
Cyfathrebu/ymgysylltu â'r gymuned/cyd-gynhyrchu/ymgysylltu democrataidd e.e. Cynulliad y Bobl	9%
Monitro a gwerthuso – ystyriaeth arall e.e. nad oes angen monitro a gwerthuso	7%
Mwy o bwyslais/mesur effeithiau ar iechyd a llesiant	6%
Lleihau anghydraddoldeb/annhegwch e.e. rhanbarthol/trefol yn erbyn gwledig/buddsoddi yn yr ardaloedd mwyaf difreintiedig	6%
Monitro a gwerthuso yn bwysig/ angen trosolwg digonol o fuddsoddiadau /angen bod yn gadarn/tryloyw	5%
Ystyried cymhwysedd/gallu'r rheiny sy'n derbyn cyllid/ penderfynu pwy sy'n derbyn cyllid	5%
Cymunedau gwledig/cefn gwlad/cymunedau ffermio /parciau cenedlaethol	5%
Ceffylau/marchogaeth ceffylau/marchogwyr	5%
Sylw/beirniadaeth o'r ymgynghoriad e.e. argaeledd yn y Gymraeg/dewis o gwestiynau	4%
Annog cynhyrchiant bwyd lleol/hunangynhaliol yng Nghymru	4%
Dylai'r cynigion fod yn fwy radical/angen cynhyrchu rhywbeth hollol newydd a gwahanol o'r UE/creu system newydd/gadael biwrocratiaeth yr UE/dysgu o fodel ariannu'r UE	4%
Dylai'r gwaith monitro a gwerthuso fod yn gymesur	4%
Twristiaeth/profiad ymwelwyr	4%
Y celfyddydau/diwydiannau diwylliannol/treftadaeth Cymru	4%
Anabledd/cydraddoldebau/grwpiau lleiafrifol/grwpiau sydd heb gynrychiolaeth ddigonol e.e. mynediad o fewn y gymuned	3%
Seilwaith e.e. Rheilffordd o'r Gogledd i'r De	3%
Economi gylchol/prynu'n lleol/pwyslais ynysol ar Gymru	3%
Gwella trafnidiaeth gyhoeddus	3%
Twf/adferiad gwyrdd e.e. grantiau ar gyfer cynhyrchu ynni gwyrdd	3%
Arall	67%

Sylfaen: Yr holl ymatebwyr a roddodd sylwadau (200)

13.62 Rhoddwyd cyfle i ymatebwyr roi unrhyw sylwadau terfynol. Roedd hwn yn ymateb 'testun rhydd' ac mae'r ymatebion wedi cael eu grwpio yn themâu ac yn cael eu

dangos yn Nhabl 9 uchod. Roedd yr ymatebion yn eang, ac o ganlyniad, mae'r ymatebion wedi cael eu codio yn themâu eang. Atebodd 200 y cwestiwn hwn, tra na atebodd 85 mohono.

Canolbwyntio ar ardaloedd lleol oedd y sylw terfynol mwyaf cyffredin

- 13.63 Daw'r thema fwyaf cyffredin (12% o'r ymatebwyr) o'r ymatebion a soniodd am gymunedau lleol. Roedd rhai o'r ymatebion yn trafod yr angen am ddull lleol o gyflenwi a rheoli prosiectau.

"Yn aml, mae prosiectau yn cael eu rhedeg gan sefydliadau mawr fel cynghorau a cholegau. Mae hyn yn achosi gwastraff cyllid o ganlyniad i haenau o fiwrocratiaeth. Byddai prosiectau yn gweithio'n well pe caent eu hagor i sefydliadau llai sydd â phrofiadau lleol penodol." (Menyw, 46-55)

"Cynnwys y gymuned yn llawn, mae'n rhaid iddi gael ei chynrychioli gan bobl gyffredin sy'n [...] gwirfoddoli i gefnogi eu cymuned leol." (Dyn, 56-65)

"Dylid cynnal gwaith monitro a gwerthuso o leiaf mewn cydweithrediad â sefydliadau cymunedol, y mae'r gymuned yn ymddiried ynddynt, ac sy'n gwybod sut i ymgysylltu â nhw orau. Dylid ymgynghori â'r sefydliadau hyn yn gynnar er mwyn cael eu mewnbwn ar ba bamedrau sy'n cael eu mesur a sut." (Menyw, 36-45)

- 13.64 Thema gyffredin arall o fewn yr ymatebion hyn oedd bod angen i fuddsoddiadau fod yn berthnasol i ardal ac nad yw'r un ffordd yn addas i bawb.

"O safbwynt eich cwestiwn ynglŷn â symiau mawr o gyllid yn cael eu rheoli ar lefel genedlaethol – ydy mae hyn yn angenrheidiol ond gallai gwahanol ranbarthau ymateb yn wahanol yn aml o ganlyniad i'r rhai sy'n cymryd rhan. Rwy'n meddwl yn benodol am y prosiect Cymunedau yn Gyntaf a oedd yn hynod lwyddiannus mewn rhai cymunedau ac a fethodd mewn eraill. Mae'r penderfyniad i ganolbwyntio ar gyflogaeth - Cymunedau am Waith - wedi cael effaith llai cadarnhaol o lawer ar lesiant fy nghymuned. Nid yw'r un ffordd yn addas i bawb ac mae angen ystyried y gwahaniaethau mewn cymunedau unigol. Rydym angen i'r bobl sy'n perthyn i'r cymunedau hyn i fod yn hanfodol yn cyflwyno [...] prosiectau sy'n seiliedig ar asedau er mwyn i'r cymunedau groesawu ac elwa ar y prosiectau hyn." (Menyw, 56-65)

Soniodd un o bob deg am yr amgylchedd

- 13.65 Daeth yr ail thema fwyaf cyffredin nesaf (10% o'r ymatebwyr) o ymatebion a oedd yn crybwyll yr amgylchedd. Soniodd yr ymatebion hyn am bwysigrwydd ystyried yr amgylchedd wrth ddyrannu cyllid.

"Mae'n rhaid i gyllid Cymru ganolbwyntio ar gynaliadwyedd a gwydnwch mewn byd bregus sy'n newid yn gyflym." (Menyw, 36-45)

"Mae angen lleihau ôl-troed carbon pob gweithgaredd ac mae angen datblygu mwy o gyfleusterau ailgylchu ar gyfer Cymru gyfan." (Menyw, 56-65)

"Mae adferiaid cyfiawn a gwyrdd yn hollol hanfodol i osgoi'r argyfwng nesaf a achosir gan dueddiadau anrhagweladwy yr hinsawdd. Mae angen i'r degawd hwn weld gostyngiad sylweddol mewn allyriadau carbon a dylai pob buddsoddiad gael ei anelu at y newid dramatig hwn." (Menyw, 46-55)

Rhybuddiodd cyfran debyg yn erbyn biwrocratiaeth ddiangen

- 13.66 Soniodd un o bob deg ymatebydd (10%) hefyd am bwysigrwydd osgoi biwrocratiaeth neu lywodraethu trwm neu ddrud. Roedd llawer o'r ymatebion hyn yn trafod biwrocratiaeth a llywodraethu yng nghyd-destun monitro a gwerthuso.

"Mae bygythiad y gallai'r gwaith monitro a gwerthuso fod mor fiwrocraataidd y byddai cost ei weinyddu yn [...] gwrthbwysu'r buddiannau. Mae angen datrysiad Ap lle mae sefydliadau yn uwchlwytho eu hystadegau ar sail chwarterol a dangosyddion effaith Cyfrifyddu Cymdeithasol sy'n dangos pan gyrhaeddir nodau cymdeithasol. Nid system ar-lein gymhleth fel Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru, ond [...] system hawdd ei defnyddio y gall hyrwyddwyr cymunedol ei defnyddio." (Dyn, 46-55)

"Gall biwrocratiaeth rwystro arloesedd a gall arwain at lai o ymgysylltu gan gymunedau. Mae'n bwysig olrhain buddsoddiad a dysgu, ond mae'n bwysig peidio â throsglwyddo proses feichus." (Menyw, 46-55)

"...mae cael tystiolaeth o dargedau wedi bod yn hynod drafferthus." (Menyw, 46-55)

"Byddai lleihau biwrocratiaeth yn llawer o gymorth. Gallu osgoi'r dyblygu mewn gwaith papur a ddyblygir." (Menyw, 56-65)

14. Arolwg Plant yng Nghymru

Cyflwyniad

- 14.1 Creodd yr elusen, Plant yng Nghymru, fersiwn ei hun o'r Arolwg Dinasyddion a'i addasu ar gyfer pobl ifanc. Cafodd y fersiwn hon ei hyrwyddo gan Plant yng Nghymru trwy bostio diweddariadau ar Twitter a thrwy eu cronfeydd data o gysylltiadau i Fforymau leuenctid ledled Cymru. Cynhaliwyd yr arolwg rhwng 1 Mehefin a 10 Mehefin 2020.
- 14.2 Derbyniwyd 42 o ymatebion i'r arolwg, a chyflwynwyd yr ymatebion hyn, ochr yn ochr â dadansoddiad Plant yng Nghymru ei hun o'r ymatebion i Lywodraeth Cymru. Mae Strategic Research and Insight Ltd (SRI) wedi adolygu'r data o'r ymatebion a'r dadansoddiad ac wedi addasu dadansoddiad Plant yng Nghymru isod.

Demograffeg

- 14.3 Caiff y dadansoddiad demograffig o'r ymatebwyr ei nodi yn y tablau isod.

Tabl 10: Ymateb yn ôl oedran

Oedran	Nifer	%
<16	9	21%
16-18	20	48%
19-25	5	12%
26+	7	17%
Anhysbys	1	2%

Tabl 11: Ymateb yn ôl rhyw

Gender	Count	%
Male	5	12%
Female	36	85%
No response	1	3%

Canfyddiadau allweddol

Tabl 12: Y pethau gorau yn eich cymuned

C1. Rhestrwch y tri pheth gorau yn eich cymuned yn eich barn chi.	%
Llwybrau cerdded a thirnodau - cefn gwlad, mynyddoedd, afonydd a choedwigoedd arfordirol, mannau gwyrdd a mannau cyhoeddus	50%
Cymuned a'i phobl neu ffrindiau	40%
Mannau hamdden a chymdeithasol gan gynnwys canolfannau hamdden, cyfleusterau neu fannau chwaraeon - er enghraifft: parciau sglerfrio / mannau chwarae amlbwrpas, sinemâu a thafarndai	38%
Canolfannau cymunedol a grwpiau gan gynnwys Ffermwyr Ifanc / grwpiau teuluoedd / grwpiau o blant / grwpiau ieuencid	31%
Siopau	26%
Parciau a meysydd chwarae / ardaloedd chwarae	26%
Ysgolion a llyfrgelloedd	21%
Arweinyddiaeth	7%
Trafnidiaeth gyhoeddus	5%
Diogelwch a lefelau troseddu isel	5%
Dim byd da / ymateb negyddol / ansicr	10%

Sylfaen: Pob Ymatebwr (42)

14.4 Roedd y cwestiwn cyntaf yn gofyn i ymatebwyr restru'r tri pheth gorau yn eu cymuned. Cwestiwn penagored oedd hwn. Roedd rhai o'r dyfyniadau allweddol yn cynnwys:

- Grwpiau oedran gwahanol, cwrdd unwaith yr wythnos er mwyn i bobl drafod beth sydd wedi digwydd yn y gymuned ac arweinydd cymdeithasol sy'n nodi unrhyw broblemau sydd angen eu newid
- Trafnidiaeth hawdd o fewn cyrraedd pawb
- Ysgolion cynradd Cymraeg
- Does dim byd arall yma, mae problemau gyda'r clwb ieuencid
- Does dim byd da am ble rwy'n byw
- Mae cymuned, pan ofynnir iddi, bob amser yn fodlon cymryd rhan, pan fyddwch yn ymgysylltu â hi ar yr un lefel
- Roedd mannau i gwrdd â chwarae cyn y cyfyngiadau symud
- Gwasanaethau a chyfleusterau lleol wedi'u hamlinellu
- Mae fy nhref enedigol a'r ardal leol yn druenus. Ni allaf feddwl am un peth da.
- Awyrgylch agored cefnogol, Siopau bach lleol sy'n ei gwneud hi'n unigryw
- Maes artistig, pêl-droed a gweithredoedd gwleidyddol.
- Gwybodaeth cydlynedd yr ardal leol ynglŷn â'r siopau cymunedol lleol

Tabl 13: Bylchau o fewn gwasanaethau ac asedau'r gymuned

C2. Rhestrwch y tri pheth sydd ar goll yn eich cymuned a allai ei gwella yn eich barn chi.	%
Grwpiau ieuenctid gan gynnwys grwpiau cyfarfod pobl ifanc a mannau cyfarfod diogel, grwpiau y tu allan i'r ysgol a grwpiau cymdeithasol, grwpiau cefnogaeth arbenigol - mannau dan do i gwrdd - mannau galw heibio gyda pholisi drws agored	55%
Mannau hamdden a chymdeithasol gan gynnwys canolfannau hamdden, cyfleusterau chwaraeon, pyllau nofio dan do neu awyr agored, dosbarthiadau ffitrwydd, campfeydd, bowlio, sglerfrio iâ, parciau BMX/llafnrollo a sglerfrio a gweithgareddau awyr agored, canolfannau adloniant a sinemâu a bwytai	52%
Mwy o ddigwyddiadau a gweithgareddau a chlybiau plant - clwb Lego, mwy o ddigwyddiadau cyhoeddus wedi'u trefnu ar gyfer plant a theuluoedd, cynnal mwy o grwpiau rhiant a phlentyn yn ystod yr wythnos a phobl yn y gymuned yn dod at ei gilydd	26%
Mannau chwarae a pharciau dan do ac yn yr awyr agored	14%
Cyfleoedd dysgu pellach, hyfforddiant, cyrsiau a datblygiad gan gynnwys cyfleoedd am brentisiaeth ac interniaeth a chyfleoedd am waith	12%
Byw â chymorth ar gyfer pobl ifanc sy'n gadael gofal, tai ar gyfer pobl sy'n gadael gofal	12%
Gwasanaethau cymorth iechyd meddwl a diffyg cyllid	10%
Amgylcheddol - mwy o finiau, llai o faw cŵn, dim gwydr na sbwriel ar y ffyrdd, llai o geir ar y ffyrdd	10%
Rhannu gwybodaeth, cynrychiolaeth amrywiol ar fyrdau ieuenctid a chydraddoldeb, amrywiaeth a thlodi	10%
Patrolau gan yr heddlu a diogelwch	10%
Siopau a manwerthu a gwasanaethau, hynny yw banciau	10%
Trafnidiaeth - trên o'r gogledd i'r de	10%
Ansicr / ddim yn gwybod	2%

Sylfaen: Pob Ymatebwr (42)

14.5 Cwestiwn penagored oedd hwn. Roedd rhai o'r dyfyniadau allweddol o'r ymatebion yn cynnwys:

- Ysbytai. Ariannu'r celfyddydau. Llyfrgelloedd
- Cysylltedd, man cymunedol ac adnoddau.
- Mynediad i offer digidol / mynediad i'r rhyngwrdd ar gyfer teuluoedd ag incwm isel
- Caredigrwydd, gonestrwydd, cynwysoldeb.
- Clybiau ar gyfer oedrannau penodol, gweithgareddau i bawb, partïon neu ddatliadau ar ddyddiadau pwysig
- Gwell mynediad i ganolfannau cymunedol, bod â chanolfannau cymunedol, rhannu gwybodaeth yn well
- Mwy o ddigwyddiadau lleol a siop leol
- Ardaloedd chwarae dan do rhad

- Cyfleusterau chwaraeon ar agor am ddim i'r cyhoedd
- Gwybodaeth o ansawdd yn cael ei rhoi i drigolion yr ardal
- Mannau diogel lle gall pobl yn eu harddegau gwrdd â threulio amser
- Grwpiau / Gangiau
- Cydraddoldeb - Pobl nad ydynt yn well nag eraill yn seiliedig ar eu statws cymdeithasol. Gwell synnwyr o ddiogelwch
- Llety â chymorth ar gyfer pobl sy'n gadael gofal, tai ar gyfer pobl sy'n gadael gofal
- Canolfannau ieuenctid galw heibio
- Man cyfarfod ar gyfer pobl yn eu harddegau - hynny yw, nid mewn parc neu glwb - byddai rhywbeth gwahanol yn ddefnyddiol
- Grwpiau ieuenctid sy'n cefnogi plant swil. Mae'r clwb ieuenctid yma yn llawn plant drwg sy'n rhegi ac yn yfed alcohol.
- Cymorth a chefnogaeth ar gyfer plant sy'n ofnus neu'n ofidus. Does neb yma y gallwn siarad â hwy.
- Parciau sglefrio sydd heb eu dinistrio, mae cymaint o bobl yn fy ardal sy'n wych yn sglefrio, llafnrolio a reidio BMX ond nid oes hawl ganddynt sglefrio yn unman ond y parciau, ond ni ellir sglefrio yn y parciau hyn. Mae gennym fforwm ieuenctid, fodd bynnag, nid oes amrywiaeth gan gynnwys prifysgolion cudd ac ychydig os nad dim ymdrech i recriwtio pobl o gefndir amrywiol. Mae nifer o bobl ifanc yn fy ardal i'n byw mewn tlodi ond nid oes neb yma i'w cynrychioli! Mae angen gwella ein Fforwm Ieuenctid os gwelwch yn dda! Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus sydd ag unigolyn / unigolion ifanc i hyrwyddo llais y plant a'r bobl ifanc yn fy ardal.
- Mwy o ddigwyddiadau cyhoeddus ar gyfer teuluoedd a phlant. Mwy o grwpiau rhieni a phlant yn ystod yr wythnos.
- Mwy o gefnogaeth ar gyfer ieuchyd meddwl ar gael yn gynharach. (Rhestrau aros hir)
- Archfarchnad dda sy'n gost-effeithiol
- Digwyddiadau lle mae'r gymuned yn dod at ei gilydd
- Banciau
- Clwb ieuenctid, cwrdd â ffrindiau a gweld y teulu

Tabl 14: Gwneud penderfyniadau ar wariant cymunedol

C3. Pwy ddylai wneud y penderfyniadau ar sut i wario arian yn eich cymuned yn y dyfodol?	%
Grwpiau a sefydliadau cymunedol	69%
Cyngor lleol	55%
Grwpiau ieuenctid	55%
Cynghorau ieuenctid Statudol	31%
Llywodraeth Cymru	24%
Sefydliadau rhanbarthol	12%
Arall - Y bobl sy'n rhan o'r gymuned, dylen ni gyd gael cyfle i leisio barn	2%
Llywodraeth y DU	0%

Sylfaen: Pob Ymatebwr (42)

Tabl 15: Gwneud penderfyniadau ar wariant yng Nghymru

C4. Pwy ddylai benderfynu sut y caiff arian ei wario ledled Cymru yn y dyfodol?	%
Llywodraeth Cymru	76%
Cyngor lleol	38%
Grwpiau a sefydliadau cymunedol	29%
Cynghorau ieuenctid Statudol	21%
Grwpiau ieuenctid	21%
Sefydliadau rhanbarthol	17%
Llywodraeth y DU	5%
Arall - Pawb yng Nghymru y mae'r arian sy'n cael ei wario yn effeithio arnynt	2%

Sylfaen: Pob ymatebwr (42)

Tabl 16: Blaenoriaethau ar gyfer buddsoddiad yn y gymuned

C5. Dewiswch y tair blaenoriaeth sy'n adlewyrchu'r meysydd pwysicaf i fuddsoddi ynddynt yn eich cymuned yn eich barn chi	%
Iechyd meddwl a llesiant corfforol	62%
Lleihau tlodi	24%
Addysg	24%
Iechyd y Cyhoedd a Gwasanaethau Iechyd Cenedlaethol	21%
Meysydd chwarae a chaeau chwarae	21%
Canolfannau ieuenctid	21%
Swyddi a hyfforddiant	19%
Cydraddoldeb a Hawliau Dynol	17%
Gweithgareddau hamdden	17%
Datblygu cynaliadwy a newid yn yr hinsawdd	14%
Masnach a busnes	10%
Gwasanaethau allgymorth a chymunedol	10%
Trafnidiaeth gyhoeddus	10%
Mannau cymunedol	10%
Y Gymraeg a diwylliant Cymru	7%
Cysylltedd digidol, signal ffôn symudol a band eang	5%

Ymchwil ac arloesedd	2%
Arall - tai ar gyfer pobl sy'n gadael gofal ac opsiynau byw â chymorth i bobl sy'n gadael gofal	2%

Sylfaen: Pob ymatebwr (42)

Tabl 17: Blaenoriaethau ar gyfer buddsoddi ledled Cymru

C6. Dewiswch y tair blaenoriaeth sy'n adlewyrchu'r meysydd pwysicaf i fuddsoddi ynddynt yng Nghymru yn eich barn chi.	%
Iechyd meddwl a llesiant corfforol	52%
Lleihau tlodi	36%
Addysg	33%
Cydraddoldeb a Hawliau Dynol	29%
Iechyd y Cyhoedd a Gwasanaethau Iechyd Cenedlaethol	26%
Swyddi a hyfforddiant	24%
Datblygu cynaliadwy a newid yn yr hinsawdd	14%
Canolfannau ieuencid	14%
Y Gymraeg a diwylliant Cymru	12%
Gwasanaethau allgymorth a chymunedol	12%
Meysydd chwarae a chaeau chwarae	12%
Gweithgareddau hamdden	12%
Masnach a busnes	10%
Trafnidiaeth gyhoeddus	7%
Ymchwil ac arloesedd	2%
Cysylltedd digidol, signal ffôn symudol a band eang	2%
Arall - cynnwys pobl ifanc medrus a thalentog yn y Senedd er mwyn siarad o blaid pobl ifanc eraill.	2%
Mannau cymunedol	0%

Sylfaen: Pob ymatebwr (42)

Atodiad 1: Tablau o godau

Roedd datblygiad y ffrâm codio yn cynnwys proses o wirio themâu gan yr ymchwilyr. Mae'r dadansoddiad thematig hwn yn helpu i gyfrif cyflwyniadau ysgrifenedig yn systematig gan nodi pa mor aml y mae themâu gwahanol yn codi o fewn yr ymatebion. Gallai pob ymateb unigol godi nifer o themâu, felly bydd cyfanswm y sylwadau wedi'u codio yn uwch na chyfanswm yr ymatebwyr i bob cwestiwn.

Tabl 18: Safbwyntiau ar y model cyflenwi arfaethedig

C1. Beth yw eich barn ar y model arfaethedig lle mae: Mentrau strategol ar gyfer Cymru gyfan yn cael eu cydlynu ar lefel genedlaethol, a chyrrff rhanbarthol dynodedig yn dylunio a chyflenwi eu rhaglenni buddsoddi eu hunain wedi eu halinio â pholisi lefel genedlaethol?	%
Cefnogi mentrau ar gyfer Cymru gyfan / cydweithrediad ar lefel genedlaethol yn gyffredinol	20%
Pryder nad oes gan gyrff rhanbarthol y capasiti / gallu i gyflenwi gweithgareddau buddsoddi'n effeithiol / nid yw'r cydbwyllgorau sy'n bodoli eisoes yn ddigon hyblyg / angen cynnwys traws-sector o gyrff rhanbarthol / arbenigwyr o'r sector preifat/ sector cymunedol / trydydd sector	19%
Angen i gynigion ategu / cynnwys mwy o fanylion ar sut y byddant yn ategu trefniadau a strategaethau sy'n bodoli eisoes, e.e. Bargeinion Dinesig a Thwf, byrddau partneriaeth rhanbarthol, ac ati / y perygl bod cyrrff newydd yn dyblygu trefniadau	19%
Cytundeb cyffredinol â'r berthynas rhwng lefelau cenedlaethol a rhanbarthol / cydbwysedd rhwng cyfrifoldebau cenedlaethol a rhanbarthol.	12%
Eglurder: angen rhagor o fanylder ar y cynigion	12%
Dylid lleihau biwrocratiaeth / dylai'r model fod yn syml	8%
Angen mewnbwn rhanbarthol a chymunedol ar gyfer mentrau / cyddyluniadau ar gyfer Cymru gyfan	8%
Mae angen i ranbarthau weithio gyda'i gilydd / rhannu arferion gorau	8%
Pryderon ynghylch atebolrwydd / democratiaeth / trosolwg	8%
Adolygu cynlluniau yn sgil effaith COVID-19	8%
Dylai fod mwy o ffocws ar yr ardaloedd y tu hwnt i'r De-ddwyrain / Caerdydd	7%
Pryderon am alinio amcanion cenedlaethol a rhanbarthol	7%
Ni fydd rhai mentrau yn addas ar gyfer ffiniau rhanbarthol / angen cydlynu'n rhanbarthol a chenedlaethol	7%
Yn cytuno â chreu cyrrff rhanbarthol yn gyffredinol	5%
Mae cydlynu cenedlaethol yn bwysig/ gall leihau dyblygu gwasanaethau	5%
Pryder am sefydliadau / masnachwyr canol yn mynd â'r cyllid oddi wrth y cyrrff rhanbarthol	3%
Angen amlinellu / archwilio'r cyllid buddsoddi yn erbyn y nodau ac amcanion	3%
Anghytuno â'r cydlynu ar lefel genedlaethol.	2%
Dylai fod wedi digwydd yn gynharach	2%
Eglurder: beirniadaeth o iaith / terminoleg yr ymgynghoriad	2%
Arall	25%

Sylfaen: Pob ymatebwr i'r ffurflen ymgynghori ar-lein a roddodd sylwadau (100)

Tabl 19: Cymorth ar gyfer buddsoddiadau a arweinir gan y gymuned

C2. A ydych yn cefnogi ein cynigion y dylai rhai o'r buddsoddiadau gael eu harwain gan y gymuned sy'n cynnal y gweithgaredd?	%
Angen cyfathrebu da gyda chymunedau	32%
Parhau gyda'r dull LEADER / Dull LEADER yn gweithio'n dda / mae'r Grwpiau Gweithredu Lleol yn brofiadol / effeithiol	18%
Angen mwy o wybodaeth, e.e. y diffiniad o 'gymuned'	18%
Cefnogaeth / hyfforddiant / adnoddau digonol yn ofynnol	17%
Pobl leol / sefydliadau cymunedol yn gwybod beth sydd orau ar gyfer eu hardal	16%
Pryder nad oes gan gymunedau y gallu i gyflenwi gweithgareddau buddsoddi'n effeithiol / angen arbenigwyr o'r sector preifat/ sector cymunedol / trydydd sector	14%
Adeiladu ar enghreifftiau sy'n bodoli eisoes o arferion gorau / partneriaethau / o fentrau / a ariennir gan yr UE / strwythurau sy'n bodoli eisoes	14%
Dysgo o / ailadrodd / adeiladu ar / parhau â datblygiad lleol dan arweiniad y gymuned	13%
Yn bwysig i helpu i adfer o COVID-19 / rhwydweithiau cymorth lleol sy'n effeithiol wrth drechu COVID-19	13%
Gofyn am drosolwg digonol	11%
Alinio ag ymyriadau cenedlaethol a rhanbarthol	11%
Dylai fod yn syml / ysgafn / osgoi biwrocratiaeth	9%
Angen i grwpiau cymunedol fod yn gynrychioladol / adlewyrchu amrywiaeth	8%
Clustnodi cyllid cymunedol / cyllid ar gyfer mentrau cymunedol penodol, e.e. mentrau sy'n ymwneud â'r hinsawdd	7%
Yr angen am gyllid digonol er mwyn sicrhau llwyddiant y mentrau cymunedol / dylai mwyafrif y cyllid fod ar lefel gymunedol / heb fod yn symbolaidd yn unig	7%
Ystyriaethau cydraddoldeb, e.e. annog cyfraniad gan grŵp lleiafrifol	7%
Pryderon ynghylch atebolrwydd	6%
Mae gan awdurdodau lleol rôl bwysig i'w chwarae wrth reoli mentrau cymunedol / angen adnoddau a chyllid ychwanegol er mwyn eu rheoli e.e. rhag ofn bod prosiectau'n methu	6%
Blaenoriaethu creu capasiti cymunedol / anelu at gymunedau cynaliadwy	6%
Addas ar gyfer buddsoddiad ar raddfa fach	4%
Angen darparu gwerth am arian	4%
Ystyried rôl Sefydliadau Addysg Uwch (SAU) o safbwynt cydweithredu a chefnogaeth gymunedol	4%
Cyfyngu cyllid buddsoddi i ynni cymunedol neu geisiadau amgylcheddol eraill	3%
Ystyried defnyddio / atgyfnerthu rôl y Timau Ymgysylltu Rhanbarthol	3%
Sylwadau eraill am rôl y trydydd sector o safbwynt cydweithredu a chefnogaeth gymunedol	2%
Mae'n bosibl i fentrau ynni gwynt gael eu harwain gan y gymuned gyda digon o fuddsoddiad	2%
Dylai Fframweithiau Economaidd Rhanbarthol ddod yn gynlluniau adfer o COVID-19 / Brexit	2%
Arall	41%

Sylfaen: Pob ymatebwr i'r ffurflen ymgynghori ar-lein a roddodd sylwadau (104)

Tabl 20: Cytuno â'r cynigion ar gyfer cyllid ad-daladwy.

C3. A ydych chi'n cytuno y dylem barhau i gynyddu ein defnydd o gyllid ad-daladwy lle bo hyn yn bosibl a, lle nad yw'n bosibl, y dylid datblygu modelau cymorth cyfunol er mwyn cynyddu'r elfen ad-daladwy?	%
Defnyddio modelau cymorth cyfunol	24%
Nid yw'n briodol bob amser / angen cyllid amgen hefyd	24%
Ystyriwch y newidiadau a achosir gan COVID-19	24%
Ystyriwch y buddion / anniriaethol / anuniongyrchol / hirdymor	17%
Dylai grantiau fod ar gael o hyd / y trydydd sector yn dibynnu ar grantiau	15%
Yn anhyfyw ar gyfer sefydliadau bach / micro	13%
Gweithredu hyblygrwydd / yn raddol / ystyried amgylchiadau lleol	13%
Angen rhagor o wybodaeth	9%
Dim ond Banc Datblygu Cymru neu gorff cenedlaethol tebyg ddylai gyflenwi	9%
Dylai cyllid ad-daladwy gael ei weithredu / rheoli ar lefel leol	8%
Dylid blaenoriaethu symud i ffwrdd o ddibyniaeth ar grantiau	6%
Ni fydd cyllid ad-daladwy yn mynd i'r afael â methiant yn y farchnad	5%
Anaddas ar gyfer y camau datblygu cynnar	5%
Hyrwyddo busnesau newydd / blaenoriaethu cyllid a chefnogi entrepreneuriaid	4%
Cyllid ad-daladwy ddim yn addas ar gyfer ymyriadau sgiliau	4%
Enghreifftiau lle mae hyn wedi bod yn llwyddiannus / gall hyn fod yn llwyddiannus	4%
Perygl o lethu'r broses o drosglwyddo ymchwil, datblygu ac arloesi / cynyddu capasiti	4%
Cydraddoldebau: pryder ynglŷn â'r anghydraddoldebau sy'n codi a diffyg grantiau i fynd i'r afael â methiant yn y farchnad / dylai fod opsiynau cyllid na fydd yn rhaid ei ad-dalu ar gyfer ymyriadau sy'n canolbwyntio ar drechu anghydraddoldebau/ rhaid i gyllid ad-daladwy fod yn hygyrch i gymunedau o bobl dduon, Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig (BAME) a dylid monitro hynny.	4%
Risgiau sydd o fudd i ranbarthau sydd â'r gallu mwyaf i ad-dalu	3%
Angen pecyn buddsoddi penodol ar gyfer cefnogi arloesedd a risg / cyllid ar gyfer buddsoddiadau risg uchel y gellid eu dileu os ydynt yn aflwyddiannus	3%
Bydd angen cefnogaeth busnes ddigonol i gefnogi'r newid	3%
Dylai fod yn syml / hawdd i'w ddefnyddio / heb fod yn fiwrocrataidd / osgoi llethu entrepreneuriaeth	3%
Awgrymiadau eraill ar gyfer cyllid: ategu / cymysgu â chyllid preifat, darparu ystod eang o opsiynau cyllid i ddewis ohonynt (amhenodol)	3%
Mae gan awdurdodau lleol ormod o ddyled yn barod	2%
Ansicr / heb benderfynu / ddim yn gwybod	2%
Nid yw Banc Datblygu Cymru yn fwy cystadleuol na banciau masnachol	2%
Dylai'r llywodraeth yn San Steffan dalu am seilwaith pwysig	1%
Dylai cynlluniau ariannu flaenoriaethu siaradwyr Cymraeg / ardaloedd sydd â nifer helaeth o siaradwyr Cymraeg	1%
Enghreifftiau lle nad yw hyn wedi bod yn llwyddiannus	1%
Arall	39%

Sylfaen: Pob ymatebwr i'r ffurflen ymgynghori ar-lein a roddodd sylwadau (95)

Tabl 21: Safbwyntiau ar y cynigion ar gyfer y cyfnod pontio

C4. Beth yw eich barn am ein cynlluniau ar gyfer y cyfnod pontio?	%
Gallai COVID-19 fod yn rhwystr posibl i lwyddiant	26%
Osgoi bwllch mewn ariannu yn ystod y cyfnod pontio	24%
Eglurder: Angen rhagor o wybodaeth e.e. cyhoeddiadau allweddol i'w gwneud o hyd ynglŷn â Chronfa Ffyniant Cyffredin y DU.	19%
Potensial i golli capasiti / staff / arbenigedd / partneriaethau	19%
Cyfnod pontio di-dor yn bwysig / angenrheidiol	16%
Dylid blaenoriaethu / diogelu ymrwymadau sydd eisoes yn bodoli	14%
Mae cychwyn ar garlam yn 2021 yn rhy uchelgeisiol / afrealistig	13%
Angen mwy o ymgysylltu yn ystod y cyfnod pontio	10%
Angen sicrwydd / eglurder ynglŷn â Chronfa Ffyniant Cyffredin y DU.	8%
Adolygu hyfywdra'r ymrwymadau yn ystod y cyfnod pontio	5%
Manteisio ar gyllid / arbenigedd Ewropeaidd pan fydd ar gael	5%
Defnyddio sgiliau ac asedau staff LEADER / Grwpiau Gweithredu Lleol / Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus	5%
Adeiladu ar y gwersi a ddysgwyd gan gynlluniau cyllid yr UE	4%
Mae cyllid Ewropeaidd wedi'i ddyrannu'n barod	4%
Mae angen i bethau fod ar waith cyn 2021	4%
Dylai'r ffocws yn ystod y cyfnod pontio fod ar adeiladu capasiti / datblygu gallu	4%
Angen mwy o ymgysylltu â'r sector preifat / trydydd sector yn ystod y cyfnod pontio	4%
Cynnal / pwysleisio / blaenoriaethu prosiectau amgylcheddol	4%
Creu systemau newydd a gwell yn ystod y cyfnod pontio	3%
Cynlluniau wedi'u llunio tra bod Brexit yn dal i gael ei drafod	3%
Beirniadaethau eraill o'r cynigion	3%
Mae hyn yn effeithio ar brifysgolion yn benodol / methu ymrwymo i gadw prosiectau	3%
Ehangu'r berthynas ag Ewrop / alinio â blaenoriaethu'r UE	2%
Bydd y cyllid yn dod i ben mewn meysydd gwahanol ar adegau gwahanol	2%
Mae ambell ranbarth yn llai parod ar gyfer y cyfnod pontio nag eraill	2%
Arall	28%

Sylfaen: Pob ymatebwr i'r ffurflen ymgynghori ar-lein a roddodd sylwadau (95)

Tabl 22: Safbwyntiau ynglŷn ag integreiddio'r themâu llorweddol

C5. Beth yw'r ffordd orau y gallwn integreiddio'r themâu llorweddol ynglŷn â chydaddoldeb, datblygiad cynaliadwy, prif ffrydio rhyw a'r Gymraeg o fewn buddsoddiadau a gyflenwir ar lefelau cenedlaethol, rhanbarthol a lleol?	%
Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol eisoes yn gwneud y pethau hyn yn angenrheidiol	30%
Ni ddylai fod yn ymarfer ticio blychau'n unig / gwnewch nhw'n rhan o'r gwaith cyflenwi	25%
Ymgorffori'r themâu llorweddol yn y contractau / gwnewch nhw'n angenrheidiol ar gyfer y cyllid	20%
Rhannu / ceisio /dysgu o arfer gorau	17%
Dylai themâu gael eu harwain yn lleol / eu cefnogi gan ddulliau lleol	17%
Monitro / gwerthuso'r buddsoddiadau ochr yn ochr â'r themâu hyn	15%
Ymgorffori / ymgysylltu ar bob lefel	13%
Cydnabod na fydd pob un o'r themâu hyn o fewn y cwrmpas	11%
Nodi / darparu gwybodaeth am sefydliadau / adnoddau i helpu buddsoddiadau i ddiwallu'r themâu hyn	11%
Ystyriaeth lawn o'r grwpiau ffiniol / heb gynrychiolaeth ddigonol	11%
Themâu wedi'u chynnwys yn barod mewn fframweithiau / rhaglenni sy'n bodoli eisoes	10%
Rhaid sicrhau bod modd cyflawni'r themâu	7%
Dylai datblygu cynaliadwy / newid yn yr hinsawdd fod â rôl fwy blaenllaw	5%
Mwy o ystyriaeth / cefnogaeth ar gyfer y Gymraeg	5%
Ystyriwch gynnwys themâu llorweddol ychwanegol	4%
Ddim yn bwysig / ni ddylai gael blaenoriaeth dros bopeth arall / ffactorau pwysig arall e.e. twf / Cynnyrch Domestig Gros (GDP) / twristiaeth	4%
Dylid defnyddio dull cyson ar draws Cymru	4%
Dylid parhau i flaenoriaethu Gorllewin Cymru a'r Cymoedd	3%
Targedu ymyriadau yn seiliedig ar angen / bydd angen mwy o gefnogaeth ar rai ardaloedd nag eraill	3%
Ansicr am ystyr y rhain	1%
Arall	33%

Sylfaen: Pob ymatebwr i'r ffurflen ymgynghori ar-lein a roddodd sylwadau (92)

Tabl 23: Safbwyntiau ar y defnydd o'r Gymraeg

C6. Beth yw'r ffordd orau o gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg trwy ein cynigion ar gyfer buddsoddiad rhanbarthol, a sicrhau nad yw'n cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg?	%
Wedi'i gwmpasu gan ddeddfwriaeth bresennol	32%
Cynnwys o fewn contractau	24%
Wedi'i thrin yn gyfartal / cydraddoldeb rhwng ieithoedd	23%
Cynyddu' cyfleoedd i ddysgu'r Gymraeg / hyfforddiant	19%
Targedu cymorth (ariannol / ymarferol) ar gyfer sectorau penodol	16%
Meysydd cyllid neu ddiwydiannu sydd â chyfrannau uchel o siaradwyr Cymraeg	15%
Peidiwch ag ychwanegu gofynion llym	10%
Monitro a gwerthuso	10%
Dysgu / rhannu arferion gorau o raglenni presennol	9%
Dylid ymdrin â'r materion hyn ar lefel ranbarthol / datrysiadau lleol	9%
Buddsoddi mewn technoleg iaith / adnoddau digidol	8%
Alinio â 'Cymraeg 2050'	8%
Annog / darparu mwy o gyllid i fentrau sy'n hyrwyddo diwylliant a threftadaeth Cymru	7%
Heriol i rai diwydiannau / BBaCh / grwpiau cymunedol	4%
Gweithio gyda phrifysgolion / ystyried y Coleg Cymraeg Cenedlaethol	4%
Ddim yn bwysig / ni ddylai fod yn flaenoriaeth	2%
Diffyg eglurder yn y cynigion / dim digon o wybodaeth yn y cynigion	2%
Arall	19%

Sylfaen: Pob ymatebwr i'r ffurflen ymgynghori ar-lein a roddodd sylwadau (91)

Tabl 24: Safbwyntiau ynglŷn â gwaith trawsffiniol a rhyngwladol (C7)

C7. Beth yw eich sylwadau ynglŷn â'r model cyflenwi arfaethedig ar gyfer cryfhau partneriaethau, cydweithrediad a masnachu'n drawsffiniol, o fewn y DU a gyda phartneriaid rhyngwladol?	%
Rhaid cynnal a chadw partneriaethau rhyngwladol sy'n bodoli eisoes	30%
Eglurder: angen rhagor o fanylder ar y cynigion	23%
Cydweithio lle y mae o fantais yn unig / nid er mwyn ei hun yn unig	18%
Cefnogi'r gronfa sbarduno Agile / mae hwn yn syniad da	17%
Cyffredinol: Gwaith trawsffiniol yn bwysig / da	16%
Angen rhannu arferion gorau	16%
Dylai Cymru fod yn gymwys ar gyfer rhaglenni Ewropeaidd o hyd, e.e. Erasmus+	10%
Mae angen i gymunedau lleol / cyrff rhanbarthol allu cymryd rhan	10%
Blaenoriaethu rhaglenni sy'n hyrwyddo diwylliant / treftadaeth / iaith Cymru	9%
Cefnogi'r cydweithio ar lefel genedlaethol	8%
Awgrymiadau eraill ar gyfer cronfa sbarduno Agile	8%
Osgoi biwrocratiaeth / defnyddio technoleg er mwyn lleihau'r baich gweinyddol	7%
Adolygu cynlluniau yn sgil effaith y pandemig COVID-19	7%
Sicrhau bod cyfleoedd yn bodoli er mwyn i bob ardal weithio'n drawsffiniol	7%
Mae'r dull LEADER wedi gweithio'n dda / wedi bod yn llwyddiant / dylid dysgu oddi wrtho	6%
Mae rhaglenni megis Erasmus+, Horizon 2020, INTERREG wedi bod yn fuddiol	6%
Alinio gyda Lloegr / gall gwahaniaethau posibl mewn strwythurau cyllid a chyflenwi rwystro cydweithredu	6%
Cymunedau ffiniol	5%
Angen hyblygrwydd i weithio gyda gwledydd eraill y tu allan i'r UE	5%
Ddim yn credu y bydd yn digwydd yn ymarferol	5%
Blaenoriaethu economi gylchol / cadwyni cyflenwi lleol	3%
Canoli / cyd-fuddsoddi gyda Llywodraeth y DU / gwledydd cartref eraill	3%
Clustnodi arian ar gyfer gweithio'n rhyngwladol / ymgorffori yn brosiectau	3%
Enghreifftiau o brosiectau rhyngwladol penodol / partneriaethau sydd wedi bod yn llwyddiannus	3%
Angen darparu gwerth am arian	2%
Newid / symleiddio'r fframwaith caffael a'r gadwyn gyflenwi	2%
Pryderon ynghylch yr amserlen e.e. angen ei sefydlu ymlaen llaw	2%
Angen codi ymwybyddiaeth o gyfleoedd ariannu rhyngwladol yn y dyfodol	1%
Arall	28%

Sylfaen: Pob ymatebwr i'r ffurflen ymgynghori ar-lein a roddodd sylwadau (92)

Tabl 25: Sylwadau ynglŷn â'r amcanion strategol

C8. Beth yw eich barn am yr amcanion strategol ar draws y pedwar maes blaenoriaeth buddsoddi? A oes unrhyw amcanion eraill y dylid eu hystyried?	%
Adolygu cynlluniau yn sgil effaith COVID-19	38%
Dylid rhoi mwy o flaenoriaeth neu uchelgais i newid yn yr hinsawdd	37%
Integreiddio'r amcanion strategol gyda'r polisi / amcanion / strategaethau sydd eisoes yn bodoli	30%
Diffyg manylder yn y cynigion	23%
Sector sgiliau / hyfforddiant / addysg yn allweddol i'r amcanion	19%
Dylai'r cyllid gael ei arwain yn lleol	14%
Gwell rôl / eglurder ar gyfer ymchwil / data / ymchwil ac arloesedd	13%
Gwell cefnogaeth / cydnabyddiaeth o ficrofusnesau / BBaCh	11%
Gwell cysylltiad band eang / mynediad i TG / rôl ar gyfer technoleg	11%
Ystyriaeth well ar gyfer pobl sy'n gadael ysgol, coleg, prifysgol / heb fod mewn addysg, cyflogaeth neu hyfforddiant (NEET)	10%
Safon swyddi	8%
Croesawu cyfeiriadau penodol o fewn yr amcanion strategol	8%
Iechyd corfforol / meddyliol	6%
Asedau sy'n eiddo i'r gymuned e.e. ynni adnewyddadwy	6%
Ni ddylai'r economi/ ffactorau economaidd fod ar draul ffactorau eraill	6%
Ystyriaeth / ffocws gwell ar drafnidiaeth gyhoeddus	6%
Mwy o bwyslais ar gymunedau gwledig	6%
Awgrymiadau eraill, unigryw ar gyfer amcanion strategol	6%
Nid yw'r amcanion yn ddigon uchelgeisiol (yn gyffredinol / amhenodol)	5%
Y ffocws ar economi datgarboneiddio / di-garbon yn rhy gyfyng	4%
Rôl well ar gyfer mentrau cymdeithasol	4%
Cydraddoldebau: Ystyriaeth well o'r bwlch rhwng y rhywiau, ac o safbwynt pobl dduon, Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig a phobl anabl	4%
Defnyddio amcanion strategol yn hyblyg	4%
Cyffredinol: beirniadaeth o'r amcanion e.e. nid ydynt yn gydnaws â'i gilydd	3%
Angen cyfleu amcanion yn gliriach	2%
Ystyriaeth well o'r Gymraeg	2%
Ystyriaeth well o berygl llifogydd / cymunedau sydd mewn perygl o lifogydd	2%
Cydnabod yr heriau y bydd busnesau yn eu hwynebu wrth addasu i newid yn yr hinsawdd	2%
Cydnabyddiaeth well o dwristiaeth	2%
Dysgu o gynlluniau sy'n bodoli eisoes	2%
Adfywio'r stryd fawr / canol y dref	2%
Dylai'r dull sy'n seiliedig ar le fod wedi'i seilio ar gyfle yn ogystal ag angen	2%
Cyfeiriad gwell at yr economi sylfaenol	2%
Arall	23%

Sylfaen: Pob ymatebwr i'r ffurflen ymgynghori ar-lein a roddodd sylwadau (93)

Tabl 26: Sylwadau ar y dangosyddion y dylid eu defnyddio i fesur cynnydd

C9. Pa ddangosyddion ydych chi'n credu y dylid eu defnyddio i fesur cynnydd tuag at gyflawni'r amcanion strategol arfaethedig?	%
Dangosyddion iechyd a llesiant / ansawdd bywyd / yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.	52%
Dangosyddion penodol awgrymedig / cyfeiriadau	49%
Mesurau sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau yn hytrach nag allbynnau / prosesau	38%
Dangosyddion cynaliadwyedd: cymuned / gwydnwch / amgylcheddol / cyfalaf cymdeithasol;	37%
Dangosyddion realistig y gellir eu nodi a'u hadrodd / eu priodoli / syml / clir	35%
Llai o bwyslais ar 'ddangosyddion economaidd traddodiadol' / ac elfennau nad oes iddynt ffocws economaidd	34%
Dangosyddion / mesurau sy'n benodol i'r prosiect neu'n briodol / hyblyg	32%
Yn seiliedig ar le / lleoliad / rhanbarth / amrywiaeth leol (gwledig / trefol / arfordirol)	32%
Canlyniadau meddal / cyd-destun / mesurau ansoddol	23%
Proffil busnes/dangosyddion economaidd ar wahân i greu swyddi traddodiadol / Gwerth Ychwanegol Gros (GVA) / Cynnyrch Domestig Gros (GDP)	21%
Dull myfyriol, rhannu dysgu, profiadau a'r arfer gorau	16%
Mesurau economaidd traddodiadol e.e. Cynnyrch Domestig Gros (GDP) / Gwerth Ychwanegol Gros (GVA) / swyddi a grëwyd	15%
Mesurau cynnydd tuag at gyflawni amcanion gan gynnwys llinellau sylfaen	15%
Cydnabod effaith hirdymor rhai canlyniadau / dangosyddion / datblygiadau arloesol	14%
Effaith COVID-19 ar ddangosyddion addas - yn canolbwyntio ar adfer yn hytrach na thwff	14%
Dangosyddion sy'n caniatáu cydweithredu a rhwydweithio	14%
Targedau sy'n gysylltiedig ag amddifadedd / Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (MALIC) / mynediad at wasanaethau / anghydraddoldebau	11%
Galluogi arloesedd	10%
Dangosyddion sgiliau sy'n adlewyrchu anghenion y diwydiant ar gyfer hyfforddiant, uwchsgilio, ailhyfforddi a phontio (nid cymwysterau o reidrwydd)	10%
Mesur yn erbyn nodau / dangosyddion perfformiad allweddol / targedu sydd wedi'u gosod	9%
Yn gymesur â'r prosiect / graddfa'r buddsoddiad	9%
Dangosyddion, metrigau a thystiolaeth sydd eisoes yn bodoli	9%
Dangosyddion wedi'u harwain gan y gymuned	9%
Angen mwy o fanylion am y cynigion	5%
Alinio i fentrau / polisïau / strategaethau sydd eisoes yn bodoli	5%
Mesurau ansoddol (amhenodol)	4%
O fewn yr amserlen	4%
Astudiaethau achos	4%
Ymgysylltu ag arbenigwyr academiaidd a sector ar ganlyniadau addas	4%
Agored / tryloyw	3%
Monitro effaith cydraddoldeb mewn cymunedau gan gynnwys nodweddion gwarchodedig	3%

Metrigau academiaidd	3%
Atebolrwydd	2%
Dangosyddion y Gymraeg	2%
Mae angen y dangosyddion cywir neu gall hyn effeithio ar ansawdd y prosiect	2%
Arall	18%

Sylfaen: Pob ymatebwr i'r ffurflen ymgynghori ar-lein a roddodd sylwadau (91)

Tabl 27: Safbwyntiau ar y dull o safbwynt rheolau teg, tryloyw a chyson

C10: Beth yw eich barn ynglŷn â'r dull [o safbwynt rheolau teg, tryloyw a chyson] a ddisgrifir uchod?	%
Prosesau wedi'u symleiddio, yn llai biwrocraataidd a mwy cymesur	56%
Angen rheolau / prosesau teg, clir a thryloyw	22%
Angen gwneud y broses / cyllid yn hygyrch i ystod ehangach o sefydliadau	20%
Angen aros yn hyblyg / addasu'r rheolau hyn yn dilyn amgylchiadau newidiol / bod yn agored i adolygiad	20%
Dysgu er mwyn symud ymlaen	18%
Model pum achos	16%
Cyfraddau safonol	15%
Mathau eraill o gyllid / dyrannu cyllid	12%
Angen atebolrwydd	12%
Angen cynnwys ystod o leisiau rhanddeiliaid / lleisiau rhanddeiliaid priodol	12%
Angen rhagor o wybodaeth	11%
Angen alinio / integreiddio â blaenoriaethau / strategaethau / grwpiau / cyrff eraill	11%
Cael gwared ar ffiniau sydd eisoes yn bodoli (yn ddaearyddol ac o safbwynt cyllid)	11%
Pryderon na fydd y cynigion yn digwydd yn ymarferol	9%
Deall natur ddaearyddol benodol	8%
Angen y dulliau llywodraethu cywir ar waith	7%
Cymunedau / prosiectau wedi'u harwain gan y gymuned a chefnogi cymunedau	6%
Arloesedd	6%
Diffinio rôl ar gyfer eich sefydliad / sector	5%
Cefnogi busnesau lleol / cadwyni cyflenwi lleol	5%
COVID-19: effeithiau a gwersi	4%
Angen canolbwyntio ar allbwn / canlyniadau	4%
Herio'r diffiniadau a ddefnyddiwyd o fewn y Fframwaith	2%
Mesur a diffinio ffactorau allweddol	2%
Symud i ffwrdd o systemau ar bapur a'r seilwaith sydd ei angen i gefnogi hyn	2%
Cyfle i ystyried dulliau mwy cyfannol	2%
Rôl ar gyfer y Cyd-bwyllgorau Corfforedig	2%
Trydydd Sector / mentrau gwirfoddol	2%
Arall	8%

Sylfaen: Pob ymatebwr i'r ffurflen ymgynghori ar-lein a roddodd sylwadau (95)

Tabl 28: Capasiti i gyflenwi gwaith monitro a gwerthuso

C11. A ddylid blaenoriaethu'r capasiti i gyflenwi'r cynigion monitro a gwerthuso uchod?	%
Mae monitro a gwerthuso yn bwysig er mwyn sicrhau llwyddiant	39%
Mae angen i'r gwaith monitro a gwerthuso fod yn hawdd ei reoli	35%
Pwysigrwydd dysgu er mwyn datblygu monitro a gwerthuso	17%
Mae angen i fonitro a gwerthuso fod yn gysylltiedig â pholisïau a blaenoriaethau ehangach	14%
Angen mewnbwn arbenigol er mwyn creu / cynorthwyo monitro a gwerthuso	13%
Angen i waith monitro a gwerthuso gael ei gefnogi gan ddulliau meithrin capasiti	12%
Dylai monitro a gwerthuso fod yn eilaidd i gyflenwi	11%
Dylai monitro a gwerthuso gael ei ymgorffori trwy gydol y prosiectau	11%
Angen casglu data priodol	10%
Monitro a gwerthuso ar lefel ranbarthol, lleol a chymunedol	10%
Angen dull cydweithredu canolog neu genedlaethol / cydgysylltiedig	8%
Dylai monitro a gwerthuso fod yn gyson	7%
Angen eglurhad am y canllawiau ynglŷn â sut y caiff gwaith monitro a gwerthuso ei gynnal	6%
Angen mewnbwn / cefnogaeth wrth Lywodraeth Cymru	6%
Cefnogi'r ffocws ar ganlyniadau yn hytrach nag allbynnau	4%
Angen eglurder ynghylch y cwestiwn	2%
Ddim yn credu y bydd hyn yn digwydd yn ymarferol	2%
Dylai dysgu myfyriol fod yn rhan o waith monitro a gwerthuso	2%
Arall	8%

Sylfaen: Pob ymatebwr i'r ffurflen ymgynghori ar-lein a roddodd sylwadau (84)

Tabl 29: Safbwyntiau ar y cynigion ar gyfer datblygu gwaith monitro a gwerthuso

C12: Ydych chi'n cytuno â'r cynnig a amlinellwyd ar gyfer datblygu gwaith monitro a gwerthuso ar lefel ranbarthol a lefel leol?	%
Cefnogaeth gyffredinol ar gyfer y cynigion gyda rhai amodau	66%
Rhannu arfer da positif / rhannu rhwng y rhanbarthau / dysgu o brofiad / ymholiadau ar broses / sut fydd y gwersi'n effeithio ar ymyriadau yn y dyfodol	30%
Dylai gwaith monitro a gwerthuso rhanbarthol / lleol gael ei alinio / alinio â gwerthusiad / strwythurau cenedlaethol ar gyfer cysondeb	29%
Pryder am y baich gweinyddol / biwrocratiaeth / y broses syml sydd ei hangen / osgoi dyblygu	26%
Cefnogaeth ddiamod gyffredinol / cytundeb cyffredinol â'r cynigion	19%
Dylai gwaith monitro a gwerthuso fod yn gymesur â'r prosiect / addas i'r raddfa ar lefel prosiect unigol / angen eglurder ar sut y bydd hyn yn gweithio / monitro a gwerthuso ar sail risg	19%
Ymholiadau ynghylch sut y bydd gwerthuso lleol a rhanbarthol yn gweithio'n ymarferol	15%
Angen sgiliau ac arbenigedd newydd o safbwynt gwerthuso ar lefel leol / rhanbarthol	14%
Dim awgrym cadarn o safbwynt cadarnhaol neu negyddol	13%
Dylai gwaith monitro a gwerthuso fod yn barhaus er mwyn gwella'r ffordd o gyflenwi'r prosiect	13%
Alinio â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a mwy o eglurder ynghylch beth y gallai hyn ei olygu	13%
Mae angen i waith gwerthuso ddangos ac adlewyrchu'r canlyniadau / effaith mewn cymunedau, gan gynnwys y canlyniadau anfwriadol	11%
Angen mwy o fanylion ar sut y bydd trefniadau monitro a gwerthuso yn gweithio (cyffredinol)	11%
Angen lefel priodol o waith craffu trylwyr a llywodraethu	10%
Cyd-gynhyrchu a chyd-ddylunio ar lefel leol a rhanbarthol	10%
Ansawdd y gwerthuso - gan gynnwys safonau a chysondeb	9%
Caniatáu dulliau arloesol o gyflenwi a gwerthuso gan ganiatáu risg a methiant trefniadau gwerthuso ar y cyd	8%
Dylai gwaith monitro a gwerthuso fod yn eilaidd i gyflenwi	6%
Hwyluso'r cydweithredu gan gynnwys dangosyddion ar y cyd / trefniadau / gwerthuso	6%
Atebolrwydd a thryloywder ar gyfer gwariant cyhoeddus	6%
Cyfeiriad penodol at enghreifftiau neu gynigion o gymorth	6%
Angen gwerthusiad allanol / annibynnol	5%
Amrywiad ar gyfer y cyd-destunau gwledig, trefol ac arfordirol	4%
Defnydd o ddangosyddion a data cyson lle y bo'n bosibl	4%
Anghytuno cyffredinol heb ragor o fanylder	3%
Pryderon ynglŷn â chost y gwerthuso a gwerth am arian gan gynnwys yr angen i leihau'r costau a sicrhau rhan o'r pecyn cyllid	3%
Arall	9%

Sylfaen: Pob ymatebwr i'r ffurflen ymgynghori ar-lein a roddodd sylwadau (96)

Tabl 30: Sylwadau pellach

C13: Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Os oes gennych unrhyw faterion perthnasol nad ydym wedi ymdrin â nhw'n benodol, defnyddiwch yr ymgynghoriad hwn i roi sylw iddynt.	%
Trafod sectorau penodol o'r economi / sefydliadau / mathau o fusnes	30%
Integreiddio â pholisïau / strategaethau	30%
COVID-19	28%
Strwythurau gweinyddol, llywodraethu a gwneud penderfyniadau	27%
Dysgu er mwyn symud ymlaen	25%
Hygyrchedd ar gyfer / cynnwys amrywiaeth eang o randdeiliaid	20%
Gweithio mewn partneriaeth	18%
Adeiladu ar gydberthnasau / partneriaethau / gwaith / prosiectau / prosesau ac ati sydd eisoes yn bodoli	15%
Sylwadau ynglŷn â chyllid	15%
Angen rhagor o fanylion / eglurder	15%
Pontio i Fframwaith Safonau Proffesiynol y DU (UKPSF)	14%
Cefnogaeth ar gyfer gweithio ar lefel gymunedol	11%
Pryderon ynglŷn â'r broses ymgynghori	11%
Lleoli'r sefydliad / gwybodaeth am y sefydliad sy'n ymateb	11%
Natur benodol y lleoliadau	11%
Rhoi sylw i anghydraddoldebau	10%
Yr amgylchedd	10%
Fframwaith yn rhy gyfyng / dulliau cyfannol	10%
Datblygu sgiliau / addysg / hyfforddiant / cyflogadwyedd	8%
Gweithio trawsffiniol a materion rhwngwladol	7%
Gwerthuso	6%
Seilwaith	4%
Cyd-destun y Gymraeg (eang)	4%
Cynaliadwyedd amgylcheddol	3%
Cadwyni bwyd / cadwyni cyflenwi	3%
Caffael	3%
Arall	15%

Sylfaen: Pob ymatebwr i'r ffurflen ymgynghori ar-lein a roddodd sylwadau (71)

Atodiad 2: Cwestiynau gweminar

Gweminarau rhanbarthol

O ganlyniad i gyfyngiadau ar symud a chyfarfodydd wyneb yn wyneb oherwydd y pandemig COVID-19, cynhaliwyd pedwar digwyddiad ymgysylltu ar-lein yn ystod mis Mai 2020. Cynhaliwyd y gweminarau rhanbarthol hyn gan ddefnyddio plattfform fideo ar-lein.

Cynhaliwyd gweminarau ar gyfer Gogledd Cymru, De-orllewin Cymru a De-ddwyrain Cymru. Diben y gweminarau oedd dweud wrth fynychwyr am yr ymgynghoriad a rhoi'r cyfle i bawb benderfynu pa ddulliau fydd yn gweithio orau i gyflawni twf a chynwysoldeb ar draws pob rhan o Gymru.

Dechreuodd pob gweminar gyda chyflwyniad gan Rachel Garside-Jones, Dirprwy Gyfarwyddwr dros Bolisi a Buddsoddiad Rhanbarthol, Llywodraeth Cymru. Cafodd hwn ei ategu gan ddiweddariadau rhanbarthol gan Brif Swyddog Rhanbarthol Llywodraeth Cymru a chynrychiolydd o fargen dinesig a thwf y rhanbarth.

Gorffennwyd y gweminarau gyda sesiwn holi ac ateb ble ymatebodd y cyflwynwyr i gwestiynau a anfonwyd ymlaen llaw neu a gyflwynwyd yn ystod y cyflwyniad.

Nifer yr unigolion cofrestredig a chyfranogwyr ym mhob un o'r sesiynau gweminar oedd:

Tabl 31: Unigolion cofrestredig a chyfranogwyr y gweminarau

	Unigolion cofrestredig	Cyfranogwyr
Dydd Llun 11 Mai - Gogledd Cymru	120	98
Dydd Mawrth 12 Mai - Canolbarth Cymru	103	93
Dydd Mercher 13 Mai - De-orllewin Cymru	138	103
Dydd Iau 14 Mai - De-ddwyrain Cymru	166	137

Mynychwyd pob gweminar gan ddau aelod o'r tîm Strategic Research and Insight.

Crynodeb o gwestiynau'r gweminar

Yn gyfan gwbl, cyflwynwyd 115 o gwestiynau ar draws y pedwar gweminar. Dangosir dosbarthiad nifer y cwestiynau a gyflwynwyd ar draws y gweminarau yn Nhabl 32.

Tabl 32: Dosbarthiad y cwestiynau a gyflwynwyd i weminarau

	Cyflwynwyd ymlaen llaw	Cyflwynwyd yn ystod y gweminar	Cyfanswm
Gogledd Cymru	14	12	26
Canolbarth Cymru	14	16	30
De-orllewin Cymru	13	23	36

De-ddwyrain Cymru	13	10	23
Cyfanswm	54	61	115

Casglwyd pob cwestiwn a gyflwynwyd ymlaen llaw neu yn ystod y gweminarau. Wedyn, cawsant eu dadansoddi gan ddefnyddio codio thematig. Cafodd pob cwestiwn ei godio yn bynciau yr oedd y cwestiwn yn mynd i'r afael â hwy. Cafodd cwestiynau unigol yn aml eu codio i fwy nag un pwnc.

Arweiniodd y codio cychwynnol at 59 o bynciau. Er mwyn galluogi dealltwriaeth well o'r data, cafodd y 59 o bynciau hyn eu codio ymhellach i 30 o themâu eang. Dengys Tabl 33 nifer y cwestiynau a drafododd bob thema eang.

Tabl 33: Nifer y cwestiynau, yn ôl thema eang

Thema eang	Nifer y cwestiynau
Sectorau penodol / math o fusnes (e.e. ymchwil, datblygu ac arloesi, busnes sy'n eiddo i'r gweithwyr, hamdden, manwerthu, BBaCh)	27
Dulliau integredig	16
Effaith COVID-19	15
Cyfranogiad democrataidd (e.e. ehangu mynediad, sicrhau llais i bawb)	13
Cynaliadwyedd prosiectau cyfredol	13
Gweithio ar lefel gymunedol (e.e. datblygiad dan arweiniad y gymuned, banciau cymunedol)	12
Cynyddu capasiti (e.e. gweithio trawsffiniol, cynyddu capasiti yng Nghymru)	11
Ardaloedd economaidd penodol (ardaloedd gwledig, canol trefi)	10
Materion amgylcheddol (e.e. argyfwng hinsawdd, seilwaith gwyrdd, economi di-garbon)	9
Cwestiynau eglurhaol (e.e. eglurhad ar fanylion y fframwaith, eglurhad ar gylch gwaith yr ymgynghoriad)	8
Pwysigrwydd elfennau sydd â ffocws economaidd ac elfennau nad oes iddynt ffocws economaidd	8
Gwneud penderfyniadau (e.e. llais lleol mewn gwneud penderfyniadau, dylai'r penderfyniad alinio ag anghenion)	5
Amserlenni'r fframwaith	5
Ynni	4
Iechyd a llesiant fel ffocws pwysig (e.e. dulliau cyfannol, yr angen i gynnwys rhanddeiliaid gofal cymdeithasol)	4
Creu lleoedd	4
Rôl ar gyfer endidau sy'n bodoli eisoes (e.e. Partneriaethau Sgiliau Rhanbarthol, Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus)	4
Gweinyddu'r Fframwaith	3
Addysg	3
Materion ar lefel leol	3
Mesurau / dangosyddion perfformiad	3

Diffinio rhanbarthau	2
Trefniadau cyllid	2
Gwneud i Gymru fod yn unigryw	2
Sylwadau nad ydynt yn ymwneud â'r ymgynghoriad	2
Y Gymraeg	2
Celfyddydau a Diwylliant	1
Adeiladu ar yr hyn sy'n bodoli eisoes	1
Sicrhau cydraddoldeb rhanbarthol	1
Effaith negyddol ymfudo mewn ardaloedd gwledig	1

Atodiad 3: Y cyfryngau cymdeithasol

Hysbysebodd Llywodraeth Cymru'r ymgynghoriad ar Facebook a Twitter, gan ddefnyddio'r hashnod #eichdweudcymru a rhoi dolenni i'r arolwg dinasyddion a'r ffurflen ymateb. Er bod llawer o bobl wedi aildrydaru a hoffi'r postiadau ar Twitter, dim ond ar ddau bostiad hyrwyddol ar Facebook y cafwyd sylwadau ysgrifenedig gan y cyhoedd ynglŷn â'r ymgyrch. Er y cafwyd nifer fawr o sylwadau, roedd llawer o'r rhain yn cynnwys nifer o ymatebion gan nifer fach o bobl. Darllenwyd pob sylw gan SRI am gynnwys a oedd yn gysylltiedig â'r ymgynghoriad nad oedd efallai wedi'i ddarganfod gan y fformatau ffurfiol ar gyfer ymateb i'r ymgynghoriad.

Nid oedd cyfran uchel o'r ymgysylltu'n berthnasol i'r ymgynghoriad. Roedd y rhain yn dueddol o fod yn sylwadau wedi'u cyfeirio at y bobl eraill wnaeth adael sylwadau, datganiadau o blaid neu yn erbyn yr UE, a sylwadau negyddol yn ymwneud â Llywodraeth Cymru, Llywodraeth y DU neu bleidiau gwleidyddol y DU.

Roedd sylwadau am yr UE nad oeddent yn berthnasol i'r ymgynghoriad yn gysylltiedig â geirfa benodol a ddefnyddiwyd yn yr ymgynghoriad. Nid oedd rhai ymatebwyr yn hoffi cyfeiriadau at - neu'r hyn y tybiwyd eu bod yn ddatganiadau cadarnhaol ynghylch - 'cyllid gan yr UE', a nododd y bobl hyn fod y cyllid hwn yn cynnwys arian sy'n dod o gyfraniadau'r DU ac felly, roedd yr arian yn perthyn i'r DU yn unig. Gwnaeth nifer fach sylwadau eraill am gyllid, megis y dylai Cymru geisio osgoi dibynnu ar y llywodraeth yn San Steffan ar gyfer cyllid.

Cafwyd rhai sylwadau yn mynegi amheuaeth y byddai cyllid yn cael ei ddarparu ar gyfer y DU gan y Gronfa Ffyniant Gyffredin a dywedodd eraill y dylai Llywodraeth y DU roi'r gorau i'r Gronfa Ffyniant Gyffredin.

Roedd y meysydd eraill a awgrymwyd fel blaenoriaethau ar gyfer buddsoddiad yn cynnwys:

- Seilwaith beicio
- Trafnidiaeth gyhoeddus - gyda rhai'n dweud y dylid blaenoriaethu hyn dros feicio
- Gwella rhwydweithiau ffyrdd, gan gynnwys ffordd liniaru'r M4.
- Buddsoddiadau cyfartal ledled Cymru, gan sicrhau nad oes gormod o ffocws ar y De-ddwyrain
- Adferiad ar gyfer busnesau a chymunedau yn dilyn y pandemig COVID-19

Atodiad 4: Rhestr o ddangosyddion (Q9)

Pa ddangosyddion ydych chi'n credu y dylid eu defnyddio i fesur cynnydd tuag at gyflawni'r amcanion strategol arfaethedig?

Mae'r dangosyddion penodol y cyfeiriwyd atynt mewn ymateb i gwestiwn 9 ym mhrif holiadur yr ymgynghoriad wedi'u categorïddio yn bedair thema.

- dangosyddion economaidd
- dangosyddion economaidd-gymdeithasol
- dangosyddion amgylcheddol, a
- dangosyddion sy'n dod o dan y categori 'arall'

O dan bob un o'r pedair thema hon, mae dangosyddion wedi'u gwahanu rhwng y rhai lle cyfeiriodd yr ymatebydd yn gyffredinol at ddangosydd, y rhai lle cyfeiriodd yr ymatebydd at ddangosydd yn erbyn maes neu amcan strategol penodol, a'r rhai lle cyfeiriodd yr ymatebydd at fodel, dull neu ddogfen benodol neu bwynt cyfeirio arall.

Dangosyddion economaidd

Recriwtio a chyflawniad prentisiaid / nifer y prentisiaethau a grëwyd

Busnesau a ddechreuwyd / achubwyd rhag ansolfedd / a gefnogwyd

Twf busnes, micro i BBaCh / Nifer y busnesau sy'n symud o un braced maint i un arall

Lefelau incwm gwario (i'w defnyddio ar gyfer pob rhanbarth)

Allforion net

Dangosyddion cyflogadwyedd sy'n adlewyrchu'r sylfaen cleientiaid, yn enwedig grwpiau penodol neu wedi'u targedu.

Nifer y bobl mewn gwaith / wedi'u cyflogi

Twf economaidd o ran cynnyrch domestig gros

Gwerth Ychwanegol Gros (i'w ddefnyddio ar gyfer pob rhanbarth)

Incwm cyfartalog eich cartref

Mewnfuddsoddiad

Swyddi a grëwyd / diogelwyd / cefnogwyd

Creu swyddi o werth uchel

Twf cwmnïau brodorol / nifer y busnesau â phencadlys yng Nghymru

Gweithgaredd uno a chaffael

Cynhyrchiant

Elw ar fuddsoddiad e.e. sut mae prosiectau wedi sicrhau sectorau cymorth / ennill cyllid / creu swyddi

Busnes newydd a gychwynnwyd y tu hwnt i ddwy flynedd

Dangosyddion sgiliau - anghenion yr economi e.e. beth sy'n ofynnol ac yn gyraeddadwy yn y gweithlu cyfredol

Math o fusnesau sydd wedi'u creu a'u cefnogi.

Swyddi a ddatblygwyd gyda hyfforddiant a ddarperir yn y gwaith

Olrhain twf / cynlluniau olyniaeth

Nifer y bobl ddi-waith / economaidd anweithgar sy'n dechrau gwaith / Gostyngiad yn y rhai sy'n economaidd anweithgar

Dangosyddion economaidd - cyfeiriad at feysydd blaenoriaeth penodol / amcanion strategol

Twf Gwerth Ychwanegol Gros [wedi'i nodi yn erbyn y maes blaenoriaeth 'Busnesau cynhyrchiol a chystadleuol']

Cynnydd mewn enillion wythnosol gros cyfwerth ag amser llawn (£) [wedi'i nodi yn erbyn y maes blaenoriaeth 'Cymunedau iachach, tecach a mwy cynaliadwy']

Cynnydd mewn mewnfuddsoddiad (£) [wedi'i nodi yn erbyn y maes blaenoriaeth 'Busnesau cynhyrchiol a chystadleuol']

Cynnydd mewn Gwerth Ychwanegol Gros (fesul gweithiwr) [wedi'i nodi yn erbyn y maes blaenoriaeth 'Cymunedau iachach, tecach a mwy cynaliadwy']

Cynnydd mewn enillion wythnosol gros cyfwerth ag amser llawn (£) [wedi'i nodi yn erbyn y maes blaenoriaeth 'Lleihau'r ffactorau sy'n arwain at anghydraddoldeb incwm']

Twf swyddi mewn sectorau allweddol (e.e. rheoli / proffesiynol / gweithgynhyrchu uwch) [wedi'i nodi yn erbyn y maes blaenoriaeth 'Busnesau cynhyrchiol a chystadleuol']

Cofrestriadau busnesau newydd mewn sectorau â blaenoriaeth (e.e. busnesau digidol, gwybodaeth ddwys) [wedi'i nodi yn erbyn y maes blaenoriaeth 'Busnesau cynhyrchiol a chystadleuol']

Gostyngiad yn nifer y bobl sy'n hawlio budd-daliadau (Lwfans Ceisio Gwaith ac ati) [wedi'i nodi yn erbyn y maes blaenoriaeth 'Lleihau'r ffactorau sy'n arwain at anghydraddoldeb incwm']

Gostyngiad yn nifer y bobl sy'n hawlio budd-daliadau (Lwfans Ceisio Gwaith ac ati) [wedi'i nodi yn erbyn y maes blaenoriaeth 'Cymunedau iachach, tecach a mwy cynaliadwy']

Dangosyddion economaidd - cyfeiriadau penodol

Dull LEADER

Dangosyddion y Rhaglen Buddsoddiad Adfywio wedi'i Dargedu

Dangosyddion economaidd-gymdeithasol

Mynediad at wasanaethau

Mynediad at fand eang o safon uchel

Adfywiad dan arweiniad diwylliant, fel gwyliau / digwyddiadau; gweithgareddau brandio delwedd; gwirfoddoli a chyfalaf cymdeithasol; iechyd a llesiant; balchder yn yr ardal leol

Sgiliau hanfodol (cyfathrebu, ysgrifennu adroddiadau a rheoli amser, cyflwyniadau

Meithrin sgiliau lefel uwch / cynnydd mewn sgiliau sylfaenol

Anghydraddoldebau gyda ffocws ar fesurau/dangosyddion e.e. cyflogau a chyfleoedd cynaliadwy

Buddsoddi mewn rhwydweithiau e.e. rhwydweithiau cymunedau lleol fel banciau bwyd neu grwpiau sy'n lleddfu tensiynau'r gymuned, cydweithio i ennill cytundebau, cefnogaeth gymdeithasol

Buddsoddi mewn cymunedau pobl dduon ac Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig / nifer y busnesau dan arweiniad pobl dduon ac Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig

Ansawdd swyddi ar gyfer cymunedau pobl dduon ac Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig

Dangosyddion Llesiant Cenedlaethol

Nifer y cymwysterau priodol a pherthnasol wedi'u cyflawni gan 'gleient' er mwyn cael mynediad at waith

Pobl sydd wedi'u hyfforddi neu ailhyfforddi

Cyfran y bobl ifanc sy'n aros mewn cymunedau neu'n dychwelyd ar ôl addysg

Dangosyddion ansawdd bywyd

Targedau ar gyfer buddsoddi cyllid mewn cymunedau o liw

Nifer y bobl sydd wedi'u cefnogi i wirfoddoli / ymgymryd â lleoliad gwaith

Mynegai Llesiant

Dangosyddion economaidd-gymdeithasol - cyfeiriad at feysydd blaenoriaeth penodol / amcanion strategol

Mynediad at fand eang cyflym iawn (%) [wedi'i nodi yn erbyn y maes blaenoriaeth 'Cymunedau iachach, tecach a mwy cynaliadwy']

Cynnydd stoc dai mewn deiliadaeth gymysg a thai fforddiadwy (rhif/ %) [wedi'i nodi yn erbyn y maes blaenoriaeth 'Cymunedau iachach, tecach a mwy cynaliadwy']

Cynyddu cymwysterau / cyfleoedd hyfforddi (nifer y cyrsiau newydd / niferoedd yr unigolion sy'n manteisio ar gyfleoedd) [wedi'i nodi yn erbyn y maes blaenoriaeth 'Cefnogi'r trawsnewid i economi di-garbon']

Buddsoddi mewn cynlluniau byw yn y ddinas (£) [wedi'i nodi yn erbyn y maes blaenoriaeth 'Cymunedau iachach, tecach a mwy cynaliadwy']

Dangosyddion Llesiant Cenedlaethol (y ddau amcan strategol cyntaf)

Lefelau cymwysterau (cynnydd % mewn cymwysterau lefel uwch) [wedi'i nodi yn erbyn y maes blaenoriaeth 'Busnesau cynhyrchiol a chystadleuol']

Cymwysterau (cynnydd yn y cymwysterau a gafwyd) [wedi'i nodi yn erbyn y maes blaenoriaeth 'Lleihau'r ffactorau sy'n arwain at anghydraddoldeb incwm']

Mesurau llesiant a chydraddoldeb sy'n cael eu cynnwys fel rhan o Ddangosyddion Cenedlaethol e.e. disgwyliad oes, trosedd, cyflyrau iechyd tymor hir. [wedi'i nodi yn erbyn y maes blaenoriaeth 'Cymunedau iachach, tecach a mwy cynaliadwy']

Amddifadedd Malc - dylai'r mynegai arwain pa fesurau sy'n cael eu blaenoriaethu mewn ardaloedd penodol yng Nghymru [ar gyfer cymunedau iachach, tecach a mwy cynaliadwy']

Cyfeiriadau penodol economaidd-gymdeithasol

Ymgynghori a chynnwys clymbleidiau a rhwydweithiau pobl dduon ac Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig fel Cynghrair Hil Cymru

Meysydd o Fynegai Amddifadedd Lluosog Cymru / MALIC i'w defnyddio ar gyfer pob rhanbarth

Dangosyddion / mesurau wedi'u halinio i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (46 o ddangosyddion y cytunwyd arnynt yn genedlaethol) / nodau llesiant

Mesurau'r Dangosfwrdd Llesiant Cenedlaethol

<https://cy.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/wellbeing/articles/measuresofnationalwellbeingdashboard/2018-04-25?uri=peoplepopulationandcommunity/wellbeing/articles/measuresofnationalwellbeingdashboard/2018-04-25>

Diffiniad ansawdd swyddi - Comisiwn Gwaith Teg

Mynegai Tlodi Dynol Rhanbarthol

Model atebolrwydd sy'n seiliedig ar ganlyniadau

Dangosyddion amgylcheddol

Lleihau carbon

Adfer cynefin

Ynni adnewyddadwy a gynhyrchir / tyfu'r sector ynni adnewyddadwy

Coed wedi'u plannu

Dangosyddion amgylcheddol - cyfeiriad at feysydd blaenoriaeth penodol / amcanion strategol

% o ddefnydd trydan Cymru sy'n dod o ynni adnewyddadwy [wedi'i nodi yn erbyn y maes blaenoriaeth 'Cefnogi'r trawsnewid i economi di-garbon']

Buddsoddi mewn trafnidiaeth cerbydau trydanol (£) [wedi'i nodi yn erbyn y maes blaenoriaeth 'Cefnogi'r trawsnewid i economi di-garbon']

Buddsoddi mewn gwaith ymchwil ar ynni adnewyddadwy (£) [wedi'i nodi yn erbyn y maes blaenoriaeth 'Cefnogi'r trawsnewid i economi di-garbon']

Buddsoddiadau sy'n cyflawni safonau BREEAM / asesiad Carbon (BREEAM) [wedi'i nodi yn erbyn y maes blaenoriaeth 'Cefnogi'r trawsnewid i economi di-garbon']

Cynaliadwyedd (amcan 3)

Trosiant a gynhyrchwyd gan fusnesau o fewn y sector 'Carbon Isel / Ynni Adnewyddadwy' (£) [wedi'i nodi yn erbyn y maes blaenoriaeth 'Cefnogi'r trawsnewid i economi di-garbon']

Dangosyddion amgylcheddol - cyfeiriadau penodol

Economeg Toesen / Toesen Cymru / Clymblaid Gwrthdlodi Cymru

Cynnyrch Cenedlaethol Net Gwyrdd

Mesur yn erbyn y dull Rheoli Adnoddau Naturiol ac adrodd trwy Cyfoeth Naturiol Cymru a'r cynllun cyflogadwyedd

Cyfrifyddu cyfalaf naturiol, fel y'i datblygir gan yr ONS

Canllawiau Llyfr Gwyrdd y Trysorlys ar ymgorffori cyfalaf naturiol mewn arfarniad polisi cyhoeddus

Dangosyddion eraill

Allbwn academiaidd / Metrigau academiaidd, fel dyfyniadau a chyflwyniadau cynadleddau

Gwelliannau esthetig i ganol trefi

Galluogi arloesedd

Meincnodi yn erbyn prosiectau llwyddiannus yn rhanbarthol, yn genedlaethol ac yn rhyngwladol

Masnacheiddio ymchwil

Effaith ar weithwyr Cymraeg (iaith, cyflogadwyedd a chyflog)

Astudiaethau achos tymor hir

Dangosyddion tymor hir e.e. cadw swyddi/datblygu sgiliau

Mesur yr effaith y mae gwaith cenhadaeth ddinesig prifysgolion yn ei chael yn eu cymunedau

Cynhyrchion, prosesau neu wasanaethau newydd wedi'u lansio i'r farchnad

Patentau wedi'u cofrestru

Gwelliannau i dir cyhoeddus

Ymchwil ac arloesedd (mesurau i ddarganfod ymchwil o safon uchel gydag effaith hirdymor)

Dangosyddion eraill - cyfeiriad at feysydd blaenoriaeth penodol / amcanion strategol

Defnydd a gwerth seilwaith cymdeithasol (amcan 3)

Dangosyddion eraill - cyfeiriadau penodol

Meincnodau Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewropeaidd wedi'u haddasu

Wedi'u halinio â thargedau eraill e.e. Bargeinion twf dinasoedd a rhanbarthau (perygl o fetrigau gwrthgyferbyniol os nad ydynt wedi'u halinio)

Ystyried 'Y Gymraeg a'r economi: adolygiad o dystiolaeth a dulliau' Chwefror 20

Ymgynghori a chynnwys Cefnogi Trydydd Sector Cymru (TSSW)

Mesur yn erbyn Datganiadau Ardal

Metrigau gan y Rhwydwaith Buddsoddi Effaith Fyd-eang (GIIN)

Y newid mwyaf sylweddol

Technegau CAMPUS

Gwerth Cymdeithasol Cymru (Mantell Gwynedd)

Model theori newid

Nodau Datblygiad Cynaliadwy y Cenhedloedd Unedig

Adroddiad ar ddod sy'n archwilio sut y gall awdurdodau lleol a llywodraethau cenedlaethol fynd y tu hwnt i fetrigau syml (comisiynwyd gan y Sefydliad Cynllunio Trefol Brenhinol yng Nghymru, gyda chefnogaeth gan Lywodraeth Cymru, Llywodraeth yr Alban a Llywodraeth y DU)

Dangosyddion cynnydd y Gymraeg (Cymraeg 2050)